

ΗΛΙΑΣ Ε. ΜΠΙΤΣΑΝΗΣ

**Από τον
Δήμο Παμίσου
στον Δήμο Μεσσήνης
1835-1964**

ΜΕΣΣΗΝΗ ΠΛΑΤΕΙΑ

Place à Messène

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2022

ΗΛΙΑΣ Ε. ΜΠΙΤΣΑΝΗΣ

**Από τον Δήμο Παμίσου
στον Δήμο Μεσσήνης
1835-1964**

130 ΧΡΟΝΙΑ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΓΕΝΕΘΛΙΟ ΤΟΠΟ

Η ιστορία της αυτοδιοίκησης αποτελεί μια σημαντική πλευρά της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας του τόπου. Η πορεία της παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον καθώς μέσα από την παρακολούθησή της αναδεικνύονται πρόσωπα και καταστάσεις που καθόρισαν τις εξελίξεις στον τόπο. Το βιβλίο αυτό προσπαθεί να αντιμετωπίσει αυτή την πρόκληση: Να συγκεντρώσει όλο το υλικό που υπάρχει για τις εκλογές της αυτοδιοίκησης από τη θεσμική της καθιέρωση το 1833, μέχρι και τις εκλογές του 1964 που ήταν και οι τελευταίες πριν την επιβολή της δικτατορίας. Στο διάστημα αυτό υπάρχουν διαρκείς και σημαντικές αλλαγές που αποτυπώνουν τις γενικότερες αντιλήψεις για το θεσμό τόσο σχετικά με την οργάνωση και την εδαφική περιφέρεια, όσο και για το δικαίωμα συμμετοχής και εκλογής των πολιτών και το ρόλο του στις τοπικές υποθέσεις. Διαδοχικά ο Δήμος Παμίσου, η Κοινότητα Μεσσήνης και ο Δήμος Μεσσήνης εκφράζουν αυτή τη σύνθετη πολιτική και θεσμική πραγματικότητα, με δομικό πυρήνα πάντοτε το Νησί πλαισιωμένο αρχικά από τους οικισμούς πολύ κοντά σε αυτό.

Από την άποψη της συγκέντρωσης του υλικού, αυτό το εγχείρημα μπορεί να "μοιραστεί" σε δύο περιόδους και μάλιστα στο μεταίχμιο του 19ου και 20ου αιώνα. Το πρώτο μέρος μέχρι το 1899 περιλαμβάνει σκόρπιες αλλά πολύ σημαντικές πληροφορίες καθώς οι πηγές πληροφόρησης είναι περιορισμένες και ελλιπείς. Η βάση του βρίσκεται στην σπουδαία και συστηματική ερευνητική εργασία του Μίμη Φερέτου η οποία αποτυπώνεται στους δύο τόμους των "Μεσσηνιακών", στα φύλλα της εφημερίδας

"Μεσσηνιακά Νέα" την οποία επί πολλά χρόνια εξέδιδε στην Αθήνα και το "χειρόγραφο" αρχείο του που παραδόθηκε στα ΓΑΚ Μεσσηνίας. Η ψηφιοποίηση αρχείων της Εφημερίδας της Κυβέρνησης, των Γενικών Αρχείων του Κράτους και των εφημερίδων από διάφορους φορείς του δημοσίου, δίνει τη δυνατότητα να ελεγχθούν, να ταυτοποιηθούν, να διορθωθούν σε ορισμένες περιπτώσεις και να εμπλουτιστούν σε μεγάλο βαθμό. Όλο αυτό το υλικό επεξεργασμένο στη συνέχεια του, δίνει μια ενδιαφέρουσα εικόνα για πολύ μακρινές και "απρόσιτες" εποχές. Τα κενά πληροφόρησης όμως που αναπόφευκτα υπάρχουν, δεν επιτρέπουν να υπάρχει πλήρης εικόνα του δημόσιου λόγου και "προκαλούν" σε πιθανολογήσεις και υποθέσεις εργασίας.

Το δεύτερο μέρος που αρχίζει από το 1899 δίνει πολλές πληροφορίες, η εικόνα είναι πληρέστερη αλλά όπως είναι φυσικό πάντα υπάρχει και το παρασκήνιο που δεν βλέπει το φως της δημοσιότητας και δεν υπάρχουν ιδιωτικά αρχεία και "καταθέσεις" για να το φωτίσουν. Η τομή που γίνεται με τις εκλογές αυτές έχει τη βάση στην έκδοση της εφημερίδας "Θάρρος" στην Καλαμάτα η οποία έφερε μια νέα εποχή στην τοπική πληροφόρηση. Οι εκλογές παρακολουθούνται συστηματικά και δίνονται πληροφορίες για τις υποψηφιότητες, τα προγράμματα, τα (προσωπικά και πανελλαδικά) κόμματα, τις "προφανείς" πολιτικές συναλλαγές και σε ορισμένες περιπτώσεις το παρασκήνιο. Η έκδοση της "Σημείας" λίγα χρόνια αργότερα αλλά και νέων εφημερίδων, φωτίζει από διαφορετική σκοπιά αυτές τις ιστορίες και βοηθά στη συγκρότηση καλύτερης εικόνας. Αυτή η πορεία δεν είναι ευθύγραμμη, πολλές φορές ο όγκος

και η ποιότητα των πληροφοριών εξαρτάται από τις πολιτικές συγκυρίες και τα πρόσωπα που τις διαχειρίζονται.

Ο σχολιασμός αυτής της πορείας είναι περιορισμένος προκειμένου να αποφευχθούν “αυθαίρετα” συμπεράσματα και είναι περισσότερο εμφανής στα νεότερα χρόνια καθώς υπάρχουν πρόσωπα και γεγονότα που έχουμε ζήσει στα μικρά μας χρόνια, αλλά και έχουμε ακούσει από εκείνους που έζησαν πιο κοντά τα γεγονότα.

Η διακοπή της “αφήγησης” των πηγών στις τελευταίες εκλογές πριν τη δικτατορία των συνταγματαρχών, έχει να κάνει με το γεγονός ότι τα γεγονότα από τις πρώτες εκλογές μετά από

αυτή το Μάρτιο του 1975 είναι πολύ πρόσφατα, υπάρχουν άνθρωποι που τις έχουν ζήσει από πολύ κοντά, ζουν πολλοί από τους πρωταγωνιστές και συμμετέχοντες, ορισμένοι έχουν συγκεντρώσει εκλογικό υλικό και ως εκ τούτου αυτοί έχουν τη δυνατότητα να “αφήσουν” τη δική τους κατάθεση στη δημόσια ιστορία. Εδώ ένας κλάδος που γνωρίζει άθρηση τα τελευταία χρόνια, αυτός της προφορικής ιστορίας καλείται να παίξει το δικό του ρόλο. Αρκεί να βρεθούν άνθρωποι και ομάδες που θα οργανώσουν αυτό το εγχείρημα. Διαφορετικά, κάποιος άλλος κάποτε μετά από χρόνια θα ψάχνουν με τον ίδιο τρόπο τις εφημερίδες για να αποτυπώσουν “μισοφωτισμένα” τα γεγονότα.

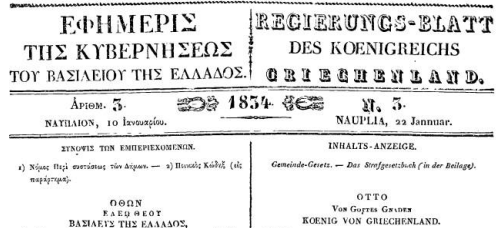
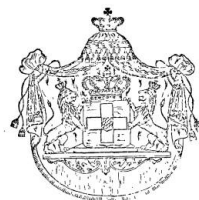
1834: ΟΙ ΔΗΜΟΙ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΟΚΡΑΤΙΑΣ

Το κοινοτικό σύστημα τοπικής διοίκησης ως πρώτη βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης, βασίστηκε στο θεσμό των δημογερόντων. Εκλέγονταν με ψηφοφορία ανάμεσα στους κατοίκους σε κάθε χωριό με ετήσια θητεία (ή και μεγαλύτερης διάρκειας). Ο θεσμός εφαρμόστηκε και στην επαναστατημένη Ελλάδα με αποφάσεις της Α΄ και της Β΄ Εθνοσυνέλευσης. Στη Γ΄ Εθνοσυνέλευση οι κοινότητες θεσμοθετήθηκαν ως η κατώτερη βαθμίδα διοίκησης και οι δημογέροντες ορίστηκαν ως όργανα της κεντρικής διοίκησης. Αυτό το ρόλο επεφύλαξε και ο Καποδίστριας το 1828, οργανώνοντας πιο συστηματικά τις κοινότητες. Οι πληροφορίες για πρόσωπα που έπαιξαν αυτοδιοικητικό ρόλο στο Νησί αυτή την περίοδο είναι λίγες, από διάφορα έγγραφα όμως προκύπτει ότι την περίοδο 1930-1931 υπηρετούσαν ως επαρχιακοί δημογέροντες Νησίου (ουσιαστικά στην περιφέρεια του μετέπειτα Δήμου Παμίσου) οι Παναγιώτης Δαριεώτης, Κωνσταντίνος Καλαμαριώτης και Αναγνώστης Καμπάς.

ΟΙ ΔΗΜΟΙ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΟΚΡΑΤΙΑΣ

Στην περίοδο της Βαυαροκρατίας θεμελιώθηκε το δημοτικό σύστημα διοίκησης αλλά καταργήθηκε η συμμετοχή όλων των πολιτών στην εκλογή των τοπικών αρχόντων. Στις 27 Δεκεμβρίου 1833 υπογράφηκε το Βασιλικό Διάταγμα "Περί του σχηματισμού και της διαιρέσεως των δήμων" οι οποίοι ήταν πλέον και νομικά πρόσωπα με αυτοδιοίκηση των τοπικών υποθέσεων και εδαφική-διοικητική περιφέρεια του κράτους. Επί της ουσίας με το διάταγμα αυτό περιορίστηκε η δημοκρατία και συμμετοχή των πολιτών, ενώ το δήμαρχο επέλεγε ο Βασιλιάς.

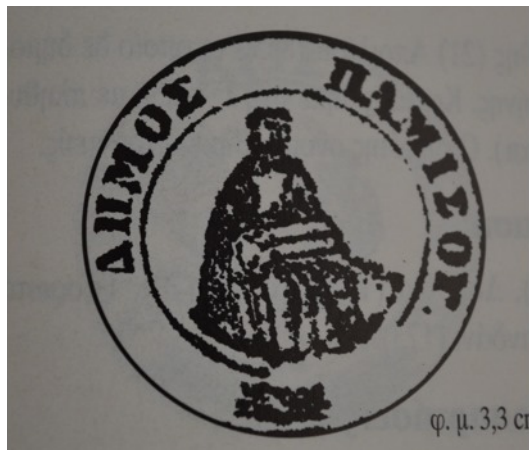
Ο δήμος Παμίσου σχηματίστηκε με το Βασιλικό Διάταγμα της 9ης Απριλίου 1835, το οποίο όμως δεν δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα

Ο νόμος του Οθωνα "Περί συστάσεως Δήμων" στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης που κυκλοφορούσε... δίγλωσση (Ελληνικά αριστερά, Γερμανικά δεξιά)

της Κυβέρνησης. Αποτελέσε δήμο της Επαρχίας Μεσσήνης και κατατάχθηκε στη Β΄ τάξη με πληθυσμό 3.332 κατοίκους. Είχε έδρα την Πάμισο (Νησίον) και ο δημότης ονομάστηκε Παμίσιος. Στην αρχική σύσταση συμμετείχαν Πάμισος [Νησίον, 2.914 κάτοικοι], Κάτω Μαυροματί (185 κάτοικοι), Λυκότραφον (74), Μάδικα [Μάδαινα, 20 κάτοικοι] και Τζίτζωρι (139 κάτοικοι). Μεταγενέστερα εντάχθηκαν Παραλία Μεσσήνης, Μπούκα, Μαυρομάτι. Με το Βασιλικό Διάταγμα της 19ης Αυγούστου 1867. μετονομάστηκε η πρωτεύουσα του δήμου από "Νησίον εις Μεσσήνη". Το 1871 με το Βασιλικό Διάταγμα της 4ης Οκτωβρίου δημιουργήθηκε συνοικισμός στη θέση Μπούκα, ο συνοικισμός παραλία Μεσσήνης δημιουργήθηκε με το Βασιλικό Διάταγμα της 24ης Αυγούστου 1882.

Η αρχική σφραγίδα του δήμου ήταν στρογγυλή, λευκή στο κέντρο και περιφερειακά έγγραφε "δημαρ. Του Δήμου Παμίσου" (με κεφαλαία). Το έμβλημα της σφραγίδας καθορίστηκε με το

Η σφραγίδα του Δήμου Παμίσου

Βασιλικό Διάταγμα της 28ης Φεβρουαρίου 1867: "... ίνα η σφραγίς φέρη ως έμβλημα εν τω μέσω μεν "τον ποταμόν Πάμισον, παριστάμενον ως γέροντα εκτάδην κείμενον και κάλπην κρατώντα", γύρωθεν δε τας λέξεις "δήμος Παμίσου"..."⁽¹⁾.

Εχει ενδιαφέρον να δούμε βασικές διατάξεις του Βασιλικού Διατάγματος του 1833 για να γίνει καλύτερα κατανοητή η ιστορία του θεσμού στον τόπο μας:

Οι δήμοι διαιρέθηκαν σε "τάξεις" ως εξής

- Δήμος α' τάξης όποιος είχε πληθυσμό τουλάχιστον 10.000 άτομα.

- Δήμος β' τάξης όποιος είχε πληθυσμό τουλάχιστον 2.000 άτομα (εδώ ανήκε ο Δήμος Παμίσου)

- Δήμος γ' τάξης όποιος είχε πληθυσμό λιγότερους από 2.000 κατοίκους

*

Θεωρητικά δικαίωμα ψήφου και εκλογής στις δημοτικές εκλογές είχαν όλοι άνω των 25 χρονών... πλην γυναικών και και... καταδίκων: "Το δικαίωμα του ψηφοφορείν και εκλέγεσθαι εις τας δημοτικές εκλογάς ανήκει γενικώς μόνον εις εκείνους τους δημότας, οίτινες υπερέβησαν το εικοστόν πέμπτον έτος της ηλικίας των, έχουσι την μόνιμον διαμονήν των εις τον δήμον, ζώντες ανεξαρτήτως, και έδωκαν τον όρκον της υποταγής κατά το από 30 Ιανουαρίου (11 Φεβρουαρίου) 1833 διάταγμα.

Εξαιρούνται γενικώς:

α' Γυναίκες

β' Όσοι στερούνται της ελευθέρας διαχειρίσεως της περιουσίας των

γ' Οι κατηγορούμενοι επ' εγκλήματι

δ' Όσοι δυνάμει αποφάσεως εγκληματικού Δικαστηρίου κατά τους ορισμούς του ποινικού κώδικος έχασαν δια πάντα ή προς καιρον το δικαίωμα του ψηφοφορείν και του εκλέγεσθαι".

*

Η θητεία των δημάρχων οριζόταν τριετής και προσδιοριζόταν διαδικασία παύσης από τα καθήκοντά τους: "Η υπηρεσία του Δημάρχου διαρκεί τρία έτη. Αν δε εν τω μεταξύ παύσουν οι ιδιότητες, δυνάμει των οποίων έγινε η εκλογή ή εάν συμβώσι περιστάσεις τοιαύται, αι οποία ή έχουν εμποδίσει την εκλογήν, εις μεν την πρώτην περίπτωση απαιτείται αναγκαιώς, εις δε την δευτέραν δύναται να παύση η υπηρεσία του Δημάρχου, και πριν παρέλθη η υπηρεσία του Δημάρχου, και πριν παρέλθη ο άνω προσδιωρισμένος καιρός.

Η παύσις του δημάρχου ενεργείται μόνον δι' αποφάσεως του Βασιλέως, ακούσαντος την γνώμην του Υπουργικού Συμβουλίου ή δυνάμει δικαστικής αποφάσεως. .

Ο Νομάρχης έχει το δικαίωμα να παύη εις κατεπείγουσας περιπτώσεις τον Δήμαρχον, οφείλει δε να αναφέρη τούτο εντός τριών ημερών εις την αρμοδιαν Γραμματεϊαν της Επικρατείας, εκθέτων τας αιτίας της τοιαύτης παύσεως και επισυνάπτων και τας περί τούτου πράξεις.

Η Γραμματεία οφείλει εντός τριών ημερών, αφού λάβη την αναφοράν του Νομάρχου, ή να διατάξη την αποκατάστασιν του προσωρινώς πεπασυμένου δημάρχου, ή να προβάλη την αποβολήν αυτού εις τον Βασιλέα".

*

Θεσμοθετούταν ακόμη οι πάρεδροι ως βοηθοί των δημάρχων: "Οι Πάρεδροι είναι βοηθοί του Δημάρχου εις την εκτέλεισιν των εργασιών αυτού. Θέλουσι δε ενεργεί κατά τας παραγγελίας του.

Αν τύχει εις τον Δήμαρχον εμπόδιον τι, ο Πάρεδρος του μέρους όπου διαμένει ο Δήμαρχος, τον διαδέχεται. Εάν δε ήναι περισσότεροι Πάρεδροι εις τον αυτόν Δήμον, η προτίμησις δίδεται κατά την προσδιορισθείσαν υπό του Βασιλέως σειράν”.

*

Η διαδικασία εκλογής δημάρχου ξεκινούσε από την εκλογή του δημοτικού συμβουλίου αλλά σε αυτή συμμετείχαν εκείνοι οι οποίοι πλήρωναν στο δήμο τους περισσότερους άμεσους φόρους, και ο αριθμός τους εξαρτώταν από τον πληθυσμό: “Τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου εκλέγονται άμέσως.

Η εκλογή ενεργείται συνερχομένων επί τούτων των εκόντων το δικαίωμα της ψηφοφορίας δημοτών.

Εις την συνέλευσιν ταύτην συγκαλούνται εκ των ρηθέντων δημοτών οι μάλλον φορολογούμενοι ως προς τους άμέσους φόρους του δήμου, εις τρόπον δε ώστε ο αριθμός των συνερχομένων εις τους δήμους της τρίτης τάξεως να εξισούται με το όγδοον μέρος του όλου αριθμού των κατοίκων. Εις δε τους δευτέρας, να αυξάνει ανά εξ δια πάσαν επέκεινα των δύο χιλιάδων εκατοντάδα κατοίκων. Εις δε τους Δήμους της πρώτης, να προβαίνει αυξάνων κατά πέντε εις εκάστην περαιτέρω εκατοντάδα.

Ο συνολικός αριθμός των μελών της συνέλευσεως δεν πρέπει ποτέ να ήναι ολιγώτερος των 30, ενόσω υπάρχουν εις τον αυτόν Δήμον τόσοι δημόται υπαγόμενοι εις άμεσον φορολογίαν και έχοντες το δικαίωμα της ψηφοφορίας.

Πας δημότης έχων τας κατά νόμον ιδιότητας, δύναται να εκλεγθή.

Θα πρέπει όμως τα δύο τρίτα των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου να εκλέγωνται εκ των λαμβανόντων μέρος εις την συνέλευσιν”.

Ετσι με δεδομένο ότι κατά την ίδρυσή του ο Δήμος Παμίσου είχε 3.332 κατοίκους, ψήφιζαν $(3.332 : 8 = 416 + (13 \times 6) 78 = 494$ άτομα.

*

Όσοι ψήφιζαν μπορούσαν να ψηφίσουν 18

υποψηφίους (για το Δήμο Παμίσου εν προκειμένω), όσοι εκλέγονταν δηλαδή, ενώ προβλέπονταν και 6 αναπληρωματικοί: “Εις τας εκλογάς των δημοτικών συμβούλων έκαστος των ψηφοφόρων έχει δικαίωμα να προτείνη:

[...] Εις τους δήμους β΄ τάξεως:

1. Εάν μεν το Δημοτικόν Συμβούλιον πρόκειται να σχηματισθεί δια πρώτην φορά, δέκα οκτώ υποψηφίους.

2. Εάν δε μέλλη ανανεωθεί κατά το τριτημόριον, έξ.

Οι άμέσως μετά τα εκλεχθέντα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου λαβόντες τας περισσότεράς ψήφους γίνονται συμπληρωματικά μέλη.

Ο αριθμός αυτών είναι [...]

2. Εις τους Δήμους δευτέρας τάξεως, έξ.

Δια να έχη κύρος μια πράξις εκλογής, απαιτείται να ψηφοφορήσωσι τουλάχιστον τα δύο τρίτα των εκλογέων. Δεν συγχωρείται δε η δι’ αντιπροσώπου ψηφοφορία”.

*

Η εκλογή του Δημάρχου και του Παρέδρου γινόταν από εκλεκτορικό σώμα στο οποίο συμμετείχαν τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και άλλοι τόσοι από τους περισσότερο φορολογούμενος. Στο Δήμο Παμίσου δηλαδή συμμετείχαν 36 εκλογείς. Για τη θέση του δημάρχου εκλέγονταν τρεις και για τη θέση του παρέδρου ένας: “Δια πάσαν θέσιν Δημάρχου εκλέγονται τρεις υποψήφιοι δια πάσαν δε Παρέδρου, εις μόνος.

Η εκλογή τούτων ανατίθεται εις ιδιαίτερον Δημαιορειακόν Συμβούλιον.

Το Δημαιορειακόν Συμβούλιον σύγκειται:

1. Εκ των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου και

2. Εξ ίσου αριθμού των πλέον φορολογουμένων και εκόντων το δικαίωμα της ψηφοφορίας δημοτών.

Έκαστος δημότης, έχων τα κατά νόμον χαρακτηριστικά, και μη εξαιρούμενος δι’ οιονδήποτε των εκεί εκτεθειμένων αιτίων, έχει το δικαίωμα του εκλέγεσθαι.

Εις θέσιν Δημάρχου και Παρέδρου δεν δύνανται να εκλεχθούν:

1. Οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι εν ενεργεία στρατιωτικοί.

2. Οι ιερείς και οι δημόσιοι δάσκαλοι.

Αι εκλογαί διευθύνονται παρά Δημαιορεσιακής Επιτροπής συγκειμένης από ένα Πρόεδρον και δύο μέλη του Δημαιορεσιακού Συμβουλίου.

Ο Επαρχος είναι Πρόεδρος της Δημαιορεσιακής Επιτροπής δύναται δε να παραχωρήση το Προεδρείον εις εν μέλος του Δημαιορεσιακού Συμβουλίου. Τα δύο μέλη της Δημαιορεσιακής Επιτροπής εκλέγονται παρά του Δημαιορεσιακού Συμβουλίου. Δια να έχη κύρος η εκλογή, απαιτείται τουλάχιστον η παρουσία των τριών τετάρτων του Δημαιορεσιακού Συμβουλίου, και η απόλυτος πλειοψηφία. Ισοψηφίας δε τυχούσης, αποφασίζει ο λαχνός”.

*

Όταν τελείωναν όλα αυτά, πήγαιναν τα πρακτικά στο Βασιλιά ο οποίος και αποφάσιζε ποιος από τους τρεις θα ήταν δήμαρχος και ποιος πάρεδρος: “Επικυρωθείσης της πράξεως εκλογής, γίνεται ο διορισμός των Δημάρχων

και των Παρέδρων. Οι Δήμαρχοι και οι Πάρεδροι διορίζονται εις τους μεν Δήμους α’ και β’ τάξεως παρά του Βασιλέως, εις δε τους Δήμους γ’ τάξεως, παρά της Νομαρχίας λαμβανούσης επί τούτω πληρεξουσιότητα παρά του Βασιλέως. Οι μετά τον διορισμόν του Δημάρχου υπόλοιποι δύο υποψήφιοι δια την θέσιν του Δημάρχου δύνανται να διορισθώσι Πάρεδροι”.

*

Στην περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο χήρευσε η θέση του δημάρχου γινόταν επαναληπτική εκλογή μέχρι τη λήξη της θητείας του προηγούμενου: “Αν θέσις Δημάρχου η Παρέδρου χηρεύσει εν τω διαστήματι της τριετούς περιόδου, γίνεται ευθύς νέα εκλογή. Ο νεοδιορισθείς ενεργεί τα της υπηρεσίας του δι’ όσον μόνον καιρόν έπρεπε να διαρκέση η υπηρεσία του προκατόχου του”. Οι ειδικές ρυθμίσεις έχουν τη δική τους σημασία για την ερμηνεία φαινομένων που παρατηρήθηκαν στο διάστημα μέχρι το 1866 κατά το οποίο ίσχυσαν οι σχετικές διατάξεις⁽²⁾.

Πηγές

(1) “Ελευθέριου Γ. Σκιαδά “Ιστορικό διάγραμμα των Δήμων της Ελλάδος 1833-1912” και Τάσου Αποστολόπουλου “Η ιστορική πορεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Μεσοπνίας”

(2) “Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος” (ΦΕΚ για συντομία στη συνέχεια) αρ. 3 – 10 Ιανουαρίου 1834.

1835: ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΑΧΗ ΠΡΟΥΧΟΝΤΙΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Στο διάστημα από το 1835 μέχρι το 1860 κυριάρχησαν πολιτικά στο Νησί οι προυχοντικές οικογένειες Καλαμαριώτη και Δαρειώτη. Με μεγάλη συμμετοχή στην προετοιμασία της επανάστασης, από την πρώτη στιγμή (στις 25 Μαρτίου 1821) ο Δημήτριος Καλαμαριώτης και ο Γεώργιος Δαρειώτης διορίστηκαν “διοικητές του Νησίου”. Ενα χρόνο αργότερα ξέσπασε πολιτική διαμάχη μεταξύ τους η οποία συνεχίστηκε ολόκληρες δεκαετίες ανάμεσα στα μέλη των οικογενειών που διεκδίκησαν τόσο τη διοίκηση του Δήμου, όσο και την εκπροσώπηση στις Εθνοσυνελεύσεις και τα άλλα θεσμικά σώματα. Όπως έχει αναφερθεί οι Παναγιώτης Δαρειώτης, Κωνσταντίνος Καλαμαριώτης και Αναγνώστης Καμπάς είχαν ορισθεί στην επαρχιακή δημογεροντία Νησίου την περίοδο διακυβέρνησης από τον Καποδίστρια. Λίγο πριν τη δολοφονία του Κυβερνήτη είχαν φυλακισθεί ως αντικαποδιστριακοί ο Γεώργιος Δαρειώτης και ο Αναγνώστης Καμπάς⁽¹⁾.

Η δημιουργία των δήμων με το διάταγμα του Οθωνα, βρήκε το Νησί χωρισμένο σε “πολιτικά στρατόπεδα” ως συνέχεια της προηγούμενης κατάστασης που περιγράφηκε σύντομα. Τις αποφάσεις για το διορισμό Δημάρχων με βάση το νόμο του Οθωνα, τις έπαιρνε ο βασιλιάς. Ο οποίος βεβαίως επηρεαζόταν τόσο από τους συμβούλους του, όσο και από τους εκάστοτε προέδρους του υπουργικού συμβουλίου (αρχικά) ή τους “πρωθυπουργούς” (μεταγενέστερα).

Όπως προκύπτει από δημοσιεύματα για άλλους δήμους, οι πρώτες δημοτικές εκλογές έγιναν σε διαφορετικές ημερομηνίες τους πρώτους μήνες του 1835 καθώς χρειάστηκε ένα διάστημα προετοιμασίας για την εφαρμογή του Νόμου. Σε αυτές επιλέγεται ως δήμαρχος ο

Παναγιώτης Δαρειώτης όπως προκύπτει από δημοσίευμα στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στο οποίο υπάρχει “Γενικός Πίναξ των Δήμων του Κράτους”⁽²⁾. Στις 9 Δεκεμβρίου 1837 διορίζεται δήμαρχος ο Παναγιώτης Καλαμαριώτης και δημομαρξιακοί πάρεδροι ο Δ. Αντωνόπουλος, Αναγν. Αργυρόπουλος, Παναγιώτης Ζολώτας, Αναστάσιος Κροντήρης και ειδικοί δημομαρξιακοί πάρεδροι οι Γιάννης Σταθόπουλος για το Μαυρομάτι, Θ. Παναγιωτόπουλος για τη Μάδαινα - Λυκότραφο και Παν. Κουτσοπέτρος για το Τζιτζώρι. Η σχετική απόφαση δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης⁽³⁾.

Στα 1837 υπηρετεί ως δημομαρξιακός πάρεδρος ο Αναστάσιος Καμαρινός που επικυρώνει έκθεση κατάσχεσης ακινήτων του Νησιώτη Αναγνώστη Φωτόπουλου⁽⁴⁾.

Στα 1838 υπηρετεί ως δημομαρξιακός πάρεδρος ο Αναστάσιος Κροντήρης που επικυρώνει δικόγραφο κατά των Νησιωτών Ηλ. Παπάζογλου, Παν. Ζολώτα και Γ. Μετόπουλου⁽⁵⁾.

ΑΝΤΙΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΓΕΡΣΗ

Κατά τη διάρκεια της θητείας Καλαμαριώτη το 1840 συμβαίνουν στο Νησί σοβαρά γεγονότα. Κατ’ αρχήν γίνεται μια καταγγελία για οικονομικές ατασθαλίες στο Δήμο Παμίσου, τις οποίες κάλυπτε ο δήμαρχος. Ενας Νησιώτης σε επιστολή καταγράφει τις παρανομίες και αναφέρει μεταξύ άλλων ότι ο δήμαρχος είναι... ο ίδιος για τρία χρόνια και εισπράκτορας που ελέγχεται για την οικονομική διαχείριση. Ενα χαρακτηριστικό απόσπασμα της επιστολής: “Ερωτώμεν τον δήμαρχον Παμίσου, εξέλεξε ποτέ τον εις εν και το αυτό γραφείον εργαζόμενον εισπράκτορα, καθόλην την διάρκειαν της τριετούς δημομαρξίας του. Ποτέ βέβαια διότι ο εισπράκτωρ,

καθ' ό πρώτος του εξάδελφος, δεν επιθυμεί να τον δυσαρεστήσει. Ερωτώμεν το σώμα του Δημοτικού Συμβουλίου Παμίσου, από κακίαν φωνάζουν οι Νησιώται εις τα καφενεία ή από αίσημα πατριωτισμού; [...] Διατί άρα το συμβούλιον να μη ζητήσει λογαριασμόν της δημοτικής περιουσίας τριών ετών ενώ έβλεπε συνεχή γογγυσμόν των δημοτών του;"⁽⁶⁾. Λίγες ημέρες αργότερα δημοσιεύεται νέα καταγγελία για το δήμαρχο με επιστολή του Νησιώτη Παναγιώτη Χρονόπουλου: "Ο δήμαρχος Παμίσου ενοικιάσας την οικίαν του υποφαινομένου αποκλειστικώς δια μήνας 6, ως εμφανίζεται στο έγγραφό του, υπεσχέθη να μου πληρώσει δραχμάς 120, αλλ' αφού παρήλθον οι συμφωνηθέντες ούτοι μήνες, προ της λήξεως των οποίων ειδοποίησα αυτόν να μου εκκενώσει την οικίαν μου και να εύρη άλλην οικίαν ως και πρότερον είχε, μακράν του να ενθυμηθή ότι είναι η ζώσα ψυχή του νόμου και οφείλει να πράττη ό, τι ο νόμος υπαγορεύει, αθετών το έγγραφόν του, παρεξηγών τους νόμους, μου κατακρατεί παρανόμως την οικίαν μου τρεις μήνας σχεδόν άνευ ουδεμιάς συμφωνίας. Ποία δικαιοσύνη υπάρχει του να μη εξουσιάζει ο Έλλην την οικίαν του, ήτις ανάκεθαι είναι ιερόν άσυλον;"⁽⁷⁾.

Μετά από λίγους μήνες ξεσπά στο Νησί άγρια τρομοκρατία καθώς οι Νησιώτες αρνούνται να πληρώσουν τη διπλοδεκάτη και στέλλονται ισχυρές δυνάμεις του στρατού που καταδυναστεύουν τους πολίτες. Πολλοί από τους οποίους υποχρεώνονται να πληρώσουν διπλό φόρο δεκάτης γιατί το κράτος θεωρεί τα κτήματά τους εθνικά και ταυτοχρόνως να... καλοταΐζουν τους ένοπλους δυνάστες τους. Συμβαίνουν έκτροπα και εμπλέκεται στην ιστορία και η εκλογή δημάρχου, καθώς σε μια ανταπόκριση αφού επικρίνεται η "ξενοκρατία" για τη στάση που κρατά απέναντι στην πόλη σημειώνεται: "Είναι γνωστή η φανατιώδης προσήλωσις τινών εκ των στρατιωτών τούτων εις εν κόμμα. Οι στρατιώται ούτοι παρεκτός των οποίων προ πολλού διέδιδον φημών, ότι θέλουν διαμείνει μέχρι της αποπερατώσεως των δημαιορειών δια να τας στρέψουν δια της βίας προς το συμ-

φέρον των συμπατριωτών τους, ήρχισαν κατ' αυτάς να κάμουν αποπείρας του σχεδίου των, απειλούντες τους κατοίκους, ως πληροφορούμεθα, αν δεν λάβουν το μέρος των φίλων των. Εχοντες υπ' όψιν τα υπερασπιζόμενα παρ' αυτών πρόσωπα, πιστεύομεν ότι αιτία της διαγωγής αυτής είναι τα πολιτικά πάθη και ο φαστριασμός των στρατιωτών ούτων και όχι συστηματικά σχέδια του απολυτισμού εναντίον ενός δικαιώματος, το οποίον και αυτή η τουρκοκρατία εσεβάσθη"⁽⁸⁾.

ΠΟΙΟΣ ΗΤΑΝ ΔΗΜΑΡΧΟΣ;

Κάπου εδώ εμφανίζεται ένα ζήτημα στο οποίο δεν μπορεί να φωτιστεί πλήρως με τα στοιχεία που έχουμε στα χέρια μας, μόνον υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε: Σε τρία έγγραφα που

Η υπογραφή του Παναγιώτη Καλαμαριώτη από το Αρχείο της Βουλής

Η υπογραφή του Κωνσταντίνου Καλαμαριώτη από τα ΓΑΚ, "Μοναστηριακά", φάκελλος 369 - 6/4/1839

αφορούν Μοναστηριακή περιουσία στις 29/3/1838, 6/4/1839 και 9/7/1841 εμφανίζεται ως δήμαρχος ο Κωνσταντίνος Καλαμαριώτης σύμφωνα με την έρευνα του Μίμη Φερέτου⁽⁹⁾. Τα αρχεία ψηφιοποιήθηκαν στο μεταξύ και εντοπίσαμε μόνον ένα από αυτά τα έγγραφα⁽¹⁰⁾. Σε αυτό δεν υπάρχει το όνομα του δημάρχου, υπάρχει όμως η υπογραφή η οποία οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για την υπογραφή του Κωνσταντίνου Καλαμαριώτη και γιατί προηγείται το "κ" του ονόματος "Καλαμαριώτη", αλλά και γιατί είναι πολύ διαφορετική από

την υπογραφή του Παναγιώτη Καλαμαριώτη που διασώζεται στο αρχείο της Βουλής. Στην αναζήτηση που έγινε στα Φύλλα Εφημερίδας της Κυβέρνησης δεν υπάρχει διορισμός του Κωνσταντίνου Καλαμαριώτη ως δημάρχου με το αξιοπερίεργο να υπογράψει αυτός ως δήμαρχος 3 μήνες μετά τον διορισμό του Παναγιώτη Καλαμαριώτη. Και η σύγχυση επιτείνεται από άλλη μια πληροφορία την οποία δίνει ο Μίμης Φερέτος ότι ο Παναγιώτης Καλαμαριώτης επικυρώνει έκθεση κατάσχεσης κατά του Παναγιώτη Δαρειώτη για χρέη του στο Δημόσιο (αναφέρονται ένα ελαιοτριβείο, δύο χαμομάγαζα συνεχόμενα, δύο ακόμη μαγαζιά, οικόπεδα κλπ.) τον Απρίλιο του 1841⁽¹¹⁾. Και μετά 3 μήνες εμφανίζεται και πάλι στα Μοναστηριακά έγγραφα ο Κωνσταντίνος Καλαμαριώτης⁽¹²⁾. Με δεδομένα αυτά και την αναφορά σε επιστολή Νησιώτη ότι ο δήμαρχος υπηρετεί σε αυτή τη θέση 3 χρόνια, θα πρέπει να αποκλείσουμε το ενδεχόμενο να υπήρξε άλλος δήμαρχος εκτός από τον Παναγιώτη Καλαμαριώτη. Και να υποθέσουμε ότι πιθανότατα τα μοναστηριακά έγγραφα υπογράφει ο εισπράκτορας που θα μπορούσε να λέγεται Κωνσταντίνος Καλαμαριώτης με δεδομένο το γεγονός ότι ήταν πρώτος του ξάδερφος. Αυτή την υπόθεση ενισχύει το γεγονός ότι στον κατάλογο των ευπόρων Νησιωτών μεταξύ των οποίων γίνονταν η επιλογή των ενόρκων το 1851 περιλαμβάνονται ο Παναγιώτης Καλαμαριώτης 40 χρονών με ακίνητη περιουσία 10.000 δραχμές και ο Κωνσταντίνος Καλαμαριώτης 50 χρονών με ακίνητη περιουσία 8.000 δραχμές, από τις υψηλότερες του καταλόγου⁽¹³⁾. Από τις ηλικίες φαίνεται ότι θα μπορούσαν να είναι ξαδέρφια.

ΤΕΛΟΣ ΕΠΟΧΗΣ

Αυτή την εποχή τελειώνει η παρουσία της οικογένειας Καλαμαριώτη στη διοίκηση του Δήμου. Εκείνο βεβαίως που πρέπει να σημειωθεί είναι πως ο Παναγιώτης Καλαμαριώτης ήταν ο πολιτικός της οικογένειας καθώς εξελέγη παραστάτης της ίδιας επαρχίας στο Γ΄ Βουλευτικό τον Αύγουστο του 1824. Δύο χρόνια

αργότερα συμμετείχε ως πληρεξούσιος Νησιού στη Γ΄ Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου (1826). Τον Απρίλιο του 1827 έλαβε μέρος στη Γ΄ Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας, ενώ προηγουμένως είχε λάβει μέρος στη Συνέλευση της Ερμιόνης, από την οποία διορίστηκε μέλος της επιτροπής επί των αναφορών (3/3/1827). Μετά την άφιξη του Ιωάννη Καποδίστρια συμμετείχε ως πληρεξούσιος Νησιού στη Δ΄ Εθνοσυνέλευση και δύο χρόνια αργότερα στην Ε΄ Εθνοσυνέλευση (1831). Μετά το συνταγματικό κίνημα του 1843 εξελέγη πληρεξούσιος Μεσσήνης στην Α΄ Εθνική Συνέλευση και στη συνέχεια επανεξελέγη βουλευτής Μεσσήνης (το 1844 και το 1861), ενώ δεν κατόρθωσε να εκλεγεί στις εκλογές του 1847. Μετά τη λήξη της Β΄ Εθνικής Συνέλευσης (1862-1864) εξελέγη ακόμη μια φορά βουλευτής Μεσσήνης (1865)⁽¹⁴⁾.

Πηγές

(1) Ηλία Μπισοάνη "Σελίδες από την ιστορία της Μεσσήνης (Νησιού) μέχρι το 1900"

(2) ΦΕΚ 80-28/12/1836

(3) ΦΕΚ 45-31/12/1837

(4) "Αθηνά" 26/6/1837

(5) "Αθηνά" 18/1/1839

(6) "Αθηνά" 10/8/1840

(7) "Αθηνά" 14/8/1840

(8) "Αθηνά" 9/11/1840

(9) Μίμη Φερέτου "Μεσσηνιακά 1968", "Μεσσηνιακά 1969-70"

(10) ΓΑΚ Μοναστηριακά, φάκελλος 369, 6/4/1838

(11) ΓΑΚ Μεσσηνίας, Αρχείο Μίμη Φερέτου φάκελλος Παναγιώτη Καλαμαριώτη - "Ο Ελληνικός Ταχυδρόμος" 15/4/1841

(12) ΓΑΚ Μεσσηνίας, Αρχείο Μίμη Φερέτου, φάκελλος Κωνσταντίνου Καλαμαριώτη - Μοναστηριακά, φάκελλος 370 9/9/1841

(13) Θεόδ. Δ. Γιαννακόπουλου "Ιδιοκτήται και ιδιοκτησίαι εν Μεσσηνία κατά τα μέσα του 19ου αιώνας - "Πελοποννησιακά", τόμος ΙΘ΄

(14) Βουλή των Ελλήνων "Μητρών πληρεξουσίων, γερούσιαστών και βουλευτών 1822-1935"

1841: ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΔΑΡΕΙΩΤΗ

Από εδώ αρχίζει η κυριαρχία της οικογένειας Δαρειώτη, καθώς τρία αδέρφια διοίκησαν το δήμο διαδοχικά για σχεδόν 20 χρόνια.

Η αρχή γίνεται με τον Παναγιώτη Δαρειώτη που εκλέγεται δήμαρχος το 1841. Στην αναμέτρηση όπως προκύπτει από δημοσιεύματα της εποχής, την τριάδα που εκλέχθηκε από το ειδικό σώμα ψηφοφόρων, αποτελούν ο Παναγιώτης Δαρειώτης (πρώτος δήμαρχος το 1835), ο Δ. Αντωνόπουλος (δημαρχιακός πάρεδρος το 1837) και ο Ευστ. Μπουρατίνος (γιός του Γιάννη Μπουρατίνου, διορισμένου Αστυνόμου αμέσως μετά την επανάσταση).

Ο ΔΑΡΕΙΩΤΗΣ “ΦΑΤΡΙΑΣΤΗΣ”

Οι εκλογές γίνονται στις αρχές του χρόνου και αμέσως προκύπτει ζήτημα σχετικά με τον ποίος θα επιλεγεί από το Βασιλιά ως δήμαρχος.

Η εφημερίδα “Αιών” που είχε ταχθεί ανεπιφύλακτα εναντίον της αντιφορολογικής εξέγερσης των Νησιωτών το 1840, καταγγέλει τους Δαρειώτη και Αντωνόπουλο ως “φατριαστές” που είχαν πρωταγωνιστήσει στην εξέγερση και ως εκ τούτου δεν θα έπρεπε να επιλεγούν για τη θέση του δημάρχου. Ενώ υποστηρίζει την επιλογή Μπουρατίνου, σε κείμενο που εκφράζει τη θέση της εφημερίδας: “Ενας των μοχλών οίτινες κινούσι την κυβερνητικήν μηχανήν, είναι αι Δημοτικά Αρχαί, ως δεν αμφιβάλλει πας τις. Οι κατ’ επαρχίας Διοικηταί και η εν Αθήναις Γραμματεία των Εσωτερικών οφείλουσι ν’ ακολουθήσωσι εντελώς το πνεύμα του Νόμου, ως ανώτεραι αρχαί, ενεργούντες επί τη βάσει της ψήφου των πολιτών, πολεμούντες τας αντιποιήσεις των ξένων της κοινής γνώμης φατριαστών, και αποβλέποντες εις μόνην την τιμιότητα, την γενικήν υπόληψιν και την εκ συγκρίσεως ικανότητα των εκλεγομένων υποψηφίων προσώπων. Αλλά λόγοι πολλοί κατέ-

εν, Διά τοῦ ἀπὸ 16 Δεκεμβρίου Β. Διατάγματος διορίσθη
ας δῆμαρχος τοῦ δήμου Παμίσου τῆς ἐπαρχίας Μεσσηνίας ὁ Κ.
Δ. Παναγιώτης Δαρειώτης, καὶ δῆμαρχ. πάρεδροι οἱ Κ.Κ. Πανα-
γιώτης Μιχαλόπουλος, Ἄνδρ. Ἰ.Α. Κυριακὸς, Παναγιώτης
Πλιάσης καὶ Γεώργιος Γεωργούλης
ν, Διά τῶν ἀπὸ 21 Ἰαννουαρίου ε. ε. Β. Διαταγμάτων διω-

Το ΦΕΚ 4, 16/2/1848 με τον τελευταίο διορισμό του Παν. Δαρειώτη ως δημάρχου

στησαν εσχάτως σπουδαίον παρ’ ό, τι πδύνατο να είναι φύση το αντικείμενον των δημαιορειών, και περί τούτου θέλομεν αναπτυχθή, εάν ίδωμεν προχωρούν το κακόν, δια να φέρωμεν εις φως τα γινόμενα, και να αποδείξωμεν τετραγωνικώς, ότι δια των εκ προθέσεως παρανομιών και δια της αντιτάξεως της κυβερνητικής ισχύος κατά της απαραβίαστου θεωρουμένης θελήσεως των πολιτών, ο νόμος περί Δήμων καθίσταται περιττός πλέον, ή μάλλον μέσον καταθλίψεως, η δε Εξουσία αντιπράττει κατά του ιδίου εαυτής συμφέροντος, σπριζουσα τον μιaron φατριασμόν ανθρωπων, οίτινες θέλουσι να διαδεχθώσι εις τας επαρχίας την θέσιν των επί Τουρκοκρατίας ολίγων σπουδαρχών.

Εν τοσούτω περιοριζόμενοι ήδη εις τα της αρχαιορειάς του Παμίσου, παρατηρούμεν οπόσων η Διοίκσις της Μεσσηνίας πρέπει να επιστήση προσοχήν επί των υποψηφίων Δαρειώτου, Δ. Αντωνοπούλου και Ευσταθίου Μπουρατίνου. Ποίοι οι πρώτοι δύο φατριασταί εξ επαγγέλματος, άνθρωποι καταστάντες στασιασταί του δήμου του Νησίου ενώπιον της Κυβερνήσεως κατά το παρελθόν έτος, υποκείμενα εν ενί λόγω μηδεμίαν δίδοντα πίστιν εις την διαχείρισιν των δημοτικών δια τον αναιδή κοτζαβασισμόν, την μικρόνοιαν και τον αποκλειστικόν περιορισμόν των εις τα φατριαστικά πάθη. Ποίος δε ο Ε. Μπουρατίνος; Πλούσιος ως προς την περιουσίαν και το εμπόριον, πολίτης άκρας τιμιότητος και υπολήψεως, Έλλην μεμακρυσμένος από πάντα φατριαστικόν

οίστρον, και παρά τα άλλα πλεονεκτήματά του έχων ικανήν γραφικήν ικανότητα ως προς τον τόπον. Νομίζομεν ούτω, ότι ο κ. Καρώρης, Διοικητής της Μεσσηνίας, κηδόμενος υπέρ του πνεύματος του νόμου και της ψυχίας του, περί ου ο λόγος, Δήμου Παμίσου θέλει οδηγηθή εις την γνωμοδότησίν του, ορμώμενος από πεποίθησιν ανεπηρέαστον. Και μένει ήδη να ιδώμεν, εάν θέλουσι λάβη χώραν συστάσεις υπέρ των εξ επαγγέλματος ραδιούργων και φατριαστών προς βλάβην των εντίμων και ειρηνικών πολιτών, και αυτής της υπηρεσίας. Δεν προχωρούμε περαιτέρω, δια να μην υποτεθώμεν ως έχοντες τον σκοπόν του να επιβάλωμεν γνώμην. Τα προσόντα εκάστου των τριών ανωτέρω υποψηφίων είναι γνωστά, και ταύτα ως λάβη οδηγόν των περαιτέρω πράξεών του ο θέλων να μη κυλίπται εις το αποτρόπαιον φατριασμόν⁽¹⁾.

ΥΠΕΡ ΔΑΡΕΙΩΤΗ

Μια απάντηση από την άλλη πλευρά έρχεται με δημοσίευμα της αθηναϊκής εφημερίδας⁽²⁾ η οποία σύμφωνα με το Μίμη Φερέτο “εξήρε την προσωπικότητα του Δαρειώτη και τονίζουσα ότι ήτο λαοφιλής και γι’ αυτό συγκέντρωσε τα δύο τρίτα των εκλογέων του, ενώ ο αντίπαλός του Ευστ. Μπουρατίνος, που τον αποκαλούσε “αγράμματο μπακάλη” έλαβε μόλις το τρίτον των δημοτών”.

ΥΠΕΡ ΜΠΟΥΡΑΤΙΝΟΥ

Ακολουθούν και άλλα δημοσιεύματα που δεν έχουν εντοπισθεί, όπως προκύπτει από επιστολή στην εφημερίδα “Αιών” η οποία απαντά στις επικρίσεις κατά Μπουρατίνου, χωρίς να αναφέρεται στο αποτέλεσμα της εκλογής του ειδικού εκλεκτορικού σώματος: “Ανεγνώσαμεν διατριβάς εκ Φουρτζάλας και Ναυπλίας δήθεν, πραγματευομένας περί των υποψηφίων δια την θέσιν Δημάρχου του Δήμου Παμίσου. Ομολογούμεν ότι δεν ηθέλαμεν απαντήσει εις τερατώδεις λιβέλους, εάν δεν υποχρεούμεθα από τον ορθόν λόγον, και από την ανάγκην του να εξάξωμεν το κοινόν εκ της απάτης πε-

ποιημένων ιδεών και προτερημάτων αποδοθέντων εις τον κ. Δαρειώτην, οποία δεν απεδόθησαν ούτε εις αυτόν τον Θεμιστοκλήν των Αθηνών. Το περιεργότερον όμως είναι η κακία, από την οποία κατελήφθησαν οι απολογηταί διαστρέφοντες την αλήθειαν. Διατί, κύριοι πανηγυρισταί ένθερμοι, αγωνίζεσθε να καλύψητε την αλήθειαν καταβώντας με τόσας βαναυσικάς των αρχών σας ύβρεις; Εγγίχθητε βεβαίως μη φέροι η δημοσίευσις της αληθείας αποτυχίαν των αγώνων σας. Και προς τούτο ποίος έμεινε ακολάκευτος; Εάν ήναι ο ήρωσ σας, τον οποίον τον περιγράφετε, προς τι ο τόσος ενθουσιασμός του να περιγράψητε τα προτερήματα και τας αρετάς του, ενώ επιμένετε, είναι πασίγνωστος εις το Έθνος; Διατί εν καιρώ της εκλογής των Επαρχιακών Συμβούλων προσέφυγεν ικετικώς δια να εκλεχθή επαρχιακός σύμβουλος του Δήμου Πολίχνης, από δε τον του Παμίσου Δήμον απέτυχε καθ’ ολοκληρίαν; Διατί να παραλείψετε και πόσας άλλας βελτιώσεις επέφερε εις τον Δήμον, διαπρέψας κατά την πρώτην περίοδον ως Δήμαρχος; Ετυχε της θέσεως ταύτης μόνον από την γενναιοψυχίαν του οποίου καθάπτεσθε ειρηνικού και τιμίου πολίτου, κινήσας την συμπάθειαν των συγγενών του. Αυτό μόνον, επαναλαμβάνομεν, εστάθη το συντελεστικώτερον και όχι εκείνο, το οποίο μετεχειρίσθη και με τους περί αυτόν γενόμενος ψηφοθήρας. Τα εκθετόμενα δεν είναι λόγοι απλοί, ούτε φαντασιώδη υφάσματα. Στηρίζονται εις το παρελθόν. Ο ειρηνικός όμως πολίτης Ευστάθιος Μπουρατίνος τον χαρακτήρα του οποίου καθάπτεσθε με τοσαύτην καπηλικήν αναίδειαν εισδύοντες μέχρι των οικιακών, επιμήθη από τους δημότας του δι’ απολύτου εμπιστοσύνης και απεριόριστου αγάπης, ως έχοντας πληρεστάτην πεποίθησιν, ότι ήθελον ευοδωθή τα δημοτικά των επί το κρείττον δια της εις χείρας του αρχής. Ούτος ούτε γνώσεων είναι εστερημένος, ούτε προσπαθεί να απορροφήσιν των δημοτών του τους κόπους, άνθρωπος εγνωσμένης διαγωγής και ανεπιλήπτου προς τα καλά ζήλου του. Μην έχων τοιαύτα προσόντα δεν εκλέγετο ως υποψήφιος, ούτε υμείς ηθέλετε

κυριευθή από πανικό φόβον ένεκα του οποίου αναμασάτε τόσα ψεύδη δια να προκαταλάβετε τας αρμοδίους Αρχάς και να δοθή παρ' αυτών η λευκή ψήφος προς τον ήρωά σας. Αλλά τι να ειπή τις, όπου πολλάκις η ραδιουργία καλύπτει την αλήθειαν; Ο διαληφθείς Μπουρατίνος ως προς την κτηματικήν κατάστασιν είναι όμοιος του ήρωός σας. Κατά δε την χρηματικήν απέχει ο πρώτος του τελευταίου, όσον ο βους από τον κώνωπα. Χιλιόδραχμος βακάλης είναι ή εκ των πλέον ευκαταστάτων του δήμου μετερχόμενος το εντιμώτερον επάγγελμα του εμπορίου; Επρεπε προς τοις άλλοις να τω αποδωθή και το όνομα φιλάργυρος διότι δεν διανέμει ακωλύτως την δραχμήν του δια να την κατασπαταλήσπε κατά τας αρχάς σας. Κρίνομεν αναρμόστους τας περαιτέρω αναπτύξεις. Εν τοσοούτω τοιούτων προσόντων άνθρωποι δεν αρέσκεσθε να άρχωσιν άλλοι, ως αποτυγχάνοντες των ιδιοτελών σας σκοπών, από τους οποίους μόνον ωθείσθε.

Ως προς την καταψηφισθείσαν ποινήν κατά του αποβιώσαντος Ιω. Μπουρατίνου από το Πλημμελειοδικείον ένεκα των αναγεννηθέντων ισχυρισμών ως προς την απόδοσιν του διπλοδεκάτου, κρίνω παντάπασαν ανοίκειον να έμβω εις πράγματα δικασθέντα και μάλιστα εάν δεν επρόκειτο από την ανάπτυξιν των να εγγιχθώσιν τινές, οίτινες ήδη ηρεμούσι. Αποσιωπάτε περί του συγκαταδικασθέντος ιερέως Παπαδημητρίου. Το ηξεύρω, επειδή ανήκει εις το έντιμον κόμμα σας. Αλλ' η περίστασις αύτη ποίαν ήδύνατο να έχη επιρροήν με την τάξιν του βίου του Ευσταθίου Μπουρατίνου, αν και αληθώς ο συγγενής του ημάρτησεν ή παρεκτράπη;

Εκ τούτων πληροφορείται το κοινόν, οποίος διεκτραγωδεί πράγματα ανύπαρκτα δια να το εξαπατήσπ. Ο δε συντάκτης του Αιώνος, του οποίου οι συστηματικοί πολέμοι της αληθείας καθάπτεσθε με τόσπν χολήν, απεδείχθη καθ' όλας τας περιστάσεις πόσον ειλικρινώς αγωνιάται υπέρ των συμφερόντων και της προόδου του Έθνους, ως και επί του προκειμένου εξεπλήρωσε καθήκον πατριωτικόν υπερασπισθείς τον κ. Μπουρατίνον⁽³⁾.

Παρά τις αντιδράσεις ο Βασιλιάς τελικά επέλεξε ως δήμαρχο τον Παναγιώτη Δαρειώτη. Δεν γνωρίζουμε τους λόγους, πάντως όχι από “δημοκρατική ευαισθησία” άλλωστε ο Οθωνας (και η αντιβασιλεία) κυβερνούσαν “ελέω Θεού”. Γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι κατά πάσα πιθανότητα ο Δαρειώτης δήλωσε “νομιμοφροσύνη” ενώ παράλληλα η Βαυαρική διοίκηση ήθελε να προσεταιριστεί τοπικούς παράγοντες με επιρροή στην κοινωνία. Και όπως είχε προειδοποιήσει ήδη από το 1837 όταν απέλυσε το δημοτικό συμβούλιο Αθήνας, δεν θα ανεχόταν από την πλευρά του δήμου οποιαδήποτε απόπειρα αντιπολίτευσης.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΓΙΑ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥΣ ΚΛΗΡΩΤΩΝ

Ακολουθεί μια κρίσιμη περίοδος για το Νησί αλλά και τη χώρα. Το 1843 ο Παν. Δαρειώτης καταγγέλεται από τον Ηλία Αλμπάνη για παρανομίες σχετικά με την σύνταξη των καταλόγων κληρωτών, τη (μη) γνωστοποίησή τους, την απουσία από αυτούς νέων που έπρεπε να μπουν την κλήρωση και την παρουσία άλλων που δεν είχαν ούτε την ηλικία για να ενταχθούν. Ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα: “Αν και επαρουσιάσθη άφθονος ύλη βεβαιώσασα αριθμήλως την Υ. Μ. την διαγωγήν του Π. Δαρειώτου Δημάρχου Παμίσου προκαλεσθείσαν από τόσας θλιβεράς σκηνάς του 1833 και τεινούσας να καταστρέψουν παν αίσιον και προσφιλές της πατρίδος, μ' όλον τούτο νέα περίστασις λυπηροτέρα της πρώτης παρουσιάζεται με πικρότερα και μελανώτερα βέλη αποδεικνύοντα εν ακάρει την αξία και το ποιόν της το διαγωγής και των αισθημάτων του ειρημένου προσώπου [...] Η κατάταξις εις τον κατάλογον του Παύλου Κροντήρη και άλλων τινών φθασάντων μόλις την ηλικίαν των 7-10 ετών, και η γενομένη ενώπιον του Δημάρχου κλήρωσις των προσώπων αυτών, τα οποία μετά την αποφασισθείσαν από του Στρατιωτικού Συμβουλίου αποπομπήν των λαχόντων τους πρώτους αριθμούς τεσσάρων νεοσυλλέκτων, συλληφθέντα παρά της Χωροφυ-

λακής διευθύνθησαν προς έλεγξιν, επροξένησεν αφ' ενός την όσον γίνεται μεγαλπέραν λύπην και κατάφεια εις τους πολίτας, και έδωσαν αφ' ετέρου αφορμήν εις τον Έλληνα εις τελευταίας απελπισίας την κατάστασιν, λαμβάνων υπόψιν την φρικτήν ταύτην παρανομίαν των ειρημένων κληρωθέντων μειρακίων, μη καταταχθέντων δι' άλλον σκοπόν ειμή προς δικαιολόγησιν μόνον του μικρού αριθμού των μεινάντων οριστικώς ως υποχρέων στρατεύσιμων τεσσαράκοντα, ενώ ο πραγματικός αριθμός αυτών, συγκεκριμένου του Δήμου Παμίσου από 800 οικογενείας, ανεβαίνει εις 95 στρατεύσιμους, η συγκαταριθμούμενων εις τον αριθμόν πολλών εκ των θεωρηθέντων υπό του δημάρχου ως ικανών⁽⁴⁾.

Λίγους μήνες αργότερα ο Παν. Δαρειώτης πετυχαίνει να συλληφθεί βαρυποινίτης που είχε αποδράσει από τις φυλακές στο κάστρο της Πύλου και δέχεται εύσημα από αθηναϊκή εφημερίδα: "Την 28 Αυγούστου (1843) δια του ακαμάτου ζήλου του αξιοτίμου Δημάρχου Παμίσου κ. Παν. Δαρειώτη συνελήφθη ο αδελφός του περιβόητου ληστού Γ. Ράμμου εκ Τζεφερεμίνης, φυγάς προ οκτώ ετών εκ των φυλακών Πύλου. Τοιούτοι δήμαρχοι είναι άξιοι της Βασιλικής ευμενείας"⁽⁵⁾.

3η ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1843

Λίγες ημέρες μετά το περιστατικό εκδηλώνεται η επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου και το Δημοτικό Συμβούλιο Μεσσήνης με ψήφισμα που συνοπογράφει ο Παναγιώτης Δαρειώτης τάσσεται και με την επανάσταση και με το... βασιλιά: "Έκτακτος συνεδρίασις 10 Σεπτεμβρίου 1843. Το Δημοτικόν Συμβούλιον Παμίσου συγκεκριμένον από τον Πρόεδρον αυτού Αναγνώστην Καμπάν και τα προσυγεγραμμένα μέλη, συνελθόν κατά πρόσκλησιν του Δημάρχου εις συνεδρίασιν εν τω τακτικώ των συνεδριάσεων αυτού καταστήματι, και λαβόν υπ' όψιν τα κατά την 3 Σεπτεμβρίου συμβάντα εν τη Πρωτεύουση του κράτους, εμπνεόμενον δε από το αίσθημα της κοινής χαράς και αγαλιάσεως, το οποίον παρουσιάζει η ένδοξος και λαμπρά δια το μέλλον

των Ελλήνων αύτη ημέρα, ως αντιπρόσωπος της ολομείας των συνδημοτών του εκφράζει την πλήρη και βαθείαν ευγνωμοσύνην εις την Α. Μ. τον Σεβ. Ημών Βασιλέα, διότι πυδόκισε να αποδεχθή τα περί συγκαλέσεως της Εθνικής των Ελλήνων Συνελεύσεως και λοιπάς προτάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, του εν τη Πρωτεύουση Στρατού και των κατοίκων αυτής, την πλήρη και βαθείαν ευγνωμοσύνην του εις τα μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας, τον γενναίον και ατρόμητον Στρατόν και τον λαόν της Πρωτεύουσης, δια την οποίαν έδειξαν απαραδειγμάτιστον και αξιοθαύμαστον διαγωγήν κατά την ρηθείσαν ημέραν, διαγωγήν, ήτις εφελκεί τον σεβασμόν όλων, και ήτις είναι ίδια μόνον εις το ένδοξον Ελληνικόν όνομα.

Εγένετω τη αυτή ετοημερομηνία

Τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου

Αναγνώστης Καμπάς Πρόεδρος, Μ. Νικολάου, Θ. Οικονομόπουλος, Θ. Παναγιωτόπουλος, Μ. Κουμάντος, Ιω. Πατρίκης, Γεώργιος Βρετός, Πούλος Τζίρης, Παναγούλιας Γρύλος, Γιάννης Χαριτόπουλος, Γεώργιος Μπουρατίνας.

Ο Πρόεδρος Αναγνώστης Καμπάς

Ο πρωτοκολλιστής

Θ. Οικονομόπουλος

Ισον εξ ίσου τη αυτή ετοημερομηνία

Ο Δήμαρχος Παμίσου Π. Δαρειόπουλος⁽⁶⁾.

Ο Παναγιώτης Δαρειώτης εκλέγεται πληρεξούσιος Νησίου στην Α' Εθνοσυνέλευση (Γ' Σεπτεμβρίου) [συνταγματική συνέλευση] στις εκλογές που γίνονται τον Οκτώβριο του 1843. Η εκλογική διαδικασία είναι επεισοδιακή, γίνονται αλλεπάλληλες συνελεύσεις και ο Παναγιώτης Δαρειώτης καταγγέλθηκε για "βία και νοθεία". Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι οι αντίπαλοι του δημάρχου παίρνουν τον παπά του Αγιάνη (Ευστάθιο Πρωτόπαπα) όπου έγινε η πρώτη συνέλευση στην οποία σημειώθηκαν συμπλοκές και λιθοβολισμοί, τους καταλόγους και τον πρώτο δημαρχιακό πάρεδρο Ευστ. Μπουρατίνο και κάνουν νέες εκλογές στον Αγιοδημήτρη. Υπάρχει ένα πλήθος εγγράφων που αποτυπώνουν τα γεγονότα εκείνης της εκλογής κατά την οποία τελικά η Βουλή

ανακήρυξε πληρεξουσίου τον Παναγιώτη Δαρειώτη και τον Παναγιώτη Καλαμαριώτη, παρά τις προσφυγές και τις καταγγελίες των αντιπάλων τους Κ. Νικολάου και Ηλ. Γ. Βεργόπουλου αλλά και εκατοντάδων πολιτών⁽⁷⁾.

Στη συνέχεια ο Παναγιώτης Δαρειώτης εκλέγεται βουλευτής στις 7 Σεπτεμβρίου 1844 με θητεία μέχρι τις 14 Απριλίου 1847. Στο διάστημα αυτό ήταν ταυτοχρόνως Δήμαρχος Παμίσου και στα καθήκοντά του τον αναπλήρωνε ο β' πάρεδρος Α. Γαλανόπουλος και όχι ο α' πάρεδρος Ευστάθιος Μπουρατίνος με τον οποίον είχαν συγκρουσθεί για την εκλογή δημάρχου και όπως φαίνεται και κατά την εκλογή πληρεξουσίων το 1843. Σύμφωνα με τον Μίμη Φερέτο σε δημοσίευμα αθηναϊκής εφημερίδας αναφέρεται σκωπτικά "τον απόντα δήμαρχο Παμίσου και ήδη ευδοκία Βουλής βουλευτήν αναπληρώνει ουχί ο πρώτος δημαρχιακός πάρεδρος Ευστάθιος Μπουρατίνος, αλλά ο δεύτερος Α. Γαλανόπουλος διότι ο πρώτος είναι φίλος της τάξεως"⁽⁸⁾. Η έκφραση "ευδοκία Βουλής" υπαινίσσεται τα γεγονότα που είχαν προηγηθεί στις εκλογές πληρεξουσίων.

ΕΠΑΝΕΚΛΟΓΗ ΤΟ 1845

Όπως μας πληροφορεί ο Μίμης Φερέτος⁽⁹⁾, το 1845 επανεξελέγη δήμαρχος ο Παναγιώτης Δαρειώτης και παράλληλα ήταν βουλευτής. Με αποτέλεσμα να επαναλαμβάνεται το φαινόμενο της αναπλήρωσης από τον Γαλανόπουλο και όχι από τον Μπουρατίνο. Η πολιτεία Γαλανόπουλου όμως στο δήμο συνοδεύεται και από σοβαρές καταγγελίες με αποτέλεσμα να τον αντικαταστήσει ο Νομάρχης με τον Μπουρατίνο. Σε επιστολή που υπογράφει Νησιώτης ως Δ. Αντωνόπουλος, καταγγέλεται ο Παν. Δαρειώτης ότι έχει σκηματίσει "μυστική εταιρεία" για να εξουδετερώσει εκείνους που υπερασπίζονται τους νόμους και την τάξη. Η αντικατάσταση Γαλανόπουλο από Μπουρατίνο συνάγεται και από το περιεχόμενο της επιστολής: "Προ πολλού εσκηματίσθη ενταύθα μυστική εταιρεία αντικείμενον έχουσα την παραλυσίαν παντός την δικαιοσύνην και την τάξιν εγγυωμένου Νόμου

και την καταστροφικήν πολλών τιμών και ικανών πολιτών. Πρόεδρος αυτής είναι ο βουλευτής Π. Δαρειώτης και μέλη της οι Χ. Ν. Ζαλμάς ειρηνοδίκης, Α. Γαλανόπουλος, επί πολύν καιρόν διευθύννας εναντίον τα περί Δήμου Νόμου τα χρέη του Δημάρχου, καθό β' πάρεδρος, εν ώ προτιμάται ο α' κ. Ευστ. Μπουρατίνος, διευθύνων ήδη ταύτα συνεπεία διαταγής του κ. Νομάρχου, και λοιποί άλλοι ορκισθέντες μάλιστα δια την ακριβή εκτέλεσιν των καταχθόνιων σκοπών του. Το μετά την παύσιν του Γαλανόπουλου από το Δημαρχείον προς αυτόν εσωκλειστον του Π. Δαρειώτου γράμμα, το οποίον θέλετε δημοσιεύσει, εμφανίζει δυστυχώς όλα ταύτα.

Ας πιστεύσωσι ήδη οι αμφιβάλλοντες περί της τοιαύτης αντιπατριωτικής διαγωγής του Π. Δαρειώτου, καταδεικνυομένης από ιδιόγραφόν του επιστολήν. Απογυμνούται ο άθλιος δι' αυτής, οποίος πραγματικώς είναι, και ας υποκρίνηται τον πατριώτην, αν και τον κατέδειξεν αρκούντως η μέχρι τούδε βουλευτική του διαγωγή, μη θελήσαντος πόποτε να συνεργασθί υπέρ του πατριωτισμού, του Συντάγματος, της δικαιοσύνης και της τάξεως, αλλά μόνον υπέρ της καταστροφής αυτού, ως συναδούσης εις τας ορέξεις του καλού πρωθυπουργού μας και των ξένων.

Προσεχώρ δε θέλουν εκτεθή λεπτομερώς, όσας συνόμωσεν η εταιρεία αύτη να εκτελέση προ βλάβην της κοινωνίας τρομεράς και καταστρεπτικής πράξεις"⁽¹⁰⁾.

Λίγους μήνες αργότερα ο Ευστ. Μπουρατίνος ως "αναπληρών τον Δήμαρχον Παμίσου", στέλνει αντίγραφο απόφασης του δημοτικού συμβουλίου στο γιατρό Δ. Ιμιγγερ με την οποία εκφράζεται η ευγνωμοσύνη του σώματος "δια την οποίαν επιδείξατε προθυμίαν και ζήλον επισκεπτόμενος αφ' ής εγκαταστάθητε ενταύθα και μάλιστα κατά το παρόν έτος τους υποκύψαντας εις δεινάς ασθeneίας συμπολίτας μας, διευθύνων προς υμάς την πράξιν ταύτην δεν δύναμαι, ειμή να συνενώσω την φωνήν μου μετ' εκείνης του δημοτικού συμβουλίου δια να γίνω διερμηνεύς των προς υμάς αισθημάτων

τούτων όλων ανεξαιρέτως των συνδημοτών μου⁽¹¹⁾.

Την ευχαριστήρια επιστολή υπογράφουν τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου: Αναγνώστης Καμπάς Πρόεδρος, Κωνστ. Νικολάου, Γ. Μπουρατίνος, Γ. Βρετός, Μ. Κουμάντος αγράμματος δια Γ. Βρετού, Π. Τσίρης, Χριστοδ. Παπαγεωργίου, Θ. Παναγιωτόπουλος, Ιω. Χαριτόπουλος.

ΣΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ

Τα μεγάλα δεινά εκείνης της χρονιάς προκλήθηκαν από τον τρομακτικό σεισμό που έπληξε την πόλη και την ευρύτερη περιοχή στις 29 Μαΐου. Ως βουλευτής ο Παν. Δαρειώτης υπογράφει αναφορά στη Βουλή μαζί με τον Π. Ι. Κυριακό και τον Νικ. Φλέσσα στην οποία διεκτραγωδεύεται η κατάσταση που είχε δημιουργηθεί και ζητείται η άμεση αποστολή 2-3 γιατρών, φαρμάκων, κτιστών, ξυλουργών, τροφίμων και χρηματικών ενισχύσεων για την ανασυγκρότηση της αγροτικής οικονομίας (12).

Στα δεινά όμως και η τρομοκρατία στην περιοχή που καταγγέλλεται επισήμως στην αγγλική εφημερίδα “Μόρνινγκ Ποστ” σύμφωνα με την οποία “ο λόρδος Πάλμερστον είπεν ότι έχει εις χείρας του αναφοράν ανθρώπων διαμενοντων εν Μεσσηνία (επαρχία Μεσσήνης) εξ ής εξάγεται ότι πενήκοντα κάτοικοι της επαρχίας εκείνης είχαν εσχάτως απαχθή υπό υπαλλήλων της κυβέρνησης (Κωλέττη) και υποβλήθησαν εις φρικωδεστάτας τυραννίας⁽¹³⁾”.

Το Δημοτικό Συμβούλιο Παμίσου με ψήφισμα “αναγκάζεται να διαψεύση τας καθαρὰς συκοφαντίας κατά του Σεπτού ημών Βασιλέως και του ενεστώτος υπουργικού συστήματος κατά τον επισημότερον τρόπον τα ενδιαλαμβανόμενα εις την αγγλικήν εφημερίδα “Μόρνινγκ Ποστ” της 14 Σεπτεμβρίου 1846 και μετενεχθέντα εις το φύλλον της 10ης Οκτωβρίου της εφημερίδας “Φίλος του Λαού⁽¹⁴⁾”. Το ψήφισμα υπογράφουν οι: Αναγνώστης Καμπάς Πρόεδρος, Γεώργιος Βρετός, Κωνσταντίνος Νικολάου, Πούλος Τζήρης, Θ. Παναγιωτόπουλος, Γιάννης Χωρητόπουλος (Χαριτόπουλος), Χριστόδουλος Παπαγεωργίου, Μιχάλης Κουμάντος αγράμματος

εγράφη δι’ εμού Γ. Βρετού.

Το 1847 ως δημαρχιακός πάρεδρος υπηρετεί ο Αναγνώστης Γαλανόπουλος που επικυρώνει δικόγραφο πλειστηριασμού ακινήτων του οφειλέτη του Δημοσίου Παν. Καρελά⁽¹⁵⁾.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΛΟΓΗ

Τον Ιούλιο του 1847 ο Παναγιώτης Δαρειώτης επανεκλέγεται βουλευτής. Ενώ στα τέλη του χρόνου γίνονται πάλι δημοτικές εκλογές και με Βασιλικό Διάταγμα στις 16 Δεκεμβρίου 1847 διορίζεται δήμαρχος ο Παναγιώτης Δαρειώτης και δημαρχιακοί πάρεδροι οι Παναγιώτης Μιχαλόπουλος, Ανδρ. Α. Κυριακός, Παν. Πλιάσας και Γεώργιος Γεωργούλης⁽¹⁶⁾.

Την ίδια χρονιά ο δήμαρχος και το δημοτικό συμβούλιο μαζί με 187 ακόμη Νησιώτες, υπογράφουν το ίδιο σχεδόν με εκείνο του 1846 ψήφισμα ευγνωμοσύνης στον γιατρό Ιμμικερ. Υπογράφουν: Ο Δήμαρχος και βουλευτής Παναγιώτης Δαρειώτης. Ο Εμμανουήλ Δαρειώτης Ταγματάρχης. Ο Αναγνώστης Καμπάς ως πρόεδρος και τα μέλη Π. Βρετός, Π. Τζήρης, Δ. Σωτηρόπουλος, Π. Ι. Ούτζικας, Κ. Σάρας, Π. Παπάζογλης, Θ. Οικονομόπουλος, Μ. Κουμάντος, Ιω. Πατρίκης, Γ. Μουρίκης. Ο ιερός κλήρος Ηλίας ιερέυς οικονόμος, Ευστάθιος Πρωτόπαπας, Πέτρος Μενουδάκης, Αθανάσιος Βλαχάκης, Δημήτριος Ποδαρός, Αναστάσιος Καρατζάς, Κωνσταντίνος Πατρίκης. Και ακόμη ο Κ. Καλαμαριώτης και 187 ακόμη άτομα⁽¹⁷⁾.

Το Μάιο του 1851 φεύγει από τη ζωή ο Παναγιώτης Δαρειώτης, για τον οποίο νεκρολογία δημοσιεύεται σε αθηναϊκή εφημερίδα: “Την παρελθούσαν Τετάρτην εστερήθημεν ενός των αγαθοτέρων και χρησιμότερων συμπολιτών μας του Παναγιώτου Δαρειώτου, του και Δημάρχου μας, εξηκονταετούς την ηλικίαν.

Καθώς εις τον θάνατον οικογενειάρχου τινός ολοφύρονται άπαντα τα μέλη της οικογενείας αυτού, ούτως η πόλις Νησίου, ως άλλη οικογένεια, νοθήνθη βαθείαν λύπην δια τον θάνατον του εναρέτου τούτου πολίτου.

Ο μακαρίτης υπάρχει γνωστός εις το Πανελλήνιον, ουχί μόνον διότι η οικογένεια των Δα-

ρειωτών διακρίνεται ως μια των εγκριτωτέρων οικογενειών της Μεσοπνίας, αλλά και δια τας κατά τον αγώνα εκδουλεύσεις αυτού και των αδελφών του Γεωργίου Γερουσιαστού και Εμμανουήλ ταγματάρχου, και δια τας υπηρεσίας του μετά ταύτα και ως πληρεξουσίου και ως βουλευτού της επαρχίας του εις διαφόρους περιόδους.

Δια της καλής συμπεριφοράς του, της φρονήσεώς του, της μετριοπαθείας του και των αγαθών αισθημάτων του, ο μακαρίτης Π. Δαρειώτης ηδυνήθη να ελκύση εις εαυτόν την υπόληψιν και την αγάπην όλων των συμπολιτών του, οίτινες αείποτε τον ετίμησαν με την ελευθέραν ψήφον των και ως δήμαρχον και ως αντιπρόσωπόν των.

Κατά τας στιγμάς του θανάτου του μακαρίτου, στιγμάς, καθ' ην τα πάθη σιγώσι και η αλήθεια μόνη φαίνεται επικρατούσα, όλοι ανεξαιρέτως οι κάτοικοι ανεκάλουν εις την μνήμην των τας αρετάς του μακαρίτου και την στέρψιν του ως επαισθητήν ζημίαν του τόπου εθεώρησαν.

Η συρροή του πλήθους, συρρέυσαντας από διάφορα μέρη, υπήρξεν η ζωηροτέρα απόδειξις της προς αυτόν υπολήψεως.

Λόγοι επικήδαιοι εξεφωνήθησαν, εξιστορούντες τον βίον και τας αρετάς του αποθανόντος. Όλοι δε οι συγγενείς και φίλοι δίδοντες τον τελευταίον ασπασμόν, έρανον με τα δάκρυά των τον νεκρόν του.

Είθε αι προς τον Ύψιστον ευχαί μας, να εισακουσθώσιν! Είθε ο Κύριος κατατάξη την ψυχήν σου εν σκηναίς μακάρων, μακαρίτα Παναγιώτη Δαρειώτη!

Εν Νησίω την 17 Μαΐου 1851⁽¹⁸⁾.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Ο ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΑΡΕΙΩΤΗΣ

Τον θανόντα μετά από μερικούς μήνες διάδεχεται ο Εμμανουήλ Δαρειώτης που διορίζεται δήμαρχος με Βασιλικό Διάταγμα της 22 Φεβρουαρίου 1852⁽¹⁹⁾. Μετά το διορισμό του παραιτείται από βουλευτής όπως φαίνεται από το σχετικό Μητρώο της Βουλής στο οποίο ανα-

φέρεται ότι υπηρέτησε στις δύο πρώτες κοινοβουλευτικές περιόδους. Σαν Δήμαρχος και επικεφαλής ομάδας δημοτών φίλων του βοήθησε ενεργά στην αντιμετώπιση της αναταραχής που προκάλεσε τότε το κίνημα του καλόγερου Χριστόφορου (γνωστού ως “Παπουλάκη”) στη Μάνη και την Καλαμάτα. Με απόφαση του Οθωνα τον Αύγουστο του 1852 ο Εμμανουήλ Δαρειώτης τιμήθηκε με τη βασιλική ευαρέσκεια διότι “έδειξε ζήλον και αφοσίωσιν και κατέβαλε αποτελεσματικές προσπάθειάς κατά τα τελευταία εν Λακωνία συμβάντα”⁽²⁰⁾.

Τον Οκτώβριο του 1853 ο Εμμανουήλ Δαρειώτης εκλέγεται βουλευτής και διατηρεί το αξίωμα του Δημάρχου. Λίγους μήνες αργότερα όμως φεύγει και αυτός από τη ζωή: “Απέρχονται ο εις κατόπιν του άλλου οι αγωνισταί, απέρχονται εις την αιωνιότητα ο εις κατόπιν του άλλου οι αγαθοί πολίται, και η στέρψις αυτών άλγος μέγα προξενεί εις τους επιζώντας συγγενείς τε και φίλους. Τοιούτον άλγος επροξένησεν εις άπαντας τους κατοίκους της πόλεως ταύτης η στέρψις του προσφιλοῦς ημών συμπολίτου Εμμανουήλ Δαρειώτη, αποβιώσαντος την 26 του φθίνοντος μηνός. Γνωστής ούσης της οικογενείας των Δαρειωτών εις το Πανελλήνιον, και των προς την πατρίδα υπηρεσιών των, αρκούμεθα μόνον να εκφράσωμεν την λύπην μας δια την στέρψιν τοιούτου αγαθού πολίτου και εις τον οποίον πολλά οφείλει η ιδιαίτερα πατρίς μας, ως και προς τον προτριών ετών αποβιώσαντα Παναγιώτην και τον επιζώντα Γεώργιον γερουσιαστήν δια τας προς αυτήν υπηρεσίας και αγαθάς διαθέσεις των. Ο μακαρίτης Εμμανουήλ Δαρειώτης υπήρξεν εις των οπλαρχηγών της επαρχίας Μεσοπνίας. Και τοι αποκτήσας δικαιώματα εις την ευγνωμοσύνην τους έθνους δια τας προς την πατρίδα εκδουλεύσεις του, και θυσίας της οικογενείας του, δεν δυσανασχέτησεν όμως ούτε δια τον απονεμηθέντα αυτόν κατά πρώτον βαθμόν του λοχαγού της Β΄ φάλαγγος, ούτε δια τον μη μετά ταύτα προβιβασμόν του.

Η προς αυτόν αγάπη των συμπολιτών και συνεπαρχιωτών του, ανέδειξε αυτόν δήμαρχον

και βουλευτήν άνευ τινός αντιδράσεως, ως ανέδειξεν εις όλας τας περιόδους αλληλοδιαδόχως τον αποβιώσαντα Παναγιώτην και τον επιζώντα Γεώργιον, αδελφούς του. Θρηνούμεν λοιπόν, και θρηνούμεν δικαίως την στέρψιν τοιούτου αγαθού συμπολίτου του οποίου τα αγαθά και γενναία αισθήματα δυσκόλως θέλουσιν εξαληφθή της μνήμης ημών.

Η εκφορά του νεκρού εγένετο μεθ' όλης της δυνατής παρατάξεως παρευρεθέντων εις αυτήν όλων των πολιτών και του πλείστου μέρους των επαρχιωτών ημών. Προσεφέραμεν αυτώ, τον τελευταίον εγκάρδιον ασπασμόν, απηγγείλαντες του Αρχιεπισκόπου λόγον κατάλληλον, όστις συνεκίνησεν όλους τους παρευρεθέντας εις την κηδείαν. Γαίαν έχοις ελαφράν, μακαρίτα Εμμανουήλ Δαρειώτα.

Εν Νησίω την 29 Απριλίου 1854⁽²¹⁾.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΡΕΙΩΤΗΣ

Τον Εμμανουήλ Δαρειώτη διαδέχεται ο αδελφός του Γεώργιος, ο οποίος είχε διοριστεί "ισόβιος" (όπως και οι άλλοι) γερουσιαστής από τον Οθωνα το 1844. Οπως φαίνεται όμως ο Γεώργιος μόνο τον τίτλο είχε καθώς καταγγέλλεται ότι μέχρι το 1859 δεν είχε επισκεφθεί το Νησί ούτε... για βόλτα με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα καθώς το δήμο διοικούσαν ο δημαρχιακός πάρεδρος και δύο γραμματείς. Η πληροφορία περιλαμβάνεται σε καταγγελία Νησιώτη που δημοσιεύτηκε σε αθηναϊκή εφημερίδα και αφορούσε το πολιτικό χάος που επικρατούσε με τις δημαρχιακές εκλογές που αναβάλλονταν για να γίνουν βουλευτικές οι οποίες γίνονται σε κλίμα πόλωσης και τις σημαδεύουν δολοφονίες που φαίνεται ότι έχουν πολιτικά ελατήρια: "Λυπηραί σκηναί έλαβον χώραν εν Νησίω, τη πρωτευσούση της παρακειμένης επαρχίας Μεσσηνίας, κατά τας βουλευτικές εκλογάς. Ο ατυχής ούτος τόπος, ενώ στερείται κυβερνητικών αρχών, στερείται και Δημάρχου, διότι ως γνωστόν δήμαρχος είναι ο μηδέποτε επισκεφθείς τον τόπον όχι ως δήμαρχος αλλ' ουδέ ως εντόπιος, ο Γερουσιαστής Γ. Δαρειώτης, διευθυνόντων την δη-

μοτικήν αρχήν δύο γραμματέων μετά του δημαρχιακού παρέδρου επί 5 έτη. Προ πολλού λοιπόν καταστάνας οριστικού του δημαρχιακού καταλόγου, η περιγραφείσα δημοτική αρχή ανέβαλεν επί διαφόροις λόγοις την δημαρχειάν, και τοι επανειλημμένως διαταχθείσα παρά της Νομαρχίας. Τέλος πάντων ηναγκάσθη να προκηρύξη την κατά την 14 Σεπτεμβρίου έναρξιν της δημοτικής εκλογής, αναβληθείσης όμως πάλιν ίνα προηγηθή η βουλευτική, Αύτη λοιπόν ήρξατο την 15 Σεπτεμβρίου, άνευ μεν αντιπολιτεύσεως αλλ' η αντίθετος μερίς απέσχε της εκλογής, και επί οκτώ όλας ημέρας, μόλις 229 εψηφοφόρησαν εκ των 1500 περίπου ψηφοφόρων του Δήμου. Ενεκα δε των σφοδρών ενεργειών εκ μέρους των δημαρχιακών προς ψηφοφορίαν, εκ μέρους δε των αντιθέτων προς αποχήν, συνέβησαν αλληπάλληλα συγκρούσεις και ξυλοκοπήματα. Κατά την πρωίαν της 20 λήγοντος μηνός ώρα 7 π. μ. φονεύεται εις αστυνομικός κλητήρ δια πυροβόλου παρ' αγνώστου χειρός. Την δε 7 μ. μ. της αυτής ημέρας φονεύεται εις τον αυτόν τόπον επ' αυτοφώρω έτερος εμποροκτηματίας και μάλλον φορολογούμενος, ο Θεόδωρος Γρύλλος, χρησιμότατος πολίτης, ανήκων εις την αντιπολίτευσιν, και ο φονεύς, άνθρωπος τις Καραγιαννόγαμβρος επόνομαζόμενος μετερχόμενος προ τινός τον αγροφύλακα, συλλαμβάνεται ευθύς υπό των παρευρεθέντων αντιμοιράρχων κ. κ. Σταυριανού και Καλλέργη κρατών έτι το εκκενωθέν κατά του Γρύλλου πιστόλιον. Τοιαύτοι εισίν οι συμβάσαι θλιβεραί σκηναί, των οποίων τα επακόλουθα Κύριος οίδεν, αν εγκαίρως και σκοπίμως δεν προληφθώσιν. Αι ανακρίσεις ήρξαντο ευθύς και εξακολουθούσιν. Πάντες δε ελπίζουσιν, ότι μια έμπειρος και αμερόληπτος ανάκρισις είναι αδύνατον να μην ανακαλύψη τους οπλίσαντας τας χείρας των δολοφόνων, οίτινες είναι πλέον των αυτουργών αξιόποινοι. Εις τούτο δε θέλει συντελέσει κατά πολύ ο Εισαγγελεύς κ. Κασιμάτης, όστις περιμένεται εκ Πατρών, όπου είχε μεταβή επ' αδεία.

Η ανακάλυψις και αυστηρή τιμωρία των προκαλεσάντων τους ανωτέρω φόνους θέλει

ικανοποιήσει την κοινωνία, και θέλει συντελέσει τα μέγιστα εις τον σωφρονισμόν εκείνων, οίτινες επιμένουσι να περιβληθώσι την δημαρχιακήν ή βουλευτικήν τήβενον, έστω και αιματόφυρτον, και να αναβώσιν την έδραν του δημάρχου ή του βουλευτού, πατούντες επί των πτωμάτων των συμπολιτών των και μαιίνοντες ως αιμοσταγείς και μαιιφόνοι το υψηλόν αξίωμα της εθνικής αντιπροσωπείας ή της δημαρχίας”⁽²²⁾.

Την επόμενη χρονιά πεθαίνει και ο Γεώργιος Δαρειώτης, ο τελευταίος της οικογένειας και άτεκνος: “Ο γερουσιαστής κ. Γ. Δαρειώτης εκ Νησίου της Μεσσηνίας ορμώμενος και ο μόνος απολειπόμενος γόνος της Δαρειώτικης οικογενείας, της κατά τον ιερόν ημών αγώνα και

μετά μεγάλης εκδουλεύσεως προς την πατρίδα προσενεγκούσης, ετελεύτησεν τον βίον εν Αθήναις, αφήσας μέγα κενόν και απαρνηγόπτον λύπην εις την ατυχή σύζυγόν του μείνασαν άτεκνον, τους συγγενείς και φίλους και εις άπασαν την επαρχίαν του Μεσσηνίου, ήν ιδίως επροστάτευεν.

Ο μακαρίτης Γ. Δαρειώτης και επί του ιερού ημών αγώνος υπηρέτησε την Πατρίδα στρατιωτικώς και πολιτικώς από της ανεξαρτησίας ημών μέχρι σήμερα, διακριθείς επί πατριωτισμώ, ανεξαρτησία και αγαθότητι.

Γαίαν έχεις ελαφράν αοιδήμη Γ. Δαρειώτη! Αιωνία σου η μνήμη! Ο Θεός αναπαύσει την ψυχήν σου εν κόλποις Αβραάμ και Ισαάκ”⁽²³⁾.

Πηγές

- (1) “Αιών” 13/4/1841
- (2) “Μεσσηνιακά 1969-70”-“Ζέφυρος” 4/5/1841
- (3) “Αιών” 3/6/1841
- (4) “Αιών” 7/2/1843
- (5) “Ταχύπερος Φήμη” 7/9/1843
- (6) Αθηνά 22/9/1843
- (7) ΓΑΚ Εκλογικά Συλλογής Γεωργίου Λαδά – Υπάρχει ένα πλήθος εγγράφων και από τις δύο πλευρές και όπως επισημαίνει ο φίλος ιστορικός ερευνητής από το Γαρζενίκο Φώτης Παπαχατζής (ο οποίος υπέδειξε το αρχείο και το περιεχόμενό του), θα μπορούσε να γραφτεί... ολόκληρο βιβλίο.
- (8) “Καρτερία” 12/12/1844
- (9) “Μεσσηνιακά 1969-1970”
- (10) “Αιών” 29/2/1846
- (11) “Φίλος του Λαού” 27/11/1846
- (12) “Μεσσηνιακά Νέα” φύλλα 39-42
- (13) “Φίλος του Λαού” 10/10/1846
- (14) “Φίλος του Λαού” 22/11/1846
- (15) “Ελπίς” 8/5/1847
- (16) ΦΕΚ αρ. 4 – 16/2/1848
- (17) “Φίλος του Λαού” 10/3/1848)
- (18) “Αιών” 26/5/1851
- (19) ΓΑΚ Μεσσηνίας - Αρχείο Μίμη Φερέτου– Φάκελλος Εμμ. Δαρειώτη - ΦΕΚ αρ. 13-21/5/1852
- (20) ΓΑΚ Μεσσηνίας – Αρχείο Μίμη Φερέτου – Φάκελλος Εμμ. Δαρειώτη – ΦΕΚ αρ. 33 – 22/8/1852
- (21) “Εβδομάς” 12/5/1854
- (22) “Αιών” 1/10/1959
- (23) “Πελοπόννησος” 10/9/1860

1861: ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΙΧΑΛΟΣ

Τη “δυναστεία” Δαρειώτη διαδέχεται ο Νικόλαος Μιχάλος. Σύμφωνα με τον Μ. Φερέτο, γεννήθηκε γύρω στα 1815 και φοίτησε στο Γυμνάσιο Ναυπλίου αλλά δεν συνέχισε τις σπουδές του. Επέστρεψε στο Νησί και ασχολήθηκε με την καλλιέργεια της μεγάλης πατρικής περιουσίας.

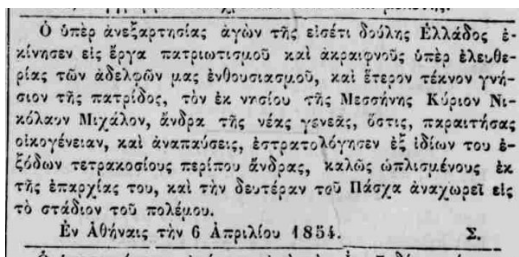
Το 1847 πραγματοποιούνται εκλογές επαρχιακών συμβούλων Μεσσήνης από τις οποίες ξεκινά την πολιτική του καριέρα ο Νικόλαος Μιχάλος που εκλέγεται επαρχιακός σύμβουλος⁽¹⁾.

Το 1854 στην επανάσταση της Θεσσαλίας ο Νικόλαος Μιχάλος συγκροτεί στρατιωτικό σώμα από 400 ντόπιους για να συμμετέχει σε αυτή: “Ο υπέρ της ανεξαρτησίας αγών της εισέτι δούλης Ελλάδος εκίνησε εις έργα πατριωτισμού και ακραιφνούς υπέρ ελευθερίας των αδελφών μας ενθουσιασμού, και έτερον τέκνον γνήσιον της πατρίδος, τον εκ Νησίου της Μεσσήνης κύριον Νικόλαον Μιχάλον, άνδραν της νέας γενεάς, όστις, παραιτήσας οικογένειαν και αναπαύσεις, εστρατολόγησεν εξ ιδίων του εξόδων τετρακοσίους περίπου άνδρας, καλώς ωπλισμένους εκ της επαρχίας του, και την Δευτέραν του Πάσχα αναχωρεί εις το στάδιον του πολέμου

Εν Αθήναις την 6 Απριλίου 1854”⁽²⁾

ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Ο διάδοχος του Γεωργίου Δαρειώτη αργεί να επιλεγεί και τελικά διορίζεται προσωρινά δήμαρχος ο Νικόλαος Μιχάλος μετά από μήνες, ενώ είναι σε εξέλιξη η διαδικασία για την κανονική εκλογή δημάρχου. Η οποία αναβάλλεται διαρκώς λόγω της διεξαγωγής των βουλευτικών εκλογών. Στην εκλογή συγκέντρωσε μικρό αριθμό ψήφων και η καλαματιανή εφημερίδα “Πελοπόννησος” του επισημαίνει ότι θα πρέπει

Απόκομμα της εφημερίδας με την αναγγελία συγκρότησης στρατιωτικού σώματος από το Νικόλαο Μιχάλο - “Αιών” 17/4/1854

να επιδείξει σύνεση για να πείσει τους Νησιώτες να τον εκλέξουν πάλι δήμαρχο στην “κύρια δημοτική εκλογή”: “Διωρίσθη τέλος πάντων Δήμαρχος Παμίσου ο κ. Ν. Μιχάλος, τον δε διορισμόν του φθάσαντα ενταύθα την παρελθούσαν Τρίτην υπεδέχθησαν οι εν Νησίω φίλοι του δια πολλών πυροβολισμών και ευθυμιών. Συγχαίρομεν τον κ. Μιχάλον, ευχόμενοι ίνα δια καλών και δημοφελών πράξεών του, μας δώσῃ αφορμήν όπως υπέρ αυτού εγειρομεν και εις το μέλλον τον κάλαμον. Κάμνομεν όμως προς αυτόν από τούδε την φιλικήν παρατήρησιν, αφού ήδη δια 13 μόνον ψήφων του δημαρειακού συμβουλίου εξελέγη υποψήφιος και προσωρινώς διορίσθη δήμαρχος, η δε κύρια δημοτική εκλογή είναι εις ενέργειαν, οφείλει δια των πραγμάτων να δείξει σύνεσιν μεγάλην και συμπεριφοράν καλήν, ίνα δι’ αυτών προσελκύσῃ την συμπάθειαν απάντων των συνδημοτών και αναδειχθεί και πάλι δήμαρχος αυτών”⁽³⁾.

Ενα μήνα αργότερα ο Νικόλαος Μιχάλος έχει άμεση εμπλοκή στις βουλευτικές εκλογές και φέρεται ως πιθανός υποψήφιος βουλευτής: “Η ψηφοφορία της Μεσσήνης περιεπλέχθη ένεκα του αδύνατου υπουργικού συνδυασμού

διευθυνομένου υπό του κ. Π. Παπατσώνη και συνισταμένου εκ τούτου, του Κ. Λυμπεροπούλου και του Ν. Μιχάλου ή Π. Καλαμαριώτου [...] Από προχθές διαδίδονται οι εξής εκδόσεις συνδυασμών:

1. Γεώργιος Καφόπουλος δικηγόρος, Π. Παπατσώνης και Κ. Λυμπερόπουλος
2. Γεώργιος Καφόπουλος, Ν. Μιχάλος και Α. Νικολαΐδης
3. Π. Παπατσώνης, Κ. Λυμπερόπουλος και Ν. Μιχάλος
4. Α. Κουμουνδούρος, Σπήλιος Αντωνόπουλος, Γ. Καφόπουλος και
5. Ο μάλλον πιθανός και ως υπουργικός θεωρούμενος συνιστάμενος δ' εκ των Π. Παπατσώνη, Κ. Λυμπερόπουλου και Π. Καλαμαριώτου, τα μεγάλα και καλά προσόντα και προτερήματα του οποίου εις το προσεχές φύλλον μας θέλομεν εξετάσῃ⁽⁴⁾.

Οι εκλογές γίνονται λίγες ημέρες αργότερα και εκλέγονται οι “υπουργικοί” υποψήφιοι Παναγιώτης Καλαμαριώτης, Παναγιώτης Παπατσώνης και Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος. Υπάρχουν όμως σοβαρότατες καταγγελίες από τους Αλέξανδρο Κουμουνδούρο και Σπήλιο Αντωνόπουλο οι οποίες δημοσιεύονται σε έκδοση με τίτλο “Τα κατά την βουλευτικήν εκλογήν της Μεσσήνης του 1861”. Ανάμεσα σε πλήθος περιστατικών και συμπεριφορών υπάρχει η καταγγελία ότι ο Μιχάλος πρωταγωνίστησε στην τρομοκρατία που εξαπολύθηκε στο Νησί και ότι γιαυτό το σκοπό διορίστηκε βιαστικά δήμαρχος: “Η προσπάθεια του κατεσπευσμένα διορισθέντος προσωρινού Δημάρχου Παμίσου, όστις δια της διαγωγής του επρόκειτο να εξαγοράσῃ την επιτυχίαν της κατ’ αυτὰς ενεργηθησομένης εκλογής του, δεν ωφέλει...”⁽⁵⁾.

ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΘΗΤΕΙΑ

Μετά τις εκλογές φαίνεται ότι ο Μιχάλος διορίζεται με την “τακτική” διαδικασία δήμαρχος καθώς πληροφορούμαστε ότι αργότερα δωρίζει το μισθό του δημάρχου και εκθειάζεται σε δημοσίευμα καλαματιανής εφημερίδας: “Ευχαρίστως πληροφορούμεθα ότι ο δήμαρχος Παμίσου

κ. Ν. Μιχάλος εδωρήσατο τον μισθόν του εις τον Δήμον, ίνα χρησιμεύση ο μεν ήμισυς εις την πληρωμήν φαρμάκων των πενήτων, ο δ' έτερος προς επισκευήν της εν Νησίων βρύσεως. Η φιλόανθρωπος αύτη πράξις τιμά τον δήμαρχον Παμίσου, ον είθε να εμιμούντο και άλλοι Δήμαρχοι, όντες εις θέσιν να πράξωσι τούτο”⁽⁶⁾

Ενώ στις αρχές του 1862 ως δήμαρχος Παμίσου δώρησε στο Γυμνάσιο Καλαμάτας για τον πλουτισμό της βιβλιοθήκης του, περισσότερους από 30 τόμους βιβλίων “καλώς δεμένων” κυρίως αρχαίων συγγραφέων, μεταξύ των οποίων και εκδόσεις Δούκα⁽⁷⁾.

Στο διάστημα αυτό συναντάμε ως πρώτο δημαρχιακό πάρεδρο τον Π. Αναγνωστόπουλο⁽⁸⁾ και ως τρίτο δημαρχιακό πάρεδρο τον Αθανάσιο Γούτο⁽⁹⁾ οι οποίοι και υπογράφουν αντί του Μιχάλου έγγραφα πλειστηριασμών οφειλετών.

ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΣ

ΣΤΗ Β΄ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Εχοντας ήδη αποκτήσει και πολιτική επιρροή, ο Μιχάλος θέτει υποψηφιότητα και εκλέγεται πληρεξούσιος της επαρχίας Μεσσήνης στη Β΄ Εθνοσυνέλευση (24/11/1862 μέχρι 16/11/1864) μετά την έξωση του Οθωνα, μαζί με τους Αλέξανδρο Κουμουνδούρο, Σπήλιο Αντωνόπουλο, Αναγνώστη Νικολαΐδη, Δημήτριο Μερλόπουλο και Αναγνώστη Σταθουλόπουλο⁽¹⁰⁾. Οι πληρεξούσιοι δικάζονται και βρίσκονται μαζί οι Νικόλαος Μιχάλος, Σπήλιος Αντωνόπουλος και Δημήτριος Μερλόπουλος οι οποίοι “ψήφισαν υπέρ του συνόλου του Συντάγματος, πλην του Συμβουλίου Επικρατείας, το μεν ως μη προελθόν εκ της ελευθέρας ψήφου της αντιπροσωπευούσης την εθνικήν κυριαρχίαν Συντακτικής Συνελεύσεως αλλά καταναγκαστικώς επιβληθέν εις αυτήν, το δε ως εισάγων εν τη Πολιτεία θεσμόν απεχθή εις τον Ελληνικόν λαόν”⁽¹¹⁾. Στην άλλη πλευρά βρίσκεται ο Αλ. Κουμουνδούρος γεγονός που σηματοδοτεί και αναδιάταξη των πολιτικών συμμαχιών στην επαρχία Μεσσήνης. Λίγες ημέρες αργότερα οι Μιχάλος, Αντωνόπουλος, Μερλόπουλος ψηφίζουν “κατά του Παπισμού” δηλαδή κατά της διάταξης με

την οποία γινόταν αναθεώρηση του άρθρου του Συντάγματος σύμφωνα με το οποίο οι αξιωματούχοι της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα θα έπρεπε να είναι Έλληνες υπήκοοι⁽¹²⁾.

ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟ

Στις βουλευτικές εκλογές του 1865 οι συμμαχίες αλλάζουν, ο Κουμουνδούρος (που έχει ορισθεί πρωθυπουργός) συγκροτεί πλέον δικό του κόμμα ενώ ο Σπήλιος Αντωνόπουλος προσχωρεί στο κόμμα του Δ. Βούλγαρη. Ο Αντωνόπουλος προσπαθεί να περιλάβει τον Ν. Μιχάλο στο ψηφοδέλτιο του οποίου όμως δεν έγινε δεκτή η παραίτηση από τη θέση του δημάρχου στην οποία συνέχιζε να υπηρετεί. Πληροφορίες δεν υπάρχουν, φαίνεται όμως ότι ο Μιχάλος στο μεταξύ έχει επανεκλεγεί δήμαρχος αφού έχουν ήδη περάσει 4 χρόνια από την προηγούμενη. Σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση συγκροτεί “μαύρη βίβλο” ο Αντωνόπουλος που καταγγέλει τον Κουμουνδούρο και τους φίλους του για σειρά παρανομιών. Μια από αυτές αφορά τραγελαφικές καταστάσεις με την υποψηφιότητα Μιχάλου: “Αλλά πάντα ταύτα καίτοι ισχυρά μέσα υπέρ της υπουργικής μερίδος και κατά της αντιπολιτεύσεως, δεν ήταν ικανά να καταπνίξωσι των αίσθημα της πλειονοψηφίας των εκλογέων της επαρχίας Μεσσήνης, όθεν εφρόντισεν η κυβέρνησις να φέρη σύγχισιν εις τον αντιπολιτευόμενον συνδυασμόν, διατάξασα να μη χορηγηθή κάλπη προς τον αναγνωρισθέντα υποψήφιον Νικολ. Μιχάλον, αλλά και το μέσον τούτο απέτυχε, διότι ο κ. Μιχάλος διεμαρτυρήθη μεν εις το υπουργικόν συμβούλιον κατά της διαγωγής της κυβερνήσεως, σφετερισθείσης αλλότρια δικαιώματα, τουτέστι της Βουλής, απεφάσισε δε να υποστηρίξει τον αντιπολιτευόμενον συνδυασμόν αντικατασταθείς υπό του κυρίου Ιω. Παπατζώνη. Συνεπεία της τοιαύτης εντίμου στάσεως του κ. Μιχάλου, αποτυχούσα η κυβέρνησις του σκοπού της έλαβε αντίθετον μέτρον, διατάττουτα κατά την παραμονήν της ενάρξεως της ψηφοφορίας να δοθή κάλπη εις

τον κ. Μιχάλον, ενώ ούτος συνεπεία της πρώτης αποφάσεως της κυβερνήσεως είχε κηρύξει ότι απεκλείσθη του εκλογικού αγώνος, και ούτε εις το νομαρχιακόν, ούτε εις τα δημαρχιακά περί υποψηφίων προγράμματα περιελαμβάνετο. Αλλά και εις τούτο απέτυχεν η κυβέρνησις, διότι ο κ. Μιχάλος δι’ ενστάσεώς του εις τας εφορευτικές επιτροπάς της επαρχίας Μεσσήνης, κατασπλιτεύσας την υπουργική δολιότητα και παρανομίαν αντέστη κατά της ψηφοφορίας του και αι μεν επιτροπαί των δήμων Παμίσου και Εύας αφήρσαν ή δεν έθεσαν εις τον τόπον της εκλογής, την δια τον κ. Μιχάλον ορισμένην κάλπην, εις δε τους λοιπούς δήμους εξετέθη η κάλπη του άνευ αντιπροσώπου⁽¹³⁾. Πρέπει να σημειωθεί ότι στο δήμο Παμίσου είχε τον έλεγχο ο Νικόλαος Μιχάλος (που αποσύρθηκε) και στο δήμο Εύας η οικογένεια Παπατσώνη (που τον αντικατέστησε με μέλος της) και γιαυτό αποσύρθηκαν οι κάλπες για να μην βλάβη την υποψηφιότητα.

Στη “μαύρη βίβλο” αναφέρεται ότι οι εκλογές στο δήμο Παμίσου οι εκλογές έγιναν “εν τάξει και νομιμόττι” και δεν υπήρξαν ενστάσεις. Ψήφισαν 1009 εκλογείς και μεταξύ των άλλων πήραν ο Σπήλιος Αντωνόπουλος 850 ψήφους και ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος 375 ψήφους.

Η κυβέρνηση Κουμουνδούρου πέφτει αλλά αυτός συγκροτεί το κόμμα του, στην κυβέρνηση Βούλγαρη που τον διαδέχεται ο Αντωνόπουλος ορίζεται υπουργός Ναυτικών και αμέσως μετά στην κυβέρνηση Δεληγιώργη υπουργός των Εκκλησιαστικών.

Το εκλογικό αποτέλεσμα στο δήμο Παμίσου εξηγεί και γιατί ένα χρόνο αργότερα ο Νικόλαος Μιχάλος εκλέγεται ως “μόνος υποψήφιος”, στις πρώτες εκλογές που έγιναν με άμεση ψηφοφορία από όλους τους έχοντες δικαίωμα ψήφου και πλέον οι δήμαρχοι εκλέγονταν με το νέο νόμο που ψήφισε η Β’ Εθνοσυνέλευση και δεν διορίζονταν από το βασιλιά όπως γινόταν με το νόμο του Οθωνα. Το “κόμμα” Αντωνόπουλου έχει απόλυτη κυριαρχία και ο Μιχάλος είναι ο εκφραστής του. Οι φίλοι του

Κουμουνδούρου κέρδισαν τις εκλογές σε όλους τους δήμους της επαρχίας, αλλά στο Νησί δεν έθεσε υποψηφιότητα για δήμαρχος φίλος του: “Ο κ. Κουμουνδούρος, όπως εις τας βουλευτικές, ούτω και ήδη εις τας δημοτικές εκλογάς της επαρχίας του Μεσσήνης εθριάμβευσεν. Διότι εκτός του Δήμου Παμίσου εις όν μόνος υποψήφιος ήτον ο κ. Μιχάλος, εις άπαντας τους άλλους Δήμους της Μεσσήνης επλειοψήφισεν η μερίς του κ. Κουμουνδούρου”. Ο Κουμουνδούρος δεν έβαλε δικό του υποψήφιο δήμαρχο εκτιμώντας προφανώς ότι δεν μπορεί να κερδίσει το Μιχάλο, έριξε το βάρος του όμως στην εκλογή του α΄ δημοτικού παρέδρου, θέση την οποία κέρδισε ο φιλικά προσκείμενος σε αυτόν Ιωάννης Καρατζάς⁽¹⁴⁾.

Το 1868 ο Μιχάλος παραιτείται για να θέσει υποψηφιότητα στις βουλευτικές εκλογές και μάλιστα ως αντίπαλος αυτή τη φορά του Σπήλιου Αντωνόπουλου και σύμμαχος του Κουμουνδούρου⁽¹⁵⁾.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Ο Νικόλαος Μιχάλος πεθαίνει από καρκίνο σε ηλικία 60 χρονών και κηδεύεται στο Νησί

όπως μας πληροφορεί η εφημερίδα “Δήμος” που εκδιδόταν εκεί: “Απεβίωσε την παρελθούσαν Παρασκευήν και εκπαιύθη την επιούσαν ο Νικόλ. Μιχάλος ευπατρίδης Μεσσήνιος και ανήρ χρυσός και χρήσιμος. Ο μακαρίτης εχηματίσε βουλευτής και δήμαρχος Παμίσου, διακριθείς δια τα ευγενή, τα πατριωτικά και φιλόανθρωπα αυτού αισθήματα.

Η κηδεία αυτού εγένετο μεγαλοπρεπεστάτη, συνοδευθείσα μέχρι του τάφου από πλήθους λαού, και υπό πολλών εκ Καλαμών αυτοθι μεταβάντων. Τας ταινίας του φερέτρου του εκράτουν οι βουλευταί Μεσσήνης και Καλαμών κ. κ. Κ. Κουμουνδούρος και Δ. Τζάνες, ο Δήμαρχος Παμίσου κ. Ιω. Καρατζάς και ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου κ. Κρασσακόπουλος. Τον επικήδειον εξεφώνησεν ο δικηγόρος κ. Αλεβίζος. Κατά δε γενομένην νεκροψίαν υπό των ιατρών κ. κ. Αλβανάκη, Ασημακοπούλου και Καρατζά απεδείχθη ότι το άωρον του θανάτου επέφερεν το νόσημα καρκίνος του στομάχου. Εις ηλικίαν μόλις 60 ετών αποβίωσας ο μακαρίτης Ν. Μιχάλος, αφήκε κενόν εν Μεσσήνη δυσαναπλήρωτον. Οντως ο θάνατος τιοιούτων ανδρών είναι δυστύχημα”⁽¹⁶⁾.

Πηγές

- (1) ΓΑΚ Μεσσηνίας, Αρχείο Μίμη Φερέτου, φάκελλος Ν. Μιχάλου
- (2) “Αιών” 17/4/1854
- (3) “Πελοπόννησος” 5/1/1861
- (4) “Πελοπόννησος” 4/2/1861
- (5) “Τα κατά την βουλευτικήν εκλογήν της Μεσσήνης του 1861”
- (6) “Πελοπόννησος” 18/5/1861
- (7) ΓΑΚ Μεσσηνίας, Αρχείο Μ. Φερέτου – Φάκελλος Νικολάου Μιχάλου
- (8) “Πελοπόννησος” φύλλο Ιανουαρίου 1861
- (9) “Πελοπόννησος” 20/4/1861, 23/8/1861 και άλλα φύλλα
- (10) ΓΑΚ Μεσσηνίας, Αρχείο Μίμη Φερέτου – φάκελλος Μεσσήνη
- (11) “Αυγή” 19/10/1864
- (12) “Πρωινός Ταχυδρόμος” 7/11/1864
- (13) “Τα κατά την βουλευτικήν εκλογήν της Μεσσήνης 1865”
- (14) “Πελοπόννησος” 6/4/1866
- (15) ΓΑΚ Μεσσηνίας, Αρχείο Μίμη Φερέτου – φάκελλος Ν. Μιχάλου
- (16) “Δήμος” 27/8/1880

1868: ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΡΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Στο διάστημα από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο του 1868, από τότε που παραιτήθηκε δηλαδή ο Μιχάλης μέχρι την πραγματοποίηση των εκλογών, χρέη δημάρχου εκτελεί ο Ιωάννης Καρατζάς ο οποίος όπως προαναφέρθηκε, είχε εκλεγεί ως α΄ δημομαχικός πάρεδρος στις εκλογές του 1866. Θέση για την οποία έγινε σκληρή μάχη: “Η τω Δήμω Παμίσου η εκλογική πάλη εγένετο ιδίως δια τον α΄ δημομαχικόν πάρεδρον, και ανεδείχθη τοιοούτος ο αξιόλογος ιατρός Ιω. Καρατζάς”⁽¹⁾.

Στις εκλογές το φθινόπωρο του 1868 δεν γνωρίζουμε ποιοί ήταν αντίπαλοι. Και από την πορεία των δημοτικών τα επόμενα χρόνια μπορούμε να πιθανολογήσουμε ότι ήταν υποψήφιος ο Ιω. Καρατζάς, όμως τις εκλογές κερδίζει με μεγάλη διαφορά ο γιατρός Δημήτριος Μερλόπουλος. Έχει διαγράψει ήδη μια πολιτική πορεία και σύμφωνα με μια πληροφορία είναι παντρεμένος με την κόρη του Γεώργιου Δαρειώτη⁽²⁾. Ενώ είναι στενός συγγενής του Σπήλιου Αντωνόπουλου που κυριαρχεί πολιτικά στο Νησί και την περίοδο των εκλογών είναι υπουργός Δικαιοσύνης: “Ενεργηθείσης την παρελθούσαν εβδομάδα της δημοτικής εκλογής Παμίσου εις αντικατάστασιν του παραιτηθέντος δημάρχου κ. Μιχάλου, επιειοψήφισεν ο ιατρός Δημ. Μερλόπουλος, ομόφρων και στενός συνεργάτης του υπουργού Δικαιοσύνης κ. Σπήλιου Αντωνοπούλου. Λαβών οκτακοσίας ψήφους πλείονας της αντιθέτου μερίδος. Η εκλογή αυτή ενηργήθη πανηγυρικώς εν όλη τη νομιμότητι, τάξει και σουχία, χωρίς να συμβή ούτε ελαχίστη λογομαχία.

Ο εκλεχθείς δήμαρχος κ. Μερλόπουλος και ικανότητα και θέλησιν έχει, ίνα διοικήσει πατρικώς τον Δήμον Παμίσου και να εργασθή

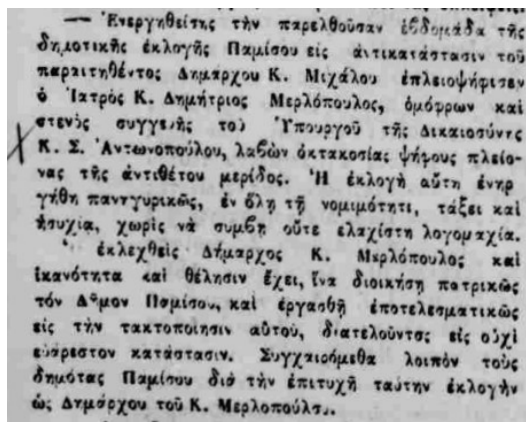

Στο τόξο της μετόπης του νεκροταφείου αναγράφεται “Δωρεά και δαπάνη του Δημάρχου Δημητρίου Μερλοπούλου”, στο κέντρο “Κοιμητήριο” και κάτω από αυτό 1875. Φαίνεται ότι τότε έγινε η περιτοίχιση του νεκροταφείου

αποτελεσματικώς εις την τακτοποίησιν αυτού, διατελούντος εις ουχί ευάρεστον κατάστασιν⁽³⁾.

Από την πλευρά των υποστηρικτών του Αλ. Κουμουνδούρου καταγγέλλονται επεμβάσεις στις εκλογές και η εφημερίδα “Εθνικόν Πνεύμα” που είναι δημοσιογραφικό όργανο του Κουμουνδούρου γράφει απαξιωτικά: “Αι εν Καλάμαις εκδιδόμεναι πατσαβούραι “Ιθώμη” και “Πελοπόννησος” έσπευσαν να άρωσιν νίκην επί τη επιτυχία ως δημάρχου Παμίσου του κ. Δημ. Μερλοπούλου, συγγενούς του υπουργού Σπ. Αντωνοπούλου, δεν σοχύνθησαν τουλάχιστον οι συντάκται αυτών να γράφωσιν ότι αι εκλογαί ενεργήθησαν εν πλήρει νομιμότητι και σουχία, προσποιούμενοι ότι αγνοούσι τα κατά την εσπέραν της τρίτης ημέρας της ψηφοφορίας προς την τετάρτην παρά της επιτροπής γενόμενα, άτινα δι’ ενστάσεων έγιναν γνωστά ενώπιον της αρμοδίας προς εκδίκασιν της εκλογής επιτροπής, της οποίας αναμένομεν την απά-

ντησιν⁽⁴⁾. Πρέπει να σημειωθεί ότι η “Πελοπόννησος” υποστήριζε τον Αντωνόπουλο, ενώ την “Ιθώμη” εξέδιδε ο Δημ. Κ. Λυμπερόπουλος, πολιτικός αντίπαλος του Κουμουνδούρου.

Απόκομμα από την “Πελοπόννησο” 13/11/1868

Η “Πελοπόννησος” επανέρχεται και απαντά ότι η εκλογή επικυρώθηκε: “Η δημοτική εκλογή Παμίσου επεκυρώθη υπό της αρμοδίας επιτροπής παμψηφεί. Μέλος της επιτροπής ήτο και ο Πρόεδρος του Επαρχιακού Συμβουλίου Πύλου κ. Αθαν. Μυσιρλής, σύγγαμβρος του Αλ. Κουμουνδούρου εις όν παραπέμπομεν τους υβριστάς συντάκτας του “Εθνικού Πνεύματος” ίνα μάθωσιν ότι η εκλογή διεξήχθη νομιμότατα⁽⁵⁾.”

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΛΟΓΗ

Το 1870 γίνονται και πάλι δημοτικές εκλογές σε όλη την Ελλάδα καθώς είχε λήξει η θητεία δημάρχων και δημοτικών συμβουλίων. Πριν από τις εκλογές ο Κουμουνδούρος περιοδεύει στη Μεσσηνία, ενώ ο Αντωνόπουλος βρίσκεται στο Νησί δίνοντας τη μάχη εκλογής του Μερλόπουλου: “Ο κ. Κουμουνδούρος αφιχθείς προ 15 ημερών ενταύθα ανεχώρησε την παρελθούσαν Δευτέραν επανακάμψας εις Αθήνας, αφού περιήλθεν τας επαρχίας της Μεσσηνίας. Αλλ’ η περιοδεία αύτη εις ουδέν τον ωφέλησε διότι δεν ηδυνήθη να επιβάλλη την θέλπισίν

του εις τινάς διαστώτας φίλους του.

Επίσης αφίχθη εις Μεσσηνίην την παρελθούσα εβδομάδα χάριν των δημοτικών εκλογών και ο κ. Σπηλ. Αντωνόπουλος⁽⁶⁾.

Δεν γνωρίζουμε ποίοι ήταν αντίπαλοι, όμως δήμαρχος εκλέγεται ο Δημήτριος Μερλόπουλος⁽⁷⁾ που υποστηριζόταν από τον Σπήλιο Αντωνόπουλο. Ο Ιωάννης Καρατζάς εκλέγεται βουλευτής για την β’ και γ’ σύνοδο της Βουλής του 1869-1871) στη θέση του Ιωάννη Παπατόωνη που είχε εκλεγεί και πέθανε (Μητρώο Πληρεξουσίων, Γερουσιαστών, Βουλευτών 1822-1935). Ενώ εκλέγεται και πάλι βουλευτής το 1871 “δια μεγάλης πλειονοψηφίας⁽⁸⁾.”

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Λανθασμένα ο Μίμης Φερέτος τον αναφέρει ως δήμαρχο Παμίσου το 1871 και το 1872 καθώς πέραν των όσων προαναφέρθηκαν, στο δημοσίευμα της εφημερίδας “Πάμισος” το 1872 που παραπέμπει η πληροφορία είναι εντελώς διαφορετική: “Από της ημέρας καθ’ ήν οριστικώς κατηρτίσθη ο συνδυασμός του κ. Κουμουνδούρου, το κοινόν της επαρχίας ποικιλοτρόπως εσχολίασε την αποχήν από του προσεχούς βουλευτικού αγώνος του κυρ. Ιωάννου Καρατζά τέως βουλευτού Μεσσηνίας. Ο κυρ. Καρατζάς τιμηθείς δις υπό των συνεπαρχιωτών του δια του βουλευτικού αξιώματος, χαίρει την απόλυτον εμπιστοσύνην αυτών και τιμάται εξόχως δια τα περικοσμούνταν αυτόν προτερήματα. Οι συμπολίται αυτού γινώσκουσιν ότι παραινεί παρά των κ. κ. Κουμουνδούρου και Μπούτου, φίλων αυτού, εξετέθη δις εις τον βουλευτικόν αγώνα, αλλά η εκ του τόπου απομάκρυνσις ήτο επαισθητή δια τους φίλους αυτού και δυσαναπλήρωτος. Την απαίτησιν των συμπολιτών του δεν ηδύνατο άλλως να εκπληρώση ή ν’ απέσχη του βουλευτικού αγώνος, και προς τούτο εποίησε παρακλήσεις τω αρχηγώ αυτού κυρ. Κουμουνδούρου και τω φίλω του κυρ. Μπούτω του να μην επιμένωσιν εις το ν’ αποτελέσει συνδυασμόν βουλευτικόν μετ’ αυτών. Τοιουτοτρόπως και αφού εις των αρχαίων φίλων του κόμματος του κυρ. Κουμουνδούρου,

ο κ. Κροντήρης, ηθέλησε να επανέλθω και επαξίως δύναται να αντιπροσωπεύω την επαρχίαν, παρητήθη οικιοθελώς, προτιμήσας την εξάσκωσιν του επαγγέλματός του δι' ού και την κοινωνίαν ευεργετεί και παρ' αυτή ιδιαιζόντως υπολήπτεται"⁽⁹⁾.

Με το δημοσίευμα επιβεβαιώνεται ότι ο Ι. Καρατζάς μέχρι τότε δεν είχε υπηρετήσει ως εκλεγμένος δήμαρχος και εμμέσως πως ήταν το πρόσωπο που στήριζε ο Κουμουνδούρος στο δήμο Παμίσου. Πρέπει να σημειωθεί ότι η εφημερίδα τυπωνόταν στο τυπογραφείο του

φαρμακοποιού Γεώργιου Καρατζά, αδελφού του Ιωάννη Καρατζά.

ΤΡΙΤΗ ΕΚΛΟΓΗ

Ο Δημήτριος Μερλόπουλος εκλέγεται δήμαρχος Παμίσου πάλι στις αρχές του 1874⁽¹⁰⁾. Στη διάρκεια αυτής της θητείας, το 1875, εκπονήθηκε το σχέδιο πόλης που αποτέλεσε τη βάση της πολεοδομικής εξέλιξής της. Ενώ την ίδια χρονιά κατασκευάστηκε το νεκροταφείο με βάση την πληροφορία που αποτυπώνεται στην είσοδό του.

Πηγές

- (1) "Πελοπόννησος" 6/4/1866
- (2) Ευστάθιου Σταθόπουλου "Χαράλαμπος Μερλόπουλος (Ιατρός - "Αστήρ της Μεσσήνης")"
- (3) "Πελοπόννησος" 13/11/1868
- (4) "Εθνικόν Πνεύμα" 23/11/1868
- (5) "Πελοπόννησος" 27/11/1868
- (6) "Πελοπόννησος" φ. 261, 262, 263 Μάρτιος 1870
- (7) "Πελοπόννησος" 21/3/1870
- (8) "Αριστόδημος" 10/5/1871
- (9) "Πάμισος" 24/12/1872
- (10) "Αυγή" 11/1/1874

1879: ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Μετά από τρεις θητείες του Δ. Μερλόπουλου, νικητής στις δημοτικές εκλογές που γίνονται το 1879 αναδεικνύεται ο Ιωάννης Καρατζάς ("Πρωΐα" 9/4/1879). Δεν υπάρχουν κάποιες πληροφορίες σχετικά με τα πρόσωπα που διεκδίκησαν την εκλογή, από τις εξελίξεις το επόμενο διάστημα όμως φαίνεται πως στις εκλογές πήρε μέρος και ο Δ. Μερλόπουλος.

ΕΡΓΑ ΜΕ ΔΑΝΕΙΣΜΟ

Από την πρώτη χρονιά της θητείας του ο Ιωάννης Καρατζάς αρχίζει να ζητεί δάνεια προκειμένου να κατασκευάσει διάφορα έργα. Η "εύκολη" λύση για το δανεισμό είναι το Λιμενικό Ταμείο το οποίο διαθέτει μεγάλα χρηματικά αποθέματα από τη φορολογία υπέρ της κατασκευής λιμανιού η οποία επεκτείνεται στα γεωργικά προϊόντα όλης της επαρχίας Μεσσηνίας. Ο πρώτος δανεισμός έγινε το 1880 προκειμένου να κατασκευαστούν διάφορα δημοτικά κτήρια και μεταξύ αυτών το δημοτικό σχολείο στη θέση του οποίου κατασκευάστηκε μεταπολεμικά το κτήριο της Αγροτικής Τράπεζας (Πειραιώς σήμερα). Για να ληφθεί το δάνειο υποθηκεύονται το ίδιο το σχολείο, το οικόπεδο που κατασκευάστηκε στο μεσοπόλεμο του κτήριου της Εθνικής Τράπεζας και άλλες δημοτικές ιδιοκτησίες⁽¹⁾. Δύο χρόνια αργότερα το κτήριο είναι έτοιμο καθώς πληροφορούμαστε ότι "η δημοτική αρχή κατασκεύασε τεσσαράκοντα νέα θρανία, τρεις έδρας και τρεις μαυροπίνακας δια την νεόδμητον σχολήν των αρρένων"⁽²⁾.

Το 1882 συνομολογείται νέο δάνειο με το Λιμενικό Ταμείο αλλά φαίνεται ότι στο Νησί έχει αρχίσει μεγάλη συζήτηση σχετικά με το θέμα αυτό. Ο δήμος αναγκάζεται να εκδώσει ανακοίνωση με την οποία εξηγεί πως διατέθηκαν τα χρήματα του δανείου:

"Ο Δήμος Παμίσου εν και μόνον δάνειον συνωμολόγησεν εκ δραχμών εξήκοντα χιλιάδων, όπερ διετέθη ως εξής:

Εις αγοράν οικοπέδων προς ανέγερσιν Δημοτικής Αγοράς δραχμάς 7.967 ήτοι:

Εις Διον. Στυλιανόπουλον δραχμάς 2.700

Εις κληρονόμους Κ. Καλαμαριώτου δραχμάς 2.100

Εις Δημ. Γαϊτανάρων δραχμάς 1.000

Εις χήραν Ι. Χρονοπούλου δραχμάς 1.000

Εις κληρονόμους Τρικατζούλη δραχμάς 300

Εις Γ. Καλλιανέσπιν δραχμάς 230

Εις κληρονόμους Χατζίκου δραχμάς 224

Εις Μονήν Βουλκάνου δραχμάς 213

Εις Κυριάκον Καλογήρου εργολάβον δια την ανέγερσιν των 18 καταστημάτων της αγοράς δραχμάς 26.959,33

Εις τον ίδιον εργολάβον δια την ανέγερσιν σχολείου των αρρένων δραχμάς 21.286,60

Εις τον αυτόν δια την κατασκευήν οχετών δραχμάς 1.156, 21

Εις τον αυτόν δια την κατασκευήν τμήματος της μεγάλης υπονόμου από εργαστηρίου αδελφών Μπτσοπούλων μέχρι Καμαρινού Μπουφέα δραχμάς 591,4

Εις αμοιβήν μηχανικού δραχμάς 1.592 ήτοι:

Εις την σύνταξιν σχεδιαγραμμάτων και προϋπολογισμού της αγοράς καταστημάτων δραχμάς 250

Εις την παραλαβήν των ειρημένων καταστημάτων δραχμάς [ποσό δυσανάγνωστο]

Εις προϋπολογισμόν δαπάνης 40 θρανίων δραχμάς 50

Εις προϋπολογισμόν δαπάνης δι' επισκευήν και καλλωπισμόν δημοτικών εργαστηρίων εν τη άνω πλατεία της αγοράς δραχμάς 112

Εις σχεδιάγραμμα και προϋπολογισμόν δαπάνης προς επέκτασιν της μεγάλης υπονόμου δραχμάς 178

Αναθημάτικη στήλη στο Νεκροταφείο Μεσσήνης για τον Ιωάννη Καρατζά:
"Ο Δήμος Παμίσου τω πρώην Δημάρχω Ιωάννη Καρατζά ευγνωμοσύνης ένεκεν - 1883"

Εις σχεδιάγραμμα και προϋπολογισμόν δαπάνης δι' ανέγερσιν δημοτικών εργασιών κατά την άνω πλατείαν της αγοράς δραχμάς 336

Εις σχεδιάγραμμα συνοικισμού της παραλίας δραχμάς 200

Εις δικαιώματα συμβολαιογράφου και Υποθηκοφύλακος δια την σύνταξιν των συμβολαίων του δανείου των 60.000 δραχμάς 282,20

Εις τους αυτούς δια την σύνταξιν του συμβολαίου του μη πραγματοποιηθέντος δανείου των 40.000 δραχμάς 172,20

Ητοι το όλον δραχμάς 60.004,08

Εκ του Γραφείου της Δημαρχίας⁽⁵⁾.

Από την ανακοίνωση προκύπτουν ενδιαφέρουσες ιστορικές πληροφορίες: Πρώτον ότι σε αυτή την περίοδο κατασκευάζεται και εξοπλίζεται το δημοτικό σχολείο. Δεύτερον ότι το οικοπέδο επί του οποίου κατασκευάζονται τα “δημοτικά μαγαζιά” που υπήρχαν μέχρι το 1940 και καταδαφίστηκαν με εντολή του τότε νομάρχη Παπαδήμα (δημοτική αγορά κατά τον απολογισμό), ανήκε σε ιδιώτες που αποζημιώθηκαν και περιήλθε στην ιδιοκτησία του δήμου. Τρίτον ότι την περίοδο αυτή κατασκευάζεται τμήμα μεγάλου αγωγού αποχέτευσης ομβρίων, ενδεχομένως αυτού που ξεκινούσε από το ύψος της (σημερινής) Εθνικής Τράπεζας και ακολουθώντας την (σημερινή) Τσούση κατέληγε στο βάλτο (υπόθεση εργασίας με δεδομένο το γεγονός ότι δίπλα στην Τσούση μέχρι τα τελευταία χρόνια υπήρχε ιδιοκτησία Μπουφέα που δωρήθηκε στο δήμο). Τέταρτον ότι κατασκευάζονται καντάκια δίπλα στην άκρη των δρόμων για να φεύγουν τα νερά. Πέμπτον ότι το σχέδιο οικισμού δυτικά της Μπούκας γίνονται με χρηματοδότηση του δήμου.

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

Την αμέσως επόμενη ημέρα δημοσιεύεται στην εφημερίδα “Ανόρθωσις” που εκδιδόταν στην Καλαμάτα και υποστήριζε τον Τρικούπτη, μια καταγγελία σχετικά με τα δάνεια που σκοπό είχε να υπερασπιστεί τον βουλευτή Περικλή Μπούτο ο οποίος είχε προσχωρήσει στο κόμμα

Πρό: την σύνταξιν του ε Παμίτου ε.

Ο Δήμος Παμίτου εν και μόνον δάειον συνωμολόγησαν εκ δραχμών εξήκοντα χιλιάδων, όπερ διετέθη ως εξής:

Εις αγοράν οικοπέδων προς ανέγερσιν της Δημοτικής αγοράς δραχμάς 7,907	Ητοι	
Εις Διον Στεφανόπουλον	Δραχ.	2,700
Εις κληρονόμους Κ. Καλαμαριώτου	»	2,300
Εις Δ.μ. Γούτανάρων	»	1,000
Εις γέρον Ι Χρονόπουλον	»	1,000
Εις κληρονόμους Τρικατζούλη	»	300
Εις Γ. Καλλια έσην	»	230
Εις κληρονόμους Χατζίκου	»	924
Εις Μονήν Β.υλακάνου	»	213
Εις Κυριάκου Καλογέρου, εργολάβου, διά την ανέγερσιν των 18 καταστημάτων της αγοράς	δρ.	26,959 83
Εις τον ίδιον εργολάβον διά την ανέγερσιν Σχολείου των αγρέων	δρ.	24,286 60
Εις τον αυτόν διά την κατασκευάν των δρ.	1,138 21	
Εις τον αυτόν διά την κατασκευήν τμήματος της μεγάλης ύπνουδου από έργαστηρίου αδελφών Μετσοπούλων μέχρι Καμαρανού Μπουφέα	δρ.	591 4
Εις έμβληθην Μηχανικού Δραχμάς	4,592	Ητοι
Εις σύνταξιν σχεδιαγραμμάτων και προϋπολογισμού των εν λόγω καταστημάτων.	δρ.	250

Απόκομμα εφημερίδας με τον απολογισμό για τη διάθεση των πόρων του δανείου από το Λιμενικό Ταμείο - “Πάμισος” 3/12/1882

του Τρικούπτη και κατηγορήθηκε ότι επιχειρούσε να αποσπάσει δάνειο από το Λιμενικό Ταμείο για να δοθεί στους δήμους Οικαλίας και Ανδανίας που ήταν η ιδιαίτερη περιφέρειά του: “Γνωστόν είναι ότι προς κατασκευήν λιμένος εν τη παραλία Μεσοήνης προ δεκαπενταετίας ήδη επεβλήθησαν πρόσθετοι φόροι, αι δε εισπράξεις μέχρι σήμερον αποτελούσι κεφάλαιον ανώτερον των 500.000 δραχμών.

Όταν πρό τινών ετών διετέλη δήμαρχος Παμίσου ο κ. Μερλόπουλος πρώτος εξάδελφος και φίλος του βουλευτού κ. Αντωνοπούλου, πολλαί ενέργειαι εγένοντο και πολλαί προσπάθειαι κατεβλήθησαν, ίνα ο Δήμος Παμίσου λάβη δάνειον πολλών χιλιάδων δραχμών εκ του λιμενικού ταμείου. Περί τούτου ωρισμέναί προτάσεις επεβλήθησαν τη κυβερνήσει, πλην ευτυχώς εματαιώθησαν τα πάντα αντιστάντος του κ. Κουμουνδούρου πρωθυπουργού τότε όντος.

Κατά τας εκλογάς του 1879 εξελέγη δήμαρχος Παμίσου ο κ. Ιωάννης Καρατζάς. Ούτος μετά τινά χρόνον από της εκλογής του, πσθάνθη κάπως διάθεσιν να θέση χείρα επί των χρημάτων

του ταμείου τούτου. Και όντως επέτυχε του σκοπού ενδώσαντος του κ. Κουμουνδούρου ως πρωθυπουργού. Όντως ο δήμαρχος Καρατζάς έλαβεν υπό το πρόσχημα δανείου εξήκοντα χιλιάδων δραχμών. Αφού ο κ. Καρατζάς διέθεσε τας δραχμάς αυτάς όπως γνωρίζουσιν οι κάτοικοι Μεσσήνης, ωρέχθη να κάμψι δευτέραν αφαιμάξιν του λιμενικού ταμείου και δη έθετο τα πάντα εις ενέργειαν και επέτυχεν όπως η κυβέρνησις εγκρίνη έν άλλο δάνειον εκ στρογγυλών παλαιών δραχμών 40.000.

Η κυβέρνησις Κουμουνδούρου παρητήθη κατά Μάρτιον ενεστώτος έτους, η έγκρισις είχε δοθεί πλην τα χρήματα δεν είχε λάβει ο κ. Δήμαρχος. Πως δε κατόρθώθη να ληφθή η επιταγή εκ μέρους του δημάρχου, αλλά και πως κατορθώθη ενεργεία του κ. Επάρχου να μη εξοφληθή η επιταγή, ταύτα πάντα τα παρατρέχομεν ως γνωστά εν Μεσσήνη. Χάριτες οφείλονται τω ανωτέρω Επάρχω, τω κ. Ταμία Μεσσήνης μη θεωρήσαντι την επιταγήν, και τω κ. Διευθυντή του Υποκαταστήματος της Τραπεζής μη εξοφλήσαντι αυτήν, διότι όντως εσώθη το δεύτερον δάνειον εκ των χειρών του κ. δημάρχου.

Το ζήτημα κατασκευής λιμένος εν Μεσσήνη είναι το δημοτικώτερον των ζητημάτων εν τη επαρχία και ιδίως εν τη πρωτεύουση Μεσσήνης. Ο δήμαρχος Καρατζάς, ου αι ενέργειαι εγνώσθησαν, μη δυνηθείς να λάβη το δεύτερον δάνειον, ηναγκάσθη ν' ανακοινώση εις το συμβούλιον, ότι παραιτείται του δευτέρου δανείου. Ομφακες έτσι εισίν. Λησιμονήσας ο αγαθός δήμαρχος ότι ενώ ο κ. Επαρχος επανειλημμένως και δια προστίμου τον προσεκάλη να επιστρέψι την επιταγήν, αυτός απήντα εγγράφως προβάλλων τα κεκτημένα δικαιώματα του δήμου δυνάμει της εγκρίσεως.

Ηδη οι αποπειραθέντες να αρπάσωσι τα χρήματα του λιμένος πρώην δήμαρχος και λοιποί και μη δυνηθέντες και οι λαβόντες το εν δάνειον και μη κατορθώσαντες το δεύτερον αμφοτέρα αποτελούντα εκατόν χιλιάδας δραχμών, διαδίδουσιν ότι δήθεν ο βουλευτής κ. Μπούτος εργάζεται όπως εγκρίνει δάνειον υπέρ των δήμων Οικαλίας και Ανδανίας και

ούτως καταστρέψι την ιδίαν κατασκευήν λιμένος, ίνα τοιουτοτρόπως τον καταστήσωσι αντιδημοτικών. Και οι μεν σουφρώσαντες τας εξήκοντα χιλιάδας δραχμών και μη κατορθώσαντες να λάβωσι και τας άλλας τεσσαράκοντα χιλιάδας έγραψαν τα περί ενεργειών δήθεν του κ. Μπούτου εις την εφημερίδα ο "Πάμισος", οι δε προσπαθήσαντες και μη κατορθώσαντες το δάνειον αιτιώμενοι μάλιστα τον κ. Κουμουνδούρον, επηλεγράφησαν εις τον κ. Αντωνόπουλον ότι πρόκειται να τεθή χειρ εις τα ιερά χρήματα του λιμένος, πρόκειται δηλονότι να εγκριθή δάνειον υπέρ των δήμων Οικαλίας και Ανδανίας, κατ' ακολουθίαν δε ο ανωτέρω βουλευτής, επηρώτησε πρό τινών ημερών τον αρμόδιον υπουργόν περί τούτου, ότε αμέσως ο βουλευτής κ. Μπούτος από της θέσεώς απήντησε ως εξής: "Κύριε Πρόεδρε όσα είπεν ο κ. συνάδελφός μου και επηρώτησε τον κ. υπουργόν αυτά ταύτα εγράφησαν και εις τας εφημερίδας, ότι πρόκειται δήθεν να δοθώσι χρήματα εκ του λιμενικού ταμείου Μεσσήνης εις τους δήμους Οικαλίας και Ανδανίας ως δάνειον, δεν έχουσι αληθείας. Μοί δίδεται λοιπόν η ευκαιρία να διαψεύσω κατηγορηματικώς τας διαδόσεις και να βεβαιώσω τον συνάδελφον περί τούτου ίνα μείνη ήσυχος. Οι αντιπροσωπεύοντες τους δήμους Οικαλίας και Ανδανίας δήμαρχοι, ενδιαφέρονται πλειότερον παντός άλλου εις την κατασκευήν λιμένος εν Μεσσήνη".

Συγχαίρω τω βουλευτή κ. Μπούτω, διότι ως δημόσιος ανήρ είπε τα δέοντα από του βήματος της Βουλής, απαξιώσας να κάμψι λόγον περί των συκοφαντησάντων αυτόν εφημερίδων
Μεσσήνη 28 Νοεμβρίου 1882

Εις Μεσσήνιος⁽⁴⁾.

Πλούσιο το παρασκήνιο και φυσικά με τόση απόστασις και ελλειπή στις βιβλιοθήκες τα φύλλα των εφημερίδων της εποχής, δεν είναι ούτε εύκολο να διαπιστώσουν οι ερευνητές τι ακριβώς είχε συμβεί. Το σίγουρο είναι επίσης ότι έχουμε σημαντικές πληροφορίες: Πρώτον ο βουλευτής Αντωνόπουλος ήταν όχι απλώς συγγενής αλλά πρώτος εξάδελφος του Μερλόπουλου και έτσι εξηγείται ακόμη καλύτερα

η σχέση αλληλοϋποστήριξης. Δεύτερον ενώ στην Καλαμάτα είχε ξεκινήσει η διαδικασία για την κατασκευή του λιμανιού, στο Νησί τα χρήματα “λίμναζαν” και οι τοπικοί παράγοντες προσπαθούσαν να τα εκμεταλλευτούν προς όφελός τους. Τρίτον οι πολιτικές συμμαχίες είχαν αλλάξει και ο Μπούτος είχε ήδη “βάση” οπαδών στη Μεσσήνη.

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΤΡΕΝΟΥ

Για το 1882 υπάρχει ένα πλήθος πληροφοριών για το Νησί καθώς σώζονται πολλά φύλλα της εφημερίδας “Πάμισος”. Με δεδομένη τη σχέση (ιδιοκτησιακή και πολιτική) που είχε η εφημερίδα με την οικογένεια Καρατζά, είναι λογικό ότι απηχεί τις απόψεις της. Πολύ περισσότερο καθώς εκείνη την περίοδο η εφημερίδα αναγγέλει “ότι την σύνταξιν του φύλλου ημών έχει αναλάβει ο λόγιος συμπολίτης μας Ευστάθιος Καρατζάς”⁽⁵⁾, συγγενής προφανώς με το δήμαρχο.

Και είναι σημαντικό να τονισθεί ότι η εφημερίδα τάσσεται κατά της κατασκευής σιδηροδρόμου προβλέποντας ότι θα είναι σε βάρος της εμπορικής κίνησης στο Νησί: “Η επαρχία Μεσσήνης επιβαλούσα φόρον επί των προϊόντων αυτής δια κατασκευήν λιμένους σκοπόν προτίθεται την ανάπτυξιν του εμπορίου αυτής, Τούτο δι’ όλων των μέσων θέλει το επιδώξει. Γνωρίζει δε καλώς, ότι πάσα διευκόλυνση της συγκοινωνίας μεταξύ επαρχίας Καλαμών και Μεσσήνης είναι καταστροφή δια την τελευταίαν. Κατά συνέπειαν αι ενέργεια και σκέψεις των κ. Καλαμίων αποκλειστικώς προς το συμφέρον αυτών αποβλέπουσι. Δεν τους ακίζομεν δια τούτο. Αλλά το να ζητώσι ν’ αποδείξωσι, ότι τα συμφέροντα αμφοτέρων των επαρχιών προάγονται δια της κατασκευής σιδηροδρόμου διερχομένου και δια Μεσσήνης και καταλήγοντος εις την παραλία των Καλαμών, είναι το ίδιον ως ζητεί ν’ αποδείξει ο κ. Τρικούπης ότι επιβάλων φορολογίαν επί όλων των εν γένει ειδών των γεωργών της Ελλάδος, ανακουφίζει την γεωργικήν τάξιν αυτής. Ας φροντίζωσιν όθεν περί μόνης της επαρχίας

αυτών, όπως και ημείς φροντίζομεν περί μόνης της ιδικής μας”⁽⁶⁾.

ΛΙΜΑΝΙ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΜΟΣ

Η εφημερίδα υποστηρίζει φανατικά την κατασκευή λιμανιού στο Κουλτούκι και το πρόβαλε με κάθε ευκαιρία όπως φαίνεται και από δημοσίευμα: “Μετά χαράς αναγγέλομεν εις τους συμπολίτας ημών ότι η επί των Δημοσίων και Δημοτικών Εργων συσταθείσα εν Αθήναις εταιρία απέστειλε εγκύκλιόν της προς την λιμενικήν επιτροπήν ημών, αναγγέλουσα την ίδρυσιν αυτής. Ευελπιστούμεν ότι η ημετέρα λιμενική επιτροπή θέλει σπεύσει να έλθη εις διαπραγματεύσιν μετά της εν λόγω εταιρίας περί κατασκευής λιμένος εν τη λίμνη Κουλτούκι, ήτις κείται πλησίον της θαλάσσης και δι’ ολίγων χρημάτων δύναται να μετατραπή εις ασφαλέστατον και ευρύχωρον λιμένα”⁽⁷⁾.

Και προσπαθεί αναφέροντας τα μέτρα που έχει λάβει ο δήμος, να πείσει ότι είναι επωφελής για όλους οι εξαγωγές από το λιμάνι της Μπούκας: “Υπενθυμίζομεν και αύθις τοις εμπορευομένοις τα εν Μεσσήνη προϊόντα, ότι η δια της παραλίας εξαγωγή ου μόνον εύκολος είναι αλλά και επωφελεστάτη. Διότι το μεν λιμενικόν ταμείον κατεσκεύασεν ωραίαν αποβάθραν, ο δε δήμος ηλάττωσεν εις το ήμισυ τον προϋπάρχοντα λιμενικόν φόρον, ισοδυναμούντα προς το ήμισυ του επιβληθέντος εν Καλάμαις. Προς δε και η μέχρις παραλίας Μεσσήνης μεταφορά είναι κατά το ήμισυ σχεδόν ολιγωτέρα της προς παραλίαν των Καλαμών. Τέλος η υπό της δημοτικής αρχής καταστάσα και διατηρουμένη ασφάλεια και τάξις είναι αρκούντες λόγοι, όπως πείσωσι τους κ. κ. εμπόρους να προτιμήσωσι την Μεσσήνην από εκείνην των Καλαμών”⁽⁸⁾.

Στο ίδιο φύλλο προβάλλεται η ανάγκη κατασκευής οικισμού στη Μπούκα, ο οποίος ουσιαστικά θα λειτουργεί ως υποστηρικτικός του λιμανιού και ήταν “σύλληψη” του Κουμουνδούρου: “Επί της υπουργείας του κ. Κουμουνδούρου εξεδόθη διάταγμα συνοικισμού της παραλίας Μεσσήνης. Επειδή όμως επρόκειτο να εισαχθή

εις την Βουλήν νόμος περί συνοικισμού, ανεβλήθη η κοινοποιήσις του Διατάγματος. Ήδη ψηφισθέντος του Νόμου περί συνοικισμού, ανάγκη να κοινοποιηθή τούτο. Εάν ο αρμόδιος υπουργός λάβη υπ' όψιν τα έγγραφα του κ. Δημάρχου Παμίσου, δι' ών επανειλημμένως συνίστα τον συνοικισμόν, θέλει ανεύρη τους λόγους οίτινες θέλουσι πείση αυτόν εις την ταχείαν κοινοποίησιν του Διατάγματος. Επί του αντικειμένου τούτου πολλάκις θ' αναφερόμεν, καθόσον δια την επαρχίαν Μεσσήνης είναι ζήτημα ζωτικόν".

Τελικά εκδόθηκε το Διάταγμα και δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 4 Σεπτεμβρίου 1882, αλλά οικισμός δεν κατασκευάστηκε ποτέ παρά τα κίνητρα που δόθηκαν.

ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΔΙΟΔΙΩΝ

Ο εθνικός δρόμος Καλαμάτας – Νησιού ξεκίνησε γύρω στα 1845, ολοκληρώθηκε το 1861 και το 1870 μπήκαν για πρώτη φορά διόδια. Οι Νησιώτες διαμαρτύρονταν γιατί πλήρωναν να πάνε ακόμη και στα χωράφια τους και τελικά το 1882 ο Καρατζάς βρίσκει τρόπο παράκαμψης του δρόμου και των... διοδίων για τους παραγωγούς που καλλιεργούσαν στον κάμπο: "Οι έχοντες κτήματα παρά τας όχθας του ποταμού Παμίσου και κατά τον χρόνον της καλλιέργειας και επί της μεταφοράς των παραγομένου από τούτων καρπού πναγκάζοντο να πληρώνωσι διόδια, διότι διήρχοντο επί της εθνικής οδού. Η φορολογία αύτη υπό των κτηματιών ανήρχετο εις το ετήσιον ποσόν των δραχμών δύο χιλιάδων πεντακοσίων περίπου. Δια κατασκευής στερεάς ξυλίνης γεφύρας επί του χάνδακος Μάρτας και ευρείας αμαξιτής οδού ο αξιότιμος δήμαρχος ου μόνον απίλλαξε τους ανωτέρω κτηματίας της ειρηνένης φορολογίας, αλλά διευκόλυνε και το πλείστον μέρος της πόλεως του να προμηθεύηται εν καιρώ θέρους ύδωρ από του ποταμού. Προς δε προσέθετε τη πόλει και έναν πλέον εξοχικόν περίπατον"⁽⁹⁾.

ΔΗΜΑΣΤΥΝΟΜΟΣ

Πρέπει να σημειωθεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι ο Ιωάννης Καρατζάς αμέσως ορίζει ως δημαστυνόμο τον αδελφό του Γεώργιο Καρατζά που παίρνει εύσημα από το "Δήμο" που είχε μετακομίσει από τις αρχές του 1880 στην Καλαμάτα: "Την πόλιν της Μεσσήνης δεν είχομεν προ πολλού επισκεφθεί, και αληθώς ειπείν μετά δυσκολίας προ τινων ημερών μετέβημεν αύτοθι ένεκα υποθέσεώς μας τινός. Εξεπλάγημεν όμως εισελθόντες εν αυτή, διότι αντί να εύρωμεν την πρώην ακαταλόγιστον εκείνην αταξίαν των οδών, ν' ακούσωμεν τας τρομεράς φωνασκίας των ασιατικών ασμάτων, να ίδωμεν τους μαχαιροποστολοφορούντας αρόβως περιφερομένους και διαπληκτιζομένους, εύρωμεν τουναντίον που να περπατήσωμεν ευχαρίστως, τάξιν παραδειγματικήν και παντελήν αφάνειαν των πιστολομαχαιροφόρων. Τι δεν κάμνει εις άνθρωπος, θέλων και δυνάμενος να εκπληρώσῃ το καθήκον αυτού; Ο δήμαρχος κ. Καρατζάς και ο αδελφός αυτού αστυνόμος, εισί παντός επαίνου άξιοι"⁽¹⁰⁾.

Πηγές

- (1) Βασίλη Νικ. Βεργόπουλου "1829... το πρώτο μας σχολείο στο Νησί"
- (2) "Πάμισος" 24/7/1882
- (3) "Πάμισος" 3/12/1882
- (4) "Ανόρθωσις" 4/12/1882
- (5) "Πάμισος" 10/4/1882
- (6) "Πάμισος" 8/5/1882
- (7) "Πάμισος" 10/4/1882
- (8) "Πάμισος" 24/7/1882
- (9) "Πάμισος" 24/7/1882
- (10) "Δήμος" 16/7/1880

1883: ΕΠΑΝΕΚΛΟΓΗ ΜΕΡΛΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕ... 2 ΨΗΦΟΥΣ

Στις εκλογές του 1883 βρίσκονται αντίπαλοι ο Δημήτριος Μερλόπουλος και ένας από τους αδελφούς Καρατζά, κατά πάσα πιθανότητα ο Ιωάννης που ήδη είχε ολοκληρώσει τη θητεία του. Νικητής αναδεικνύεται ο Μερλόπουλος⁽¹⁾ με διαφορά 2 ψήφων και με ενδιαφέρον πολιτικό παρασκήνιο όπως περιγράφεται σε εφημερίδα της εποχής: “Το αποτέλεσμα των άρτι ενεργηθειών δημοτικών εκλογών της επαρχίας Μεσσήνης απέβη υπέρ της συμπαγούς και ως μιας οικογενείας όντως θεωρουμένης μερίδος του κ. Μπούτου. Η επαρχία αυτή συγκροτείται ως γνωστόν εξ 6 δήμων: Των του Παμίσου, της Εύας, του Αριστομένους, της Ιθώμης, της Οικαλίας και της Ανδανίας, Οι του πρώτου εκλογείς διηρούντο προ της εκλογής εις τρία διακεκριμένα κόμματα, εξ ών τα δύο, του κ. Καραντζά και του κ. Μερλοπούλου, ισοδύναμα σχεδόν, ως απεδείχθη εκ των υστέρων, διηγωνίσθησαν εν τη εκλογική παλαίστρα, καθ’ ήν πλείσται όσαι ασχήμια και προφανείς εκλογικαί παραβάσεις συνέβησαν, και ανεδείχθη πλειονοψηφούσα κατά δύο ψήφους η μερίς του κ. Μερλοπούλου. Η δε αρτιούστατος μερίς του κ. Μπούτου, συγκειμένη εκ 250-300 εκλογέων, απέσχε εντελώς του ψηφοφορείν τη συμβολή του της αυτής αρχηγού. Ηδη όμως η μερίς αυτή αποτελεί τα δύο τρίτα του ολικού αριθμού εκλογέων Παμίσου, άτε αναγνωρίσαντος αρχηγόν του κ. Καραντζά (όστις εκέρδησε πέντε δημοτικούς συμβούλους και δύο παρέδρους) τον κ. Μπούτον διαρρηχθέντος βεβαίως του συνέχοντος δεσμού της καρδίας του.... κλπ.”⁽²⁾ Ο Περ. Μπούτος είχε εμφανιστεί για πρώτη φορά ως υποψήφιος βουλευτής στο πλευρό του Αλ. Κουμουندούρου στις εκλογές του 1865 και εξελέγη (όπως και πολλές φορές στη συνέχεια), ενώ ήταν μέχρι τότε δήμαρχος Οικαλίας. Στις δημοτικές εκλογές του 1882 έχει ήδη πεθάνει πριν λίγους μήνες ο Κουμουνδούρος και

οι συνεργάτες του ακολούθησαν δικούς τους δρόμους σε μια προσπάθεια να αποκτήσουν την πρωτοκαθεδρία στην επαρχία Μεσσήνης, ενώ είχαν εμφανιστεί στο πολιτικό προσκήνιο οι γιοί του Κουμουνδούρου.

Στη διάρκεια αυτής της θητείας του Δημήτριου Μερλόπουλου το 1886 γίνεται ένας ακόμη μεγάλος σεισμός που προκάλεσε εκτεταμένες ζημιές όπως τηλεγραφεί ο Δήμαρχος και ο δημοστυνόμος Κορκοδικίας: “Χθες μεταμεσονύκτιον σεισμός ισχυρότατος διαρκέσας δύο περίπου λεπτά κατέρριψεν εκ θεμελίων πολλάς οικίας ενταύθα και την Μητρόπολιν Άγιος Ιωάννης, διέρρηξε πάσας σχεδόν τας άλλας οικίας καταστάσας σχεδόν ακατοικήτους. Ζημιαί εισίν ανυπολόγιστοι. Πάσαι αι οικογένειαο κείνται εν υπαίθρω. Εν απάση δε τη επαρχία μέγιστα συμφοραί εγένοντο, εισέτι όμως δεν εγνωσθησαν λεπτομέρειαί [...] Δημόσια καταστήματα ακατοίκητα. Μεριμνήσατε παρακαλώ περί ταχείας αποστολής σκηνών και λοιπών μέσων προς περίθαλψιν οικογενειών”⁽³⁾.

Την ίδια χρονιά απονέμεται στο Δ. Μερλόπουλο (όπως και σε πολλούς άλλους δημάρχους) το μετάλλιο του Αργυρού Σταυρού του Σωτήρος⁽⁴⁾. Παράλληλα τελειώνει και η πολιτική καριέρα του Σπήλιου Αντωνόπουλου ο οποίος στη συνέχεια διορίζεται Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο όπου υπηρέτησε μέχρι το θάνατό του τον Ιούλιο του 1891⁽⁵⁾.

Πηγές

- (1) “Αιών” 11/7/1883
- (2) “Ανόρθωσις” 28/7/1883
- (3) ΓΑΚ Μεσσηνίας, Αρχείο Μίμη Φερέτου, φάκελλος Μεσσήνη, εφημερίδα “Ωρα” 17/8/1886
- (4) “Ωρα” 14/12/1886
- (5) “Παλιγγενεσία” 1/8/1891

1887: ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Οι επόμενες δημοτικές εκλογές γίνονται το 1887. Δεν γνωρίζουμε ποίοι είναι αντίπαλοι σε αυτές, εκείνο που γνωρίζουμε είναι πως τις εκλογές κέρδισε ο φαρμακοποιός Γεώργιος Καρατζάς, αδελφός του Ιωάννη Καρατζά που είχε υπηρετήσει ως δημαστυνόμος στη διάρκεια της δημαρχοντίας του στο Δήμο Παμίσου⁽¹⁾.

Για την περίοδο αυτή δεν υπάρχουν πολλές πληροφορίες αλλά από έναν ταξιδιωτικό οδηγό πληροφορούμαστε ότι “εχει αποκτήσει το Νησίον επί δημάρχου Γ. Καρατζά δημοτικόν κατάστημα, νεόδμητον, μεγαλοπρεπή ναόν βυζαντινού ρυθμού”⁽²⁾. Πρόκειται για το κτήριο που στεγάζεται σήμερα το Μουσείο Κατσουλίδη το οποίο στέγασε για δεκαετίες τις υπηρεσίες του Δήμου και κατά καιρούς τη Χωροφυλακή. Και για την

εκκλησία του Αγιάνην που είχε καταρρεύσει στο μεγάλο σεισμό του 1886. Η εκκλησία έγινε ετοιμόρροπη μετά το μεγάλο μεγάλο σεισμό του 1927 που χτύπησε κυρίως χωριά της Μάνης και λίγα χρόνια μετά καταδαφίστηκε για να κατασκευαστεί καινούργια.

Πηγές

(1) “Όρα” 6/7/1887

(2) “Μεσσηνιακά 1969-70” Γ. Π. Παρασκευόπουλου
“Ταξίδια ανά την Ελλάδα”

1891: ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΕΣΣΑΣ

Στις δημοτικές εκλογές του 1891 βρίσκονται αντίπαλοι ο Γεώργιος Καρατζάς και ο Δημήτριος Φεσσάς, γιός του βουλευτή Γεώργιου Φεσσά. Δήμαρχος αναδεικνύεται ο Φεσσάς (“Παλιγγενεσία” 9/7/1891) αλλά ο Καρατζάς και ο δικηγόρος του Παν. Μερλόπουλος στέλνουν τηλεγράφημα στο υπουργείο Εσωτερικών στο οποίο καταγγέλεται ότι: “Πρωτοτύπω, θραυστάτη και παρανόμω καλπονοθεύσει διαπραχθείσα υπό Δ. Φεσσά συμπραττόντων και διοικητικών και στρατιωτικών αρχών παρισταμένων διαλογή μετέδωσα αυθωρεί τηλεγραφήματα Α. Μ., υπουργείον Δικαιοσύνης, Εισαγγελέα Πρωτοδικών και υμίν. Αλλά κατά τηλεγράφημα εξ Αθηνών της 10/22 τρέχοντος μηνός υπ. Αριθ. 7379 δεν επεδόθη σκοπίμως έως χθες, αν και εδόθησαν πρωίαν ελθούσης Κυριακής ίνα καλυφθεί το έγκλημα της καλπονοθεύσεως”⁽²⁾. Σύμφωνα με το Μίμη Φερέτο και ο Φεσσάς ξεκίνησε την πολιτική του καριέρα ως... δημαστυνόμος⁽³⁾. Για τη θητεία αυτή δεν υπάρχουν πληροφορίες, από ανακοινώσεις στον Τύπο όμως πληροφορούμαστε ότι το 1895 ήταν δεύτερος δημαρχιακός πάρεδρος ο Π. Πανόπουλος⁽⁴⁾.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΛΟΓΗ

Στις εκλογές του 1895 οι αντίπαλοι είναι τρεις: Δημ. Γ. Φεσσάς, Χαραλ. Μερλόπουλος και Γεωρ. Α. Καρατζάς⁽⁵⁾. Δήμαρχος εκλέγεται για δεύτερη φορά ο Δημήτριος Φεσσάς⁽⁶⁾. Ούτε και για την περίοδο αυτή υπάρχουν πληροφορίες, εκτός από το γεγονός ότι το 1898 τέταρτος δημαρχιακός πάρεδρος είναι ο Γ. Καντιάνης⁽⁷⁾. Υπάρχει ακόμη και ένα ψήφισμα το οποίο υπογράφει ο δήμαρχος εκ μέρους του δημοτικού συμβουλίου με το οποίο ανακηρύσσεται επίτιμος δημότης ο ταξίαρχος Σμολένσκι για τη δράση του στον πόλεμο του 1897, ενώ λαμβάνεται

Υποψήφιοι στο Δήμο Παρίσου το 1885 – “Ευνομία”
20/8/1895

απόφαση να αναρτηθεί η φωτογραφία του στην αίθουσα του Δημαρχείου: “Το Δημοτικόν Συμβούλιον του καθ’ ημάς Δήμου συνελθόν σήμερον εν εκτάκτω συνεδριάσει, και λαβών υπ’ όψιν τον ηρωισμόν και τας ανδραγαθίας υμών υπέρ της πατρίδος, εψηφίσαστο ενθουσιωδώς και ομοθυμωσ την προς υμάς έκφρασιν των συχαρητηρίων αυτού αισθημάτων, την δαπάνη του Δήμου ανάρτησιν της εικόνας υμών εν κεχωρισμένω πλαισίω εν τη αιθούση του Δημαρχείου και την ανακήρυξιν υμών επιτίμου πολίτου του Δήμου ημών.

Διαβιβάζων ημίν ταύτα παρακαλώ όπως ευαρεστούμενοι δεχθήτε την έκφρασιν ταύτης της τιμής, ως μικρόν αδάμαντα εις το τίμιον της δόξης στέμμα, όπερ τίθησιν η ευγνωμονούσα Πατρίς επί τη σεπτή υμών κεφαλήν.

Ο Δήμαρχος Παρίσου

Δημ. Γ. Φεσσάς⁽⁸⁾.

Λίγους μήνες αργότερα, το φθινόπωρο του 1897, πεθαίνει ο Δημήτριος Μερλόπουλος, η κηδεία του γίνεται στους Τρεις Ιεράρχες και είναι πάνδημη. Επικήδειους εκφωνούν ο γιατρός Φώτης Βακαλόπουλος (μετέπειτα βουλευτής

και κοινοτάρχης) και ο δικηγόρος Γεώργιος Γερασιμόπουλος που αναφέρει μεταξύ άλλων: "Αλλ' ό, τι καθήσταισι προσφιλή και ανεπανάληπτον τον Δημ. Μερλόπουλον είναι η πθικότης της βουλήσεως, η σταθερότης του πθικού χαρακτήρος, η αγνότης των αισθημάτων δι' ών διακρίνεται πάσα διάνοια ανωτέρα.

Κυριωδώς δε τα δικαιώματα επί του σεβασμού και της αγάπης ημών αρύεται η μνήμη αυτού ως Δημάρχου Παμίσου, διοικήσαντος εν ευθύτητι και δικαιοσύνην τον Δήμο τούτον επί πολλάς περιόδους ενιαυτών. Ως αντιπρόσωπος δε της επαρχίας ημών εν τη δευτέρα των Ελλήνων Συνελεύσει επέδειξε επίζηλον ευστάθιαν πολιτικών αρχών και κατέστη σπουδαίος τύπος νομοθέτου, συντελέσαντος εν πλήρει συναισθήσει και εν ελευθερία συνειδήσει τον καταστατικόν νόμον του Ελληνικού Κράτους"⁽⁹⁾.

ΤΡΙΤΗ ΘΗΤΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ

Ο Δημήτριος Φεσσάς αναδεικνύεται για τρίτη συνεχόμενη θητεία δήμαρχος το 1989 ("Εμπρός" 6/9/1899). Είναι η πρώτη δημοτική αναμέτρηση για την οποία διαθέτουμε πολλά στοιχεία, το σύνολο των υποψηφίων και το πολιτικό παρασκήνιο.

Συντάκτης της εφημερίδας "Θάρρος" επισκέπτεται το δήμαρχο στη Μεσσήνη και συζητά μαζί του για διάφορα θέματα, κυρίως για την αλλαγή της "διοικητής αστυνομίας" με τη "στρατιωτική αστυνομία" με το Δημ. Φεσσά να απαντά ότι οι μικροί δήμοι "έγιναν υποχείριοι ενωματαρχών, είναι αληθινή μάστιγξ". Ενώ στην ερώτηση για τις δημοτικές εκλογές αποφεύγει να πει πολλά πράγματα επισημαίνοντας πως "ό, τι πδυνάμην έπραξα και οι εκλογείς φαίνονται επί του παρόντος διατεθειμένοι υπέρ ημών" αλλά και ότι "δεν είναι ευχερές να προεξοφλήση κανείς την γνώμην των συμπολιτών του". Αναλυτικά η συνέντευξη στην εφημερίδα έχει ως εξής: "Μεταβαίνοντες χθες εις Μεσσήνην επεσκέφθημεν εις το δημαρχείον τον Δήμαρχον της πόλεως ταύτης της ευτυχούς δι' αυτόν, όστις ευηρεστήθη να απαντήση προς ημάς ως εξής εις τας ερωτήσεις μας.

Ποία είναι η κατάσταση της ασφαλείας του Δήμου σας κύριε Δήμαρχε;

- Υπό τοιαύτην έποψιν η κατάσταση είναι χειρίστη αφ' ής επαύσαμεν να έχωμεν αξιωματικών προϊστάμενον. Η ανεπάρκεια του ενωματαρχου δεν έχει βεβαίως ανάγκην εκτιμήσεως προκειμένου να ληφθή υπ' όψει το ύψιστον υπούργημα της αστυνομικής εξουσίας. Η άγνοια και η ατελής αντίληψις των πραγμάτων άγουσι πάντοτε εις άτοπα των οποίων συνθήως τα αποτελέσματα είναι δυσάρεστα. Ο κόσμος εδώ ήλλαξε και σχετικώς προοδεύει, αν δε αφαιρέσπε τα τελευταία θλιβερά γεγονότα του Μαυροματιού και τάξις υπάρχει, καίτοι δυστυχώς δυσκόλως χειραγωγήθημεν από τα συνήθη πρωτόκολλα.

Αληθές όμως είναι εκείνο το οποίον είπον προς την Α. Μεγαλειότητα τον Βασιλέα μας, όταν ηρωτήθημεν εγώ, ο Δήμαρχος Εύας, ο Δήμαρχος Οικαλίας, Ιθώμης και Αριστομένουσ πως μας εφάνη η Στρατιωτική Αστυνομία.

- Μεγαλειότατε απάντησα, δια τας πρωτεουσας εις τας οποίας έλαχον αστυνόμοι όπως πρέπει αξιωματικοί του πεζικού πυδοκίμησε πολύ. Δια τους Δήμους όμως οι οποίοι έγιναν υποχείριοι ενωματαρχών, είναι αληθινή μάστιγξ.

Δεν είναι ανάγκη δε πιστεύω να σας είπω ότι πλείστοι των τοιούτων επλούτισαν και έφυγαν με περιουσίες από τους Δήμους, τους οποίους κυριολεκτικώς ελεπλάτησαν από της καταργήσεως του Αρχηγείου. Εγώ επί της δημοτικής αστυνομίας πέντε, εξ κλητήρας είχον. Και όμως δύναμαι να σας είπω ότι η τάξις διετηρήθη ασάλευτος. Πως όμως; Εκινήθην εγώ ο ίδιος, έτρεξα, ηγρύπνησα και είχα και εγώ τον αριθμόν μου. Στην αρχήν εύρηκα δυσκολίας, ηναγκάσθην να επιβληθώ να δείρω ακόμη να καταδιώξω και φίλους μου, μέχρις ότου επήραν όλοι την απόφαση περί της ισότητος και ψύχασαν.

- Ωστε είσθε υπέρ της δημοτικής Αστυνομίας;

- Θέλω να σας είπω ότι η αστυνομία αριθμεί σαράντα άνδρας και δεν κατωρθώνει να επι-

βληθή. Ενώ εάν είχαν είκοσι εγώ δεν θα ελάμβανον ανάγκην μήτε αγροφυλάκων.

- Και η λοιπή κατάσταση του Δήμου σας;
- Αν εννοείτε τα οικονομικά μας αυτά είναι ρολόι. Εγώ απ' αρχής δεν επήρα δημοτικών εισπρακτορά. Μου επεβλήθησαν αρχαί, επέμεναν φίλοι μου και έγιναν εχθροί μου. Επέμεινα και εγώ διότι εις βάρος κανενός δεν είχα σκοπόν να γεμίσω την τσέπη. Ευτυχώς οι συμπολίται μου από του μεγίστου πολιτικού εχθρού μέχρι και του οικειοτάτου φίλου μου, γνωρίζουν καλώς ότι πρέπει να εκπληρώσωσι τα καθήκοντά των προς τον Δήμον. Προ τίνος ήλθεν εδώ οικονομικός επιθεωρητής, προς επιθεώρησιν του ταμείου, τον εκάλεσα εγώ δια την εξέλεγχξιν του ταμείου του Δήμου. Την έκαμε και συμβουλευθήτε την έκθεσίν του.

Εννοείται ότι χρήματα δεν περισσεύουν, πναγκάσθην δε να διαθέσω όλα τα δια γενικά έργα διατεθειμένα χάριν της αποπληρωμής του εργολάβου των υπονόμων εις τον οποίον οφείλομεν μερικά, καμιά πεντακοσαριά δραχμάς ακόμη.

- Και τα δημοτικά σας κύριε Δήμαρχε πως πηγαίνουν; Βεβαίως οι συμπολίται θα εκτιμώσι τας υπηρεσίας σας, τούτο δε τουλάχιστον αντελήφθην εγώ.

Ο κ. Φεσσάς εκίνησε την κεφαλήν και μας είπε:

- Εγώ βεβαίως δεν είμαι ο αρμόδιος να σας απαντήσω περί του ζητήματος τούτου, διότι βλέπετε είμαι ο ενδιαφερόμενος. Εν τούτοις ό,τι ηδυνάμην έπραξα και οι εκλογείς φαίνονται επί του παρόντος διατεθειμένοι υπέρ ημών. Εν τούτοις τα εκλογικά δυστυχώς μένουν συνήθως εκκρεμή και μέχρι της τελευταίας στιγμής μεταβάλλονται. Αλλως δεν νομίζω και ευχερές να προεξοφλήση κανείς την γνώμην των συμπολιτών του⁽⁹⁾.

Μετά από λίγες ημέρες η εφημερίδα ενημερώνει ότι ο Φεσσάς έχει σαφές προβάδισμα έναντι των αντιπάλων του Γεώργιου Καρατζά και Παναγιώτη Μερλόπουλου, ενώ εξηγεί τους λόγους για τους οποίους εκτιμάται ότι δεν θα γίνει σύμπραξη μεταξύ τους για να ανατρέψουν

το προβάδισμα: "Εξ όσων ηκούσαμεν εν Μεσσήνη τα πολιτικά αύτοθι πράγματα φαίνονται ήδη προβαίνοντα εις την λύσιν των. Κατά τας βεβαιώσεις όσων είδομεν σχεδόν, ο κ. Φεσσάς φαίνεται ισχυρότερος όλων των αντιπάλων του μεμονωμένων, μόνον δ' εν περιπτώσει συναντήσεως των κ. κ. Καραντζά και Μερλοπούλου, δύναται να έλθη αποτέλεσμα εναντίον του νυν Δημάρχου. Οι έχοντες όμως την γνώμην ταύτην είναι δε πλείστοι ούτοι θεωρούσιν αδύνατον την σύμπραξιν διότι αφ' ενός μεν αμφοτέροι οι κομματάρχαι είναι σχεδόν ισόπαλοι αφ' ετέρου δ' ουδείς υποχωρεί διότι ο προς όν η υποχώρησις θα απορροφήση το κόμμα του υποχωρούντος"⁽¹⁰⁾.

Ο Κουμουνδούρος (δεν διευκρινίζεται αν πρόκειται για τον Σπυρίδωνα ή Κωνσταντίνο, και οι δύο γιοί του Αλέξανδρου Κουμουνδούρου από διαφορετικές συζύγους) κατεβαίνει στη Μεσσήνη και συναντιέται με φιλικά προσκείμενους υποψηφίους δημάρχους και μεταξύ αυτών με τον Φεσσά: "Ο κ. Κουμουνδούρος παραμείνας ενταύθα και εν Μεσσήνη επί δύο ημέρας εδέχθη επισκέψεις πλείστων φίλων του εις τους οποίους υπέδειξε την υποστήριξιν των εξής υποψηφίων Δημάρχων φίλων του εις τους διαφόρους δήμους της επαρχίας Μεσσήνης.

Τοιούτοι υποψήφιοι εν τω Δήμω Παμίσου είναι ο κ. Φεσσάς, εν τω Δήμω Ιθώμης ο κ. Μπέλλος Λυμπερόπουλος, εν τω Δήμω Αριστομένους ο κ. Λαμπρόπουλος, εν τω Δήμω Ανδανίας ο κ. Παπαχελάς, εν τω Δήμω Εύας ο κ. Μπαρδόπουλος και εν τω Δήμω Οικαλίας ο κ. Σκλήρης.

Εκ των ανωτέρω υποδειχθέντων υποψηφίων Δημάρχων βεβαίαν δύνανται να θεωρήσωσι την επιτυχίαν των οι κ. κ. Φεσσάς, Λυμπερόπουλος και Μπαρδόπουλος"⁽¹¹⁾.

ΠΕΝΤΕ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ

Τελικά από το Πρωτοδικείο ανακηρύσσονται υποψήφιοι 5 για την θέση του δημάρχου Παμίσου, 15 για τις θέσεις παρέδρων και 46 για τις θέσεις δημοτικών συμβούλων. Σύμφωνα

με το σχετικό ρεπορτάζ υποψήφιοι είναι οι:

“Δήμαρχοι: Αλεξ. Μπαρδόπουλος, Δημ. Γ. Φεσσάς, Γ. Καραντζάς, Αντ. Νικολόπουλος και Π. Μερλόπουλος

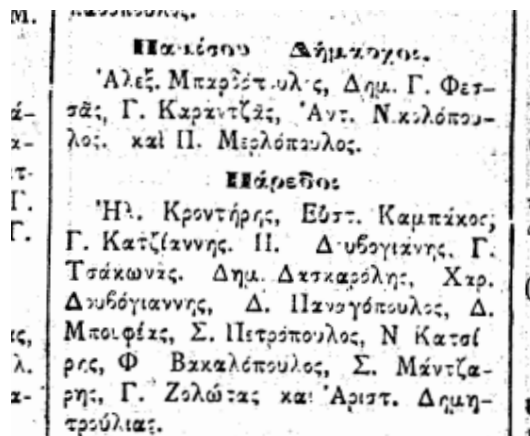
Πάρεδροι: Ηλ. Κροντήρης, Ευστ. Καμπάκος, Γ. Κατζιάννης, Π. Δουβόγιαννης, Γ. Τσάκωνας, Δημ. Δασκαρόλης, Χαρ. Δουβόγιαννης, Δ. Παναγόπουλος, Δ. Μπουφέας, Σ. Πετρόπουλος, Ν. Κατοίρης, Φ. Βακαλόπουλος, Σ. Μάντζαρης, Γ. Ζολώτας και Αριστ. Δημητρούλιας

Σύμβουλοι: Ν. Κολαράς, Π. Νικολόπουλος, Κ. Μιχαλόπουλος, Δ. Δημητρόπουλος, Δ. Πετρούλιας, Θ. Χρυσούλης, Δ. Αλμπάνης, Δ. Πετρόπουλος, Γ. Λυμπερόπουλος, Πολ. Χωραϊτης, Κ. Κουτσαϊμάνης, Δ. Νέλλος, Αλ. Σπλιλιόπουλος, Ι. Π. Ζαλμάς, Β. Αλεβίζος, Π. Σφίκας, Κ. Παναγιωτόπουλος, Ν. Αργυροπανάγος, Δημ. Λυκάρης, Φ. Φωτόπουλος, Σ. Καλογερόπουλος, Η. Πολυχρονέας, Γ. Οικονομόπουλος, Π. Σαμαριτζάκης, Δ. Φωτόπουλος, Κ. Σαραντόπουλος, Ι. Λυμπερόπουλος, Π. Γαλανόπουλος, Δ. Μιχαλόπουλος, Ν. Παναγιωτόπουλος, Α. Πετρούλιας, Β. Βασιλόπουλος, Χρ. Καρέλιας, Π. Κρασακόπουλος, Α. Σπάλας, Κ. Πουρελιάς, Π. Μερλόπουλος, Μ. Θωμόπουλος, Κ. Νικολόπουλος, Λ. Αρκάδιος, Β. Χουμάχερ, Οθ. Κορκονικήτας, Δ. Παπαδόπουλος, Γ. Φάκονας, Θ. Βρετός, Θ. Λυμπερόπουλος⁽¹²⁾. Στα ονόματα υπάρχουν προφανή λάθη από αντιγραφή τα οποία εύκολα αναγνωρίζονται.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ

Παρά την ανακήρυξη των υποψηφίων οι παρασκηνιακές ζυμώσεις συνεχίζονται και εμφανίζεται η πληροφορία ότι υπήρξε συμφωνία Φεσσά και Μερλόπουλου ώστε ο δεύτερος να υποστηρίξει τον πρώτο, με αντάλλαγμα μια θέση στο ψηφοδέλτιο του “κόμματος” Κουμουνδούρου: “Καθ’ ἃ γράφουσι ἡμῖν ἐκ Μεσσήνης, πολιτική συνεννόησις ἐπέβη μεταξύ του Δημάρχου Παμίσου κ. Φεσσά και του κ. Παν. Μερλοπούλου πρώην βουλευτοῦ Μεσσήνης και νυν υποψηφίου Δημάρχου.

Ο κ. Μερλόπουλος κατά την γενομένην συνεννόησιν, θέλει υποστηρίξει ως Δήμαρχον

Υποψήφιοι στο Δήμο Παμίσου το 1899 - “Θάρρος” 13/8/1899

τον κ. Φεσσάν του οποίου ήδη η επιτυχία θεωρείται εκτός πάσης πλέον αμφισβητήσεως.

Επί τινι ανταλλάγματι υπεχώρησεν ο κ. Μερλόπουλος δεν εγνωσθη. Λέγεται όμως ότι υπεχώρησε επί τη υποσχέσει συμπράξεως μετά του κ. Κουμουνδούρου εις προσεχείς βουλευτικές εκλογάς⁽¹³⁾.

Παρά τα ρεπορτάζ πριν τις εκλογές, δεν υπάρχει αναλυτική παρουσίαση αποτελεσμάτων και το μόνο που γνωρίζουμε είναι ότι δήμαρχος εξελέγη ο Δημήτριος Φεσσάς. Ο Παναγιώτης Μερλόπουλος (που είχε ήδη βουλευτική θητεία στο παρελθόν) στις επόμενες βουλευτικές εκλογές του 1902 είναι πράγματι υποψήφιος με το συνδυασμό Κουμουνδούρου και εκλέγεται. Για να ακολουθήσει μεγάλη πολιτική πορεία ως υπουργός Δικαιοσύνης την επόμενη χρονιά, με πολλές επανεκλογές και υπουργικές θέσεις στο πλευρό του Βενιζέλου μετά το 1909.

Για το σύνολο τη δημαρχοντίας του Δημήτριου Φεσσά υπάρχει μια αναφορά αργότερα, το 1907 αφού στο μεταξύ έχει εκλεγεί βουλευτής και ετοιμάζεται να θέσει και πάλι υποψηφιότητα για τη θέση του δημάρχου Παμίσου: “Ο κ. Φεσσάς έχει κληρονομήσει την πολιτικήν ιδιοφυϊαν του πατρός του, δις εκλεχθέντος βουλευτού, είναι όμως θαυμαστός δια την πολιτικήν περινοιάν του μη κατερχόμενος εις τα χαμηλά στρώματα της μικροπολιτικής, παρομοιωδής

για την ειλικρίνειάν του και την ανεξικακίαν του, ευσυνείδητος, ακούραστος εις μόχθους και θυσίας, προς επιτυχίαν παντός όπερ συντελεί δια την πρόοδον και το καλόν της επαρχίας του, ως σύμβολον αναγράφων εις την σημαίαν ήν μετά των αδελφών Κουμουνδούρου κρατεί “εργασία και ευθύτης”.

Αληθής πατριάρχης οικογενείας, απολαύει αμερίστου σεβασμού και λατρείας παρά τη κοινωνία της Μεσσήνης. Οι δε γνωρίζοντες αυτόν τον αγαπώσι δια τε την ευπροσηγορίαν του, τους καλούς του τρόπους ως και δια την παρομιώδη φιλοξενίαν του. Η δωδεκαετής δημαρχία του ήτο πρότυπον διαχειρίσεως και αμερολήπτου διοικήσεως. Τα οικονομικά του δήμου ιδίως περισυνέλεξε και ανώρθωσε, μηδ’ αυτά τα εκκλησιαστικά ταμεία παραμελήσας. Εκαλλώπησε την πόλιν Μεσσήνης με ρυμοτομίαν οδών, κανονισμόν πλατειών, δενδροφύτευσιν και εξυγιάνσιν της πόλεως δια παντός τεχνικού μέσου κατασκευάσας και την μεγάλην υπόνομον

. Εν γένει δεν ώκνησε να εκτελέσῃ παν εξωραϊστικόν έργον δια του τακτικού πάντοτε προϋπολογισμού του δήμου, εις τρόπον ώστε οι αληθώς πονούντες τον δήμον εκλογείς, η καλή τάξις και οι απειροπληθείς φίλοι του θα τον παρακαλέσουν να δεχθή την υποψηφιότητα του δημοτικού άρχοντος⁽¹⁴⁾.

Στην αναφορά αυτή υπάρχουν πολύ χρήσιμες πληροφορίες καθώς φαίνεται ότι συνεχίζει να συνεργάζεται με τους γιούς του Κουμουνδούρου Κωνσταντίνο (βουλευτή και Πρόεδρο της Βουλής αργότερα) και Σπυρίδωνα (βουλευτή και υπουργό αργότερα). Και από τη δημοτική θητεία πέραν των άλλων ξεχωρίζει η αναφορά στην “μεγάλην υπόνομον” που θα πρέπει να είναι ο υπόνομος ομβρίων που ξεκινούσε από την Ελευθερίας, έστριβε στην Οθωνος, έφτανε στην αγορά και από εκεί στο βάλτο. Υπόνομος που αποκαλύφθηκε σε εργασίες που έγιναν πριν λίγα χρόνια αλλά δεν δόθηκε ιδιαίτερη σημασία.

Πηγές

- (1) “Παλιγγενεσία” 9/7/1891
- (2) ΓΑΚ Μεσσηνίας, Αρχείο Μίμη Φερέτου, “Νέα Εφημερίς” 14/7/1891
- (3) “Πελοπόννησος” 8/4/1867
- (4) “Πάμισος” 11/5/1895
- (5) “Ευνομία” 20/8/1895
- (6) “Σκρίπ” 11/7/1895
- (7) “Πάμισος” 30/12/1898
- (8) “Εμπρός” 26/4/1897
- (9) “Ευνομία” 2/11/1897
- (10) “Θάρρος” 26/7/1899
- (11) “Θάρρος” 2/8/1899
- (12) “Θάρρος” 6/8/1899
- (13) “Θάρρος” 13/8/1899
- (14) “Θάρρος” 2/9/1899
- (15) Βασ. Τζαραβέλα “Μεσσηνιακόν Ημερολόγιον 1907”

1903: ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ ΜΕ ΝΙΚΗΤΗ ΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟ ΚΑΡΑΤΖΑ

Οι δημοτικές εκλογές του 1903 είναι οι πρώτες του 20ου αιώνα και διεξάγονται στις 7 Σεπτεμβρίου σε ρευστό πολιτικό τοπίο. Τον Ιούλιο παραιτείται η κυβέρνηση Γ. Θεοτόκη και σχηματίζεται κυβέρνηση του Δ. Ράλλη, στην οποία τοποθετείται υπουργός Δικαιοσύνης ο Παν. Μερλόπουλος του οποίου γίνεται θριαμβευτική υποδοχή στο Νησί αρχές Αυγούστου. Ταυτοχρόνως έχουν αρχίσει οι ζυμώσεις για τις δημοτικές εκλογές, οι οποίες επιχειρείται να αντιστοιχιστούν πολιτικά με συμμαχίες που διαμορφώνονται ενόψει και των βουλευτικών εκλογών. Έτσι δημιουργείται ένα δίπολο Κουμουνδούρου-Μπούτου-Νικολαΐδη και Μερλόπουλου, με την πρώτη πληροφορία να θέλει την υποστήριξη για τη θέση του Δημάρχου Παμίσου αντιστοίχως, των Δ. Φεσσά και Γ. Καρατζά: “Ο εκλογικός ορίζων της γείτονος επαρχίας καθίσταται από ημέρας εις ημέραν μάλλον αίθριος και ως εκ τούτου η εκλογική διαπάλη κατά τας προσεχείς δημαιοσιείας θα είναι λίαν πεισματώδης. Ο πεισματώδης αγών θα έχει την αφετηρίαν του εις την δευτέραν ήδη συνάντησιν Μπούτου-Κουμουνδούρου, ών ο συνδυασμός φαίνεται οριστικώς ότι έκλεισε δια της προσλήψεως ως τρίτου του κ. Νικολαΐδου και τετάρτου του κ. Νικητοπούλου συντρέχοντος τούτον και το εν Οικαλία κόμμα του πενθερού του κ. Β. Δημοπούλου. Την αντίθεσιν του συνδυασμού τούτου θέλουσιν αποτελέσει οι λοιποί πολιτευταί της επαρχίας συναντώμενοι μετά του υπουργού Δικαιοσύνης κ. Μερλοπούλου. Προς τούτο ήρξαντο καταβαλλόμενοι οι δέουσαι ενέργειαι.

Καταρτιζομένων ούτω των δύο συνδυασμών εκάτερος τούτων θα εντείνει τας δυνάμεις του κατά τας προσεχείς εκλογάς. Εν τω δήμω Πα-

μίσου πάλη θα γείνη μεταξύ του νυν Δημάρχου κ. Φεσσά και του κ. Γ. Καρατζά υποστηριζομένου κατά πάσαν πιθανότητα και υπό του κ. Μερλοπούλου”⁽¹⁾.

Ο Δ. Φεσσάς είναι εν ενεργεία δήμαρχος και όπως προαναφέρθηκε, είχε εκλεγεί στη θέση αυτή το 1891, το 1895 και το 1899. Ο Γ. Καρατζάς είχε εκλεγεί δήμαρχος το 1887, διαδεχόμενος στη θέση αυτή τον αδελφό του Γιάννη Καρατζά.

Λίγες ημέρες αργότερα ανακηρύσσονται υποψήφιοι δήμαρχοι για το Δήμο Παμίσου: “Εν τω δήμω Παμίσου ανεκηρύχθησαν χθες οι εξής υποψήφιοι: Αναστ. Γ. Νικολόπουλος, Αλέξιος Π. Μπαρδόπουλος, Δημ. Γ. Φεσσάς, Γεωρ. Α. Καρατζάς, Γεωρ. Ι. Φάκωνας, Ηλίας Ηλ. Τζώρτζης”⁽²⁾.

Ο προεκλογικός αγώνας παίρνει επίσημη μορφή, αποσαφηνίζεται ότι ο Μερλόπουλος υποστηρίζει την υποψηφιότητα του γιατρού Φάκωνα, ενώ φήμες αναφέρουν ότι ο Κουμουνδούρος ίσως υποστηρίξει τελικά τον Καρατζά: “Εν τη γειτόνι πόλει της Μεσσήνης, αρκετά ζωηρά ήρξατο η πολιτική συζήτησις. Η πάλη θα διεξαχθεί μεταξύ των κ. κ. Φεσσά και Καρατζά ίσως δε και του υποψηφίου του κ. Μερλοπούλου κ. Φάκωνα υπολοιπομένου όμως κατά τα εκλογικά κεφάλαια των δύο πρώτων.

Εν τούτοις παρά την φαινομένην κατάστασιν των πραγμάτων πολλά λέγονται παρά των πολιτικών. Ούτως ελέχθη ότι ενδέχεται ο κ. Κουμουνδούρος να μη υποστηρίξη τον κ. Φεσσάν αλλ’ άλλον υποψήφιον της Μεσσήνης ιδία δε τον κ. Καρατζάν. Η φήμη όμως αγνοούμεν αν δύναται να συζητηθή σοβαρώς”⁽³⁾.

Η διάψευση του Κουμουνδούρου είναι άμεση και ξεκαθαρίζει πως θα υποστηρίξει Φεσσά:

Το ιστορικό Δημαρχείο που κατασκευάστηκε στην πρώτη περίοδο δημαρχοντίας του Γεώργιου Καρατζά

“Εν σχέσει προς την προχθεσινήν είδησιν την οποίαν μετ’ απάσης επιφυλάξεως εγράψαμεν προκειμένου περί υποστηρίξεως δήθεν του κ. Κουμουνδούρου προς άλλον υποψήφιον πλην του κ. Φεσσά, ενετάλημεν παρά του κ. Κουμουνδούρου να δηλώσωμεν ότι τα διαδοθέντα είναι όλως αναληθή, φαντασιώδη και ανυπόστατα, ότι δε είπερ ποτέ το υπ’ αυτού κόμμα εμμένει εις την έκθυμον υποστήριξιν της υποψηφιότητος του δημάρχου κ. Φεσσά την οποίαν θεωρεί ως του κόμματος και ιδίαν κάλπην”⁽⁴⁾.

Μετά από 10 ημέρες οι πληροφορίες θέλουν να να δίνει μάχη για τη θέση του δημάρχου το δίδυμο Φεσσάς-Καραντζάς και το Φάκωνα να υστερεί “σε κομματική δύναμη”: “Ο πολιτικός οργανισμός εν τω δήμω Παμίσου έχει φθάσει εις οξύ σημείον. Οι υποψήφιοι εργάζονται εν τω μεταξύ μετά δραστηριότητος μεγάλης δια την επιτυχίαν των κατά τον επικείμενον εκλογικόν αγώνα.

Προσέτι δε ο πολιτικός ορίζων του ειρημένου

Δήμου είνε και αυτός σκοτεινός, καθότι το αποτέλεσμα των εκλογών δεν δύναται κανείς να προΐδη. Η πάλη περί της νίκης κυρίως διεξάγεται υπό των κ. κ. Φεσσά, υποστηριζομένου υπό του κ. Κουμουνδούρου, και Καραντζά, οίτινες φαίνονται ισόπαλοι. Υποψηφιότητα έχει θέσει προσέτι και ο ιατρός κ. Φάκωνας, απολαύων πολλών συμπαιγιών εν Μεσσήνη, υποστηριζόμενος δε και υπό του υπουργού Δικαιοσύνης κ. Μερλοπούλου. Εν τούτοις, ο τελευταίος φαίνεται υστερών των άλλων ως προς την ελπίδα της επιτυχίας, καθώς οι δύο πρώτοι έχουσι πλείονα κομματικήν δύναμην”⁽⁵⁾.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρώτο δημοτικό πρόγραμμα που καταγράφεται σε γραπτή πηγή, έρχεται από τον υποψήφιο δήμαρχο Αν. Νικολόπουλο: “Ο εκ των εμπόρων της γείτονος πόλεως έγκριτος δημότης κ. Αναστ. Νικολόπουλος εξέδωκε χθες το προς τους συμπολίτας αυτού εκλογικόν

πρόγραμμά του κατερχόμενος εις τον δημοτικόν αγώνα. Ευσύνοπτον και βαθύ εν ολίγαις γραμμαίς υπόσχεται παν ό, τι η γείτων της Μεσσήνης πόλις δύναται να ελπίση και να ευχηθή.

Καθ' όσον δίδοται τω Δημάρχω ο κ. Νικολόπουλος υπόσχεται να μεριμνήση περί της ασφαλείας της ζωής και τιμής και προ πάντων της ιδιοκτησίας των δημοτών του. Υπόσχεται την ανάπτυξιν της συγκοινωνίας της πρωτεύουσας μετά των χωρίων του Δήμου, φωτισμόν τέλειον και καθαριότητα και μετά φειδούς διαχείρισιν των οικονομικών του Δήμου, εις τρόπον ώστε ου μόνον να καταστή περιττή πάσα σκέψις περί επιβαρύνσεως του δήμου δια δανείων αλλά και ελάττωσις του δασμού των ωνίων και εμπορευμάτων να επέλθη.

Εν γένει υπόσχεται εργασίαν φιλότιμον ενδελεχή και αδιάπτωτον προς πρόοδον της Μεσσήνης, εις ήν μετά πεποιθήσεως, δύναται και οφείλει να αποβλέψη η εκλογική πλειονότης των εν Μεσσήνη, αποβλέπουσα εις το κύρος του προσώπου το οποίον παρέχει τας βεβαιώσεις. Ο εμπορικός μάλιστα κόσμος εκ των σπλάχνων του οποίου εξέρχεται η υποψηφιότης του κ. Νικολοπούλου, πιστεύομεν ακραδάντως ότι

δεν θα αρνηθή την συνδρομήν αυτού εις τον ευέλπιδα υποψήφιον τον με τοιαύτας αρχάς κατερχόμενον εις τον εκλογικόν αγώνα”⁽⁶⁾.

ΜΕ... 72 ΨΗΦΟΥΣ

Οι εκλογές πλησιάζουν και η πρόβλεψη αναφέρεται σε μάχη τριών για τη θέση του δημάρχου: “Ψυρετώδεις ενέργειαι καταβάλλονται εν τω Δήμω τούτω υπέρ του κυβερνητικού υποψηφίου κ. Φάκωνα. Φαίνεται δε ότι αι ενέργειαι του κυβερνητικού δεν αποβαίνουσι επί ματαιώ. Χθεσιναί ειδήσεις εν Μεσσήνη παριστώσιν ότι εν πρώτη γραμμή θα διαγωνισθή υπέρ επιτυχίας προς τους κ. κ. Φεσσάν και Καραντζάν ο υποψήφιος του κ. Μερλοπούλου ιατρός Φάκωνας. Οι τρεις υποψήφιοι θεωρούνται ανώμαλοι”⁽⁷⁾. Δεν είναι λάθος, “ανώμαλοι” γράφει η είδηση και πιθανόν αναφέρεται στους μεταξύ τους συσχετισμούς ή τις κομματικές στηρίξεις.

Τελικά δήμαρχος Παμίσου εκλέγεται ο Γ. Καραντζάς “δια ψήφων 72”⁽⁸⁾. Φυσικά δεν πήρε μόνον... 72 ψήφους, αλλά τότε η νίκη μετριόταν με τη διαφορά ψήφων μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου, με το πολύπλοκο σύστημα των σφαιριδίων.

Πηγές

- (1) “Θάρρος” 12/8/1903
- (2) “Θάρρος” 15/8/1903
- (3) “Θάρρος” 17/8/1903
- (4) “Θάρρος” 19/8/1903
- (5) “Θάρρος” 23/8/1903
- (6) “Θάρρος” 28/8/1903
- (7) “Θάρρος” 3/9/1903
- (8) “Θάρρος” 9/9/1903

1907: “ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΗ Δ. ΦΕΣΣΑ “ΣΤΟ ΝΗΜΑ”

“Βυζαντινό παρασκήνιο” στις δημοτικές εκλογές στο Νησί το 1907, που ήταν και οι τελευταίες του Δήμου Παμίσου. Γιαυτό έχουμε μια καταγραφή που αποτελεί μνημειώδη ανάλυση των πολιτικών πραγμάτων, καθώς καταγράφονται τα “προσωποπαγή κόμματα”, οι σχέσεις μεταξύ τους και τα πιθανά εκλογικά σενάρια. Με ονόματα, πληροφορίες, εικασίες και φυσικά με τις προτιμήσεις του ανταποκριτή στη Μεσόγειο με το ψευδώνυμο “Ευάν” που υπογράφει τα διαδοχικά κείμενα στο “Θάρρος”. Στο σκηνικό πρωταγωνιστούν ο Δημήτριος Φεσσάς που είχε εκλεγεί βουλευτής το 1905 και δήμαρχος στο παρελθόν, ο Παναγιώτης Μερλόπουλος πρώην υπουργός που δεν είχε εκλεγεί βουλευτής το 1905, ο Περικλής Π. Μπούτος που είχε εκλεγεί βουλευτής (και) το 1905, ο Σπύρος Κουμουνδούρος δευτερότοκος γιός του Αλέξανδρου που είχε εκλεγεί βουλευτής το 1905, ο Γεώργιος Καρατζάς εν ενεργεία δήμαρχος που είχε εκλεγεί και το 1903, ο δήμαρχος Εύας Στυλιανόπουλος και άλλοι που θα δούμε στη συνέχεια.

ΦΗΜΕΣ ΓΙΑ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Ο Δημήτριος Φεσσάς είχε ήδη εκδηλώσει την πρόθεσή του να θέσει υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές παρότι εν ενεργεία βουλευτής, ο Παναγιώτης Μερλόπουλος σε περίπτωση εκλογής του Φεσσά θα εκλεγόταν βουλευτής λόγω του πλειοψηφικού συστήματος αλλά το κόμμα του είχε ήδη υποδείξει την υποψηφιότητα του γιατρού Γεώργιου Φάκωνα, μια συνάντηση στο σιδηροδρομικό σταθμό και πληροφορίες για μια άλλη διαμεσολάβηση στην Αθήνα, δίνουν τροφή για σενάρια συνεργασίας των δύο αντιπάλων: “Ασχολούμενοι ήδη από των σπλών τούτων να παρουσιάζωμεν τα διάφορα

ενδιαφέροντα της πόλεως ημών ζητήματα αναγκαίως, εκ καθήκοντος ερχόμεθα και εις την εξέτασιν των πολιτικών μας πραγμάτων, τα οποία από τούδε προβάλλονται τόσο σκοτεινά, όσον και θορυβώδη, εγγιζουσών των δημοτικών εκλογών.

Το σύνθημα της ζωηρότητας, εν τη προεκλογική κινήσει, έδωκεν η εν τη πόλει μας άφιξις του κ. Μερλοπούλου και του βουλευτού κ. Φεσσά.

Οι δύο ούτοι πολιτευόμενοι εκ Τριπόλεως ελθόντες, όπου είχαν μεταβή δια την δίκην του τελειοφοίτου της Νομικής κ. Παπαδοπούλου εκ Τζιτζωρίου, έχοντες αντίθετα συμφέροντα εις αυτήν, συνητήθησαν εν τω σιδηροδρόμω.

Η συνάντησις αύτη εφάνη ότι ήτο τυχαία και ως τοιαύτη διεδόθη. Καθά όμως εγώ εκ πηγών αυθεντικών μανθάνω, ήτο σκόπιμος και προσχεδιασμένη. Η συνάντησις αύτη ούσα συνέχεια προηγουμένης τοιαύτης, επιβεβαίωσε το πιστευόμενον ότι ο κ. Μερλόπουλος και ο κ. Φεσσάς είχαν έλθει εις προηγουμένας συνεννοήσεις. Εν τας συναντήσεσι ταύταις συνεζήτησαν επί διαφόρων πολιτικών του τόπου ζητημάτων, ιδία δε επί του φλέγοντος ζητήματος των Δημοτικών.

Ο κ. Μερλόπουλος απέκρουσε ρητώς πάσαν πρότασιν συμπράξεως του κ. Φεσσά προ των δημοτικών εκλογών. Εφερε δ’ ως λόγον, ότι ούτε η αξιοπρέπειά του, ούτε αι υποχρεώσεις και το συμφέρον του αυτό του επιτρέπουν να υποστηρίξη άλλον ως Δήμαρχον εκτός του κ. Φάκωνα ιατρού, υποψηφίου ενδεδειγμένου του κόμματός του, διότι ούτος έχει πολλάς ελπίδας επιτυχίας και διότι την εκλογήν του δημοτικού άρχοντος την θεωρεί ως βάσιν του πολιτικού του βίου. Εξ άλλου δε εδήλωσεν, ότι δεν θέλει να εισέλθη εις το κοινοβούλιον δια

του παραθύρου, αλλά δια της θύρας, εννοών, ότι δεν επιδιώκει το βουλευτικό αξίωμα, ούτε εξαρτά τούτο εκ της επιτυχίας του βουλευτού κ. Φεσσά ως δημάρχου.

Η απόκρουσις αὐτῆ του κ. Μερλοπούλου ἴτο συνέχεια ομοίας τοιαύτης γενομένης ἐν Αθήναις πρὸς τον κ. Μάταν, συγγενὴν του κ. Φεσσά δι' ευνοήτους λόγους μὴ στέργαντος εἰς τὴν συνεννόησιν ταύτην. Αἱ διαπραγματεύσεις αὐταὶ πάνυ εὐλόγως κινοῦν το ἐνδιαφέρον καὶ ἐκπλήσσουν πάντας. Ἐνεκα δε του ἐκπληκτικοῦ των φαίνονται ἀπίστευτοι. Διότι φαίνεται ἀπορον πῶς ο κ. Φεσσάς προβαίνει εἰς συνεννοήσεις με τον ἕναν ἢ τον ἄλλον πολιτευόμενον, αφοῦ το κόμμα του κ. Κουμουνδούρου εἶνε, ὅπως αἱ τελευταῖαι βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἀπέδειξαν, τόσοσ ἰσχυρόν. Αὐτός δ' οὕτω ἐκλεχθεὶς βουλευτὴς δεν ἐνήργησεν, κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε το κόμμα του ν' αὐξηθῆ καὶ να μὴ ἐχθουδαμῶθεν ἀπολύτως ουδεμίαν ἀνάγκην. Μάλιστα ἐχθου καὶ τὴν κυβερνητικὴν υποστήριξιν προσθέτει, ὡς παγκοίνως πιστεύεται, 30% ἢ τουλάχιστον 20% εἰς τα κεφάλαιά του. Ταῦτα πάντα λαμβάνων ὑπόψιν πας τις περιπίπτει εἰς ἀπορίαν με τὴν τακτικὴν του κ. Φεσσά, ο ὁποῖος, καθὼς φαίνεται ἐκ των ἀνωτέρω, δεν ἐχει ἀνάγκην να προσφεύγῃ εἰς ουδεμίαν συνεννόησιν να ζητή βοήθειαν ἀπὸ τον ἕναν ἢ τον ἄλλον καὶ μάλιστα ἀπὸ τους ἐχθρούς του, οἱ ὁποῖοι, δια να του παράσχουν τὴν βοήθειάν των θα ἀπαιτήσουν βαρεῖα ἀνταλλάγματα.

Προφανῶς ἐργαζόμενος τοιοιτοτρόπως δίδει το δικαίωμα να παραδέχεται πας τις τὴν πολιτικὴν ἀδυναμίαν του καὶ τον φόβον του δια τα ἐγγιζούσας δημοτικὰς ἐκλογὰς Ἄν καὶ εἶνε γνωστόν, ὅτι ἀρκετὰς ἐργασίας κατέβαλε καὶ καταβάλλει δια ν' αὐξήσῃ τα ἐκλογικὰ κεφάλαιά του, ἐργαζόμενος οὕτως καὶ τα παιδιὰ του καὶ δίδων ρουσφέτια να διορίζουν ὑπαλλήλους, οἱ ὁποῖοι εἶνε τυφλὰ ὀργανά του.

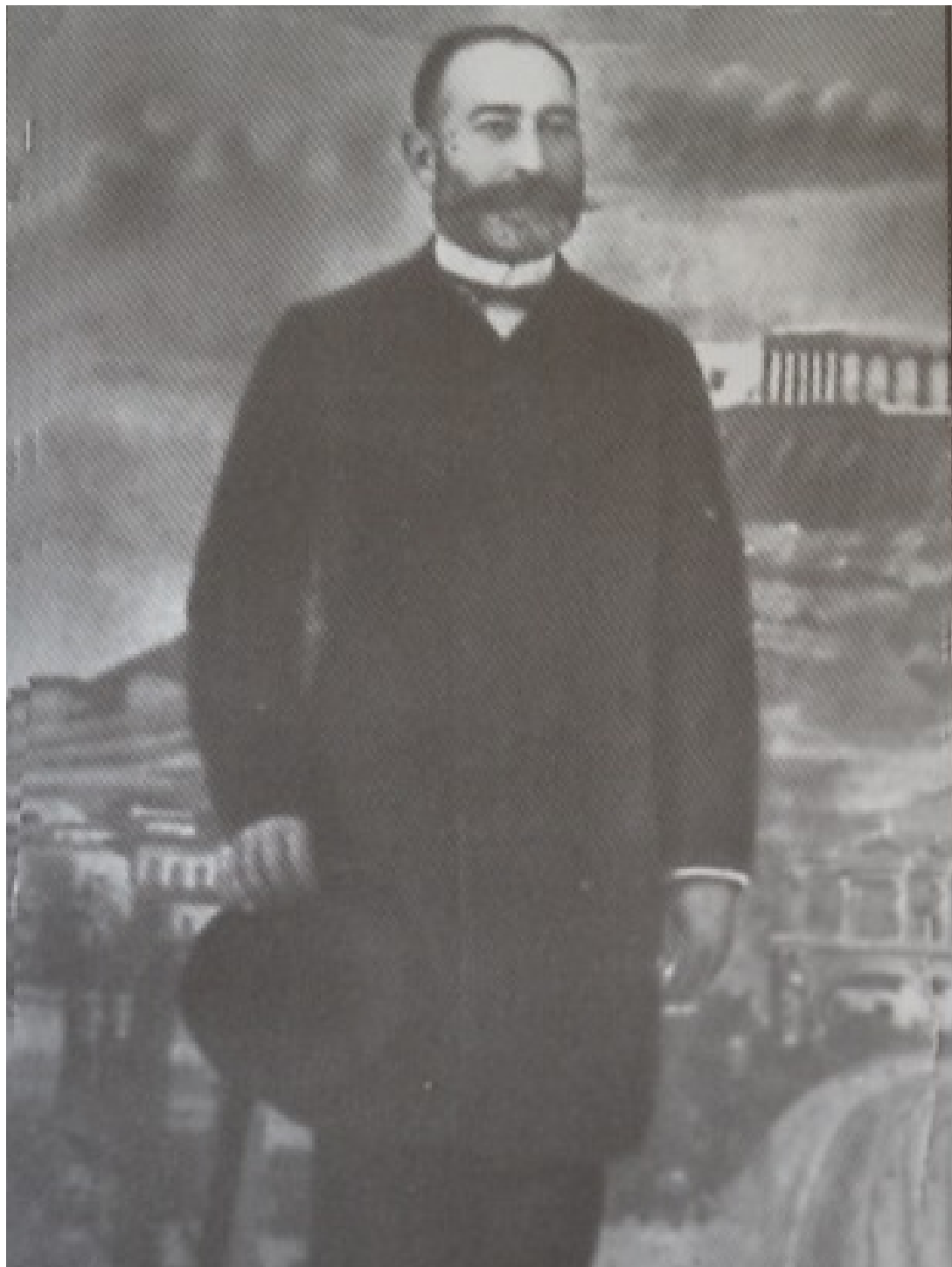
Ἐκ τούτων δικαιοῦται εὐλόγως να ἐρωτήσῃ τις: Ο κ. Φεσσάς, πολιτευτὴς ἀρχαῖος καὶ γνωρίζων ὅλα τα τερτίπια τῆς πολιτικῆς δεν νομίζει ὅτι ρίπτει τὴν θέσιν του καταφεύγων εἰς τὴν συνδρομὴν ἄλλων; Ἐκτός ἀν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν

ὅτι τούτο το κάμνει ἀπὸ σκοποῦ, ἵνα θολώσῃ περισσότερο τον πολιτικὸν ὀρίζοντα δια να ἀρυσθῆ πολιτικὸ κέρδος.

Ἡμεῖς ἀμερόληπτοι καὶ ψυχροὶ ἐξετασταὶ τῆς πολιτικῆς ζυμώσεως πιστεύομεν ὅτι ο κ. Φεσσάς ἐπὶ του παρόντος ἐχει τὴν κομματικὴν ὑπεροχὴν, διότι πλείστα, ὡς εἶπομεν, συντρέχουν εἰς τούτο. Δεν δυνάμεθα ὁμως να μὴ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν θέσιν των ἄλλων κομματάρχων ἀν γίνῃ τούτο ἢ το ἄλλο. Ἐν ἐπομένοις θ' ἀσχοληθῶμεν ἐπ' αὐτῶν⁽¹⁾.

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΜΠΟΥΤΟΥ

Το ἐνδεχόμενον συνεργασίας Φεσσά – Μερλόπουλου κινητοποιεῖ τον Περικλῆ Μπούτο που προσφεύγει στον Ἡλία Μαυρομιχάλη για συνεννόησιν με το Μερλόπουλο, αφοῦ ο Σπύρος Κουμουνδούρος του εἶχε δώσει διαβεβαίωση πῶς ἀν ἐκλεγεί βουλευτὴς ο Φεσσάς δεν θα τον ἀφήσει να θέσει ὑποψηφιότητα για δήμαρχος, ἐνὼ ρόλο παίζει καὶ ο πολιτευτὴς Νικολόπουλος μέσω του ἀντιπροσώπου του: “Ἐίπομεν προηγουμένως, ὅτι ο κ. Φεσσάς ἢ δια να θολώσῃ τον πολιτικὸν ὀρίζοντα ἢ δι' ἄλλον τινὰ λόγον, πάντοτε ἐννοεῖται ὑστερόβουλον, δια του συγγενοῦς του ἐν Αθήναις κ. Μάτα, ἐπεδίωξε τὴν συνεννόησιν μετὰ του κ. Μερλοπούλου. Το διάβημα ὁμως τούτου του κ. Φεσσά, εἶχε τον ἀντίκτυπόν του. Διότι ἀν καὶ ἐνεργήσας ὑπὸ αὐστηρὰν μυστικότητα με ὑστεροβουλίαν πάντοτε ὠφέλεια, ἢ ἀπλῶς δια να γνωρίσῃ τὰς σκέψεις του κ. Μερλοπούλου καὶ ὅπερ κατῶρθωσεν, πνάγκασε τον ἀμεσώτερον ἐνδιαφερόμενον βουλευτὴν κ. Μπούτον, να λάβῃ τὰ μέτρα του, ὅταν ἔμαθε τούτο. Οὕτως οὐ μόνον ἐξεμάνῃ σκεφθεὶς, ὅτι τούτο εἶναι προἀνάκρουσμα προσεγγίσεως Μερλοπούλου καὶ Κουμουνδούρου, ἀλλ' ἵνα προλάβῃ πᾶσαν συνεννόησιν ἢ ὁποῖα πάντως θα τον ἐβλάπτει, προσέφυγεν εἰς τον κ. Ἡλίαν Μαυρομιχάλην, μεθ' οὗ ἐχει συνδεθεὶ ο κ. Μερλόπουλος καὶ τῶ ἀνέθηκεν δυνηθῆ να συμβιβᾶσῃ αὐτόν μετὰ του κ. Μερλοπούλου. Ἐχομεν δ' ἀποδείξεις, ὅτι ἢ συνάντησις ἐπὶβλεπε καὶ κατέληξε εἰς πλήρη συνεννόησιν μετὰξὺ των τριῶν τούτων πολι-

Η φωτογραφία του Δημάρχου Δημήτριου Φεσσά που βρίσκεται στο Δημαρχείο Μεσσήνης, με (ζωγραφισμένο) φόντο την Ακρόπολη – Από την επανέκδοση του βιβλίου "Ιστορία της πόλεως Μεσσήνης" του Θοδ. Τσερπέ από το Δήμο

τευτών δια τας βουλευτικές εκλογάς. Κατόπιν τούτου τα πράγματα δια τας εγγιζούσας δημοτικές εκλογάς αλλάζουν όψιν. Η θέσις του κ. Φεσσά παρουσιάζεται επισφαλεστέρα τώρα. Διότι ο κ. Μπούτος θ' αναγκασθή ν' αλλάξη τακτικήν εν ταις δημοτικαίς εκλογαίς επειδή δε βεβαίως δεν ελπίζει ποτέ επιτυχίαν του υποψηφίου του κ. Νικολοπούλου, θα δώση τας ψήφους εις τον υποψήφιον του κ. Μερλοπούλου, οπότε η αποτυχία του κ. Φεσσά θεωρείται βεβαία. Η δε μεγάλη του κ. Μπούτου επιφύλαξις εξηγείται εκ του ότι ο κ. Κουμουνδούρος είναι κυβερνητικός. Αναμένει δε τας δημοτικές εκλογάς δια να εύρη ως αφορμήν ταύτας διότι κατά τας τελευταίας βουλευτικές εκλογάς ο κ. Κουμουνδούρος υπεσχέθη τω Μπούτω ότι εάν επιτύχη ο κ. Φεσσάς ως βουλευτής δεν θα τον αφήση να εκτεθή ως δήμαρχος, διότι εάν ως τοιούτος επετύγχανε θα εκενούτο η θέσις του βουλευτού, οπότε αφεύκτως θα εκλεχθή ο κ. Μερλόπουλος, ο δε κ. Κουμουνδούρος έδωκε τον λόγον του. Ο κ. Φεσσάς όμως επιμένει να εκτεθή ως δήμαρχος, διότι φρονεί ότι εάν εκτεθή ο υιός του Χρήστος θ' αποτύχη και ούτω θα επέλθη ρήξις Μπούτου – Κουμουνδούρου και το βάρος θα πέση εις τον δεύτερον. Διότι ο κ. Μπούτος δια του αντιπροσώπου του κ. Νικολοπούλου δηλοί ακόμη και σήμερον ότι ευχαρίστως υποστηρίζει οιονδήποτε άλλον υποψήφιον του κ. Κουμουνδούρου εκτός του κ. Φεσσά. Εάν δε ο κ. Κουμουνδούρος υπεδείκνυε άλλο πρόσωπον και ο κ. Φεσσάς υπεστήριζεν εκθύμως, με την βοήθειαν του κ. Νικολοπούλου η εκλογή ήτο αδιαφιλονίκητος. Δεικνύουν δ' αυτήν την αυτοθυσίαν οι Μπουτικοί μεθ' όλας τας δυσαρσεκείας άς έχουσι διότι καίτοι σύμμαχοι κατά τας βουλευτικές εκλογάς, ού μόνον καταδιώκονται παρά των αρχών, αλλά γίνονται και προσπάθειαι αποσπάσεως φίλων του κ. Μπούτου δια τον κ. Κουμουνδούρον, ως συμβαίνει εν Αριστομένει.

Δια τούτον λοιπόν τον λόγον φαίνεται το άκρως παράξενον της προσφυγής του κ. Φεσσά προς τον κ. Μερλόπουλον. Πιστεύεται δ' ότι η κοινοποίησις αύτη έβλαψε και βλάπτει προ

πάντων τούτον, διότι δίδει το δικαίωμα εις πάντα να πιστεύη ότι και ο ίδιος βλέπων την αδυναμίαν του εξήτησε και ζητεί επικουρίαν από τον έναν ή τον άλλον πολιτικόν. Το πράγμα τώρα προβάλλεται με νέαν μορφήν, την οποίαν θα εξετάσωμεν ακολούθως⁽²⁾.

ΥΠΕΡ ΚΡΟΝΤΗΡΗ

Ο αναλυτής των πραγμάτων υποστηρίζει ότι από το χώρο των Κουμουνδουρικών είναι αποφασισμένος να κατέβει υποψήφιος ο γιατρός Ηλίας Κροντήρης, του οποίου εκθειάζει τις ικανότητες και εκφράζει τη βεβαιότητα στήριξης από Μπούτο και Νικολόπουλο: “Εκ των προηγουμένων δημοσιευθέντων καταφαίνεται πόσο επισφαλής είνε η θέσις, ούτως εκόντων των πραγμάτων, του κ. Φεσσά εν ταις εγγιζούσας δημοτικαίς εκλογαίς. Εις το ν' αναγνωρίξη ταις αυτήν την θέσιν του ο κ. Φεσσάς, ίσως συντείνει και η υποψηφιότητα του ιατρού κ. Κροντήρη, ο οποίος καίτοι φίλος του κ. Κουμουνδούρου θα προβάλη ιδίαν υποψηφιότητα υποστηρίζων την κάλπην του. Η μέχρι τούδε προηγουμένη στάσις του κ. Κροντήρη επιβεβαιοί τ' ανωτέρω. Δεδομένου όμως, ότι ούτοι δια τούτον και δια τον άλλον λόγον θα πεισθή ν' αλλάξη γνώμην εγκαταλείπων την ιδέα της υποψηφιότητός του και υποχωρών θα ενισχυθή τότε η υποψηφιότης του κ. Φεσσά. Τούτο όμως ουδαμόθεν εξάγεται, τουναντίον βεβαιότης υπάρχει, ότι ο κ. Κροντήρης θ' αποδυθή εις τον εκλογικόν αγώνα άτε εκ των παλαιοκουμουνδουρικών εκείνων στυλοβατών των εις τα δάκτυλα μετρομένων, των πολλών χάριν του κόμματος θυσίας υποστάντων.

Ο κ. Κροντήρης ηγωνίσθη πάντοτε εις την πρώτην γραμμήν στήθος με στήθος παλαίων, τας υπηρεσίας του δε ταύτας πάντες αναγνωρίζουσι και ομολογούσιν. Διότι ειργάζετο άνευ υστεροβουλίας και με ταιούτην μάλιστα αυταπάρνησιν και σταθερότητα, ώστε άλλοτε να χάση την σπανίαν παρουσιασθείσαν αυτώ ευκαιρίαν αφήκε, μη επωφεληθείς του κενού, όπερ εδημιουργήθη εν τω Μερλοπουλικώ κόμματι μετά τον θάνατον του αιμνήστου πατρός

του πολιτευτού κ. Π. Μερλοπούλου και το επισυμβάν ατύχημα του αδελφού του Χαραλάμπους. Διότι αν τότε προσεχώρει ζητηθείς εις το κόμμα του κ. Μερλοπούλου, σήμερα όχι μόνον θα ήτο δήμαρχος, αλλά δια την επιτυχίαν των επί θύραις εκλογών ούτε λόγος θα εγένετο. Αλλά η σταθερότης του αφ' ενός και αφ' ετέρου η καθουσιαστική υπόσχεσις του κ. Κουμουνδούρου, ότι θα έλθει και η σειρά του, τον πνάγκασαν να παραμείνη μέχρι τούδε.

Εκ τούτων βεβαίως καταδεικνύεται πόσον ισχυραί και δικαιολογημέναι είναι αι απαιτήσεις του κ. Κροντήρη από το κόμμα, τας οποίας εισέτι δεν υπεδήλωσε κατά τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον τρόπον. Και παρουσιάσθη τώρα περίστασις, μετά ἔτη ολόκληρα, δια να ικανοποιηθῆ ὁποσοῦν και οὗτος ἀπὸ το κόμμα το ὁποῖον τόσον υπῆρέτησε και δια το ὁποῖον τόσους αγῶνας και θυσίας κατέβαλεν. Και δεν ἠδυνήθη ἐπὶ τόσον χρονικόν διάστημα να ενδειχθῆ ὑφ' ολοκλήρου τοῦ κόμματος, διότι παρουσιάζετο ο κ. Φεσσάς, ο ὁποῖος και ἐπροτιμάτο, ἤδη ὁπότεν ο κ. Φεσσάς ἔχει τὴν θέσιν τοῦ βουλευτῆς ὦν, ο κ. Κροντήρης νομίζει, ὅτι ἔφθασε το ποθητόν ἡμαρ.

Ενδεδειγμένος λοιπὸν υποψήφιος πρέπει να εἶνε ο κ. Κροντήρης και δι' ἐν λόγον ἀκόμη περισσότερο, διότι θα συγκεντρώσῃ και τοὺς φίλους τοῦ κ. Μπούτου, τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ κ. Νικολοπούλου δηλοῦντος τούτο ἀνεπιφυλάκτως εις τοὺς δυσαρεστημένους ὑπὸ τοῦ κ. Φεσσά φίλους τοῦ κ. Κουμουνδούρου. Και τοιοῦτοι δυσαρεστημένοι εἶναι πολλοὶ σημαίνοντες παράγοντες ὡς ο κ. Μεζίτης κλπ. Τοιοῦτοτρόπως ὡς προλαβόντως εγγράφομεν ο κ. Κροντήρης θα ἦτο ἀδιαφιλονίκητος δήμαρχος, καθὸτι νέος ὦν και ἐπιστήμων συγκεντρώσει τας συμπαθείας τοῦ κόσμου. Οσάκις δ' ἀνεμείχθη εις κοινωφελῆ ἔργα ἐπωφελῶς ἔδρασεν. Ὡς πρόεδρος τοῦ Κτηματικῆς Συλλόγου ἀρίστα διευθύνει ἐπιτελέσας ἐντὸς ολίγου χρονικοῦ διαστήματος πλείστα ὑπὲρ τῆς παγιώσεως τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας.

Σπουδαίως ἐπίσης ἀνσούχῃσε τοὺς πολιτικούς κύκλους η μετ' ἐπιτάσεως κυκλοφοροῦσα διάδοσις, ὅτι ο κ. Νικητόπουλος πνώθη μετὰ τοῦ

δημάρχου κ. Καρατζά και ὅτι και ο κ. Φεσσάς ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν τοῦ κ. Νικητοπούλου. Ἐν τούτοις η διάδοσις τῆς συμπράξεως Νικητοπούλου-Καρατζά παρά πολλῶν θεωρεῖται βεβαία. Κατ' αὐτάς μάλιστα η σύμπραξις ἐγένετο ὑπὸ τον ὅρον να υποστηριχθῆ παρά τοῦ κ. Νικητοπούλου η υποψηφιότης τοῦ κ. Καρατζά ὡς δημάρχου ἀναλαμβάνοντος τὴν υποχρέωσιν αὐτὸς εις προσεχείς βουλευτικὰς ἐκλογὰς να υποστηρίξῃ τον γυναικαδελφόν τοῦ κ. Νικητοπούλου κ. Κριμπά.

Παρά τούτων ὁμως ὑπάρχει και ἄλλη ἔκδοσις, ὅτι και μετὰ τοῦ κ. Φεσσά διεξάγεται διαπραγματεύσεις, ὅπως υποστηριχθῆ οὗτος παρά τοῦ κ. Νικητοπούλου, ἐπὶ τῷ ἀνταλλάγματι τῆς υποστηρίξεως ἐκεῖνου ὡς βουλευτοῦ. Παρ' ὅλα ὁμως ταῦτα θετικῶς γνωρίζομεν ὅτι ο κ. Νικητόπουλος και εις τον μεν και εις τον δε ἀπῆντησεν, ὅτι δεν σκέπτεται να πολιτευθῆ ούτε ὡς δήμαρχος ούτε ὡς βουλευτῆς ἐπὶ τοῦ παρόντος⁽³⁾.

Τὴν ἴδια ἡμέρα δημοσιεύεται στο "Θάρρος" μια λιτὴ διάψευσις τόσον τοῦ Δημ. Γ. Φεσσά ὡσον και Ἰωάννη Μάτα οἱ ὁποῖοι πανομοιότυπα διαψεύδουν "κατηγορηματικῶτα" τα ἀναγραφέντα "περὶ οιασδήποτε συμπράξεως κατὰ τας προσεχείς δημοτικὰς ἐκλογὰς".

ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ ΜΕΡΛΟΠΟΥΛΟΥ

Στὴν ἐπόμενη ἀναπόκρισις γίνεται λόγος για προσπάθειες συνεννόησις τοῦ Μερλόπουλου και τοῦ δημάρχου Εύας Στυλιανόπουλου, στὴ μέση μπαίνει και ο Παπατσώνης συγγενῆς τοῦ Μερλόπουλου και ἀντίπαλος τοῦ Στυλιανόπουλου στο Δήμο Εύας, με ἀποτέλεσμα ο τελευταῖος να ἀπαιτεῖ υποψηφιότητα στο Δήμο Παμίσου για να συμμαχήσῃ με το Μερλόπουλο: "Και η ἀνωμαλία και η ἐπιπλοκή δεν εἶνε μόνον εις το κόμμα τοῦ κ. Κουμουνδούρου, ὡς ἐκ των προηγουμένων ἀπεδείχθη. Καθὼς εις το κόμμα τούτο η ἐμφάνισις τοῦ κ. Κροντήρη θολώνει τα πράγματα τελείως και γεννᾷ τόσας ἀμφιβολίας δια τούτο ἢ δια το ἄλλο ζήτημα, οὕτω και εις το κόμμα τοῦ κ. Μερλοπούλου η ἐμφάνισις τοῦ δημάρχου Εύας κ. Στυλιανο-

πούλου, το αυτό αποτέλεσμα φέρει, ώστε να μη νξεύρη κανείς τι να παραδεχθί και τι να πιστεύση από τα τόσα ως αληθή φερόμενα. Προτού όμως ασχοληθώμεν δια να παραδεχθώμεν τούτο ή εκείνο ως εξαγόμενο εκ των ειρημένων, οφείλομεν να εξετάσωμεν την τροπήν, την οποίαν λαμβάνουν τα πράγματα δια τας εγγιζούσας δημοτικές εκλογάς ενδιατρίβοντες με την τακτικήν εν γένει του κ. Στυλιανοπούλου.

Είναι γνωστόν, ότι δήμαρχος Εύας ο κ. Στυλιανόπουλος εξελέγη υποστηριζόμενος υπό του κ. Μπούτου, του οποίου και φίλος ετύγχανε. Κατά τας βουλευτικές όμως εκλογάς του 1905 ο κ. Στυλιανόπουλος εγκατέλειψε τον κ. Μπούτον γενόμενος φίλος κατά τους μεν του κ. Νικολαΐδου, κατά τους δε του κ. Μερλοπούλου, η απότυχία όμως του κ. Νικολαΐδου εκκαθάρισε την θέσιν του κ. Στυλιανοπούλου αποδειχθέντος πλέον, ότι ούτος ανήκει αποκλειστικώς εις τον κ. Μερλόπουλον, μετά του οποίου λέγεται, ότι έχει συνταχθεί και πρωτόκολλον.

Προκειμένου λοιπόν τότε ο Δήμαρχος Εύας κ. Στυλιανόπουλος να προσχωρήσει εις τον συνδυασμόν του κ. Μερλοπούλου προέβαλεν απαιτήσεις και εξήτησεν ανταλλάγματα της παρεσχεθισμένης υποστηρίξεώς του. Ο κ. Μερλόπουλος εν τοιαύτη περιπτώσει ευρέθη εις δύσκολον θέσιν μη δυνάμενος ν' αποδεχθί απάσας τας προβληθείσας απαιτήσεις. Διότι εκτός του ότι συνεδέοντο συγγενειακώς μετά του εν Δήμω Εύας πολιτευομένου κ. Παπατσώνη, είχε και υποχρέωσιν να τω παράσχη την υποστήριξίν του, κατά τας παρούσας δημοτικές εκλογάς.

Αν και εν αρχή εφάνη διστακτικός ο κ. Μερλόπουλος, κατώρθωσεν όμως να πείση τον κ. Παπατσώνην να παραιτηθί πάσης αξιώσεώς του και τοιουτοτρόπως επετεύχθη η προσχώρησις του κ. Στυλιανοπούλου επί τη υποσχέσει της υποστηρίξεώς του ως δημάρχου Εύας και παρ' αυτού του υποχωρήσαντος κ. Παπατσώνη.

Αι εγγίζουσαι όμως ήδη δημοτικά εκλογαί παρουσιάζουν υπό αλλοίαν όψιν τα εκλογικά,

ανατρέπουσαι τα υπεσχημένα. Η στάσις του κ. Παπατσώνη αποδεικνύει ήδη κάθε άλλο παρά υποχώρησιν απέναντι του κ. Στυλιανοπούλου, τουναντίον φαίνεται αποφασισμένος ούτος να κατέλθη εις τον εκλογικόν αγώνα εκθέτων και υποστηρίζων ιδίαν κάλπην. Τούτο ως ήν επόμενον αναγκάζει τον κ. Στυλιανόπουλον ν' αλλάξει κατεύθυνσιν εις τ' αρχικώς αποφασισθέντα. Κατά τας ακριβεστέρας μάλιστα βεβαιώσεις ο κ. Στυλιανόπουλος βλέπει τοιαύτη περιπτώσει το άκρως επισφαλές της εν δήμω Εύας θέσεώς του, λέγεται ότι απεφάσισε να υποχωρήσει μεν εν τω δήμω εκείνω ζητήσιν δε ως αντάλλαγμα υπό του κ. Μερλοπούλου την υποστήριξίν του ως υποψηφίου εν τω δήμω Παμίσου.

Η απόφασις αύτη του κ. Στυλιανοπούλου φαίνεται αμετάκλητος, ως εκ τούτου και εν τω κόμμα του κ. Μερλοπούλου δεν απολείπουσιν αι δυσχέρειαι, αι οποίαι και εν τω Κουμουνδούρω παρατηρούνται και αίτινες άδηλον που θα καταλήξωσιν⁽⁴⁾.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ

Ο αναλυτής στη συνέχεια βάζει στο παιχνίδι το δήμαρχο Γεώργιο Καρατζά και θεωρεί ότι αν αυτός θέσει υποψηφιότητα μπορεί να κερδίσει μόνος εναντίον όλων: "Η εμφάνισις λοιπόν του κ. Στυλιανοπούλου εις τον πολιτικόν όριζοντα τώρα των δημοτικών μας πραγμάτων συσκοτίζει αυτόν κατά τοιούτον τρόπον, ώστε να μη φαίνεται επί του παρόντος ουδεμία λύσις. Ο κ. Στυλιανόπουλος προβαλών τοιαύτην πρότασιν εις τον κ. Μερλόπουλον έχει αμετάτρεπτον απόφασιν να επιμείνι εις αυτήν. Κατά τας πληροφορίας, αι οποία ουδεμιás αμφισβήτησεως είναι δεκτικάί, ο κ. Στυλιανόπουλος είνε προδιατεθειμένος να μη υποχωρήσει εις οιασδήποτε προτάσεις και παρεμβολάς του κ. Μερλοπούλου. Θα φθάσει μέχρι των ακροτήτων θέτων τούτο ζήτημα φιλίας εις τον κ. Μερλόπουλον. Δεν είναι δε ανάξιον προσοχής και το λεγόμενον, ότι εις το διάβημά του τούτο τον κ. Στυλιανόπουλον ωθεί και ενισχύει και ο κ. Φεσσάς, ο οποίος προφανέστατα έχει κατά

πολύ να ωφεληθεί εκ της δημιουργίας τιοούτων εν των Μερλοπουλικώ κόμματι διενέξεων επί των δημοτικών Παμίσου. Μέχρι τούδε εν τούτοις ουδέν νεώτερον δυνάμεθα να προσθέσωμεν επί των νέων τούτων αξιώσεων του κ. Στυλιανοπούλου. Εντός ολίγου όμως, καθά τα πράγματα δεικνύουν, θα καθαρισθούν τα φαινόμενα ήδη συσκοτισμένα και θα κανονισθούν αι διάφοροι αυτών λεπτομέρειαι.

Εις τον τόσον όμως σάλον και την παραζάλην των προεκλογικών μας των οποίων την κατάστασιν πιστώσ απεικονίσασμεν από των σπυλών του φιλιτάτου “Θάρρους”, δεν ανεφάνη και δεν εσοχολιάσθη η δύναμις και η πολιτική εν γένει του Δημάρχου κ. Καρατζά, ο οποίος καθώς εφάνη εκ των προηγουμένων ολιγώτερον των άλλων ελήφθη υπ’ όψιν.

Εις ημάς δ’ οι οποίοι αμερολήπτως επελήφθηκαμεν της εξετάσεως των πολιτικών, προσήκει να μη αντιπαρέλθωμεν ανεξετασί τον κ. Καρατζάν και να χαράξωμεν εις ολίγας γραμμάς, μίαν απήκψιν των περί τα εκλογικά διατριβόντων, καθ’ ήν ο κ. Καρατζάς θα παρουσιασθή με την μεγαλυτέραν δράσιν και τα σοβαρώτερα κεφάλαια εν τω πεδίω του αγώνος, του επί θύραις. Σφαλεροί υπολογισμοί εκ των τελευταίων βουλευτικών εκλογών λαμβανόμενοι δεικνύουν την ελάττωσιν των εκλογικών κεφαλαίων του κ. Καρατζά. Κατά τους με ειδικότητα τινά δύναται να είπη τις ασχολουμένους όμως δεν έχουν ούτω τα πράγματα. Το αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών δεν παρέχει πιστά τούτου τεκμήρια, δια να εξαγάγη τιοούτο συμπέρασμα τις. Ο κ. Καρατζάς όμως διάφορος θα παρουσιασθή εν τω μετ’ ολίγον αγώνι των δημοτικών εκλογών, προτάσων σταθερά κομματικά κεφάλαια, τα οποία θα τον τάξουν εις την πρώτην γραμμήν των αγωνισθησομένων.

Οχι μόνον δε δεν πλαττώθη η κομματική δύναμις του, αλλά τουναντίον πυξήθη εκ της επαινετής εν γένει πολιτείας και της αυξήσεως ουσιωδώς των γενικών συμπαθειών. Τούτο κάλλιστα δύναται τις να παρατηρήση εκ της τακτικής του κ. Καρατζά, ο οποίος μεγάλην δεικνύει απάθειαν και ουδόλως φαίνεται δίδων

προσοχήν εις τον όλον αυτόν θορυβώδη σάλον. Και τούτο είναι δείγμα ότι ο κ. Καρατζάς βασίζεται επί στερεών βάσεων και αδιαφορεί δια τα εν τοις παρασκηνίοις τελούμενα. Αν μάλιστα πραγματοποιηθή και το λεγόμενον, ότι θα υποστηριχθή υπό του κ. Μπούτου, του οποίου είναι παλαιότερος σύμμαχος και με τον οποίον συνέπραξε εις τας τελευταίας βουλευτικές εκλογάς άνευ ουδενός αντισπκώματος, η θέσις του θα παρουσιασθή απείρως καλυτέρα και υπερτέρα οιουδήποτε άλλου. Και τότε ως δια μαγείας το πολιτικόν πανόραμα αλλάσσει όψιν και στρέφεται η εικόνα προς τον κ. Καρατζάν, ως επί το πολύ.

Τότε κατά τους αμερόληπτους παρατηρητάς, η πάλη δια τον δημοτικόν άρχοντα δεν θα διεξαχθεί μεταξύ των κομμάτων Μερλοπούλου-Κουμουνδούρου, αλλά επί του ενός σημείου θα ίσταται ο κ. Καρατζάς και επί του ετέρου οι λοιποί.

Όλα όμως ταύτα τα σκοτεινά εισέτι σημεία του πολιτικού μας ορίζοντος θα διαλευκανθώσι μετ’ ολίγον. Ημείς δε είμεθα έτοιμοι να συλλάβωμεν και να πραγματευθώμεν με την πραγματικώτεραν αυτών μορφήν⁽⁵⁾.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΦΕΣΣΑΣ

Τα σενάρια προξενούν αναταραχή στο Νησί και στην πολιτική σκηνή, οι παράγοντες ψάχνουν να βρουν ποιος είναι ο... δράστης και λίγες ημέρες αργότερα το “Θάρρος” δηλώνει ότι θα συνεχίσει να γράφει για το Νησί ακόμη περισσότερα, διαψεύδοντας ότι ανταποκριτής του εκεί είναι ο γιατρός Γεώργιος Αναστασιάδης με καταγωγή από τη Λάμπαινα που μετακόμισε αργότερα στην Καλαμάτα και είχε ενεργή δραστηριότητα στα δρώμενα της πόλης. Διάψευση κάνει και ο Αναστασιάδης αλλά μπορούμε να υποψιαστούμε ότι είναι πολύ πιθανόν να είναι αυτός ο ανταποκριτής καθώς οι ανταποκρίσεις “αποχρωματίζονται” και αραιώνουν στη συνέχεια, ενώ η υπογραφή “Ευάν” μπορεί να προδίδει καταγωγή από την περιοχή του δήμου Εύας. Το βέβαιον είναι ότι ο αναλυτής είναι ικανότατος στην περιγραφή του παρασκηνίου

και την παρουσίαση των σεναρίων ακόμη και των υποθέσεων, γνώστης της πολιτικής κατάστασης αλλά και με... προσωπικές προτιμήσεις σε ό, τι αφορά την αξιολόγηση των προσώπων.

Οι εκλογές γίνονται στις αρχές Ιουλίου και ο Δημήτριος Φεσσάς κερδίζει με “διαφορά στήθους” τον Γεώργιο Φάκωνα συγκεντρώνοντας 920 ψήφους έναντι 913 του αντιπάλου του⁽⁶⁾. Τη θέση του στη Βουλή παίρνει ο Παναγιώτης Μερλόπουλος, ενώ το Δεκέμβριο του 1909 πεθαίνει ο Περικλής Π. Μπούτος.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΦΕΣΣΑ

Ο Δημήτριος Φεσσάς πεθαίνει λίγο πριν τη λήξη της θητείας του, στις 13 Δεκεμβρίου 1913. Η θητεία είχε παραταθεί λόγω της ριζικής αλλαγής στην αυτοδιοίκηση που έγινε το 1912 με την οποία διαλύθηκε ο Δήμος Παμίσου και η Μεσσήνη έγινε Κοινότητα, ενώ λόγω των πολέμων οι εκλογές έγιναν το 1914. Και γράφει το “Θάρρος”⁽⁷⁾: “Περί την ώραν 2 μ. μ. της χθες υπό τας πενθίμους κωδωνοκρουσίας όλων των Ναών της Μεσσήνης εγένετο δημοτελής η κηδεία του Δημάρχου Παμίσου Δ. Φεσσά, αποβιώσαντος την 2αν μεταμεσονύκτιον ώραν (σ. σ. 13/12). Το θέαμα της νεκρικής πομπής ήτο εκτάκτως συγκινητικόν και μεγαλοπρεπές. Πάντα τα σχολεία των αρρένων και θηλέων της πόλεώς μας, κατά στήθους παρατεταγμένα, σύμπας ο λαός του Δήμου Παμίσου και πολλοί εκ των άλλων Δήμων της Επαρχίας Μεσσήνης

και Καλαμών παρηκολούθησαν την εκφοράν του νεκρού μέχρι του Νεκροταφείου εν προφανεί συγκινήσει, ήν επέτεινον τα πένθημα εμβατήρια τα ανακρουόμενα εν θαυμαστή αρμονία υπό της Φιλαρμονικής μας. Του κλήρου αποτελούντων εξ όλων των ιερέων του Δήμου Παμίσου, εχοροστάτησε ο Σος Επίσκοπος Μεσσηνίας.

Τας ταινίας του φερέτρου ενείκον οι κ. κ. Νομάρχης Μεσσηνίας, Δήμαρχος Θουρίας Περρωτής, Δήμαρχος Οικαλίας Σκλήρης και ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Πολυχρονέας.

Κατ’ εντολήν της δημοτικής αρχής Παμίσου επικίδειον λόγον, όν εκαρακτήριζε λυρικοπάθεια ύφους και καλλιτεχνικός σχηματισμός εκφράσεως, εξεφώνησε ο δικηγόρος κ. Παναγ. Ι. Καλαμαριώτης εξάρας τας διοικητικές αρετάς και την ευποιοποιητικήν ροπήν του χαρακτήρος του νεκρού. Μετ’ αυτον με φωνήν λυγμώδη εκ της συγκινήσεως απεχαιρέτησε τον νεκρόν ο πρώην Υπουργός των Ναυτικών και πολιτευτής Μεσσήνης κ. Σπ. Κουμουνδούρος δια θερμότητος προσλαλιάς. Ακολούθως δε ωμίλησεν ο πρώην βουλευτής Μεσσηνίας και ιατρός κ. Φ. Βακαλόπουλος, όστις δι’ ωραίον λόγον εξύμνησε την πολιτικήν σταδιοδρομίαν και την φιλοπάτριδα πολιτείαν του νεκρού.

Στέφανοι κατετέθησαν εκ μέρους του Δημοτικού Συμβουλίου Παμίσου, του Δήμου, του Εμπορικού Συλλόγου Μεσσήνης, του Γυμνασίου Μεσσήνης και έτεροι οκτώ εκ μέρους διαφόρων οικογενειών”.

Πηγές

- (1) “Θάρρος” 23/2/1907
- (2) “Θάρρος” 24/2/1907
- (3) “Θάρρος” 25/2/1907
- (4) “Θάρρος” 27/2/1907
- (5) “Θάρρος” 28/2/1907
- (6) “Θάρρος” 4/7/1907
- (7) “Θάρρος” 15/12/1913

1914: ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ “ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ” ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗΣ Ο ΕΜΜ. ΦΕΣΣΑΣ

Αν το 1907 έγιναν οι τελευταίες εκλογές στο Δήμο Παμίσου, το 1914 γίνονται οι πρώτες στην Κοινότητα Μεσσήνης. Η θητεία των δημάρχων παρατάθηκε καθώς το 1912 ψηφίστηκε ο νόμος με τον οποίο κατακερματίζονταν οι μεγάλοι δήμοι και δημιουργούνταν οι κοινότητες, αλλά λόγω των πολέμων δεν έγιναν εκλογές. Με τη δημιουργία των κοινοτήτων ο Βενιζέλος επεδίωξε την αποδυνάμωση των ισχυρών τοπικών προσωποπαγών κομμάτων και την ενίσχυση των εθνικών χαρακτηριστικών νέων κομμάτων με πολιτική συνοχή. Οι εκλογές αυτές έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς εμφανίζονται συνδυασμοί “ανεξαρτήτων” σε αντιπαλότητα με τους “κομματικούς” που ως τέτοιοι αναφέρονται οι συνδυασμοί των τοπικών ισχυρών πολιτικών οικογενειών. “Ανεξάρτητοι” αλλά με πολιτική κατεύθυνση όπως θα φανεί σε συνέχεια. Για την Κοινότητα Μεσσήνης έχουμε ένα πλήθος στοιχείων με ονόματα, προγράμματα, αποτελέσματα κλπ. που δίνουν – από σκοπιά πάντα – μια πλήρη εικόνα των εκλογών.

ΖΥΜΩΣΕΙΣ

Μια ανταπόκριση από το Νησί στα τέλη Δεκεμβρίου 1913 δίνει μια ενθουσιώδη εικόνα σχετικά με τις πρώτες ζυμώσεις για τη δημιουργία φιλελεύθερου συνδυασμού: “Η είδηση περί συνελεύσεως των Νησιωτών προς σύσκεψιν περί του τρόπου, καθ’ όν θα επιτευχθή η επικράτησις των εκ των σπλάχνων του λαού προερχομένων υποψηφίων κατά τας προσεχείς Κοινοτικές εκλογάς μεταδοθείσα εις άπαντα τα λαϊκά στρώματα προκάλεσε μιαν ασυνήθη προεκλογικήν συζητητικότητα, η οποία προσομοιάζει προς κοχλασμόν λαϊκού πάθους, η έκρηξις του οποίου θα επισημάνη τον εντα-

φιασμόν των κομματικών φατριών.

Επιστήμονες, βιοτέχναι, εργατικοί και προ πάντων οι αγροτικοί, η πολιτική συνείδησις των οποίων είναι μάλλον παρθένος από τα μιάσματα της ρουτίνας, συνερχόμενοι εις ομίλους συζητούν με ένα ενθουσιασμόν ανεκκλήπτου περί του αγώνος κατά των κομματικών φεουδαρχών, η αφετηρία του οποίου σημειούται σήμερον δια της γενικής των Νησιωτών συνελεύσεως.

Η Μεσσήνη δεν υστέρησε εις τας εκδηλώσεις, οίτινες από πενταετίας παρατηρούνται καθ’ όλην την Ελλάδα υπέρ των Φιλελευθέρων ιδεών. Μάλιστα, δύναται τις ειπείν, επρωτοστάτησε, και αυτή πρώτη, ήτις ήτο η εστία του κομματισμού, ανέτρεψε τα είδωλά της. Δεν πρέπει συνεπώς να εκπλήττει ουδένα το επαναστατικόν κίνημα, το οποίον ασφαλώς θα στεφθή υπό πλήρους επιτυχίας προς τιμήν των Νησιωτών, προς δικαίαν τιμωρίαν των δια του κόμματος προαχθέντων και δια του κόμματος καταδυναστευόντων τον λαόν⁽¹⁾.

Με τίτλο “Καλάμιοι διδαχθείτε από τους Νησιώτας” την ίδια ημέρα σε κύριο άρθρο το “Θάρρος” εκθειάζει τις πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται στο Νησί και καλεί τους καλαματιανούς να πράξουν το ίδιο.

Λίγες ημέρες αργότερα ο ανταποκριτής επανέρχεται αναφερόμενος σε σύγκρουση “ανεξαρτήτων” και “κομματικών”: “Η προεκλογική ζύμωσις των τελευταίων ημερών είνε μεγάλη, απαρτιζομένη από δύο κυρίως στρατόπεδα. Το στρατόπεδον των ανεξαρτήτων και αυτό των κομματικών. Οι κομματικοί κινούσι γην και θάλασσαν όπως υπερισχύσωσι των ανεξαρτήτων. Ο κοινός κίνδυνος παρήγαγε μεταξύ των τους δεσμούς των “αμοιβαίων συμφερόντων”. Και δια τούτο βλέπει την εξαιρετικήν κίνησιν

Η Σιδηροδρομικός Σταθμός Μεσσήνης στις αρχές του 20ου αιώνα – Από το αρχείο των ΓΑΚ Μεσσηνίας

μεταξύ αυτών συνεννοουμένων, όπως δια της κοινής συμπράξεως εξασφαλίσωσι και ενταύθα και αλλαχού κομματικά κοινοτικά συμβούλια. Οι υποψηφίοι κοινοτικοί σύμβουλοι των κομμάτων θα ορισθώσιν εν τω δελτίω αναλόγως της κομματικής δυνάμεως εκάστου πολιτευομένου.

Όλα όμως ταύτα, όλοι οι υπολογισμοί ούτοι γίνονται χωρίς τον ξενοδόχον, όστις είνε ο λαός, εις την συνείδησιν του οποίου κυριαρχεί το πνεύμα της ανεξαρτησίας. Ο λαός της Μεσσήνης είναι αποφασισμένος ούτε ένα κομματικό σύμβουλο να μην εκλέξη, ετέθησαν δε μέχρι σήμερα ασφαλή τα θεμέλια της επιτυχίας και της λαϊκής κυριαρχίας.

Μέσα εις την πόλιν μας τουλάχιστον επικρατεί ρεύμα ανεξαρτησίας. Και το παρήγορον είνε ότι οι φάλαγγες των κομματικών διαρκώς αραιούνται. Η 9η Φεβρουαρίου θα παρουσιάση αποτελέσματα πρωτοφανή⁽²⁾.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Την επόμενη ημέρα σε ρεπορτάζ της εφημερίδας οι τόνοι χαμπλώνουν και δίνεται μια ει-

κόνα με τα πρώτα ονόματα από όλους τους συνδυασμούς: “Εξαιρετική ζύμωσις κατ’ αυτάς παρατηρείται εν γειτόνα Μεσσήνη προς σύμπηξιν κομματικών συνδυασμών υποψηφίων κοινοτικών συμβούλων. Πολλά όμως δυσχέρεια παρατηρούνται προς οριστικήν αυτών συμπλήρωσιν ως εκ του κρατούντος πνεύματος ανεξαρτησίας παρά τοις εκλογεύσι, ένεκα του οποίου δεν φαίνεται να υπάρχη πολλή προθυμία προς συμμετοχήν εις τους κομματικούς συνδυασμούς προσώπων, τα οποία κρίνονται υπό των κομματαρχών ως κατάλληλα δια την υποψηφιότητα κοινοτικών συμβούλων υπό την σημαίαν των.

Μέχρι της στιγμής ταύτης φέρονται ως μέλη του συνδυασμού του Κουμουνδουρικού κόμματος οι κ. κ. Φεσσάς, Δ. Πονηρόπουλος, Επ. Λυμπερόπουλος δικηγόρος, Παν. Δουβόγιαννης, Κ. Μιχαλόπουλος, Ν. Ρούτσης, Ν. Τζώρτζης, Δημ. Αλμπάνης, του δε συνδυασμού του Μερλοπουλικού κόμματος οι κ. κ. Π. Κορκονικίτας, Αριστ. Στυλιανόπουλος, Πούλος Μαρκάκης, Γεωργ. Μπαρδόπουλος, Σωτηρ. Αναγνωστόπουλος, Κωνστ. Βεργόπουλος, Ιω. Ζαχαράκης,

Γ. Πετρόπουλος. Υπό τον κ. Φωτ. Βακαλόπουλον ιατρόν εκτίθενται ως διαδίδεται, οι κ. κ. Δημ. Νέλλος, Ευστ. Καμπούκος και Βασ. Γιαννόπουλος.

Πλην όμως των κομματικών τούτων συνδυασμών, ως πληροφορούμεθα, κατηρτίσθη και συνδυασμός ανεξαρτήτων υποψηφίων υπό το όνομα “Ένωσις των Φιλελευθέρων” και αποτελούμενος από τους κ. κ. Δημ. Αργυροπούλου εμπόρου και μεγαλοκτηματίου, Παντελή Αβαρλή, δερματοεμπόρου και διευθυντού υποδηματοποιείου, καθ’ υπόδειξιν του σωματείου των βυρσοδεψών και υποδηματοποιών, Παύλου Γαλανοπούλου εμπόρου και ταμίου του Εμπορικού Συλλόγου Μεσσήνης, Π. Καλαμαριώτου δικηγόρου, Εμμανουήλ Μιτυλιναίου ξυλεμπόρου καθ’ υπόδειξιν της Τεκτονικής Αδελφότητας Μεσσήνης, Κ. Πάστρα, εμπόρου γραμματέως του Εμπορικού Συλλόγου Μεσσήνης, Αθαν. Φιλιποπούλου εμπόρου και Αποστ. Χονδρού εμπόρου.

Αλλ’ εκτός των συνδυασμών τούτων θέλουσι εκτεθή και μεμονωμένοι υποψήφιοι λαϊκοί. Αι συμπάθειαι της κοινής γνώμης στρέφονται μάλλον προς του ανεξαρτήτους υποψηφίους, οίτινες πιστεύεται, και ότι τελικώς θέλουσι κατισχύσει, των κομματικών τάξεων ολοένα αραιουμένου και αυξανομένου του ρεύματος των φιλελευθέρων αρχών⁽³⁾.

ΝΕΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ

Σε επόμενη ανταπόκριση καταγράφονται μια σειρά από ονόματα ανεξαρτήτων υποψηφίων κοινοτικών συμβούλων με τα χαρακτηριστικά τους: “Πλην των υπό το όνομα “Ένωσις των Ελευθέρων” εν συνδυασμῷ εκτεθειμένων ανεξαρτήτων υποψηφίων κοινοτικών συμβούλων, ως τοιοῦτοι επίσης εκτίθενται και οι κ. . Θεόδ. Γούνας ο γνωστός ποιητής και πλήρους εγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως εις εκ των ορμητικωτέρων υπερμάχων, των φιλελευθέρων αρχών και μισπητής των πολιτικών τζακιών, Παν. Γ. Ζαλμάς δικηγόρος και διευθυντής της εν Νησίῳ εκδομένης εφημερίδος “Πάμισος”, δεξιώτατος του καλάμου χειριστής και αγνός αντικομμα-

τικός, ο Νικ. Καλογερόπουλος, ιατρός κοινωνικόν στοιχείον επιβολῆς, πνεύμα φιλελευθέρων, Κ. Δουβόγιαννης φοιτητής της Νομικῆς, νέος ευπαίδευτος, θερμαινόμενος και αὐτός υπό της αγάπης προς την πολιτικὴν ελευθερίαν και Δημ. Νικολόπουλος, δικηγόρος νέος μορφωμένος. Επίσης καθ’ υπόδειξιν του σωματείου παραγωγῶν εκτίθενται και οι κ. κ. Λεωνίδας Πετρόπουλος τόμπρος λαϊκός την ψυχὴν και τα αισθήματα και Νικ. Ζολώτας. Δεν εἶναι δε μικρός και ο αριθμὸς των ἄλλων ανεξαρτήτων υποψηφίων. Η τοιαύτη ροπή δε της λαϊκῆς ψυχῆς εἶναι εὐλογος καθ’ ὅσον τόσοσιν οι εν συνδυασμῷ, ὅσον και οι άνευ τοιοῦτου εκτιθέμενοι υποψήφιοι, κοινόν ἔχουσι τον σκοπόν και υπέρ της αὐτῆς ιδέας ἀμύνονται. Φαίνεται ὅτι θα κρατήσῃ πνεύμα εκλογῆς εν τῷ κύκλῳ των ανεξαρτήτων υποψηφίων χωρὶς βεβαίως να απολείπεται και η προτίμησις τινῶν εκ των εν κομματικοῖς συνδυασμοῖς εκτεθειμένων αφού η ἀντίληψις των εκλογῶν θεωρεῖ παρέχοντας τα ἐχέγγρα της ανεπηρεάστου ἀσκήσεως του ἀξιώματος του κοινοτικῆς συμβούλου⁽⁴⁾.

ΠΡΩΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ

Σε επόμενη ανταπόκριση γίνεται ἀναφορὰ σε συγκέντρωση του συνδυασμοῦ “Ένωσις Ελευθέρων” στην οποία μιλοῦν βασικά της στελέχη και υποψήφιοι: “Εν τη κάτωθι της οικίας του κ. Ιω. Καλαμαριώτου ἰσογείῳ αἰθούσῃ ἐγένετο χθες την πρωίαν η πρώτη πολιτικὴ συγκέντρωσις των μελῶν της Τεκτονικῆς Αδελφότητος και του Σωματείου Βυρσοδεψῶν, Σανδαλοποιῶν και Υποδηματοποιῶν κατόπιν προσκλήσεως των υποψηφίων κοινοτικῶν συμβούλων της “Ένώσεως των Ελευθέρων”. Πρώτος ο υποψήφιος κ. Π. Καλαμαριώτης, δικηγόρος, δια θερμοτάτων ἐκφράσεων νυχαρίστησε και συνεχάρη ἀμφοτέρωτα τα σωματεία δια την ἐνίσχυσιν, ἣν δια της προτάσεως υπ’ αὐτῶν ἰδίων υποψηφίων και της ομοθυμῆς παρ’ αὐτῶν υποστηρίξεως της “Ένώσεως των Ελευθέρων” παρέχουσιν εις τον ἀγῶνα, ὃν αὐτὴ ἀνέλαβεν υπέρ της ἀποκαταστάσεως της πολιτικῆς ελευ-

θερίας του λαού, ακολούθως διεξήγησε διαβραχέων την θέσιν του θεσμού των κοινοτήτων και ανέπτυξε τας γενικότερας γραμμάς του προγράμματος το οποίον η “Ενωσις των Ελευθέρων” θέλει εφαρμόση καλουμένη τυχόν εν τη διοικήσει της κοινότητος.

Μετά τον κ. Καλαμαριώτην ωμίλησεν ο κ. Κ. Πάστρας, γραμματεύς του Εμπορικού Συλλόγου Μεσσήνης, όστις δι’ ωραίας προσλαλιάς εκαιρέτησεν ως ευοίωνον την νέαν περίοδον πολιτικού βίου, ήν τα σωματεία εγκαινιάζουσιν εν Μεσσήνη δια της πρωτοβουλίας, αυτών εν τη υποδείξει ιδίων υποψηφίων, ετόνισε το ειλικρινές και ανιδιοτελές ενδιαφέρον, μεθ’ ού η Ενωσις των Ελευθέρων θέλει περιβάλλει τας υποθέσεις της κοινότητος Μεσσήνης και κατέληξεν ευχαριστίας το σωματείον των Τεκτόνων και λοιπόν βιοτεχνών επί τη τιμή ή την ηξίωση προτείναν αυτόν ως υποψήφιον καίτοι μη ανήκοντα εις το σώμα αυτών.

Μετά τον κ. Πάστραν, ωμίλησεν ο κ. Δ. Αργυρόπουλος, εμπόρος, όστις απεφάσισε να μετάσχει της “Ενώσεως των Ελευθέρων” αφού προηγουμένως είχε αποκρούσει συμμετοχήν τους εις τους κομματικούς συνδυασμούς. Ο κ. Αργυρόπουλος ανέπτυξε τας αγαθάς διαθέσεις υφ’ ών διαπνέονται υπέρ του τόπου οι υποψήφιοι της Ενώσεως των Ελευθέρων και συνέστησεν την ανάγκην της εντόνου εργασίας πάντων προς επιτυχίαν του αγώνος. Μετ’ αυτόν ωμίλησεν ο κ. Χονδρος ιατρός, εις εκ των αδιαλλάκτων εκθρών του κομματικού δεσποτισμού, όστις υπέδειξε δια παραστατικώτατον λόγων εις τα σωματεία, ότι η τιμή της επιτυχίας της Ενώσεως των Ελευθέρων πρωτίστως θα ανήκη εις αυτά λόγω της ηθικής συνδρομής ήν παρέχουσι ταύτα εις αυτήν.

Παρ’ όλων των υποψηφίων υπεδείχθη, ότι η “Ενωσις των Ελευθέρων” κατέρχεται εις τον αγώνα ολιγομελεστέρα του αριθμού των θέσεων των κοινοτικών συμβούλων της κοινότητος Μεσσήνης επί τω σκοπώ ίνα οι εκλογείς δύνανται να συμπληρώσωσι τα ψηφοδέλτια αυτών και δι’ υποψηφίων, κατερχομένων εις τας κοινοτικές εκλογάς υπό την σημαίαν της ανεξαρ-

τησίας, αλλ’ εκτός της “Ενώσεως των Ελευθέρων” εκτιθεμένων, επειδή και ούτοι μάχονται υπέρ αυτής της ιδέας.

Η πολιτική αυτή μυσταγωγία πρέπει να καιρητισθή μετ’ ενθουσιασμού παρά της υγιούς κοινής γνώμης ως η πρώτη ανεπιφύλακτος εκδήλωσις της ανταρσίας της λαϊκής ψυχής κατά του θεσμού της κομματικής διοικήσεως, ήν λαϊκήν ψυχήν επαρκώς αντιπροσωπεύουσι τα σωματεία των Τεκτόνων μας, των Βυρσοδεψών μας και υποδηματοποιών, ως αποτελούντα τάξεις επαγγελματικές εκ των πολυαριθμοτέρων και ζωτικότερων της πόλεως μας⁽⁵⁾.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

Η προεκλογική δραστηριότητα γίνεται όλο και περισσότερο έντονη. Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η διακήρυξη του συνδυασμού “Ενωσις των Ελευθέρων” με πολιτικά χαρακτηριστικά και προγραμματικά στοιχεία για την πόλη ακόμη και για ζητήματα κοινωνικής πολιτικής της Κοινότητος. Τη διακήρυξη υπογράφουν οι υποψήφιοι του συνδυασμού: “Ίσοι προς ίσους, δι’ ουδενός δικαιώματος και δι’ ουδεμιάς υποχρεώσεως προς αλλήλους συνδεδεμένοι, εις ουδεμίαν σχέσιν εξαρτήσεως προς ουδένα τελούντες, ουδένα αρχηγόν μεταξύ μας έχοντες ειμή μόνον την ακλόνητον ΙΔΕΑΝ να αφοσιωθώμεν εις την εξυπηρέτησιν του κοινού αγαθού της ιδιαίτερας μας πατρίδος, της Κοινότητος Μεσσήνης, προερόμεθα εν μέσω Υμών ως υποψήφιοι Κοινοτικοί Σύμβουλοι κατά τας εκλογάς της 9ης Φεβρουαρίου.

Μεγάλη αληθώς είνε η αξίωσις ήν προβάλλομεν, όπως μας εμπιστευθήτε το αξίωμα του Κοινοτικού Συμβούλου. Μεγαλειτέρα είνε η τιμή, ής θέλομεν τύχη περιβαλλόμενοι τυχόν το αξίωμα τούτο. Μεγίστη όμως είνε και η ευθύνη μας, η συμπαρομαρτούσα τη διαχείριση του αξιώματος τούτου.

Σκοπός μας είνε ουχί η ατομική ημών επίδειξις εν τη σφαίρα της κοινοτικής ζωής της πόλεως μας, ουχί η ικανοποίησις φιλαρχικών διαθέσεων, αλλ’ η δυνατή εν τω μέτρω των ηθικών μας δυνάμεων συμβολή μας εν τω αγιωτάτω έργω

Το διοικητικό συμβούλιο της Αδελφότητας Μεσσηνίων "Άγιος Νικόλαος ο Νέος". Ορθιοι από αριστερά Δ. Μπουφέας, Θ. Γούνας, Γ. Βαλοσαμάκης και καθιστοί Σ. Ρούτσης, Π. Κόκκορης, Ηλ. Πουλόπουλος, Π. Δουβόγιαννης και Π. Οικονομόπουλος. Από αυτούς Γούνας και Βαλοσαμάκης εξελέγησαν κοινοτικοί σύμβουλοι ενώ υποψήφιος φερόταν και ο Π. Δουβόγιαννης - Από το λεύκωμα των ΓΑΚ Μεσσηνίας, Αναστασία Μηλίτη -Νίκα "Ήταν μια φορά το Νησί... ένα φωτογραφικό ταξίδι 1910-1974"

της καθολικής αναπλάσεως της πόλεως ημών.

Μακροχρόνια διοικητική αμεριμνησία, την αιτίαν αυτής έχουσα ουχί ίσως εις ελαττωματικήν ιδιοσυστασίαν των ατόμων, άτινα κατά καιρούς διώκψαν τα κοινά της ιδιαίτερας ημών πατρίδος, όσον εις τον διάστροφον κα-

ρακτήρα του εν γένει πολιτικού μας βίου, όν εδημιούργησεν ο κομματισμός, η μόνη κυρίαρχος Δύναμις, ήτις εδέσποζεν εν ταις σχέσεις των πολιτών προς την πολιτείαν και ενέπνεεν ως επί τω πολύ τας ενεργείας των οργάνων των Δημοσίων Αρχών εν τω κύκλω της ιδιαι-

τέρας αυτών υπηρεσίας, ανέσειλε την οικονομική, την κοινωνική, την εκπολιτιστική πρόοδο της πόλεώς μας και μουνουχί έφερε αυτήν εις οπισθοδρομίσιν.

Η βορβορώδης κατάστασις των οδών μας δικαίως προκαλούσα την βλάσφημον Αράν παντός διαβάτου και τον οικτιρμόν παντός ξένου επισκέπτη της πόλεώς μας. Η παντελής έλλειψις φωτισμού, η παρακωλύουσα κατά τας ασελήνους και βροχεράς ιδίως νύκτας την εντός της πόλεώς μας επικοινωνίαν των κατοίκων και διεγείρουσα το αίσθημα της φρίκης. Η εν πολλοίς σημείοις της πόλεώς μας έλλειψις ποσίμου ύδατος, η γυμνότης αυτής υπό την έποψιν των εξωραϊστικών έργων. Ταύτα πάντα συν και άλλοις μαρτυρούσι πρωτόγονον κατάστασιν αναξίαν των ανθρωπιστικών προόδων του αιώνος, εν ώ βιούμεν και δεν είναι παρά τα αιτιατά της κομματικής Δυναστείας.

Τον μετασχηματισμόν όμως της πόλεώς μας ως κατωτέρας διοικητικής μονάδος από δήμου εις κοινότητα, εις μίαν δηλονότι οικογένειαν, ευρυτέραν εκείνης, εις ήν έκαστος ιδιαιτέρως ανήκει και εν ή δέον να κυριαρχή πνεύμα στενής αλληλεγγύης, αίσθημα αμοιβαίας αγάπης μεταξύ των μελών αυτής, πρέπει να συνοδεύση η ολοκληρωτική μετατροπή του πνεύματος διοικήσεως αυτής, ΑΝΤΙ του κρατούντος σκότους πρέπει να διαλάβη το φως εν τη γενικωτάτη αυτού εννοία, ΑΝΤΙ της επιμόνου αδιαφορίας, ήτις αντιτάσσεται προς πάσαν επιβαλλομένην τάσιν προς εξωραϊασμόν της πόλεώς μας, πρέπει να ισχύση εφεξής εμπεριστατωμένη και ενδελεχής μέριμνα προς εκπολιτιστικήν ανάπτυξιν αυτής. ΑΝΤΙ της σπατάλης πρέπει να κρατήση η φειδώ εν τη διαχειρίσει του κοινοτικού χρήματος, δι' ου δέον να θάλπωνται αποκλειστικώς και μόνον αι ανάγκαι της κοινότητος, ούτως ώστε και ο πτωχός λαός εις αντιστάθμισμα της φορολογικής αυτού καταθλίψεως να τυγχάνη τουλάχιστον της δεούσης περιθάλψεως δια της παροχής εις αυτόν δωρεάν φαρμάκων και ιατρικής επικουρίας και της χορηγήσεως κατά τας κρίσιμους οικονομικάς περιστάσεις χρηματικών βοηθημάτων εν μέτρο

δικαίω και αναλόγως προς την οικονομικήν επάρκειαν της κοινότητος και πλήρες δίκτυον υπονόμων ιδία εν τη συνοικία του Αγίου Δημητρίου την περισφιγγομένην υπό ζωνών τελεμάτων, υπό ευπραγματοποιήτους οικονομικούς συνδυασμούς να συντελεσθή ώστε να μη λιμνάζωσι εφεξής επί των κεντρικωτέρων της πόλεώς μας οδών λίσσοι και άλλαι ακάθαρται ρευσταί ουσίαι και οδοί εύβατοι να κατασκευάσωσι.

Τοιούτοι όμως όροι διοικήσεως των κοινών δύνανται να τηρηθώσι παρ' αρχόντων έχόντων, συν τοις άλλοις στοιχείοις, και ελευθέραν την βούλησιν αυτών από πάσης πολιτικής επιβολής, αδέσμευτον την συνείδησιν αυτών από πάσης κομματικής υποχρεώσεως, ανεξόφλητον την εν ταις διασκέψεσι του κοινοτικού συμβουλίου περί των κοινοτικών υποθέσεων ψήφων αυτών.

Δεν φρονούμεν ότι περιαιτολογούμεν, ούτε ότι καθαπτόμεθα της προσωπικής υπολήψεως τινός, αν ισχυρισθώμεν, ότι ημείς, παρέχομεν επαρκή εγγύησιν ορθολογιστικής αυτοβουλίας και ανεπηρρεάστου κρίσεως επί των αφορόντων την κοινότητα ημών ζητημάτων ως μη καταγόμενοι εκ της εμφανούς ή λανθανούσης υποδείξεως κομματικής τινός ομάδος, αλλ' ορμώμενοι εκ της προαιρέσεως ημών περί της ειλικρινούς, αμερολήπτου και άνευ διακρίσεως φίλων και εχθρών μεταξύ των πολιτών αντιπροσωπεύσεως του λαϊκού συνόλου.

Κόμμα ημείς δεν έχομεν. Ως κόμμα μας θέλομεν να θεωρώμεν την λαϊκήν εκτίμησιν. Ζητούμεν να ενθρονισθώμεν εις την ψυχήν του λαού, εις όν ανήκομεν, ως στοργικοί και αντιλήπτορες των συμφερόντων αυτούς.

Εκλογείς της Κοινότητος Μεσσήνης

Την εκλογήν μας επαφιέμεθα εις την φωτεινήν Σας κρίσιν, εις την οξυδερκή πολιτικήν παρατήρησίν Σας, εις το υπέρ Υμών ενδιαφέρον σας.

Προβάλλομεν εις την εκτίμησίν Σας την προσωπικήν μας Οντότητα

Είμεθα υποψήφιοι κοινοτικοί σύμβουλοι της κοινότητάς μας ημείς οι ίδιοι, όπως μας βλέπετε

και ουχί Άλλος τις ο εφ' ημών και εν ημίν υπάρχων.

Ζήτω η Ελευθερία!

Ζήτω ο ελευθερόφρονων λαός της Μεσσήνης.

Εν Μεσσήνη τη 7 Ιανουαρίου 1914

Οι υποψήφιοι Κοινοτικοί Σύμβουλοι της Κοινότητας Μεσσήνης

Παντ. Αβαρλής έμπορος (καθ' υπόδειξιν των Σωματείων των βυρσοδεψών και υποδηματοποιών), Δημ. Αργυρόπουλος εμποροκτηματίας, Παύλος Π. Γαλανόπουλος Ταμίας του Εμπορικού Συλλόγου, Παν. Ι. Καλαμαριώτης δικηγόρος, Εμ. Μιτυληναίος ξυλέμπορος (καθ' υπόδειξιν της Τεκτονικής Αδελφότητας ως Πρόεδρος της), Κωνστ. Γ. Πάστρας έμπορος (κατά παράκλησιν εμπόρων και των Σωματείων των Τεκτόνων και λοιπών βιοτεχνών), Αθαν. Φιλίopoulos έμπορος, Απόστ. Χονδρός ιατρός⁽⁶⁾.

ΔΙΕΡΓΑΣΙΕΣ

Όπως φαίνεται, όλο αυτό το διάστημα γίνονται ζυμώσεις: "Η αναγραφείσα είδησις περί κοινής συνεργασίας των κομματικών συνδυασμών προς αμοιβαίαν υποστήριξιν των εις τους συνδυασμούς τούτους ανηκόντων υποψηφίων, φαίνεται ότι δεν είναι εντελώς βάσιμος. Το γεγονός είναι ότι μεταξύ των αρχηγουσώντων εν τοις κομματικοίς συνδυασμοίς. Λαμβάνουν χώραν μυστικά συνεννοήσεις. Νεώτεροι όμως πληροφοροί φέρουσι ως μάλλον πιθανόν, ότι αι συνεννοήσεις αύται αποβλέπουσιν εις την λήψιν των μέτρων εκείνων δι' ών θα επιτευχθή ο φανατισμός των φίλων των κομμάτων και η καταστολή της εκδηλώσεως των φιλελευθέρων φρονημάτων του λαού.

Από αύριον άρχονται αι ομιλίες των υποψηφίων προς τους εκλογείς. Του καιρού ευνοούντος αύριον περί ώραν 3 1/2 μ. μ. θέλουσιν ομιλήσῃ εν τη κάτω πλατεία από του εξώστου της οικίας του Μιχ. Σιδερέα οι ανήκοντες εις την "Ενωσιν των Ελευθέρων" υποψήφιοι κ. κ. Κωνστ. Πάστρας, Απόστ. Χονδρός και Π. Καλαμαριώτης.

Κατά την μεθεπομένην Κυριακήν και τας

μεσολαβούσας εορτάς θέλουσι ομιλήσει και άλλοι υποψήφιοι, εκ των ανηκόντων εις τους κομματικούς συνδυασμούς και τας τάξεις των ανεξαρτήτων⁽⁷⁾.

Η ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ "ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ"

Η "Ενωσις των Ελευθέρων" πραγματοποιεί την συγκέντρωσιν και το ρεπορτάζ από αυτή έχει την υπογραφή "Ν. Β. - Η. Σ". Από τον τρόπο που είναι γραμμένο φαίνεται ότι πρόκειται για καλαματιανούς οι οποίοι στιγματίζουν τα "κακώς κείμενα" της πόλης, αλλά ταυτοχρόνως και άγνωστες κοινωνικές συνθήσεις στους... γάμους που περνούν από την πλατεία και παίζει η Φιλαρμονική: "Ημέρα χαράς και ηλίου υπήρξε δια τους Νησιώτας, που θάλπονται συνήθως εις την πληκτικωτέραν βιωτικήν μονοτονίαν, η παρελθούσα Κυριακή. Ο λαμπρός ήλιος που ωργίαζε εις την σπατάλην του φωτός και η δημιουργηθείσα σχετική κίνησις εξήγησε τα πάντα. Και οι λάσπες ελπισμονήθησαν και οι βούρκοι και το νερό, και οι Νησιώται, ηναγκασμένοι τας άλλας ημέρας να περνούν την πλέον φορτικήν επαρχιακήν ζωήν στενού περιβάλλοντος και βαρείας εργασίας, εξεχύθησαν εις τας οδούς εορτάζοντες την λαμπράν χαράν του φωτός.

Πέντε γάμοι έγιναν στο Νησί την Κυριακήν και η πρώτη παρατήρησις που θα είχε κανείς να κάμη από την ημέραν αυτήν, είναι ότι οι Νησιώται δεν έχουν, μα τον Θεόν, ουδεμίαν ανάγκην να ιδρύσουν σύλλογος εναντίον της αγαμίας. Διότι, καθώς φαίνεται, ωρκίσθησαν να διαιωνίσουν, εις την ωραιότεραν εορτήν της φύσεως, με όλας τας δυνάμεις των το γεγονός.

Οι γάμοι αυτοί διερχόμενοι κατά την συνήθειαν από την πλατείαν, έδωσαν ολίγην κίνησιν. Υπό σιγήν όμως κατά παράδοξον τρόπον. Ούτε τραγούδι, ούτε φωνές, ούτε τίποτα σχετικόν. Μόνον η Φιλαρμονική εξετέλεσε το καθήκον της - και μάλιστα πολύ υπέρ το δέον - και ανέλαβε να συνοδεύσῃ την γενικήν χαράν. Αντιθέτως δε προς την μουσικήν των Καλαμών η οποία μόνον τας εορτάς έχει την συγκατάβασιν

να παίζει εις τας εορταζούσας οικίας, η φιλαρμονική Νησίου παίζει τακτικώτατα κατά τας ωρισμένας ημέρας της εβδομάδος και έχει εις την μεγάλην κεντρικήν πλατείαν ιδιαίτεράν ιδιικήν της, πολύ ευπρεπή εξέδρα.

Η πρώτη σκέψις που έρχεται εις τον νουν σας όταν παρατηρήσετε την απέραντον πλατείαν του Νησίου, είναι ότι οι προ παντός “γεωργικοί” κάτοικοι της Μεσσήνης έχουν κορεσθεί προφανώς από την φυσικήν ζωήν. Διότι δεν υπάρχει άλλος λόγος δια να εξηγήσῃ την νεκράν αυτήν ερημίαν της άλλως ευθείας και ωραίας πλατείας, η οποία αν υπήρχε στοιχειώδης καλαισθησία και αισθητική εις τους διοικήσαντας μέχρι σήμερον τα κοινά εν Μεσσήνη, ηδύνατο να γείνη δενδροφυτευομένη το καλλίτερον ψυχαγωγικόν κέντρον του αψύχου αυτού συνοικισμού του εγκαταλελειμμένου και δυστυχούς συνοικισμού που λέγεται Νησίον. Επί του παρόντος – διότι υπάρχει ελπίς να διορθωθή το κακόν – αποτελεί δυστυχώς απέραντον έρημον έκτασιν κυκλουμένη από οικίας και κτήρια χωρίς να παρέχῃ άλλην τινά ψυχαγωγίαν εκτός από τα πραγματικώς ωραία γλυκίσματα που κατασκευάζονται εις τα καφενεία.

Οι λάσπες του Νησίου τας οποίας έχει ήδη κάπως μετριάσει ο επί ημέρας ήλιος, φρικιαστικώς ανυπόφοροι ενθυμίζουσι μάλλον βρωμεράν Τουρκόπολιν, παρά Ελληνικήν πόλιν εν έτει 1914. Και όλα αυτά είναι καθαρά αποτελέσματα της κομματικής συναλλαγής και της ελλείψεως έστω και σχετικού επιτέλους πόνου εκ μέρους των μέχρι τούδε Δημάρχων του Νησίου προς την ατυχή πόλιν, η οποία μολοταύτα κατοικείται από τους πλέον προοδευτικούς και φιλοτίμους ανθρώπους.

Επίσης φρικτόν το θέαμα των ουρητηρίων, φρικτόν δια την όρασιν και καταστρεπτικόν δια την υγείαν. Δια να εξηγηθεί δε αυτή η κατάσταση πρέπει να υποθέσῃ κανείς, ότι ούτε καρδίαν αλλά προ πάντων ούτε όσφρησιν έχουν οι κύριοι αρμόδιοι του Νησίου.

Ενώ όμως τόσων οπισθοδρομικήν σχεδόν βαρβαρότητα παρουσιάζει το Νησίον από από-

ψεως Δημαρχικής προνοίας, εφ’ όσον εξαρτάται από την φιλοτιμίαν και την ατομικήν ενέργειαν των κατοίκων είναι πάρα πολύ, σχετικώς προοδευμένον. Διότι και καφενεία ευπρεπή υπάρχουν, και ζαχαροπλαστεία, και ξενοδοχεία και εστιατόρια – έν μάλιστα ρεστωράν δύναται τις να ειπή ότι είναι τελείως Ευρωπαϊκόν.

Ο εγχώριος Τύπος εις το Νησίον αντιπροσωπεύεται από τον “Πάμισον” του κ. Μικαλακέα, τον οποίον αν όχι άλλο τι, τιμά πάντως η ανεξάρτητος και φιλότιμος στάσις ακόμη δε και αυτό το γεγονός ότι κατώρθωσε να διατηρηθή μετά κόπων και μόχθων, ελάχιστος έστω, εις το στενώτατον αναγνωστικόν περιβάλλον όπου ζή. Ο φωτισμός ελεεινός και τρισάθλιος, αν δεν χαρακτηρισθή ανύπαρκτος, Μικρά εύριθμα φαναράκια σβύνοντα εις την πρώτην πνοήν του ανέμου, όταν ανάπτωνται, διότι τούτο δεν κατωρθούται πάντοτε, ιδού ο φωτισμός της Μεσσήνης, ήτις εν τούτοις πληρώνει, σιγά και ανέχεται”.

ΟΙ ΟΜΙΛΙΕΣ

Στη συνέχεια του ρεπορτάζ γίνεται μια παρουσίαση της πολιτικής κατάστασης όπως την βλέπουν οι συντάκτες, καταγγέλεται η προσπάθεια παρεμπόδισης της συγκέντρωσης και δίνονται στοιχεία από τις ομιλίες Πάστρα και Καλαμαριώτη: “Η πολιτική κίνησις εις την Μεσσήνην αναδεικνύει τους Νησιώτες πραγματικώς φιλελευθέρους, μισούντας τα κόμματα, λατρεύοντας τας νέας πολιτικές ιδέας και αποφασισμένους να δώσουν την 9ην Φεβρουαρίου το τελευταίον κτύπημα κατά του κομματικού τέρατος, υπέρ του πραγματικού συμφέροντος της πόλεώς τους. Είναι αληθές ότι μεταξύ των Νησιωτών εκλογέων υπάρχουν και εκείνοι οι οποίοι δια τον ένα ή δια τον άλλον λόγον είναι υποχρεωμένοι απέναντι των κομμάτων με την τυφλήν ανάγκην να παρίστανται απαθείς θεαταί της τελουμένης πολιτικής αναγεννήσεως, τούτο άλλωστε είναι φαινόμενον πολύ φυσικόν και καθολικόν. Αλλά οι πολλοί Νησιώται, οι υγιείς, οι έμποροι, οι βιοτέχναι και οι βιοπαλαισταί, ο λαός – εκείνοι δηλαδή των οποίων συμφέρον

είναι το συμφέρον της πόλεως – είναι ευγενείς και θερμοί οπαδοί της νέας πολιτικής ανεξαρτησίας και άσπονδοι εχθροί των κομμάτων, τα οποία ως εις ουδέν άλλο μέρος άφησαν τα ίχνη των επί της προόδου του Νησίου, το οποίον μέχρι τούδε υπέβαλλον εις τον θλιβερότερον βιωτικόν μαρασμόν.

Οι Νησιώται λοιπόν αυτοί, οι υγιείς, οι φιλελεύθεροι και οι ανεξάρτητοι, είχαν ειδοποιηθεί από πρώϊας ότι επρόκειτο να ομιλήσουν οι υποψήφιοι της Ενώσεως των Ελευθέρων. Ενταύθα θα αναφέρω μερικές ενεργείας των κομματικών όχι δι' άλλον λόγον, αλλά δια να μάθη ο λαός του Νησίου ποίοι είναι εκείνοι, οι οποίοι καταδικάσαντες τόσον καιρόν την ατυχή αυτήν πόλιν κατά τον πλέον απαίσιον τρόπον, ζητούν τώρα την υποστήριξίν του. Οι κύριοι λοιπόν ούτοι αφού κατώρθωσαν να αποκλείσουν εις τους ανεξαρτήτους το σύνθημα εν τη πλατεία πολιτικόν βήμα κατέφυγαν έπειτα εις άλλον τρόπον. Ενήργησαν καταλλήλως παρά τη φιλαρμονική, η οποία καθ' ήν στιγμήν ωμίλουν οι “Ελεύθεροι” υποψήφιοι, έπαιζεν ίνα παρεμποδίξη τον λόγον αυτών και αποσπάση από το ακροατήριον μερικούς φιλομούσους ή αδιαφόρους.

Τούτο όμως δεν ημποδισε τους Νησιώτες να σπεύσουν αθρόοι πολυπληθείς και πρόθυμοι, απδιάζοντες ει την ποταπίν πολεμικήν των κομμάτων, δια να ακούσουν τους ανεξαρτήτους υποψηφίους του Συνδέσμου, τους μορφωμένους, τους τιμίους, εκείνους, οίτινες προέρχονται από τα υγιέστερα και τα πλέον φιλελεύθερα κοινωνικά στοιχεία, και δεν σχετίζονται προ πάντων κατ' ουδένα τρόπον με τα κόμματα. Τοιουτοτρόπως κατά την 5ην μ. μ. αρκετόν πλήθος λαού ευρίσκετο προ της οικίας του κ. Σιδέρη, όπου και το πρόχειρον βήμα των υποψηφίων, ανυπομονούν αλλά ήσυχον.

Πρώτος ωμίλησε ο κ. Πάστρας – υποδειχθείς από την Τεκτονικήν Αδελφότητα – προοδευτικώτατος και πολύ μορφωμένος νέος εις το πρόσωπον του οποίου σπηρίζει πολλές ελπίδας ο λαός του Νησίου, και δια την ανεπίληπτον κοινωνικήν τιμιότητα και δια τας γνώσεις του

και δια την σιδηράν σταθερότητα του χαρακτήρος αλλά προ παντός δια την τελείαν πολιτικήν ανεξαρτησίαν του.

Ο κ. Πάστρας πρώτην φοράν λαμβάνων αφορμήν να δείξη προς το εκλογικόν κοινόν του Νησίου την θαυμασίαν ρητορικήν ιδιοφυϊαν του, συγκεκρινημένος αλλ' ήρεμος, επετέθη εν αρχή κατά του εκπνεύσαντος πλέον παλαιού πολιτικού καθεστώτος το οποίον έδιδε την αρχήν εις τας μεγάλας οικογενείας και απέκλειε κάθε υγιή άνθρωπον μη στηριζόμενον από τα κόμματα. Ο κ. Πάστρας εξέθηκεν κατόπιν τους λόγους δια τους οποίους νηναγκάσθη να εκθέση υποψηφιότητα κοινοτικού συμβούλου, υποδειχθείς από την “Τεκτονικήν Αδελφότητα”.

“Σας παρακαλώ, κατέληξεν ο κ. Πάστρας, να μη με εκλέξητε εάν βλέπετε υπεράνω εμού άλλον τινά, συγκεντρουντα περισσότερα πραγματικά προσόντα, τιμιότερον, καλλύτερον, ικανώτερον, διότι κατ' ουδένα τρόπον επιθυμώ να γείνω πρόσκομμα έστω και εν αγνοία μου εις την πολιτικήν και κοινωνικήν πρόοδον της πατρίδος μου”.

Πλέον ορμητικός ο κ. Καλαμαριώτης, μετά τον κ. Πάστρα, όστις κατεχειροκροτήθη και προεκάλεσε πρωτοφανή ενθουσιασμόν μεταξύ του άλλως απαθούς και ηρέμου πλήθους, αναπτύσσων όλην την γνωστήν ρητορικήν πολυπειρίαν του, υπενθύμισε στους εκλογείς την αθλίαν κατάστασιν του σημερινού Νησιού εις την οποίαν οδήγησε η πολιτική συναλλαγή των κομμάτων, την κατάστασιν των δρόμων με την πρωτογενή λάσπην, την έλλειψιν φωτισμού και ύδατος και όλην την λοιπήν φρικιαστικήν αθλιότητα της πόλεως. Είτα ο κ. Καλαμαριώτης συναρπάζων το πλήθος με την απλήν ευφράδειάν του ανέπτυξε το πολιτικόν πρόγραμμα του “Συνδέσμου Ελευθέρων” δια του οποίου μέλλει εξωραϊσθή πραγματικώς το ατυχές Νησίον. Και λαμβάνων αφορμήν εκ των συκοφαντουμένων κατ' αυτού υπό των εχθρών του, επετέθη δριμύτατος και σφάζων εις εκάστην φράσιν του εναντίον των κομμάτων, συνιστών εις τον λαόν “να καταψηφίσει τους κομματικούς υποψηφίους καθ' όν τρόπον θα

ελάμβανε δόσιν κινίνου, πικρού μεν αλλά φέροντος την υγείαν”.

Το τέλος του θαυμαστού λόγου του κ. Καλαμαριώτου, όστις είνε δημοφιλέστατος δια την απόλυτον πολιτικήν ανεξαρτησίαν του, και την άσπιλον κοινωνικήν τιμιότητάν του ως ατόμου και ως επιστήμονος, εκάλυψαν παρατεταμέναι ζητοκραυγαί και χειροκροτήματα.

Λαός:... λαασός!... εφώναζον οι φιλελεύθεροι εκλογείς, δίδοντες τοιουτρόπως την καλλιτέραν και την πλέον ειλικρινήν υπόσχεσιν δια την στάσιν αυτών κατά την 9ην Φεβρουαρίου εις τους λευκούς σημαιοφόρους της Ιδέας κ. κ. Καλαμαριώτην και Πάστραν”⁽⁸⁾.

ΝΕΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Στον αντίποδα των ανεξάρτητων “Ελευθέρων” δημιουργείται συνδυασμός των ανεξάρτητων “Λαϊκών”, ένα δίπολο έξω από τα τοπικά προσωποπαγή κόμματα που εκφράζει κατά έναν τρόπο τα κόμματα που διαμορφώνονταν σε εθνικό επίπεδο: “Πληροφορούμεθα ότι εκτός του γνωστού συνδυασμού των ανεξαρτήτων υπό την επωνυμίαν “Ενωσις Ελευθέρων” συνεστήθη και έτερος τοιούτος εν Μεσσήνη υπό την επωνυμίαν “Ενωσις Λαϊκών Ανεξαρτήτων”. Ούτος απετελέσθη υπό των κ. Λεωνίδα Πετροπούλου και Ν. Ζολώτα καθ’ υπόδειξιν των καραγωγέων και αγωγιατών, Κ. Πατρίκη και Πέτρου Κοσμά καθ’ υπόδειξιν του σωματείου κηπουρών, Δημ. Νικολοπούλου δικηγόρου και Θεοδώρου Γούνα. Τας αρχάς και το πρόγραμμα του εν λόγω συνδυασμού θα αναπτύξη την προσεχή Κυριακήν της 2ας Φεβρουαρίου περί ώραν 6ην μ. μ. από του εξώστου του γνωστού ξενοδοχείου ο “Πάμισος” οι κ.κ. Δημ. Νικολόπουλος και Θεόδωρος Γούνας”⁽⁹⁾.

Ο Φ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Συνέχεια των προεκλογικών εκδηλώσεων με ομιλία του γιατρού Φώτιου Βακαλόπουλου: “Το απόγευμα της Πέμπτης από του εξώστου της οικίας του κ. Μιχ. Σιδέρη εν τη κάτω πλατεία ωμίλησε περιστοιχούμενος υπό των

υπ’ αυτόν εκτιθεμένων υποψηφίων κοινοτικών συμβούλων ο κ. Φωτ. Βακαλόπουλος ιατρός και πρώην βουλευτής Μεσσηνίας. Μετά της διακρινούσης αυτόν ευγλωττίας ανέπτυξε το πολιτικόν του πρόγραμμα, του οποίου την εφαρμογή θέλει επιδιώξει, αν ήθελεν εκλεγθή κοινοτικός σύμβουλος, αφού προηγουμένως ετόνισε τας υπέρ της προόδου του τόπου προσαθείας του κατέστρεψε δε τον λόγον υπό τα χειροκροτήματα του ακροατηρίου με την παράκλησιν όπως τιμήσωσιν οι εκλογείς δια της ψήφου των άπαντας τους αποτελούντας τον συνδυασμόν αυτού υποψηφίους, ως και πάντα άλλον υποψήφιον χρυστόν και ικανόν να εργασθή υπέρ του συμφέροντος της κοινότητος”⁽¹⁰⁾.

Ο ανταποκριτής του “Θάρρους” στο ίδιο φύλλο σχολιάζει εύστοχα το κλίμα με τόσους υποψηφίους στους οποίους κανένας δεν... αρνείται ψήφο, ενώ εκφράζει υπεραισιοδοξία για την επιτυχία των ανεξαρτήτων: “Η εν γένει προεκλογική κίνησις οσημέραι καθίσταται ζωηροτέρα. Υποψήφιοι και εκλογείς έρχονται εις καθημερινήν επικοινωνίαν. Εις τας παρακλήσεις των υποψηφίων προς υποστήριξιν των, σπανίως αντιτάσσεται αρνητική απάντησις. Κατέστη τόσον πολιτικώς αβρόφρων ο κόσμος, ώστε να μη υπάρχη εκλογεύς, όστις να μη λέγει εις τον υποψήφιον το στερεότυπον κοπλιμέντο “μου κακοφαίνεται, αμφιβάλεις ότι θα σας ψηφίσω;”. Την μεγαλειτέραν όμως έντασιν της προεκλογικής ενεργείας έχουν αναπτύξει οι κομματικοί υποψήφιοι επισκεπτόμενοι σπίτια και μαγαζιά και ζητούντες την συνδρομήν φίλων του κόμματος. Η συνολική εν τούτοις εντύπωσις είναι ότι το εκλογικόν δικαίωμα θα ασκηθή ανεπηρεάστως από παντός κομματικού δεσμού. Το πνεύμα της ανεξαρτησίας εκυριάρχησεν οριστικώς ούτως ώστε να εικάζει τις ως ολοκληρωτικήν την νίκην των ανεξαρτήτων υποψηφίων. Η διάθεσις του λαού τουλάχιστον είναι αυτή, να κτυπήσῃ τον κομματισμόν και να εκλέξη πρόσωπα ουδέν το κοινόν έχοντα με το κόμμα”⁽¹¹⁾.

ΝΕΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

Οι προεκλογικές ομιλίες μεμονωμένα και συλλογικά συνεχίζονται με επίκεντρο την “οικία του κ. Σιδέρη”: “Το απόγευμα της παρελθούσης Κυριακής ωμίλησαν από του εξώστου της οικίας του κ. Σιδέρη οι υποψήφιοι κ. κ. Καλογερόπουλος ιατρός και Π. Ζαλμάς δικηγόρος, χειροκνηθέντες.

Την 5ην μ. μ. της ίδιας ημέρας ενώπιον πλήθους κόσμου οι δύο υποψήφιοι του “Λαϊκού” συνδυασμού των ανεξαρτήτων κ. κ. Νικολόπουλος και Γούνας.

Πρώτος ωμίλησεν ο κ. Νικολόπουλος, ο λόγος του οποίου αδρός εις επιχειρήματα και εις αληθείας, ηκούσθη μετ’ ενδιαφέροντος και το πέρας αυτού εκάλυψαν παταγώδη χειροκροτήματα. Αμέσως μετά ωμίλησεν επί ημίσειαν ολόκληρον ώραν ο κ. Γούνας επιτεθείς δριμύτατα κατά των κομμάτων και αναπτύξας τα αγαθά των νέων ιδεών υπέρ της επικρατήσεως των οποίων εκάλεσε τους Νησιώτας να πολεμήσωσιν. Τον λόγον του κ. Γούνα το πλήθος χειροκρότησε ενθουσιωδώς⁽¹²⁾.

“Η πολιτική κίνησις εν τη πόλει μας κατά την εβδομάδα ταύτην είνε εις άκρον ζωηρά. Πάντες οι υποψήφιοι εργάζονται δραστηριώς υπέρ της επιτυχίας των, το υπέρ των ανεξαρτήτων δε ρεύμα ογκούται.

Αύριον Σάββατον περί ώραν 5 1/2 μ. μ. θα ομιλήσῃ προς τον Λαόν της κοινότητος Μεσσήνης, ο του συνδυασμού των “Ελευθέρων” υποψήφιος κ. Παν. Καλαμαριώτης⁽¹³⁾.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα δίνουν έδρες στους ανεξάρτητους αλλά την πλειοψηφία παίρνουν οι “κομματικοί” υποψήφιοι που παρουσιάζονται περισσότερο συμπαγείς: “Καθ’ ά πληροφορούμεθα εκ Μεσσήνης τα αποτελέσματα των κοινοτικών εκλογών ανέδειξαν κοινοτικούς συμβούλους:

1) Εκ των ανεξαρτήτων τους κ. κ. Πάστραν, Χαρ. Μερλόπουλον, Π. Καλαμαριώτην και Θ. Γούναν.

2) Εκ των Μερλοπουλικών τους κ. κ. Π.

Κορκονικήταν, Ι. Μουρίκην, Π. Μαρκάκην και Ι. Ζαχαράκην.

3) Εκ των Κουμουνδουρικών τους κ. κ. Εμμ. Φεσσάν, Βασ. Ποτηρόπουλον, Γ. Βαλασαμάκην και Επαμεινώνδαν Λυμπερόπουλον

4) Εκ της ομάδος Βακαλοπούλου τους κ. κ. Φ. Βακαλόπουλον και Ιω. Οικονομάκον.

Την 15ην θέσιν διεκδικούσι οι κ. κ. Αρ. Φωτόπουλος και Ν. Ρούτσης.

Εν γένει οι Νησιώτες εξέλεξαν τα άριστα στοιχεία κατά γενικήν ομολογίαν⁽¹⁴⁾.

ΤΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Αμέσως αρχίζει η δημοσίευση των ευχαριστηρίων με πρώτους τον Παν. Καλαμαριώτη και Κων. Πάστρα οι οποίοι γράφουν προς τους ψηφοφόρους: “Επί τη εν τοις πρώτοις εκλογή ημών, ως κοινοτικών συμβούλων της Κοινότητος Μεσσήνης, ήν θέλωμεν να ερμηνεύσωμεν, ως αδράν έκφανσιν της επικρατήσεως των φιλελευθέρων αρχών υπό την σημαίαν των οποίων μετ’ άλλων αντηγωνίσθημεν προς συμπαγείς κομματικές οργανώσεις εν τω άρτι λήξαντι εκλογικώ αγώνι, διαδηλούμεν άπειρον την ευγνωμοσύνην μας τοις συμπολίταις ημών.

Διαβεβαιούμεν δ’ ουδενός θέλομεν αμελήσει, ίνα φανώμεν αντάξιοι της διακεκριμένης ταύτης τιμής, ής ηξίωσεν ημάς ο λαός της Μεσσήνης, το γενικόν συμφέρον του οποίου και μόνον εσταί το αντικείμενον της μερίμνης ημών, ως κοινοτικών συμβούλων⁽¹⁵⁾.

ΠΡΩΤΟΣ Ο ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Πρώτος και με διαφορά εκλέγεται Κοινοτικός Σύμβουλος ο γιατρός Φώτιος Βακαλόπουλος όπως φαίνεται από σχετικό ευχαριστήριο. Σημαντική προσωπικότητα για το Νησί και την επαρχία, είχε εκλεγεί βουλευτής ως βενιζελικός στις εκλογές του 1910. Και δεν δίσταζε να πάει κόντρα στο ρεύμα καθώς ήταν από τους ελάχιστους που υποστήριξαν εκείνη την εποχή ότι ήταν λάθος η επιλογή κατασκευής λιμανιού στην Μπούκα. Στο ευχαριστήριο σημειώνει τα εξής: “Η δια καταπληκτικής πλειοψηφίας εκλογή μου ως πρώτου κοινοτικού συμβούλου

Μεσσήνης, δι' ής κατεδείχθη άπαξ ότι η αγάπη και η εκτίμησις δι' ής, εξακολουθείτε να με περιβάλλετε, μεγάλως με συνεκίνησε.

Σπεύδω όθεν, μετά δύο συνεκλεγέντων συντρόφων μου, ίνα εκφράσω υμίν την άπειρον ευγνωμοσύνην μου και να διαδηλώσω την υπερικείμενη αγάπην και αφοσίωσίν μου προς υμάς τε και την προσφιλή ημών πατρίδα Μεσσήνη, υπέρ ής θέλω αφιερώσει, ως πάντα έπραξα, πάσας μου τας δυνάμεις, όπως και εν τη περιστάσει ταύτη φανώ αντάξιος της εκτιμήσεως και των προσδοκιών υμών⁽¹⁶⁾.

Παρατηρούμε ότι ο Βακαλόπουλος αναφέρεται σε άλλους δύο που εξελέγησαν από το συνδυασμό του, ενώ η αρχική πληροφορία ήταν ένας, ίσως ο δεύτερος ήταν αυτός που κέρδισε την 15η έδρα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ Ο ΓΟΥΝΑΣ

Η έκπληξη των εκλογών είναι ο Θεόδωρος Γούνας ο οποίος εκλέγεται δεύτερος παρότι δεν είχε πολιτική και κομματική προίκα. Ήταν όμως δραστήριος κοινωνικά, εκ των ανανεωτών του καρναβαλιού με αστικά στοιχεία καθώς έγραφε τους λόγους του καρνάβαλου, είχε ασχοληθεί με την ιστορία του τόπου, ενώ δεν δίστασε να συγκρουσθεί δημόσια και σκληρά με τον Παπακοροβέση το 1911 για το όνομα της νεόκτιστης εκκλησίας του Αγίου Νικολάου του Νέου, ως μέλος της διοίκησης του ομώνυμου συλλόγου. Ο ίδιος δείχνει ενθουσιασμένος από την επιτυχία και στο ευχαριστήριο εξαπολύει μύδρους κατά των πολιτικών τζακιών δηλώνοντας επαναστάτης και ολίγον... Ροβεσπιέρος: "Λαέ της Μεσσήνης, αι προχθεσινάι εκλογαί σε απέδειξαν νοήμονα και μέγαν. Την ιδέαν που σε εβάρυνε ότι είσαι ο οπισθοδρομικότερος λαός του Νομού, την εγκρέμισες. Από της προχθές απέδειξες ότι είσαι ο καλλίτερος. Το να εξευτελίσεις δ' εμού τα κόμματα όλα, το ν' απαρνηθής χάριν εμού τα είδωλά σου όλα, το ν' αρπάσης εμέ – έναν όστις ούτε τίτλους έχει ούτε χρηματοκιβώτια – και να με υψώσεις δια πλειονοψηφίας καταπληκτικής υπεράνω όλων – πλην ενός – των κομματικών, υπεράνω όλων

των ανεξαρτήτων, υπεράνω όλων του τόπου μας πολιτευομένων, υπεράνω όλων των υποψηφίων – τούτο, λαέ της Μεσσήνης μαρτυρεί το αλάθητον ένστικτόν σου και την οξείαν σου όσφρησιν εις το ν' ανακαλύπτεις τους γνυσίους επαναστάτας και αφ' ετέρου αποδεικνύεται ότι απέβαλες όλας τας προλήψεις ενός παρελθόντος σκοτεινού κατά το οποίον η ατομική και διανοητική υπεροχή ουδεμίαν είχε αξίαν, τα δε δημόσια λειτουργήματα ήσαν τιμάρια και κτήμα ολίγων προνομιούχων. Λαός δε άνευ προλήψεων τι τούτου ωραιότερον, ευγενέστερον, υψηλότερον; Εδειξες δε ότι δεν πιστεύεις εις την πρόληψιν, ότι οι μεγάλοι κατοικούν εις τα μεγάλα και οι μικροί εις τα μικρά. Εδειξες ότι το ανθρώπινον γένος και ειδικώς η πόλις μας δεν ανήκει εις μιαν πεντάδα σπιτιών. Εδειξες ότι οι άνθρωποι δεν γεννώνται, όπως πολιτευόμενοι τινές νομίζουν, οι μεν φύσει δούλοι, οι δε φύσει δεσπόται. Εδειξες ότι έπαυσες να εγκολπούσαι την υπεροχήν ήτις στηρίζεται επί του πλούτου, την υπεροχήν ήτις στηρίζεται επί των παραδόσεων και των κληρονομικών δικαιωμάτων, την υπεροχήν την ετερόφωτον, ήτις, δια να φανή, έχει ανάγκην στηριγμάτων και "υψηλών προστασιών", έδειξες ότι απέβαλες την ανθρωπολατρείαν. Εδειξες ότι δεν αρκεί πλέον να έχη τις εν οιονδήποτε όνομα ή ένα οιονδήποτε ξηρόν τινά διπλώματος τίτλον ή ν' αντιγράφει τα φιγουρίνια του συρμού, δια να θεωρήται ικανός, ως πρότερον, δι' όλα. Εδειξες ότι δεν πιστεύεις εις τον "μπαμπούλαν" των ονομάτων. Είπες εις τους Πατρικίους και τους Καρλομάγνους του τόπου μας δια της πανηγυρικής μου εκλογής – του δημοψηφίσματος μάλλον – ότι την ευγένειαν την αποτελούν αρεταί καρδιάς και πνεύματος. Εδειξες ότι έπαυσες να θεωρήσως τον καταλλήλοτερον να σε εκπροσωπή εκείνον όστις τρέχει γρηγορότερον από γραφείου εις γραφείον, ή εκείνον όστις διακρίνεται εν τω σταδίω της δαπάνης. Εδειξες ότι η αρετή δεν έρχεται μετά τα χρήματα. Λαέ της Μεσσήνης. Εσέ βέβαιος ότι ουδέποτε θα μετανοήσης δι' αυτό. Τουναντίον θα σε αναγκάσω προϊόντος του χρόνου, ο οποίος τα

πάντα ως γνωστόν φέρει εις φως, να με εκτιμήσης ακόμη περισσότερο. Τυφλοί οι μη εννοούντες, ότι έχω εις το αίμα μου την επανόστασιν και ότι εν εμοί υπάρχει κάτι από Δαντώνα και Ροβεσπιέρον.

Με μεγάλην εκτίμωσιν κ' ευγνωμοσύνην
Το δημιούργημά σας⁽¹⁷⁾.

ΟΙ ΜΕΡΛΟΠΟΥΛΙΚΟΙ

Σε κοινό ευχαριστήριο οι Μερλοπουλικοί κοινοτικοί σύμβουλοι Ζαχαράκης Ιωάν, Κορκονικήτας Παναγ., Μαρκάκης Παναγ., Μουρίκης Ιωάν. αναφέρουν τα εξής: "Επί τη μεγάλη τιμή της εκλογής μας ως κοινοτικών συμβούλων, εκφράζομεν τας εγκαρδίους ευχαριστίας μας, υποσχόμενοι και αύθις ότι θέλομεν εργασθί μετ' ειλικρινείας και θάρρους υπέρ της προαγωγής και προόδου της αγαπητής ημών πόλεως"⁽¹⁸⁾.

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

Με την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων γίνεται γνωστό ότι υποβάλλονται ενστάσεις κατά του κύρους της εκλογής ωρισμένων συμβούλων: "Εις την εφορευτικήν επιτροπήν Μεσσήνης πληροφορούμεθα ότι υπεβλήθησαν ενστάσεις κατά του κύρους της εκλογής των εκλεγέντων Κοινοτικών Συμβούλων της Κοινότητος Μεσσήνης κ. κ. Κ. Πάστρα, Χ. Μερλοπούλου, Εμμ. Δ. Φεσσά, Επ. Λυμπεροπούλου, Γ. Βαλσαμάκη και Αρ. Φωτοπούλου.

Και δια μεν τον κ. Πάστραν προεβλήθη η ένστασις, ότι δεν δύναται να διατελή σύμβουλος αφού τυγχάνει και μέλος της Λιμενικής Επιτροπής Μεσσήνης και δεν υπέβαλε παραίτησιν από του αξιώματός του προ της υπό του Νόμου τασσομένης προθεσμίας.

Δια τους κ. κ. Εμμ. Φεσσάν και Επαμ. Λυμπερόπουλο, ότι ο μεν πρώτος τυγχάνει οφειλέτης της Κοινότητος, ως κληρονόμος του πατρός του, ο δε δεύτερος έχει λαμβάνειν παρ' αυτής εξ ωρισμένης προς αυτόν οφειλής, απαγορεύοντος του Νόμου, να διατελώσι σύμβουλοι είτε οφειλέται και δανεισταί.

Δια τον κ. Γ. Βαλσαμάκην, ότι τυγχάνει οφει-

λέτης της Κοινότητος εξ εγγυήσεως και δια τους λοιπούς άλλους λόγους οι οποίοι προβάλλονται εις τας ενστάσεις.

Μας μεταδίδεται πληροφορία ότι δια τον εκλεγέντα σύμβουλον της ιδίας Κοινότητος κ. Φωτ. Βακαλόπουλον υποβάλλεται ένστασις κατά του κύρους της εκλογής του.

Επί των υποβληθεισών ενστάσεων θ' αποφανθή ο Ειρηνοδίκης Παμίσου παρ' ού κατά τον Νόμον επικυρούνται αι εκλογαί.

Όσον αφορά την ένστασιν κατά του κύρους της εκλογής του συμβούλου κ. Πάστρα, δεν δύναται να επιδράση, κατά την κρατούσαν γνώμην, διότι αιρετόν μέλος τυγχάνων ούτος του Εμπορικού Συλλόγου Μεσσήνης παρά τη Λιμενική Επιτροπή, δεν υποχρεούται εις παραίτησιν"⁽¹⁹⁾.

Πληροφορίας για το αποτέλεσμα των ενστάσεων δεν υπάρχουν, φαίνεται όμως ότι κάποιες τουλάχιστον απορρίφθηκαν.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΕΔΡΟ

Το εκλογικό αποτέλεσμα δεν έδωσε πλειοψηφία με αποτέλεσμα για ένα δίμηνο περίπου να μην έχει εκλεγεί πρόεδρος, κάτι το οποίο πληροφορούμαστε έμμεσα: "Το Κοινοτικόν μας Συμβούλιον παρακάμψαν τα ως προσωπικά θεωρούμενα ζητήματα της εκλογής του Προέδρου και αναπληρωτού αυτού, καιρός όπως επιληφθή του βαρέος έργου, όπερ ανέλαβε"⁽²⁰⁾.

Από δημοσιεύματα στη συνέχεια και πάλι έμμεσα, φαίνεται ότι υπήρξε συνεργασία της ομάδας Φεσσά με την ομάδα Βακαλόπουλου ώστε να εκλεγεί ο Εμ. Φεσσάς (γιός του Δημήτριου Φεσσά) ως πρόεδρος: "Προχθές συνήλθε το Κοινοτικόν Συμβούλιον Μεσσήνης και συζήτησε επί διαφόρων θεμάτων, κυρίως όμως επί του προϋπολογισμού της Κοινότητος του τρέχοντος έτους 1914. Εν τέλει εξελέγη επιτροπή εκ των κ. κ. Φ. Βακαλοπούλου, Π. Κορκονικήτα και Θ. Γούνα, ήτις μετά του Προέδρου κ. Φεσσά θα μελετήση γενικώς την οικονομικήν κατάστασιν του Δήμου και εντός 5 ημερών θα υποβάλη εις τον ολομέλειαν του συμβουλίου τα πορίσματά της"⁽²¹⁾.

Ο έλεγχος της επιτροπής την έφερε σε σύγκρουση με το Φεσσά καθώς αυτή έψαχνε για στοιχεία από παρελθούσες χρήσεις: “Η επιτροπή του Κοινοτικού Συμβουλίου Μεσσήνης απαρτιζόμενη εξ των συμβούλων Βακαλοπούλου, Γούνα και Κορκοδικήτα, ήτις εξελέγη προς καθολικήν εξέτασιν της οικονομικής καταστάσεως της γείτονος ήρχισε τας εργασίας της. Δια την πλήρη όμως εξέτασιν των οικονομικών του Δήμου εθεώρησαν απαραίτητους μερικές επεξηγηματικές πληροφορίες πηγάζουσας εκ των απολογισμών παρελθόντων ετών, τας οποίας και εξήτησαν από τον πρόεδρον του συμβουλίου κ. Φεσσά.

Ο κ. Φεσσάς παρεχώρησε τας ζητηθείσας πληροφορίες. Πληροφορούμεθα δε ότι κατά την συνεδρίασιν της εν λόγω Επιτροπής, μεταξύ αυτής και του κ. Φεσσά συνέβη λυπηρότατον επεισόδιον, αι διαστάσεις του οποίου υπήρξαν μεγάλαι⁽²²⁾.

ΠΑΡΑΙΤΗΣΕΙΣ

Μια θέση κοινοτικού συμβούλου “αδειάζει” καθώς ο Π. Καλαμαριώτης διορίζεται δικαστικός πάρεδρος⁽²³⁾. Στη συνέχεια όμως αδειάζουν και άλλες με αποτέλεσμα να τεθεί ζήτημα νέων εκλογών για την αναπλήρωσή τους: “Λίαν προσεχώς θα ενεργηθώσιν εις το γειτονικόν Νησίον αναπληρωματικά εκλογαί προς αντικατάστασιν των αποχωρούντων συμβούλων κ. κ. Καλαμαριώτη όστις μεταβαίνει εις Λάρισαν ένθα διωρίσθη Δικαστής, Λυμπεροπούλου υποβαλλόντος παραίτησιν και Μερλοπούλου ασθενούντος⁽²⁴⁾.

Η εκκρεμότητα συνεχίζεται μέχρι και το Νοέμβριο όπως φαίνεται από σχετικό δημοσίευμα: “Εις το ημέτερον Κοινοτικόν Συμβούλιον τέσσαρες εν όλω θέσεις μένουں κεναί. Και τούτο καθόσον εκ των μελών του ο μεν κ. Επαμεινώνδας Λυμπερόπουλος δικηγόρος παρητήθη, ο κ. Π. Καλαμαριώτης πναγκάσθη επίσης να παραιτηθή όπως διορισθή έμμισθος Πρόεδρος, ο κ. Χ. Μερλόπουλος ουδέ καν ενεκαταστάθη και τέλος ο κ. Ιω. Οικονομάκης ανεχώρησε επ’ αδεία προς αποπεράτωσιν των σπουδών του.

Συνεπεία τούτων πολλά δυσχέρεια παρουσιάσθησαν κατά την διεξαγωγήν της υπηρεσίας και μάλιστα κατά τας συνεδριάσεις του Κοινοτικού Συμβουλίου όποτε κινδυνεύουν να αποτελέσουν απαρτίαν καθόσον εκτός των ανωτέρω πάντοτε θα απουσιάζουν και άλλοι τινές κωλυόμενοι είτε λόγω ασθενείας είτε λόγω εργασίας. Ως εκ τούτου ευχής έργον θα ήτο όπως ο κ. Νομάρχης προεκήρυσσε μίαν επαναληπτικήν εκλογήν προς συμπλήρωσιν των κενών τούτων⁽²⁵⁾.

Τελικά οι αναπληρωματικές εκλογές προκηρύσσονται για τις 21 Δεκεμβρίου και για τρεις θέσεις στην Κοινότητα Μεσσήνης⁽²⁶⁾. Μετά από λίγες ημέρες έγινε και η ανακήρυξη των νέων υποψηφίων για την αναπληρωματική εκλογή που ήταν: Σωτ. Π. Αναγνωστόπουλος, Ι. Κ. Βιγγόπουλος, Κ. Π. Γυφτάκης, Π. Ε. Λαμπρόπουλος, Π. Κ. Μιχαλόπουλος, Α. Δ. Παπαδόπουλος και Θ. Π. Στυλιανόπουλος⁽²⁷⁾.

Οι “ζυμώσεις” και η αισιοδοξία για τους ανεξαρτήτους επανέρχονται στον ανταποκριτή αλλά μόνον ένας κατεβαίνει υποψήφιος και μόνος του. Η αναφορά σε κόμμα Φεσσά-Βακαλόπουλου επιβεβαιώνει τη συνεργασία στην οποία αναφερθήκαμε ενωρίτερα: “Προεκλογική ζύμωσις αρκετά ζωηρά παρατηρείται εις την πόλιν μας, ως εκ της επικειμένης αντικατάσεως των παραιτηθέντων Κοινοτικών Συμβούλων Π. Καλαμαριώτου, Ε. Λυμπεροπούλου, Χ. Μερλοπούλου. Και οι επτά υποψήφιοι, ήτοι οι κ. κ. Βιγγόπουλος, Αναγνωστόπουλος, Στυλιανόπουλος του κόμματος Μερλοπούλου, Γυφτάκης, Μιχαλόπουλος, Παπαδόπουλος του κόμματος των κ. κ. Φεσσά Βακαλοπούλου και ο αμοιρών κομματικής χροιάς Ευαγγ. Λαμπρόπουλος, δραστηρίως ενεργούσιν υπέρ της επιτυχίας της κεντριζομένης από την ιδέαν της εξυπηρετήσεως των συμφερόντων της Κοινότητος.

Νομίζομεν πως δεν αφιστάμεθα της αληθείας, υποστηρίζοντες ότι άνεμος ανεξαρτησίας πνέει και κατ’ ακολουθίαν ότι την 21 Δεκεμβρίου ήτις είνε η ημέρα της εκλογής, θα πρυτανεύση παρά τω λαώ η ιδέα της εκλογής προσώπων

παρεχόντων περισσότερες ενδείξεις ειλικρινούς εξυπηρετήσεως της κοινότητας. Τούτο άλλως τε όπερ είναι σύμφωνον προς αυτό τούτο το συμφέρον της πόλεώς μας, φαίνεται και άλλως πως εκ της καλής εντυπώσεως ήν παρήγαγε παρά τω λαώ η υποψηφιότης του μόνου ανεξαρτήτου Ε. Λαμπροπούλου, του οποίου η εν τω συμβουλίω παράστασις θεωρηθή απαραίτητως αναγκαία”⁽²⁸⁾.

ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

“Κατά την ενεργηθείσαν προχθές εν τη γειτόνι πόλει αναπληρωματικήν εκλογήν Κοινοτικών Συμβούλων της Κοινότητος Μεσσήνης εξελέγησαν κατά σειράν επιτυχίας οι εξής: Παν. Στυλιανόπουλος λαβών ψήφους 513, Σωτ. Αναγνωστόπουλος λαβών ψήφους 446, επέλαχον δε οι Κωνστ. Βιγγόπουλος λαβών ψήφους 423, Κ. Μιχαλόπουλος λαβών ψήφους 418, Δημ. Παπαδόπουλος λαβών ψήφους 415 και Ευάγγελος Λαμπρόπουλος λαβών ψήφους 206”⁽²⁹⁾.

ΤΑΡΑΓΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Ακολουθεί μια ταραγμένη περίοδος και πολέμους και διχασμό που είχαν τη δική τους επίδραση στη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων, καθώς οι επόμενες κοινοτικές εκλογές έγιναν μετά από 15 χρόνια, το 1929. Όπως προαναφέρθηκε, Πρόεδρος το 1914 εκλέγεται ο Εμμ. Φεσσάς, γιός του πρώην δήμαρχου και βουλευτή Δημ. Φεσσά. Εμεινε πρόεδρος μέχρι και το 1915 καθώς στη συνέχεια στρατεύτηκε και πάλι. Φανατικός βασιλόφρονας και αντιβενιζελικός εκτοπίσθηκε από το Βενιζέλο στην Ιθάκη στις αρχές του 1918 και για ένα χρόνο. Εκλέχτηκε βουλευτής Μεσσηνίας με το κόμμα των Ελευθεροφρόνων του Μεταξά το 1926 και το Λαϊκό Κόμμα του Τσαλδάρη το 1935 αλλά και γερουσιαστής το 1932.

Η σύνθεση του κοινοτικού συμβουλίου μεταβαλλόταν με βάση τις πολιτικές αλλαγές που είχαν τα σημάδια του διχασμού και πολλά πρόσωπα πέρασαν από τη θέση του προέδρου.

Πρέπει να σημειωθεί ακόμη ότι από τους

εκλεγέντες, ο Ιωάννης Μουρίκης γιατρός, πέθανε το 1917 όταν προσβλήθηκε από τη σπανιόλα γρίππη και άφησε την περιουσία του στον Αγ. Δημήτριο, το σπίτι του στέγασε παιδιότερα το 4ο Δημοτικό Σχολείο.

Πηγές

- (1) “Θάρρος” 29/12/1913
- (2) “Θάρρος” 8/1/1914
- (3) “Θάρρος” 9/1/1914
- (4) “Θάρρος” 12/1/1914
- (5) “Θάρρος” 15/1/1914
- (6) “Θάρρος” 19/1/1914
- (7) “Θάρρος” 25/1/1914
- (8) “Θάρρος” 28/1/1914
- (9) “Θάρρος” 1/2/1914
- (10) “Θάρρος” 2/2/1914
- (11) “Θάρρος” 2/2/1914
- (12) “Θάρρος” 7/2/1914
- (13) “Θάρρος” 9/2/1914
- (14) “Θάρρος” 2/12/1914
- (15) “Θάρρος” 13/2/1914
- (16) “Θάρρος” 15/2/1914
- (17) “Θάρρος” 15/2/1914
- (18) “Θάρρος” 15/2/1914
- (19) “Θάρρος” 16/2/1914
- (20) “Θάρρος” 13/4/1914
- (21) “Θάρρος” 22/4/1914
- (22) “Θάρρος” 25/4/1914
- (23) “Θάρρος” 22/4/1914
- (24) “Θάρρος” 15/7/1914
- (25) “Θάρρος” 2/11/1914
- (26) “Θάρρος” 11/11/1914
- (27) “Θάρρος” 29/11/1914
- (28) “Θάρρος” 18/12/1914
- (29) “Θάρρος” 23/12/1914

1925: ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ

Οι δημοτικές εκλογές του 1925 ήταν οι πρώτες που έγιναν μετά το 1914 λόγω των πολέμων που μεσολάβησαν, μεσοσύσης της δικτατορίας του Πάγκαλου. Πραγματοποιήθηκαν στις 25 Οκτωβρίου και στο Νησί λίγες ημέρες ενωρίτερα είχε γίνει γνωστό ότι θα έπαιρναν μέρος 4 συνδυασμοί, οι 3 υποστηριζόμενοι υποστηριζόμενοι από “τοπικά κόμματα” και πολιτικούς παράγοντες και άλλος ένα ανεξάρτητος. Η σχετική πληροφορία αναφέρει ότι: “Η προεκλογική κίνηση εν Μεσσήνη διευκρινίσθη τελείως από της παρελθούσης Κυριακής, συμπληρωθέντων όλων των συνδυασμών.

Ο συνδυασμός του κόμματος Φεσσά απετέλεσθη εκ των κ. κ. Γρηγ. Δασκαρόλη, Γεωργ. Φεσσά, Δημ. Αθανασοπούλου, Αθ. Γέρουλα, Σπηλ. Ποτηροπούλου, Γεωργ. Καρελά, Ιωσήφ Σχουμάχερ, Πολ. Κρασσακοπούλου, Δημ. Νικολοπούλου, Γεωργ. Πολυχρονέα. Μιχ. Πολυδούρη και Κωνστ. Κουτσαϊμάνη.

Ο συνδυασμός του κόμματος Εμπειρικού Κουμουνδούρου απετέλεσθη εκ των κ. κ. Φ. Βακαλοπούλου, Αντ. Σακελλαροπούλου, Ιω. Πουλοπούλου, Γ. Βαλσαμάκη, Ν. Κόλια, Δημ. Μπιζιμη, Νικ. Ρούτσι και Νικ. Πανοπούλου.

Ο συνδυασμός του κόμματος Στυλιανοπούλου-Μπαρδοπούλου ο Λαϊκός απετέλεσθη εκ των κ. κ. Παν. Καλογιάννη, Ευστ. Τσάμη, Ευστ. Καμπούκου, Σιμ. Μποσίνη, Ν. Πατρίκη, Δ. Κοκκίνη, Ν. Γεωργιάδου, Αν. Λαμπράκη, Παν. Μανουσοπούλου, Δημ. Πλεμμένου, Παν. Χαντζοπούλου και Αλ. Μπαρδοπούλου. Ομοίως απετέλεσθη η ανεξάρτητος ανορθωτική ομάς εκ των κ. κ. Δημ. Παπαδοπούλου, Παν. Καρελά, Στεφ. Ζαλμά, Θεόδ. Πανοπούλου, Χαρ. Κάβετα, Σαρ. Ντουφεξή, Μιχ. Τσερπέ και Παν. Μουσελίνου. Της ομάδος ταύτης το ανεξάρτητον και ανορθωτικόν αυτής πρόγραμμα μετά πολλής αδημονίας αναμένεται εν Μεσσήνη.

Το δε Μερλικόν κόμμα, φρονούν ότι ουδόλως δέον ν’ αναμεινγύεται κατά τας κοινοτικές εκλογάς και ότι κατ’ αυτάς δεν υπάρχει θέσεις δια τα κόμματα δεν κατήρτισεν ίδιον ψηφοδέλτιον. Αναγνωρίζον εξ άλλου την ηθικήν αξίαν και τον χρυσόν χαρακτήρα των προσώπων, άτινα να αποτέλούσι την ανεξάρτητον ανορθωτικήν ομάδα εκθύμως υποστηρίζει ταύτην δια τε της κομματικής και ηθικής αυτού ισχύος”(1).

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Λίγες ημέρες αργότερα ο πολιτευτής του Λαϊκού Κόμματος Π. Στυλιανόπουλος με ανακοίνωση κάνει γνωστό ότι παρά τις διαφορές του με τον Μπαρδόπουλο τον υποστηρίζει γιατί είναι εναντίον των τοπικών κομμάτων και “Λαϊκός”: “Εγράφη ότι κατηρτίσθησαν εν Μεσσήνη διάφοροι συνδυασμοί κοινοτικών συμβούλων και ότι έκαστος τούτων εκπροσωπεί ωρισμένον πολιτικό κόμμα. Δεν γνωρίζω αν έπρεπε να δοθή κομματικός χαρακτήρ εις εκλογάς καθαρώς τοπικού χαρακτήρος. Αισθάνομαι όμως το καθήκον να δικαιολογήσω την απόφασιν, εις ήν κατέληξα υποστηρίζων τον υπό τον κ. Μπαρδόπουλος συνδυασμόν. Μετά του κυρίου τούτου διίστάμεθα πολιτικώς, περιπλέον δε έχω και αφορμάς οικογενειακάς. Εν τούτοις ενόμισα ότι έπρεπε να υποστηρίξω τον συνδυασμόν τούτον 1) διότι ο κ. Μπαρδόπουλος εξ απαλών ονύχων καταμέμφεται των τοπικών κομμάτων και αποδίδει την στασιμότητα του τόπου εις την κακοποιόν τούτων επίδρασιν, 2) διότι ο κ. Μπαρδόπουλος φαίνεται εναρμονιζόμενος προς τας νέας Λαϊκάς ροπάς και 3) διότι φρονών ότι η περί τον κ. Μπαρδόπουλον ομάς θέλει εξυπηρετήσει λυσιτελέστερον τα συμφέροντα του τόπου. Εν τέλει προσθήμη ότι θα ήμην διατεθειμένος να παράσχω ακεραίαν

Φαναρτζήδες στα μπεζεστένια, έργο που έφερε τη σφραγίδα του Σπήλιου Ποτηρόπουλου, ξεκίνησε το 1927 και ολοκληρώθηκε τα επόμενα χρόνια – Από το αρχείο του Ν. Ρούτση

την υποστήριξίν μου και προς πάσαν άλλην ομάδα ήτις θα ενεφορείτο υπό των αυτών οίων και ο κ. Μπαρδόπουλος αρχών⁽²⁾.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΖΑΛΜΑ

Ο Πάνος Γ. Ζαλμάς ως ανεξάρτητος υποψή-

φιος κοινοτικός σύμβουλος, δημοσιεύει στις τοπικές εφημερίδες διακήρυξη και προγραμματικές θέσεις: “Με την πεποίθησιν ότι αι τοπικού συμφέροντος εκλογαί, ως είναι αι κοινοτικάί τοιαύται, δεν πρέπει να έχουν ποτέ κομματικόν χαρακτήρα και με τον άδολον σκο-

πόν να συντελέσω και εγώ εις την ευόδωσιν των τοσούτων οπισθοδρομψάντων κοινοτικών μας ζητημάτων, εδέχθην να εμφανισθώ ενώπιόν σας ως ανεξάρτητος υποψήφιος κοινοτικός σύμβουλος. Διότι μόνον υπό τοιαύτην προϋπόθεσιν είναι δυνατόν να έχη υπόστασιν τινά η έννοια της ανεξαρτησίας. Δεν χρειάζονται γνώσεις μεγάλαι ή πείρα μακρά δια να γνωρίση κανείς τας ανάγκας της κοινότητός μας. Ο ηλεκτροφωτισμός της, απαραίτητος πλέον δια την εν καλή σχετικώς αναλογία προοδευτικήν εξέλιξίν της, η κάποια, εφ' όσον οι πόροι της το επιτρέπουν, ρυμοτομία της, μέλλουσα να διευκολύνη την ηλεκτροφώτισιν, η εις μεγαλύτερον βαθμόν ύδρευσίς της και η επαύξησις των πόρων της σχετικώς και προς τον αυξηθέντα πληθυσμόν της και τας διαρκώς εντεινομένας ανάγκας της είναι στοιχειώδες, κατ' εμέ, καθήκον παντός κοινοτικού συμβουλίου. Αρκεί να μη έχη ούτος την ψυχήν του δούλην και να μη θέτη δεσμά εις την συνείδησίν του, ώστε να δύναται να επιτελή τα καθήκοντά του με σεβασμόν μεν προς τα πρόσωπα, αλλά και με αντικειμενικήν εκτίμησιν των πραγμάτων, μετά παρρησίας και σθένους, όσα εμπρέπουσιν εις άνδρας ευλαβουμένους την δημοσίαν γνώμην, αλλά και εαυτούς.

Υπό τοιαύτην άποψιν δεν βλέπω ποίαν θέσιν δύναται να έχη το κόμμα εις τοιούτου είδους εκλογάς. Όταν μάλιστα τούτο δεν είναι ένωσος ατόμων εξυπηρετούντων γενικωτέραν τινά πολιτικήν ιδεολογίαν, συννηωμένων προς άλλα δια της αυτής κεντρικής πολιτικής και ηθικής αρχής και διοικούμενον υπό του εκάστοτε άριστου των ομοφρονούντων ή τουλάχιστον ακολουθούντων τας δημοσία εξενεχθείσας και παρ' αυτών ασπαστάς γενομένας γνώμας πολιτικού τινός άνδρός, αλλ' όταν, ως τούτο συμβαίνει εις τα τοπικά κόμματα, είνε άθροισμα ανθρώπων φερομένων τυφλώς και χωρίς συνείδησιν όπισθεν οιουδήποτε τοπάρχου οδηγούντος τούτους πότε εδώ και πότε εκεί, ουχί τουλάχιστον όπου τείνουν αι τυχόν υπάρχουσαι πολιτικάί αυτού πεποιθήσεις, αλλ' όπου εκάστοτε φυσά ο άνεμος του ατομικού αυτού συμφέροντος. Τοιαύται

ένωσεις δεν είναι πλέον πολιτικά κόμματα. Είνε πολιτικός εξανδραποδισμός, αληθής πολιτική και ηθική πανώλης. Εν τοιαύτη δε περιπτώσει η τυχόν επιτυχία μου ως κοινοτικού συμβούλου παύει να με ενδιαφέρει ως κατάκτησις πολιτικού αξιώματος. Ως αγών όμως κατά της λύσης των τοπικών κομμάτων με ενδιαφέρει τα μέγιστα. Όσον αφορά το μέτρον της παρούσης εκλογής νομίζω ότι το παρελθόν εκάστου υποψηφίου είναι αψευδής διδάσκαλος περί του μέλλοντος. Εν συγκρίσει δε προς το παρόν παρέχει ασφαλή την κρίσιν της περί εκάστου εκτιμήσεως. Και θέλω να πιστεύω ότι οι συμπολίται μου θ' αναγνωρίσουν, ότι οι εν τω παρελθόντι αγώνες μου δίδουν το δικαίωμα να υπολογίζω από της εκτιμήσεώς των⁽³⁾.

ΝΕΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Στη συνέχεια ανακοινώνονται οι "υποψήφιοι κοινοτικοί σύμβουλοι του υπέρ των τοπικών συμφερόντων ανεξαρτήτου συνδυασμού Μεσσήνης" που είναι οι Φώτης Βακαλόπουλος, Γεώργιος Βαλσαμάκης, Νικόλαος Γιαννόπουλος, Νικόλαος Κόλλιας, Δημήτριος Μπιζιμης, Λεωνίδας Πετρόπουλος, Ιωάννης Πουλόπουλος, Νικόλαος Ρούτσπς, Αντώνιος Σακελλαρόπουλος⁽⁴⁾.

Την ίδια ημέρα ανακοινώνεται πληροφορία για ανεξάρτητο συνδυασμό: "Καθ' α ευχαρίστως πληροφορούμεθα εις τας επικείμενας κοινοτικάς εκλογάς, θέλει κατέλθη εν Μεσσήνη εις τον εκλογικόν αγώνα ομάς ανεξαρτήτων αποτελούμενη εκ των κ. κ. Δημ. Χρόνη, Ιω. Κούτη και Ανδρ. Παναγοπούλου, γνωστών δια τα προοδευτικά και ανεξάρτητα αυτών φρονήματα ως και δια τας πολυτίμους υπηρεσίας τας οποίας προσέφερον εις την Φιλοπρόδοον Ένωσιν και τον Μουσικογυμνασικόν Σύλλογον. Δια την απόφασίν των ταύτην συχαίρομεν τους φιλοπροόδους τούτους κυρίους εγκαρδίως"⁽⁵⁾.

Και ακολουθεί κοινή διαφήμισις με τίτλο "υποψήφιοι κοινοτικοί σύμβουλοι Μεσσήνης" σε συνδυασμό που συμμετέχουν οι Πολυζώης Κρασσακόπουλος, Δημήτριος Αθανασόπουλος, Ιωσήφ Σχουμάχερ, Κωνσταντίνος Κουτσαϊμάνης,

Αθανάσιος Γέρουλας, Γρηγόριος Δασκαρόλης, Μιχαήλ Πολυδούρης, Γεώργιος Πολυχρονέας, Γεώργιος Καρελάς, Γεώργιος Φεσσάς, Σπύλιος Ποτηρόπουλος, Δημ. Νικολόπουλος (Λυβαίος)⁽⁶⁾.

Ο πολιτευτής Μεσσήνης Κωνσταντίνος Πάικου Καλαμαριώτης σε διακήρυξη “προς τους συμπολίτες των κοινοτήτων της επαρχίας Μεσσήνης” τους καλεί να ψηφίσουν τους “άριστους”: “Εις τας κοινοτικές εκλογάς θα κατέλθω και εγώ, ως κάθε πολίτης, δια να δώσω την ψήφον μου εις τους άριστους των συμπολιτών μου, άνευ πολιτικού χρώματος, Την σύστασιν αυτήν λαμβάνω την τιμήν να κάμω και προς όλους τους συμπολίτες μου, καθ’ όσον φρονώ, ότι τα κοινοτικά εν γένει ζητήματα πρέπει να μένουν μακράν των πολιτικών αγώνων, τα δε πολιτικά πάθη να θάπτονται εις τα σύνορα της κοινότητας”⁽⁷⁾.

Την ημέρα των εκλογών έχουμε μια ακόμη δήλωση υποστήριξης υποψηφίου και από... ετεροδημότη: “Δηλώ ότι κατά τας σημερινάς δημοτικές και κοινοτικές εκλογάς θα υποστηρίξω εκθύμως μετ’ ευαρίθμων φίλων μου, μεθ’ ών συγκαταριθμείται και ο αξιότιμος κ. Γεώργιος Πετρόπουλος επί τούτω κατελθών εξ Αθηνών, την υποψηφιότητα του κ. Πάνου Μαουσοπούλου (Λεονταρίτη) υποψηφίου κοινοτικού συμβούλου Μεσσήνης – Ο δηλών Αριστ. Α. Δημόπουλος”⁽⁸⁾.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Δεν γνωρίζουμε ποίοι ακριβώς ήταν τελικά οι υποψήφιοι, αλλά τα αποτελέσματα φέρνουν στο κοινοτικό συμβούλιο υποψηφίους από διάφορους συνδυασμούς καθώς ανακοινώνεται ότι: “Ανεδείχθησαν τακτικά μέλη της πλειοψηφίας οι κ. κ. Δημ. Αθανασόπουλος δια ψήφων 617, Γ. Φεσσάς 485, Π. Καρελάς 433, Σ. Ποτηρόπουλος 417, Θ. Πανόπουλος 412, Στ. Ζαλμάς 411, Π. Κρασσακόπουλος 400, Π. Χατζόπουλος 374. Τακτικά της μειοψηφίας οι κ. κ. Αθ. Γέρουλας με 337, Ι. Σχουμάχερ 333, Δ. Χρόνης 331 και Δ. Νικολόπουλος 331”⁽⁹⁾.

Αυτό που έχει να παρατηρήσει κάποιος είναι

πως η διάκριση “πλειοψηφία-μειοψηφία” δεν αντιστοιχεί σε συνδυασμούς αλλά αναφέρεται σε πρόσωπα, ενώ οι κοινοτικοί σύμβουλοι είναι 12 και... δεν πρόκειται για λάθος. Αν επιστρέψουμε στους συνδυασμούς θα διαπιστώσουμε ότι οι μεγαλύτεροι έχουν ισάριθμους υποψηφίους, ενώ 12 σύμβουλοι εμφανίζονται και στη συνέχεια. Αυτό οφείλεται σε ένα περίεργο εκλογικό σύστημα και είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι η “Σημαία” στις οδηγίες προς τους ψηφοφόρους με βάση υπουργικές εγκυκλίους αναφέρει ότι οι ψηφοφόροι πρέπει να γράψουν στα ψηφοδέλτια τόσα ονόματα όσοι και οι εκλεγόμενοι και να μην... ασχολούνται με το ποιοί θα εκλεγούν: “Πρώτα πρώτα πρέπει να γνωρίζουν οι εκλογείς των κοινοτήτων ότι εις κάθε ψηφοδέλιον ο εκλογεύς θ’ αναγράψη εις το ψηφοδέλιόν του τόσα ονόματα υποψηφίων όσος είναι ο αριθμός των εκλεκτέων συμβούλων. Εάν π. χ. μια Κοινότης εκλέγει πέντε συμβούλους, ο εκλογεύς θ’ αναγράψη εις το ψηφοδέλιόν του πέντε ονόματα υποψηφίων. Τα ονόματα πέραν του αριθμού πέντε αναγραφόμενων δεν θα λαμβάνονται υπ’ όψει. Όσοι λοιπόν οι εκλεγόμενοι σύμβουλοι, τόσα ονόματα θα αναγράφονται. Πέντε είναι οι εκλεκτέοι; πέντε ονόματα θα αναγράφονται. Οκτώ είναι οι εκλεκτέοι; οκτώ θ’ αναγράφονται. Τώρα ποίοι θα ανακηρυχθούν τακτικοί και ποίοι αναπληρωματικοί, τούτον δεν είναι έργον του εκλογέως. Αυτό είναι έργον του δικαστικού αντιπροσώπου και της εφορευτικής επιτροπής”⁽¹⁰⁾.

Από συγκρίσεις και με αποτελέσματα σε άλλες κοινότητες φαίνεται ότι είχαν καθοριστεί αριθμοί “πλειοψηφίας” και “μειοψηφίας” συγκεκριμένοι ανάλογα με τον αριθμό των κοινοτικών συμβούλων. Εν προκειμένω εκλέγονταν ως “πλειοψηφία” οι 8 πρώτοι και αναπληρωματικοί τους ορίζονταν κάποιοι (συγκεκριμένοι στον αριθμό) από αυτούς που ακολουθούσαν σε ψήφους. Οι επόμενοι εκλέγονταν ως “μειοψηφία” 4 σύμβουλοι και ορίζονταν (συγκεκριμένοι και πάλι στον αριθμό) αναπληρωματικοί τους. Με αυτό τον τρόπο προσπαθούσαν

να διασφαλίσουν ότι δεν θα έπαιρναν το σύνολο των εδρών από ένα συνδυασμό αν εμφανιζόταν αυτός συμπαγής. Η αντίστοιχη ρύθμιση του νόμου ΔΝΖ΄ του 1912 με τον οποίο δημιουργήθηκαν οι κοινότητες, προέβλεπε ότι οι ψηφοφόροι έγραφαν ονόματα σε αριθμό που αντιστοιχούσε στα 2/3 των εκλεγόμενων, ακριβώς για να διασφαλισθεί ότι δεν θα εκλέγονταν από μια παράταξη.

Τις επόμενες ημέρες εμφανίζεται στις τοπικές εφημερίδες ένα ευχαριστήριο του Παν. Χατζόπουλου: “Αισθάνομαι την υποχρέωσιν όπως δημοσία εκφράσω τας ευχαριστίας μου προς όλους ανεξαιρέτως τους εκλογείς της Κοινότητος Μεσσήνης οίτινες ενθέρμως υποστηρίξαντές με με περιέβαλον δια της εμπιστοσύνης τους εκλέξαντές με Κοινοτικόν Σύμβουλον υπόσομαι εις τους αγαπητούς συμπολίτας μου ότι θα αφιερώσω όλας μου τας δυνάμεις ίνα φανώ αντάξιος της ανατεθείσης μοι εντολής. Θα υπεραμυνθώ των συμφερόντων της Κοινότητός μου κατά παντός υπονομευτού, όποιος δήποτε και αν είναι αυτός. Είμαι δε βέβαιος ότι θα φέρω εις πέρας το βαρύ τούτο έργο το οποίον μοι ανέθεσεν η εμπιστοσύνη των συμπολιτών μου”⁽¹¹⁾.

ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΕΣ

Σύμφωνα με το νόμο οι πρόεδροι των κοινότητων εκλέγονταν κάθε χρόνο με εκλογή μεταξύ των μελών τους και για να εκλεγεί κάποιος για δεύτερη συνεχή χρονιά θα έπρεπε να πάρει τα 2/3 των ψήφων.

Φαίνεται ότι αμέσως μετά τις εκλογές υπήρξαν παραιτήσεις καθώς ως πρόεδρος της Κοινότητας το 1926 εμφανίζεται ο Αλεξ. Μπαρδόπουλος⁽¹²⁾ που δεν είχε αρχικά εκλεγεί.

Το 1927 εκλέγεται ως πρόεδρος ο Ιωσήφ Σχουμάχερ, αντιπρόεδρος Σπηλ. Ποτηρόπουλος ενώ κοινοτικοί σύμβουλοι εμφανίζονται οι Πολύβιος Κρασσακόπουλος, Γεώργιος Φεσσάς, Στέφανος Ζαλμάς, Γεώργιος Πολυχρονέας, Παν. Χαντζόπουλος, Ευστάθιος Καμπούκος, Π. Καρελάς, Αλεξ. Μπαρδόπουλος, Ευστ. Τσάμης, Κ. Κουτσαϊμάνης⁽¹³⁾. Οπως φαίνεται από τα ονόματα

υπήρξαν και άλλες παραιτήσεις καθώς εμφανίζονται νέα πρόσωπα.

Το 1928 εκλέγεται πρόεδρος ο Σπήλιος Ποτηρόπουλος, αντιπρόεδρος ο Πολύβιος Κρασσακόπουλος και ως κοινοτικοί σύμβουλοι εμφανίζονται οι Κων. Κουτσαϊμάνης, Δημ. Χρόνης, Μιχ. Πολυδούρης, Στεφ. Ζαλμάς, Δημ. Κοκκίνης, Γεωρ. Πολυχρονέας, Ευστ. Καμπούκος, Αθ. Γέρουλας, Μίμης Νικολόπουλος⁽¹⁴⁾.

Ο Σπήλιος Ποτηρόπουλος εκλέγεται πρόεδρος και το 1929⁽¹⁵⁾ αλλά το Σεπτέμβριο γίνονται νέες δημοτικές εκλογές στις οποίες εκλέγεται πρόεδρος ο Παν. Κορκονικήτας⁽¹⁶⁾.

Παρατηρούμε ότι στις εκλογές του 1925 ανακοινώνεται ότι θέτει υποψηφιότητα ο Φώτιος Βακαλόπουλος – και αν αληθεύει η αρχική πληροφορία - δεν εκλέγεται ούτε σύμβουλος, ενώ δεν θέτει υποψηφιότητα ο Παν. Κορκονικήτας που επανέρχεται το 1929 και εκλέγεται πρόεδρος. Και οι δύο είχαν διατελέσει πρόεδροι της κοινότητας σε διάφορες περιόδους κατά το διάστημα 1916-1925. Το 1925 μάλιστα ο Βακαλόπουλος ήταν πρόεδρος μέχρι την ημέρα των εκλογών.

Πηγές

- (1) “Σημαία” 13/10/1925
- (2) “Σημαία” 16/10/1929
- (3) “Σημαία” 18/10/1925
- (4) “Σημαία” 20/10/1925
- (5) “Σημαία” 20/10/1925
- (6) “Σημαία” 23/10/1925
- (7) “Θάρρος” 23/10/1925
- (8) “Σημαία” 25/10/1925
- (9) “Θάρρος” 30/10/1925
- (10) “Σημαία” 24/10/1925
- (11) “Σημαία” 1/11/1925
- (12) “Σημαία” 18/8/1926
- (13) “Σημαία” 21/8/1927
- (14) “Θάρρος” 14/8/1928
- (15) “Θάρρος” 18/8/1929
- (16) “Θάρρος” 19/9/1929

1929: ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΚΟΡΚΟΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑ Ο ΠΟΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οι επόμενες αυτοδιοικητικές εκλογές γίνονται στις 4 Αυγούστου 1929. Η προεκλογική κίνηση είναι ζωηρή και στις εκλογές ετοιμάζονται να πάρουν μέρος τέσσερεις συνδυασμοί όπως μας πληροφορεί ο ανταποκριτής της “Σημείας” ο οποίος και υπογράφει ως “Παμίσειος”: “Η προεκλογική κίνηση προσέλαβε από της χθες κάποιον εξαιρετικήν ζωηρότητα. Οι διάφοροι υποψήφιοι θερμαινόμενοι από την φιλοδοξίαν του να προσφέρουν τας υπηρεσίας των εις την Κοινότητα, εξεβραχνιάσθησαν κατά το δη λεγόμενον και διατρέχουν τας συνοικίας και τα καφενεία, ικετεύοντες, παρακαλούντες, υποσχόμενοι και αναπτύσσοντες το πρόγραμμά των. Ευτυχώς οι προεκλογικές συζητήσεις δεν εξέρχονται των ορίων της ευπρεπείας και της ηρεμίας, διότι όλοι οι υποψήφιοι είναι πεπεισμένοι περί της επιτυχίας, αφ’ ού ουδείς τους αρνείται την ψήφον του.

Εχουν καταρτισθεί μόνον... τέσσαρες συνδυασμοί. Ο εις υπό τον νυν Πρόεδρον κ. Σπηλ. Ποτηρόπουλον με με χρώμα Φεσσικόν. Ο έτερος Μερλικός υπό τον ιατρόν κ. Κορκονικήταν. Ο άλλος Εμπειρικός υπό τον δικηγόρον κ. Ζαλμάν. Οι υποψήφιοι ούτοι λόγω του κομματικού των χρώματος ονομάζονται εμπειρογνώμονες. Ο άλλος συνδυασμός είναι Γεωργικός με πρόγραμμα καθαρώς Γεωργικόν. Οι αντίπαλοί των τους χαρακτηρίζουν ως Γεωργικοφανεείς.

Ιδού οι συνδυασμοί:

Μερλικοί: Π. Κορκονικήτας ιατρός. Σ. Αναγνωστόπουλος δικηγόρος. Κ. Φωτόπουλος έμπορος. Π. Πλεμμένος σιδηρέμπορος. Ι. Κωνσταντόπουλος έμπορος. Δ. Στασινόπουλος κτηματίας. Θωμάς Ρούτσης εμποροκτηματίας. Ι. Καρακώστας φαρμακοποιός. Γ. Γκουζούνης κτηματίας. Δ. Δασκαρόλης έμπορος. Αθ. Γέ-

ρουλας δερματέμπορος. Ι. Νέλλος κτηματίας. Μ. Σιδέρης έμπορος. Αντ. Σακελλαρόπουλος έμπορος. Γ. Μπουρελιάς παντοπώλης.

Φεσσικοί: Σ. Ποτηρόπουλος εμποροκτηματίας. Κ. Κουτσαϊμάνης κτηματίας. Μ. Πολυδούρης έμπορος. Δημ. Νικολόπουλος κτηματίας. Π. Χρυσούλης απόστρατος υπομοίραρχος. Δ. Κοκκίνης υποδηματοποιός. Γ. Καλογερόπουλος έμπορος. Ι. Πάσσαρης ράπτης. Παύλος Πανταζόπουλος κτηματίας. Πολύβιος Κρασσακόπουλος έμπορος. Μ. Τσερπές έμπορος. Π. Ζαγκλακάς υποδηματοποιός. Αναστ. Λαμπράκης σιδηρουργός. Χαρ. Κάββετας δερματέμπορος. Γ. Μιχαλόπουλος κρεοπώλης.

Εμπειρικοί: Π. Ζαλμάς δικηγόρος. Αθ. Καρελάς παντοπώλης. Δημ. Μπιζίμης έμπορος. Πούλος Κάββετας κτηματίας. Γ. Τουφεξής κτηματίας. Β. Τσίκινης δερματέμπορος. Ι. Παπαδόπουλος έμπορος. Π. Αποστολόπουλος κουρεύς. Γρηγ. Δασκαρόλης υαλοπώλης. Δ. Ανδρουσινός φαρμακοποιός. Γ. Κοκκίνης υποδηματοποιός.

Γεωργικοί: Ανδρ. Παπαδόπουλος κτηματίας. Σωτ. Παναγόπουλος κτηματίας. Κων. Παπαδόπουλος ορυζοκαλλιεργητής. Μιλτ. Δουβόγιαννης ορυζοκαλλιεργητής. Ν. Πουλάκος καφεπώλης. Ευστ. Καμπούκος κτηματίας. Δημ. Αργυρόπουλος κτηματίας. Γ. Παντελάκης κτηματίας. Δημ. Ντόκος κτηματίας. Γεωρ. Πολυχρονέας κτηματίας. Κων. Πατρίκης κτηματίας. Π. Τσαγκλής κτηματίας. Σπυρ. Γαλανάκης ορυζοκαλλιεργητής. Ν. Φάκωνας κτηματίας. Π. Κατσούρος σπουδαστής

Ανεξάρτητοι: Δημ. Νικολόπουλος. Γ. Μακρυγιάννης

Αναμένονται πολλά προεκλογικά εκπλήξεις. Εξ όλων των υποψηφίων εκείνου του οποίου η επιτυχία θεωρείται βεβαία είναι του κ. Ποτη-

ΜΕΣΣΗΝΗ : ΤΟ ΠΡΩΘΝ

7. - MESSÈNE (Nissi). — Le Monument aux Morts

Το πάρκο στις αρχές της δεκαετίας του 1930 – Από καρτ ποστάλ σε φωτογραφία του Πέτρου Καλονάρου

ροπούλου του οποίου την δράσιν και αμεροληψίαν και δραστηριότητα αναγνωρίζουν και οι φίλοι του και οι αντίπαλοί του”⁽¹⁾.

Όπως φαίνεται στις εκλογές γίνονται περιουσίες σε γειτονίες και καφενεα, υποσχέσεις και... ανταγωνισμό. Τα “κόμματα” παραμένουν με προσωποπαγή χαρακτήρα και το Νησί κυριαρχούν τρεις “πολιτικές οικογένειες”: Μερλόπουλου, Φεσσά και Κουμουνδούρου. Της τελευταίας οι υποψήφιοι χαρακτηρίζονται ως “Εμπειρικοί” καθώς πολιτευόμενος είναι ο Αλέξανδρος Εμπειρικός – Κουμουνδούρος. Εγγονός του Αλέξανδρου Κουμουνδούρου από την κόρη του Ολγα η οποία είχε παντρευτεί Εμπειρικό της οικογένειας των εφοπλιστών. Τα δυό παιδιά του Αλέξανδρου Κουμουνδούρου δεν είχαν αγόρια και ο βουλευτής Σπύρος υιοθέτησε τον Αλέξανδρο Εμπειρικό ο οποίος και απέκτησε δεύτερο επώνυμο Κουμουνδούρος. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στους “Γεωργικούς”

συμμετέχουν οι μεγαλύτεροι των ορυζοκαλλιεργητών με εργοστάσια (Π. Γαλανάκης, Κ. Παπαδόπουλος και αργότερα Μιλτ. Δουβόγιαννης) και γιαυτό ενδεχομένως ο χαρακτηρισμός “γεωργικοφανείς”, αλλά και ορισμένοι που είχαν πρωταγωνιστήσει για τη δημιουργία του συνεταιρισμού ορυζοκαλλιεργητών. Η προτίμηση της “Σημαίας” είναι προφανής καθώς ο συνδυασμός των Φεσσιικών αντιστοιχούσε στο Λαϊκό Κόμμα. Το δημοσίευμα έχει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον καθώς σε αυτό αποτυπώνεται η κατανομή μεγάλων οικογενειών και παραγόντων ανάμεσα σε διάφορους κομματικούς σχηματισμούς.

ΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΙ

Στην επόμενη ανταπόκριση υπάρχει ειδική αναφορά στους ανεξάρτητους μεταξύ των οποίων ξεχώριζε ο Φωκίωνας Βρεττός ο οποίος

περιγράφεται έτσι όπως ακριβώς τον γνωρίσαμε τα πολύ νεότερα χρόνια: “Όσον πλησιάζουν αι ημέραι των κοινοτικών εκλογών, τόσο η κίνησις των υποψηφίων γίνεται ζωηροτέρα. Όλοι οι συνδυασμοί ευρίσκονται εν ακαταπαύστω κινήσει, σκορπίζοντες αφειδώς υποσχέσεις. Μέσα όμως εις την κίνησιν αυτήν κανείς όμως δεν ημπορεί να δει κάπου το ασφαλές συμπέρασμα της εκλογής. Τα κόμματα εις α προσετέθη και το Αγροτικόν, εργάζονται πυρετωδώς δια την επιτυχίαν των συνδυασμών των, όλοι δε διεκδικούν αναλόγους έδρας. Εκείνο το οποίο φαίνεται περισσότερο βέβαιον είνε ότι οι εφετεινάί κοινοτικάί εκλογαί θα λάβουν χαρακτήραν πραγματικώς εκλεκτικόν. Και είναι αλήθεια ότι άπαντα τα ψηφοδέλτια περιέχουν εις τους κόλπους των λόγω του όγκου των υποψηφίων, ώστε η τοιαύτη εκλογή να είνε τελείως δικαιολογημένη.

Μεταξύ των υποψηφίων διακρίνομεν και τους ανεξαρτήτους. Εκ τούτων ο κ. Φωκίων Βρεττός, το αγαπημένο παιδί του Νησιού, φιλοπρόοδο, μορφωμένο, ήσυχο, έχει κινήσει την συμπάθειαν των συμπολιτών εις τρόπον ώστε πολλάί και βέβαιοι ελπίδες να γεννώνται περί της επιτυχίας του. Η αλήθεια είνε ότι η παρουσία του εις το Κοινοτικόν Συμβούλιον θέλει πολλά ωφελήση την πόλιν μας. Επίσης ο έτερος των υποψηφίων ανεξαρτήτων κ. Μακρυγιάννης όστις το πρώτον κατέρχεται εις την πολιτικήν καθ’ ά τουλάχιστον αποφθέγγεται έρχεται εις την πρώτην σειράν των επιτυχόντων. Τούτου αναμένεται η πολιτική ομιλία καθ’ ήν – κατά την γνώμην των ενδιαφερομένων – θα αποσπάση και το 6% των μη πολιτικών του φίλων. Εκ των συνδυασμών ο Φεσσικός με αρχηγόν τον Σπήλιον Ποτηρόπουλον του οποίου η δράσις και η εργατικότητα κατά την διάρκειαν της προεδρίας του είνε γνωστή εις τους συμπολίτας του φέρει και πάλιν ασφαλώς εις την σειράν των παμψηφεί εκλεγσομένων. Δια τον Μερλικόν με αρχηγόν τον ιατρόν κ. Πάνον Κορκονικήταν πολλά τα καλά λέγονται και πολλά ενέργεια καταβάλλονται δια την υπερίσχυσιν του ως επίσης και δια τον νεοούστατον

Αγροτικόν. Ο Κουμουνδουρικός υπό την ηγεσίαν του κ. Πάνου Ζαλμά, εγκρίτου δικηγόρου της πόλεως, διεκδικεί και αυτός τας έδρας του. Ο συνδυασμός ούτος πολλά υπόσχεται να διορθώση των τοπικών μας πραγμάτων. Ελπίζεται δε ότι κανείς των συμπολιτών μας δεν θα παραλείψη να τιμήση δια του προς τον συνδυασμόν ψήφου του τον εκλεκτόν πολιτευτήν κ. Εμπειρίκον του οποίου η στοργή και η αγάπη προς τον τόπον έχει παντοειδώς εκδηλωθεί⁽²⁾.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι εκλογές γίνονται στις 4 Αυγούστου, πρωτεύει ο Παν. Κορκονικήτας ο οποίος έχει και την πλειοψηφία στο νέο κοινοτικό συμβούλιο: “Εξεδόθησαν ήδη τ’ αποτελέσματα των Κοινοτικών εκλογών Μεσοήνης. Κατά ταύτα εξελέγησαν οι κ. κ. Παν. Κορκονικήτας 613, Ντίνος Φωτόπουλος 577, Σπήλιος Ποτηρόπουλος 551, Ιωαν. Καρακώστας 502, Παν. Πλεμμένος 422, Θωμάς Ρούτσης 412, Δημ. Δασκαρόλης 377, Πολ. Κρασσακόπουλος 377, Μιχ. Πολυδούρης 367, Σ. Αναγνωστόπουλος 366, Ι. Κωνσταντόπουλος 332, Κων. Κουτσαϊμάνης 332, Παν. Χρυσούλης 325, Δημ. Κοκκίνης 324, Γεωρ. Τσερπές 313⁽³⁾.”

Η εκλογή του προέδρου ήταν έμμεση από το Κοινοτικό Συμβούλιο και γινόταν κάθε χρόνο. Το 1929 και το 1930 εξελέγη ο Παν. Κορκονικήτας⁽⁴⁾. Το 1931, 1932 και 1933 εξελέγη ο Σπηλ. Ποτηρόπουλος⁽⁵⁾.

Πηγές

- (1) “Σημαία” 24/7/1929
- (2) “Σημαία” 1/8/1929
- (3) “Σημαία” 9/8/1929
- (4) “Σημαία” 19/9/1929, “Θάρρος” 18/9/1930
- (5) “Θάρρος” 18/9/1931, 18/9/1932, 17/9/1933

1934: Η ΠΡΩΤΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΚΕ

Οι υποψήφιοι κοινοτικοί σύμβουλοι του “Ενιαίου Μετώπου” – Από το “ΡΙζοσπάστη”

Οι δημοτικές εκλογές του 1934 είναι οι τελευταίες πριν τον πόλεμο, αλλά οι πρώτες κατά τις οποίες πλέον οι τοπικοί συνδυασμοί αντιστοιχούν σε εθνικής εμβέλειας κόμματα και παίρνουν χαρακτήρα πολιτικού ανταγωνισμού. Στο Νησί εμφανίζονται γνωστά πρόσωπα όχι πλέον με “προσωπικά κόμματα” αλλά εκφράζοντας πολιτικά το Λαϊκό Κόμμα (που είναι και στην κυβέρνηση) και το Φιλελεύθερο αλλά

ταυτόχρονα εμφανίζεται για πρώτη φορά με συνδυασμό το ΚΚΕ, ενώ υποψηφιότητα θέτουν και αγροτιστές.

ΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ

Η πρώτη πληροφορία προέρχεται από το “ΡΙζοσπάστη” που κάνει γνωστό ότι: “Στο Νησί Καλαμών συνήλθε η εκλογική επιτροπή του Ενιαίου Μετώπου και αποφάσισε να μαζέψει

για τα εκλογικά έξοδα 800 δραχμές⁽¹⁾. Λίγες ημέρες αργότερα μαθαίνουμε και τα ονόματα των υποψηφίων του Ενιαίου Μετώπου: “Έγινε φαρδειά προεκλογική σύσκεψη εργατών, αγροτών και μικροεπαγγελματιών. Βγήκε εκλογική επιτροπή που αποφάσισε να μαζέψει 800 δραχμές για τα έξοδα. Υποδείχτηκαν 5 υποψήφιοι, οι σύντροφοι Φ. Σαραντάκης, Τρ. Μπρούμος, Π. Μαντζήρος. Β. Κόκιος, Ν. Γεωργόπουλος. Μαζεύτηκαν 150 δραχμές ως τώρα. Ο έρανος προχωρεί⁽²⁾”. Από τα ονόματα φαίνεται ότι κάποια δεν έχουν γραφτεί σωστά αλλά δεν θα έπρεπε να “αυθαιρετήσουμε” με διορθώσεις.

Ισχυρή βάση είχε το ΚΚΕ στη Μικρομάνη και στο προεκλογικό πρόγραμμα του συνδυασμού που παρουσίασε εκεί είχε ως αίτημα και το “φτιάξιμο όλων των Κοινοτικών δρόμων και ενός δρόμου αμαξωτού, που να συγκοινωνούμε με τη Μεσσήνη⁽³⁾”. Πρέπει να σημειωθεί ότι μέχρι και τη δεκαετία 1950-1960 υπήρχαν ισχυρότατοι δεσμοί ανάμεσα σε Νησί και Μικρομάνη καθώς η απόσταση ήταν μικρότερη από την Καλαμάτα μέσα από τους δρόμους του βάλτου.

Λίγο αργότερα η “Σημαία” πληροφορεί για την προεκλογική κίνηση δίνοντας μια εικόνα για την “ταυτότητα” των συνδυασμών: “Και εις την γείτονα Μεσσήνην ο προεκλογικός αγών ήρξατο ζωηρότατος. Οι υποψήφιοι κοινοτικοί σύμβουλοι των δύο συνδυασμών - Ποτηρόπουλου και Κορκονικήτα - περιέρχονται τας συνοικίας της πόλεως και ζητούν την ψήφον των συμπολιτών των. Ενώ εις τα καφενεία και τα άλλα κέντρα της Μεσσήνης αι συζητήσεις αι προεκλογικαί δίνουν και παίρνουν. Αν και οι δύο συνδυασμοί παρουσιάζονται ως ισχυροί αρκετά, εν τούτοις, η επιτυχία του υπό τον κ. Ποτηρόπουλον συνδυασμού είναι πλέον ή βεβαία, διότι συγκεντρώνει τας συμπαθείας όλων, βενιζελικών και αντιβενιζελικών. Ψήφους αρκετούς επίσης προβλέπεται ότι θα συγκεντρώσει και ο Αγροτικός συνδυασμός. Ας σημειωθεί ότι εις την Μεσσήνην εκτίθενται και οι κομμουνισταί οίτινες κατέρχονται με ιδιαίτερον ψηφοδέλιον⁽⁴⁾”.

Από διαφημιστικό δημοσίευμα πληροφορούμαστε ότι επικεφαλής του Αγροτικού Συνδυασμού ήταν ο Ν. Τσιχριτζής: “Αγρόται, επαγγελματαί Μεσσήνης - Ψηφίσατε με φανατισμό τον Αγροτικό Συνδυασμό Μεσσήνης υπό την ηγεσίαν του λαοφιλούς υποψηφίου κ. Ν. Τσιχριτζή. Ολοι την ψήφον σας εις τον Αγροτικόν Συνδυασμόν δια τα συμφέροντα της κοινότητος, δια το καλόν σας⁽⁵⁾”.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ “ΕΝΙΑΙΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ”

Το Φεβρουάριο του 1934 δημοσιεύτηκε στο “Ριζοσπάστη” ένα κείμενο που ισοδυναμεί με “προεκλογική διακήρυξη” του συνδυασμού στη Μεσσήνη: “Οχτώ ολόκληρα χρόνια λυμαίνεται την Κοινότητά μας η κλίκα Φεσσά-Ποτηρόπουλου. Στο διάστημα αυτό κατάφεραν να δέσουν τους εργαζομένους με μια ληστρική σύμβαση με την Ηλεκτρική Εταιρεία, στην οποία έδωσαν το δικαίωμα να ζητάει για εγκατάσταση μιάς μόνο λάμπας 400 δραχμές, ενώ τα υλικά δεν στοιχίζουν παραπάνω από 75 δραχμές, να αυξάνει όποτε και όσο αυτή θέλει την τιμή ρεύματος (όπως προ ενός χρόνου την αύξησε κατά 2 δραχμές το κιλοβάτ) και γενικά τα εκμεταλλεύεται ασύδοτα και προνομιακά τους εργαζόμενους.

Οι κοινοτάρχες μας ακόμα σπατάλησαν 50.000 δραχμές για την ύδρευσης του τόπου κι’ από τις 8 βρύσες, που ανοίχτηκαν μόνο οι τρεις λειτουργούν. Αντίθετα φρόντισαν νάχουν μπόλο νερό τα σπίτια τους και τα οικόπεδά τους.

Σύγχρονα όλοι οι δρόμοι στις γειτονιές έχουν καταντήσει σωστά ρέματα κι’ όταν βρέχει μεταβάλλονται σε χειμάρρους. Παντού σχηματίζονται γούβες, χαντάκια. Και μέσα στο βούρκο αυτό κυλιούνται βόδια, γουρούνια, πρόβατα, φτωχόπαιδα.

Η ελονοσία κατάντησε τους περισσότερους φτωχούς κατοίκους προφυματικούς, σωστούς σκελετούς.

Οι άνθρωποι που χρόνια τώρα διοικώντας μας έφεραν σε τέτοια χάλια, ζητάνε την ψήφο μας. Οι εργάτες, φτωχομεσαίοι αγρότες και βιοπαλαιστές της Μεσσήνης ας τους απαντήσουν

ψηφίζοντας μόνο το κόκκινο ψηφοδέλτιο, που αποτελείται από αγωνιστές ικανούς να τους εξυπηρετήσουν – Μεσσήνη 3 του Φλεβάρη – Ανταποκριτής”⁽⁶⁾. Η δημοσίευση της ομαδικής φωτογραφίας στο “Ριζοσπάστη” είναι μοναδική, σπάνιο γεγονός για εκείνη την εποχή.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι εκλογές έγιναν λίγες ημέρες αργότερα και κέρδισε η παράταξη του Λαϊκού Κόμματος υπό τον Ποτηρόπουλο: “Κατά τα ανακοινωθέντα αποτελέσματα των Κοινοτικών εκλογών Μεσσήνης επέτυχον οι κάτωθι δέκα Λαϊκοί κοινοτικοί σύμβουλοι, υποστηρικθέντες παρά του γερουσιαστού κ. Εμμ. Φεσσά: Σπ. Ποτηρόπουλος, Ι. Καρακώστας, Μ. Πολυδούρης, Κ. Κουτσαϊμάνης, Δ. Κοκκίνης, Α. Λαμπράκης, Α. Καρελάς, Ι. Αβαρλής, Α. Σακελλαρόπουλος, Γ. Μιχαλόπουλος.

Επίσης οι βενιζελικοί υποστηριζόμενοι από την αντιπολίτευση: Αν. Πετρόπουλος, Π. Κορκονικήτας, Δ. Νικολόπουλος, Α. Φιλιόπουλος, Ι. Κωνσταντακόπουλος”⁽⁷⁾.

Η παρουσία του συνδυασμού του ΚΚΕ ήταν αξιοπρόσεκτη, καθώς συγκέντρωσε 83 ψήφους σύμφωνα με δημοσίευμα του “Ριζοσπάστη”, την ώρα που στην Καλαμάτα ο συνδυασμός του ΚΚΕ πήρε μόλις 63 ψήφους⁽⁸⁾.

Λίγες ημέρες αργότερα ξεσπά διαμάχη ανάμεσα στη “Σημαία” και το “Θάρρος” στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων καθώς η πρώτη εφημερίδα υποστηρίζει ότι “ανεβαίνει” η επιρροή του Λαϊκού Κόμματος και η δεύτερη ότι συμβαίνει το αντίθετο και κερδίζουν έδαφος οι Φιλελεύθεροι⁽⁹⁾.

ΚΑΙ Η... ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ

Στην πορεία υπήρξαν πολλές ανατροπές. Το 1934 και το 1935 εκλέγεται Πρόεδρος της Κοινότητας ο Μιχάλης Πολυδούρης⁽¹⁰⁾. Στο διάστημα αυτό στα πρακτικά του δήμου Μεσσήνης αντί των Σπήλιου Ποτηρόπουλου και Δ. Κοκκίνη εμφανίζονται ως σύμβουλοι ο Παν. Κατσούρος και ο Παν. Χρυσούλης. Μετά το κίνημα των βενιζελικών την 1η Μαρτίου 1935 κάποια σι-

γή διώκονται οι εμφανιζόμενοι ως βενιζελικοί που θεωρούνται μέλη της οργάνωσης Μεσσήνης της “Δημοκρατικής Αμυνας” και στη σύνθεση του κοινοτικού συμβουλίου εμφανίζονται οι Γεώργιος Τσερπές, Χαράλαμπος Κάββετας, Χαράλαμπος Δουβόγιαννης και Σπήλιος Ποτηρόπουλος. Το 1936 εκλέγεται πρόεδρος ο Σπήλιος Ποτηρόπουλος και από τη σύνθεση του συμβουλίου απουσιάζουν οι Αναστάσιος Πετρόπουλος, Δημήτριος Νικολόπουλος, Παναγιώτης Κορκονικήτας, Παναγιώτης Κατσούρος, Ιωάννης Κωνσταντόπουλος και Ανδρέας Φιλιόπουλος. Στη συνέχεια επανέρχονται οι διωχθέντες, απομακρύνονται εκείνοι που τοποθετήθηκαν, από τη σύνθεση απουσιάζει ο Κων. Κουτσαϊμάνης και εμφανίζεται ο Δημ. Ανδρουσινός, ενώ από τις 24/6/1936 μέχρι τις 26/6/1938 εμφανίζεται ως πρόεδρος ο Αναστάσιος Πετρόπουλος. Το μέσα – έξω συνεχίζεται, από τις 27/6/1938 μέχρι τις 11/10/1938 πρόεδρος εμφανίζεται ο Παναγιώτης Κορκονικήτας και από τις 12/10/1930 μέχρι τις 20/10/1938 ο Ιωάννης Καρακώστας⁽¹¹⁾.

Πηγές

- (1) “Ριζοσπάστης” 25/1/1934
- (2) “Ριζοσπάστης” 29/1/1934
- (3) “Ριζοσπάστης” 5/2/1934
- (4) “Σημαία” 6/2/1934
- (5) “Σημαία” 10/2/1934
- (6) “Ριζοσπάστης” 9/2/1934
- (7) “Σημαία” 15/2/1934
- (8) “Ριζοσπάστης” 13/2/1934
- (9) “Σημαία” 22/2/1934, “Θάρρος” 23/2/1934
- (10) “Σημαία” 19/9/1934, “Σημαία” 18/9/1935
- (11) Νικόλαου Π. Ρούτσι “Η σύνθεση των δημοτικών αρχών από 1911-1998” από την επανέκδοση του βιβλίου του Θεόδωρου Μ. Τσερπέ “Η ιστορία της πόλεως Μεσσήνης” που έγινε από το Δήμο Μεσσήνης.

1938: ΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΜΕΤΑΞΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΚΑΤΟΧΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Με νόμο του Μεταξά το 1937 καταργούνται τα κοινοτικά συμβούλια και διορίζονται διοικούσες επιτροπές, ενώ λίγους μήνες αργότερα οι αυτοδιοικητικές εκλογές αναβάλλονται επί αόριστον.

Στην Κοινότητα Μεσσήνης από τις 21/10/1938 μέχρι τις 16/11/1941 πρόεδρος είναι ο Μιχαήλ Πολυδούρης και μέλη της διοικούσας επιτροπής οι Παναγιώτης Σκιαδάς, Σταύρος Γιαννόπουλος, Ιωάννης Μιχαλόπουλος και Δημήτριος Χρόνης. Η θητεία των μελών διαρκεί μέχρι τις 25/7/1941 και στη συνέχεια η διοικούσα επιτροπή είναι τριμελής. Στη θέση του Δημήτριου Χρόνη από 30/1/1941 τοποθετείται ο Δημήτριος Σαλαμάνος. Στη θέση του Δημήτριου Σαλαμάνου τοποθετείται στις 9/7/1941 ο Νικόλαος Γέρουλας. Από 4/9/1941 υπάρχει μόνον ένα μέλος, ο Νικόλαος Γέρουλας.

Από τις κατοχικές αρχές και από τις 17/11/1941 μέχρι τις 17/2/1942 τοποθετούνται πρόεδρος ο Διονύσιος Αθανασόπουλος και μέλη της διοικούσας επιτροπής οι Παναγιώτης Κορκοδικής, Ιωάννης Καρακώστας, Γεώργιος Πουλόπουλος και Σπυρίδων Ψυχογιόπουλος.

Από τις 18/2/1942 μέχρι τις 19/10/1942 τοποθετούνται πρόεδρος ο Μιχαήλ Πολυδούρης και μέλη οι Βασίλειος Δημητρόπουλος, Νικόλαος Γέρουλας, Ανδρέας Δρινέας και Δημήτριος Σαλαμάνος.

Από τις 20/10/1942 μέχρι τις 31/10/1942 τοποθετούνται πρόεδρος ο Βασίλειος Δημητρόπουλος και μέλη οι Δημήτριος Σαλαμάνος και Ανδρέας Δρινέας.

Από 1/11/1942 μέχρι τις 29/11/1942 τοπο-

θετούνται πρόεδρος ο Γεώργιος Κούγιας και μέλη οι Αναστάσιος Μπούτος, Γεώργιος Δημητρόπουλος, Παναγιώτης Παπαδόπουλος, Γεώργιος Λεμπέσης.

Από 30/11/1942 μέχρι τις 5/7/1944 τοποθετούνται πρόεδρος ο Αναστάσιος Μπούτος και μέλη οι Γεώργιος Δημητρόπουλος, Παναγιώτης Παπαδόπουλος και Γεώργιος Λεμπέσης. Και από 1/3/1943 μέλος ο Συμεών Μποςίνης. Στις 4/8/1943 στη θέση του Γεωργίου Δημητρόπουλου τοποθετείται ο Παναγιώτης Κούσκουλας. Στις 23/9/1943 στη θέση του Παναγιώτη Παπαδόπουλου τοποθετείται ο Ιωάννης Πονηρίδης. Στις 18/10/1943 εμφανίζεται ως μέλος ο Αλέξανδρος Καπερώνης.

Από 6/7/1944 μέχρι 5/9/1944 τοποθετούνται πρόεδρος ο Ιωάννης Πονηρίδης και μέλη οι Αλέξανδρος Καπερώνης, Παναγιώτης Κούσκουλας και Συμεών Μποςίνης⁽¹⁾.

Πηγές

(1) Νικολάου Π. Ρούτση ο. π.

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΚΟΥΤΣΙΚΑ-ΤΣΟΥΣΗ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Δύο δήμαρχοι, δύο διαφορετικοί κόσμοι τα μεταπολεμικά χρόνια

Η κρίσιμη μεταπολεμική περίοδος στο Νησί χαρακτηρίζεται από την παρουσία και τη σύγκρουση δύο τοπικών παραγόντων που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην πορεία των πραγμάτων και την καθυστερημένη ολοκλήρωση του αστικού μετασχηματισμού. Πρόκειται για το Δημήτριο Κούτσικα (από του Μπάστα - Πλατύ) και το Σταύρο Τσούση (από το Καρτερόλι), για δύο διαφορετικούς “κόσμους”. Ο Κούτσικας είναι η έκφραση του πολιτικού τυχοδιωκτισμού, κοινωνικά άνθρωπος του καφενείου, της συνα-

ναστροφής και του γλεντιού. Ο Τσούσης ως επιτελικός στρατιωτικός είναι οπαδός ενός “κοινωνικού ολοκληρωτισμού”, αντικοινοβουλευτικός, με αυστηρότητα και σχεδιασμό, κλειστός έως μοναχικός άνθρωπος, θρησκευόμενος και με την τρέχουσα έννοια “αντικοινωνικός”.

Ο ΚΟΥΤΣΙΚΑΣ

Ο πολιτικός χαρακτήρισμός για τον Κούτσικα προκύπτει μέσα από την δράση του που αρχίζει τα προπολεμικά χρόνια όταν εμφανίζεται ως

“αγροιστής”, κύριος οργανωτής συλλαλητηρίου σταφιδοπαραγωγών το 1932 που πραγματοποιήθηκε στο γήπεδο του Παμίσου (μάλλον η αλάνα μπροστά από το θερινό “Τιτάνια”): “Ακριβώς την 10ην πρωινήν έλαβε τον λόγον ο ιατρός κ. Κούτσικας ο οποίος, επετέθη δριμύτατα κατά του κράτους, το οποίον είπε, ουδέποτε προσέβλεψεν την παραγωγήν με βλέμμα συμπαθείας και το οποίον δεν εννοεί να τονώση κάπως το ηθικόν της και να δεχθή το δίκαιον απέναντι μιας τάξεως ανθρώπων οι οποίοι ανελλιπώς προσφέρουν εις τον δημόσιον κορβανάν και όπως ανέκαθεν παρεγνωρίσθησαν. Εν τέλει ο κ. Κούτσικας αφού ανέπτυξεν εν πλάτει τα θέματα διά τα οποία εκλήθη το συλλαλητήριο, παρεκάλεσε τους συγκεντρωθέντας όπως κοινή βοή εγκρίνουν το συνταχθέν ψήφισμα το οποίο απέστειλαν αρμοδίως⁽¹⁾. Στην ίδια “γραμμή” το 1934 παίρνει μέρος μέρος και περίφημο σταφιδικό συνέδριο της Κυπριασίας όπου εκλέγεται στην επιτροπή για τη συνέχιση του αγώνα⁽²⁾.

Κατά τη διάρκεια της κατοχής κατηγορήθηκε ως συνεργάτης των Γερμανών καθώς διαβάζουμε ότι με την απελευθέρωση από τον ΕΛΑΣ “το Στρατοδικείο ανακοίνωσε χτες ότι το Σάββατο και ώρα 9 μ. μ. θα γίνει η δίκη 14 ακόμη εθνοπροδοτών” και ανάμεσα σε αυτούς ήταν ο “Κούτσικας ιατρός⁽³⁾. Δεν γνωρίζουμε όμως το αποτέλεσμα αλλά όποια και αν ήταν η απόφαση δεν εκτελέσθηκε καθώς δίκες και καταδίκες σταμάτησαν λίγες ημέρες αργότερα.

Σε μια θεαματική μεταστροφή όμως και όλως περιέργως ο Δημήτριος Κούτσικας τοποθετείται την εποχή του ΕΑΜ στην Επαρχιακή Επιτροπή Μεσσήνης της αντιστασιακής οργάνωσης⁽⁴⁾.

Στη συνέχεια εντάσσεται στο κόμμα των Χιτών, μεταπηδά στο Λαϊκό Κόμμα και πρωταγωνιστεί στον αντικομμουνιστικό αγώνα. Την εποχή της “λευκής τρομοκρατίας” με τον απνή διωγμό των αντιστασιακών από παρακρατικές ομάδες, ο Κούτσικας, εκλεγμένος βουλευτής με το Λαϊκό Κόμμα επισκέπτεται τον υπουργό των Εσωτερικών και ζητεί “όπως ληφθούν μέτρα δια την εξόντωσιν των συμμοριών

(σ. σ. κομμουνιστών)⁽⁵⁾. Λίγες ημέρες αργότερα υποστηρίζει τα εγκλήματα του Μαγγανά στην Καλαμάτα με άρθρο στη “Βραδυνή” που αναδημοσιεύεται στο “Θάρρος⁽⁶⁾. Ενάμιση χρόνο μετά μεσούντος του εμφυλίου δηλώνει ότι θα ελέγξει την κυβέρνηση “δια μη εισέτι καταστολήν επαναστατικών εκδηλώσεων κομμουνιστών εν Μεσσηνία, φρονώ δε ότι εκείνο που δεν έκαμεν η κυβέρνηση να το κάμει ο λαός. Επρεπε να έχη κατανοήση ότι τον επαναστατημένον κομμουνισμόν δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπίση ούτε με τον κατευνασμόν, ούτε με την αμνησίαν. Αν όμως η κυβέρνηση δεν κατενόησε τούτο ή δεν δύναται να πράξη άλλως, ο λαός έχει κάθε δικαίωμα να αμυνθεί⁽⁷⁾. Ενώ συμμετέχει και ένοπλα επικεφαλής αποσπάσματος Μάυδων σε μάχη στη Θουρία: “Αι δυνάμεις του Σταυρέα και της Χωροφυλακής μετά των ΜΑΥ επικεφαλής των οποίων έχει τεθεί ο βουλευτής Μεσσηνίας κ. Δημήτριος Κούτσικας ανέλαβον τότε δύο αντεπιθέσεις⁽⁸⁾. Η σταχυολόγηση είναι ενδεικτική της στάσης του στη δύσκολη αυτή περίοδο.

Ο ΤΣΟΥΣΗΣ

Επιτελικός αξιωματικός ο Τσούσης μετά την αποχώρηση από τις τάξεις του στρατού προσλαμβάνεται ως ανώτερος υπάλληλος του υπουργείου Δημοσίων Έργων με την ευθύνη κυρίως για έργα οδοποιίας. Ορίζεται από το Μεταξύ Διοικητής (Νομάρχης) Κοζάνης και στη συνέχεια Ηρακλείου. Στην κατοχή ορίζεται από τον αντιπρόσωπο του Ερυθρού Σταυρού στην Ελλάδα καθηγητή Πέρσον ως πρόεδρος του Ερυθρού Σταυρού Μεσσήνης. Καθήκον το οποίο επιτελεί χωρίς αμοιβή, ενώ αποποιείται την παροχή τροφίμων. Δεν έχει εμπλοκή στον εμφύλιο και μέσα στην κορύφωση του δεν διστάζει να καυτηριάζει τα κακώς κείμενα, τις λοβιτούρες και την εκμετάλλευση. Ενδεικτικό της στάσης αλλά και των αντιλήψεών του είναι κείμενο που δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 1948 στο “Θάρρος” σε πολλές συνέχειες με την υπογραφή “Σ. Τ”, κάτι σαν χρονογράφημα που μέσα από τις αφηγήσεις των συνομιλητών στο τρένο και

αργότερα στο Νησί, παρουσιάζει την κατάσταση στην πόλη και ιδιαίτερα το μεγάλο σκάνδαλο με το ρύζι: “Επληροφορούμην ότι το ρύζι της περυσινής παραγωγής επωλείτο στις εξευτελιστικές τιμές των 800 ή 900 δραχμών. Το ρύζι αυτό έπεσε στα χέρια τριών ή τεσσάρων εμπόρων και των βιομηχάνων, οι οποίοι το αγόρασαν με τας χαμηλάς αυτάς τιμάς, το εναποθήκευσαν και το επώλησαν σε 10πλάσια τιμή κερδίζοντας πολλά εκατομμύρια”⁽⁹⁾.

Σε άλλο σημείο εκφράζει τη συμπάθεια στους φτωχούς και την ανάγκη φορολογίας των πλουσίων: “Τι θα κάμνι ο μικροκαλλιεργητής που εργάζεται και είναι διαρκώς χρεωμένος; Τι θα κάνει ο εργάτης ο οποίος εργάζεται σκληρά, δίνει το αίμα του και τη ζωή του στο ρύζι για μια οκά ρύζι; Το θα κάμνι η εργάτρια η οποία ολημερίς δουλεύει στον εκμεταλλευτή μέχρι τη μέση στο νερό με όλας τας συνεπείας για τη μητρότητα και την υγεία της μα αμοιβή μισή οκά ρύζι; Μήπως επενέβη το κράτος να διορθώση αυτή την κατάφωρη αδικία; Μήπως τον εφορολόγησε. Μήπως του είπε συ κερδίζεις στην οκά το ρύζι 8 και 10 χιλ. δραχμές. Κράτησε το νόμιμο κέρδος και το άλλο το παίρνω εγώ και το δίνω στον πτωχό”⁽¹⁰⁾

Συνεχίζοντας καταγγέλει την παράνομη εξαγωγή ρυζιού για την οποία δημιουργήθηκε μεγάλο ζήτημα στο Νησί με την εμπλοκή και τραπεζών, το οποίο “πνίγηκε” από τα συμφέροντα: “Ηρθε όμως η μεγάλη ζήτηση και η τιμή του ρυζιού φθάνει σε δυσθεώρητα ύψη. Το κράτος αποφασίζει τη συγκέντρωση. Τι παρωδία όμως συγκεντρώσεως! Στη συγκέντρωση παραδίδεται το βρεγμένο ρύζι, το ελαττωματικό, εκείνο το οποίον στην αγορά δεν ζητείται. Το άλλο, το καλό, ο άσσοσ, διαρρέει προς την Αθήνα. Τι κι αν υπάρχουν απαγορευτικά διατάξεις εξαγωγής; Ο μαυραγορίτης, ο εκμεταλλευτής ευρίσκει τρόπους να το εξαγάγει. Μέσα σε καλάθια από πορτοκάλια, σε πατάτες κλπ. το μεταφέρει στην Αθήνα ή την Θεσσαλονίκη και το πωλεί σε εξωφρενικές τιμές”⁽¹¹⁾.

Σταθερά ολοκληρωτικών αντιλήψεων, στη συνέχεια εκφράζει την αντίθεσή του στο κοι-

νοβουλευτικό σύστημα το οποίο θεωρεί πως γεννά τέτοιου είδους φαινόμενα και τρέφει την αδικία: “Το σκάνδαλο του ρυζιού, της περυσινής και της εφετεινής χρονιάς της Μεσσήνης αν το εξετάσεις καλά, θα ιδής, ότι υπάρχει μια σατανική οργάνωσις, ένα μελετημένο σχέδιο, που μπόρεσε να γεννηθή και να αναπτυχθή μόνον σε κοινοβουλευτικό σύστημα. Ποτέ το σκάνδαλο του ρυζιού δεν θα μπορούσε να γίνη σε σύστημα που διευθύνεται η οικονομία και ρυθμίζεται η παραγωγή”⁽¹²⁾

Για να καταλήξει με τη συμβουλή του συνεπιβάτη “γέρου καθηγητή” με την οποία εκθειάζεται το καθεστώς Μεταξά το οποίο σύμφωνα με την αντίληψή του είχε ως βασικό χαρακτηριστικό την εκδίωξη των κομματάρχων που... ξαναφύτρωσαν: “Σεις, που είσθε νέοι, δεν πρέπει να παύσετε να εργάζεσθε, για να διώξουμε τον κομματάρχη από τη μέση, για να μπορέσουμε να ζήσουμε ελεύθεροι. Εγώ παρ’ όλους τους αγώνας μας δεν είχα την ευτυχία να ίδω αυτό το θαύμα, αν εξαιρέσεις μια μικρή περίοδο του 1936-1941 που νομίσαμε ότι εξηφανίσθη ο κομματάρχης, ενώ αυτός ξεφύτρωσε σα μανιτάρι, μόλις η περίοδος αυτή έσβησε με το θάνατο του δημιουργού της”⁽¹³⁾.

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Αμέσως μετά την απελευθέρωση της πόλης από τους Γερμανούς, ορίζεται “Λαϊκή Επιτροπή” σε ρόλο κοινοτικού συμβουλίου, η σύνθεσή της οποίας από τις 6 Σεπτεμβρίου 1944 μέχρι τις 29 Μαρτίου 1945 έχει ως εξής: Πρόεδρος Λεωνίδας Δημητρόπουλος, μέλη Ρήγας Ποτηρόπουλος, Αθανάσιος Καραπατέας, Βασίλειος Πανταζόπουλος, Τσερπές Παναγιώτης, Κατίνα Ζαλμά (το γένος Λεβέντη). Χρημάτισαν ακόμη κοινοτικοί σύμβουλοι κατά διαστήματα οι Παναγιώτης Γρίτης, Δημήτριος Τσάμης, Αργύρης Ντουφεξής⁽¹⁴⁾.

ΜΕΤΑ ΤΗ ΒΑΡΚΙΖΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ

Μετά την υπογραφή της συμφωνίας της Βάρκιζας αρχίζει η διάλυση των “Λαϊκών Επι-

τροπών” και ορίζονται κοινοτικά συμβούλια από την εκάστοτε κυβέρνηση:

Από 30/3/1945 μέχρι 9/5/1945 Πρόεδρος Αντώνιος Σταυρόπουλος, μέλη Γεώργιος Τσερπές, Δημήτριος Λαδάς, Παναγιώτης Παναγόπουλος, Ανδρέας Κουλέτσος.

Από 10/5/1945 μέχρι 22/7/1945 Πρόεδρος Ανδρέας Κουλέτσος, μέλη Αντώνιος Σταυρόπουλος, Γεώργιος Τσερπές, Παναγιώτης Παναγόπουλος, Δημήτριος Λαδάς.

Από 23/7/1945 μέχρι 14/8/1945 Πρόεδρος Αντώνιος Σταυρόπουλος, μέλη Γεώργιος Τσερπές, Παναγιώτης Παναγόπουλος.

Από 15/8/1945 μέχρι 9/3/1946 Πρόεδρος Δημήτριος Κούτσικας, μέλη Αντώνιος Σταυρόπουλος, Αντώνιος Σακελλαρόπουλος, Ιωάννης Αβαρλής, Ιωάννης Καρακώστας, Αντώνιος Λαμπράκης, Γεώργιος Τσερπές, Παναγιώτης Παναγόπουλος, Θεόδωρος Πανόπουλος, Γεώργιος Μιχαλόπουλος, Σταύρος Γαλανάκης, Ανδρέας Κουλέτσος, Ιωάννης Κωνσταντόπουλος, Μιχαήλ Πολυδούρης, Παναγιώτης Τζώρτζης.

Από 10/3/1946 μέχρι 12/5/1946 Πρόεδρος Αντώνιος Σταυρόπουλος, μέλη Αντώνιος Σακελλαρόπουλος, Γεώργιος Τσερπές, Γεώργιος Μιχαλόπουλος, Παναγιώτης Παναγόπουλος, Παναγιώτης Τζώρτζης, Σταύρος Γαλανάκης, Θεόδωρος Πανόπουλος, Ιωάννης Κωνσταντόπουλος, Αναστάσιος Λαμπράκης, Δημήτριος Κούτσικας, Ιωάννης Καρακώστας, Ιωάννης Αβαρλής, Ανδρέας Κουλέτσος.

Από 13/5/1946 μέχρι 7/11/1946 Πρόεδρος Χαρίλαος Μυλωνόπουλος, μέλη Αντώνιος Σταυρόπουλος, Αντώνιος Σακελλαρόπουλος, Παναγιώτης Παναγόπουλος, Σταύρος Γαλανάκης, Γεώργιος Μιχαλόπουλος, Ιωάννης Κωνσταντόπουλος, Παναγιώτης Τζώρτζης, Αναστάσιος Λαμπράκης, Αλέξιος Στεφάνου, Γεώργιος Τσερπές, Θεόδωρος Γιαννόπουλος, Ανδρέας Κουλέτσος, Παναγιώτης Ψυχίοπουλος.

Από 8/11/1946 μέχρι 27/11/1946 Πρόεδρος Αντώνιος Σταυρόπουλος, μέλη Αντώνιος Σακελλαρόπουλος, Γεώργιος Μιχαλόπουλος, Θεόδωρος Γιαννόπουλος, Σταύρος Γαλανάκης, Αλέξιος Στεφάνου, Παναγιώτης Τζώρτζης, Γε-

ώργιος Τσερπές, Ανδρέας Κουλέτσος, Αναστάσιος Λαμπράκης, Παναγιώτης Παναγόπουλος, Ιωάννης Κωνσταντόπουλος, Παναγιώτης Ψυχίοπουλος⁽¹⁵⁾

Όπως παρατηρούμε για ένα μεγάλο διάστημα υπάρχει ένας μεγάλος πυρήνας “αμετακίνητων” κοινοτικών συμβούλων ενώ εναλλάσσονται οι κοινοτάρχες με τον Αντώνιο Σταυρόπουλο να ορίζεται πολλές φορές. Ο Δημήτριος Κούτσικας ορίζεται για μεγάλο σχετικά χρονικό διάστημα, αλλά στις 31 Μαρτίου 1946 γίνονται βουλευτικές εκλογές στις οποίες εκλέγεται βουλευτής. Η Κοινότητα αναγνωρίζεται ως Δήμος με Βασιλικό Διάταγμα το 1946⁽¹⁶⁾. Αρχικά διορίζεται δήμαρχος ο Χαρίλαος Μυλωνόπουλος όπως διαβάζουμε σε ρεπορτάζ σχετικά με το καρναβάλι το 1947⁽¹⁷⁾.

Λίγο αργότερα διορίζεται δήμαρχος ο γιατρός Σταύρος Γιαννόπουλος: “Δια Βασιλικού Διατάγματος διωρίσθη Δήμαρχος Μεσσήνης ο κ. Σταύρος Ηλ. Γιαννόπουλος ιατρός και δημοτικοί σύμβουλοι οι κ. κ. Ιωάν. Μιχαλόπουλος, Ιωαν. Καρακώστας, Στυλ. Παναγόπουλος, Γεωργ. Ρήγας, Ιωαν. Πατέντας, Νικολ. Δουβόγιαννης, Θωμάς Ρούτσος, Σταύρος Γεωργούλιας, Νικολ. Τσώνης, Αθαν. Βαλοσαμάκης, Παν. Κατσούρος και Ιωαν. Πανόπουλος”⁽¹⁸⁾.

Ενδιαφέρον για τις εξελίξεις μέσα στον εμφύλιο που συνδέεται και με τις πρώτες δημοτικές εκλογές μετά από αυτόν, είναι το γεγονός ότι το Μάιο του 1947 συγκροτείται στο Νησί “αυθόρμητο συλλαλητήριο” με το οποίο ζητείται η εκτέλεση των κομμουνιστών που έχουν καταδικαστεί, εκκαθάριση των δημοσίων υπηρεσιών από “προδότες υπαλλήλους”, αποκλεισμό οποιασδήποτε σκέψης για χορήγηση αμνηστίας “εις ειδικούς κακούργους κομμουνιστάς”. Ενώ υπάρχει προειδοποίηση ότι διαφορετικά “ο Μεσσηνιακό λαός θα λάβη ο ίδιος μέτρα καθ’ υπέρβαση νόμων προς προστασίαν του”. Ως επιτροπή συλλαλητηρίου υπογράφουν οι Σταύρος Γιαννόπουλος Δήμαρχος Μεσσήνης, Εμ. Φεσσάς, Αθ. Κανελλόπουλος, Μιχ. Πολυδούρης, Χ. Μπουλούκος, Ανδρ. Κουλέτσος, Δημ. Χρόνης πρόεδρος Ομοσπονδίας, Φωτόπουλος πρόεδρος

εμπορικού συλλόγου, Σίμος Μποσίνης πρόεδρος εργατών, Ηλ. Πανταζόπουλος πρόεδρος ενώσεως εθνικιστών, Παν. Κορκονικήτας πρόεδρος ιατρικού συλλόγου⁽¹⁹⁾.

Την άνοιξη του 1948 διορίζεται νέος δήμαρχος ο Δημήτριος Χρόνης και δημοτικοί σύμβουλοι οι: Δημήτριος Αποστολόπουλος, Παναγιώτης Δημητρόπουλος, Παναγιώτης Παναγόπουλος, Ρήγας Παπαργυρόπουλος, Δημήτριος Πετρουλάκης, Παναγιώτης Πλεμμένος, Δημήτριος Σαλαμάνος, Αλέξιος Στεφάνου, Παναγιώτης Τζωρ-

τζης, Παναγιώτης Ψυχογιόπουλος. Αργότεροι εμφανίζονται ως δημοτικοί σύμβουλοι και οι Βασίλειος Δημητρακόπουλος, Χαρίλαος Κουζής, Ιωάννης Κωνσταντόπουλος, Γρηγόρης Φωτόπουλος⁽²⁰⁾

Το Σεπτέμβριο του 1950 και πάλι ο Δήμαρχος είναι υπηρεσιακός, ο Δημήτριος Ευγενικός. όπως προκύπτει από την ανακοίνωση για το πανηγύρι⁽²¹⁾, αλλά στη συνέχεια εμφανίζεται και πάλι δήμαρχος ο Δημ. Χρόνης και μέχρι τις εκλογές του 1951.

Πηγές

- (1) "Θάρρος" 26/7/1932
- (2) "Σημαία" 11/9/1934
- (3) "Ελεύθερη Μεσσηνία" 22/9/1944
- (4) "Ελεύθερη Μεσσηνία" 31/10/1944
- (5) "Θάρρος" 14/4/1946
- (6) "Θάρρος" 25/5/1946
- (7) "Θάρρος" 21/10/1947
- (8) "Θάρρος" 3/4/1948
- (9) "Θάρρος" 15/1/1948
- (10) "Θάρρος" 16/1/1948
- (11) "Θάρρος" 16/1/1948
- (12) "Θάρρος" 20/1/1948
- (13) "Θάρρος" 20/1/1948
- (14) Νικολάου Π. Ρούτση ο. π.
- (15) Νικολάου Π. Ρούτση ο. π.
- (16) ΦΕΚ290Α - 26/9/1946
- (17) "Θάρρος" 26/2/1947
- (18) "Θάρρος" 19/3/1947
- (19) "Θάρρος" 11/5/1947
- (20) Νικολάου Π. Ρούτση ο. π.
- (21) "Θάρρος" 19/9/1950

1951: ΝΙΚΗΤΗΣ Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΣΟΥΣΗΣ

Το 1951 διεξάγονται οι πρώτες δημοτικές εκλογές μετά από 17 χρόνια, καθώς οι προηγούμενες έγιναν το 1934 και μεσολάβησαν η δικτατορία του Μεταξά, η κατοχή και ο εμφύλιος. Γίνονται στις 15 Απριλίου με το σύστημα της απλής αναλογικής και ήταν η πρώτη φορά που ψήφισαν οι γυναίκες.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Αυτή την εποχή η “εθνικοφροσύνη” πολιτικά θεωρείται στοιχείο επιτυχίας και αποτυπώνεται πολύ χαρακτηριστικά στην πρώτη δήλωση του υποψηφίου δημάρχου Σταύρου Γιαννόπουλου ο οποίος έχει ήδη διατελέσει διορισμένος δήμαρχος και υποστηρίζεται από τον Κούτσικα ο οποίος ασχολείται ακόμη με την κεντρική πολιτική σκηνή. Ο Γιαννόπουλος ζητάει να μην δοθεί “πολιτική χροιά” στις δημοτικές εκλογές αλλά δηλώνει ότι κατήρτισε συνδυασμό με πρόσωπα “εξ όλων των εθνικοφρόνων κομμάτων”. Και γράφει στη σχετική ανακοίνωση: “Πιστεύω ότι κατά τας δημοτικές εκλογάς δεν επιτρέπεται να δοθεί πολιτική χροιά και διότι η ανάγκη αυτή αναγνωρισθείσα παρ’ όλων των υγιώς σκεπτομένων πολιτών των ενδιαφερομένων δια την προκοπήν των δήλων, είναι μείζον ζήτημα δια τον δήμον Μεσσήνης, εις τον πολλά πρέπει να συντελεστούν δια να γίνη η Μεσσήνη συγχρονισμένη πόλις, προέβην εις την κατάρτισιν υπερκομματικού ψηφοδελτίου εις ό περιελήφθησαν πρόσωπα εξ εκλεκτών και αδιαβλήτων πολιτών της Μεσσήνης, αναζητηθέντων εξ όλων των εθνικοφρόνων κομμάτων και εχόντων την φιλοδοξίαν να συντελέσουν εις την πρόοδον αυτής. Η πρόοδος δε του δήμου Μεσσήνης, αποτελεί και το έμβλημα του ως άνω υπό την ηγεσίαν μου συνδυασμού”⁽¹⁾.

Ο Σταύρος Τσούσης

- Από την επανέκδοση του βιβλίου “Ιστορία της πόλεως Μεσσήνης” του Θεοδ. Τσερπέ από το Δήμο

Παράλληλα ανακοινώνονται οι υποψήφιοι του “Ανεξάρτητου συνδυασμού Μεσσήνης “Η πρόοδος””: Γιαννόπουλος Η. Σταύρος ιατρός. Αβαρλής Π. Ιωάννης έμπορος. Αποστολόπουλος Β. Δημήτριος κτηματίας. Βαλσαμάκης Π. Αθανάσιος έμπορος. Γεωργούλιας Σ. Σταύρος υαλοπώλης. Γαλανόπουλος Π. Γεώργιος έμπορος. Δουβόγιαννης Π. Νικόλαος διευθυντής κινηματογράφου. Καρακώστας Π. Ιωάννης φαρμακοποιός. Καντιάνης Π. Ιωάννης έμπορος. Κοσμάς Π. Χρήστος έμπορος. Κουρής Α. Ιωάννης έμπορος. Κουρλέτης Σ. Δημήτριος εμποροράπτης. Μιχαλόπουλος Γ. Ιωάννης οδοντίατρος.

Μιχαλόπουλος Π. Ιωάννης κρεοπώλης. Μυλωνάς Λ. Απόστολος αρτοποιός. Μεσσάδος ή Αντωνάκος Π. Αντώνιος παντοπώλης. Οικονομόπουλος Β. Παναγιώτης κτηματίας. Παπαργυρόπουλος Η. Ρήγας έμπορος. Πλεμμένος Γ. Παναγιώτης έμπορος. Ρούτσος Ι. Ευάγγελος παντοπώλης. Ρούτσος Α. Θωμάς κτηματίας. Ρήγας Π. Γεώργιος σαγματοποιός. Στεφανόπουλος ή Θεοδωρόπουλος Γ. Αλέξανδρος βιομήχανος. Ψυχογιόπουλος Ε. Παναγιώτης έμπορος⁽²⁾.

Γίνεται γνωστό ακόμη ότι υποψήφιος θα είναι ως μεμονωμένος ο Δημήτριος Κωνστ. Χρόνης ο οποίος επίσης έχει διατελέσει διορισμένος δήμαρχος⁽³⁾.

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΣΟΥΣΗ

Ο Σταύρος Τσούσης κινείται μεθοδικά και συγκροτεί το δικό του συνδυασμό, χωρίς ανακοινώσεις και δηλώσεις για τον πολιτικό προσανατολισμό. “Συνδυασμός του κ. Σταύρου Τσούση εν Μεσσήνη: Σταύρος Παναγ. Τσούσης. Παναγιώτης Δημ. Γρίτης. Βασίλειος Παν. Δημητρόπουλος. Χαράλαμπος Παν. Κουλής. Παναγιώτης Γεωργ. Κουτρομπούχος. Γεώργιος Παν. Κουρεμένος. Ανδρέας Βασ. Κρεμμυδάς. Παναγιώτης Μ. Λουκάκος. Βασίλειος Νικ. Μουγγός. Διονύσιος Φ. Μιχαλόπουλος. Δημήτριος Παν. Νικολόπουλος ή Λισαίος. Βασίλειος Ιωάν. Πανταζόπουλος. Προκόπης Γεωργ. Παπαγεωργίου. Κωνσταντίνος Ιωαν. Πάσσαρης. Γεώργιος Ηλ. Παναγιωτόπουλος. Δημήτριος Θ. Πλεμμένος. Ιωάννης Π. Πονίδης. Γεώργιος Χ. Πετρόπουλος. Δημήτριος Γ. Σαλαμάνος. Γεωργ. Παν. Στασινόπουλος. Γεώργιος Ν. Σαραντόπουλος. Κωνσταντίνος Δημ. Ταμπούρλος. Γεώργιος Φωτ. Φωτόπουλος. Ιωάννης Φ. Λαζαράκης⁽⁴⁾. Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι μεταξύ των υποψηφίων συμπεριλαμβάνονται και δύο μέλη της “Λαϊκής Επιτροπής” που ορίστηκε από το ΕΑΜ μετά την απελευθέρωση (Γρίτης, Πανταζόπουλος), γεγονός που υποδηλώνει ότι κινείται έξω από τη λογική των “εθνικοφρόνων” οχημάτων.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΚΟΥΛΕΤΣΗ

Αντιθέτως ο δικηγόρος Ανδρέας Κουλέτσος διεκδικεί από τον Γιαννόπουλο την εκπροσώπηση των εθνικοφρόνων: “Θεωρώ καθήκον μου να εκφράσω και δημόσια τας ευχαριστίας μου προς τους αγρότας, τους εργάτας και τους επαγγελματίες εν γένει της πόλεως Μεσσήνης, δια την τιμήν την οποίαν μοι έκαμαν, να με προκρίνουν ως υποψήφιον δήμαρχον κατά τας προσεχείς εκλογάς, της πόλεως ταύτης. Καίτοι δεν πολιτεύομαι, εν τούτοις δυσκόλως θα ηδυνάμην να αρνηθώ την τιμήν αυτήν, τιμήν, ιδία, την οποίαν μοι περιποιεί εν τη ανεξαντλήτω μεγαλοθυμίαν ο εθνικόφρων αγρότης, ο εργάτης, ο βιοτέχνης, ο επαγγελματίας, οι παράγοντες ούτοι του εθνικού εισοδήματος, οι εργάται των Ελληνικών τροπαίων. Αποδεχθείς την προταθείσαν μοι υποψηφιότητα και με επιλέκτους και εθνικώς και μόνον εθνικώς σκεπτόμενους συνεργάτας, κατερχόμεθα εις τον εκλογικόν αγώνα, ίνα διεκδικήσωμεν την νίκην, έχοντες, ως τον πιστώτερον σύμμαχόν μας, την εκτίμησιν των συμπολιτών μας, την αφοσίωσίν μας εις τα εθνικά ιδεώδη και την αγάπην μας προς την πόλιν, χάριν της οποίας θα αναλώσωμεν και εαυτούς ακόμη.

Με την πεποίθησιν ότι προσφέρομεν υψίστην υπηρεσίαν εις την Πατρίδα μας, επιθυμώ να σας πληροφορήσω ότι η νίκη μας θα είναι μεγαλύτερα και πλήρης, αν ο εκλογικός αγών μας διεξαχθή εν πνεύματι ευγενούς πολιτικής αμίλλης και εις τα πλαίσια ανωτέρου πολιτισμού⁽⁵⁾.

Ενώ ανακοινώνεται και η σύνθεση του “συνδυασμού Μεσσήνης Εθνικώς Εργαζομένου Λαού “Η μέλισσα”: Ανδρέας Νικολ. Κουλέτσος δικηγόρος. Φώτιος Γεωργ. Παπαδόπουλος φαρμακοποιός. Διονύσιος Αθανασίου Γκότσος έμπορος. Γεώργιος Δημ. Γκουζούνης εμποροκτηματίας. Γεώργιος Κων/νου Δουβόγιαννης σιδηροπώλης. Δημήτριος Γεωργ. Δασκαρόλης κτηματίας. Γεώργιος Παν. Δημητρόπουλος εμποροκτηματίας. Κωνσταντίνος Γεωργ. Διαμαντάκος παντοπώλης. Στέφανος Γεωργ. Ζο-

λώτας κτηματίας. Αθανάσιος Ζαφ. Καρελάς επιχειρηματίας. Παναγιώτης Δημ. Κατσούρος εμποροκτηματίας. Χαρίλαος Νικ. Κόλλιας συνεταιριστής. Χαράλαμπος Αντ. Κακαβάς κτηματίας. Αναστάσιος Δημ. Λαμπράκης σιδηρουργός. Σίμων Σπύρου Μποσίνης πρόεδρος Εργατικού Κέντρου Μεσσήνης. Παναγιώτης Φωτ. Μουσελίνος βιοτέχνης. Γεώργιος Στεφ. Μυτιληναίος έμπορος. Γεώργιος Στεφ. Μπουντούρης κτηματίας. Νικόλαος Ιωαν. Παυλάκος επιχειρηματίας. Παναγιώτης Γεωρ. Παναγόπουλος βιομήχανος. Δημήτριος Παναγιώτου Θ. Ρούτσος κτηματίας. Αντώνιος Παν. Σακελλαρόπουλος ποτοποιός. Ιωάννης Σπύρου Σοφιανός επιχειρηματίας. Χρίστος Δημητρίου Βενέρος κτηματίας⁽⁶⁾.

ΟΜΙΛΙΑ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Σταύρος Γιαννόπουλος μιλάει σε συζήτηση απευθυνόμενος στο ακροατήριο των εθνοκοφρόνων καθώς σε μια αποστροφή του λόγου του αναφέρει ότι “όχι από φιλοδοξία, αλλά από αγάπην προς την γενετείράν μου αποφάσισα να ηγηθώ υπερκομματικού συνδυασμού εξ εθνοκοφρόνων της πόλεώς μας, εκπροσωπούντων όλα τα επαγγέλματα από του επιστήμονος μέχρι του εργάτου με απόφασιν την προόδον και την ανάδειξιν της Μεσσήνης”. Επιτίθεται στον Τσοούση τον οποίο δεν κατονομάζει (και από τον οποίο όπως φαίνεται δέχεται σφοδρή κριτική για τα έργα του δεκαμήνου που διετέλεσε δήμαρχος). Και προσπαθεί να στρέψει τους Νησιώτες εναντίον του επειδή... δεν έχει γεννηθεί στην πόλη και απλώς... μένει καθώς τονίζει: “Αρνούμεθα όμως όλοι το δικαίωμα να ηγούνται συνδυασμού άνθρωποι οι οποίοι μίτη εις την πόλιν εγεννήθησαν, μίτη ποτέ την ηγάπησαν. Αρνούμεθα το δικαίωμα εις τους θετούς υιούς να εμφανίζονται ότι αγαπούν τη μάννα μας περισσότερο από ημάς τα γνήσια παιδιά της”. Αναλυτικά στην ανταπόκριση γράφει η “Σημαία”: “Ενώπιον μεγάλης λαϊκής συγκεντρώσεως ωμίλησε χθες ο υποψήφιος Δήμαρχος και επικεφαλής του ανεξαρτήτου συνδυασμού “Πρόδοος, ιατρός κ.

Γιαννόπουλος ειπών τα εξής:

Αγαπητοί συμπατριώται

Από του βήματος τούτου, εις το οποίον δια πρώτην φοράν παρουσιάζομαι ενώπιόν σας, με ιδιαίτεραν συγκίνησιν ευχαριστώ όλους σας, καθώς και εκείνους οι οποίοι, από άφθαστον ζήλον και πόνον δια την πόλιν της Μεσσήνης, είχαν την τιμήν να με προτείνουν, δια το αξίωμα του δημάρχου κατά τας προσεχείς εκλογάς.

Καίτι γνωρίζω ότι το αξίωμα τούτο, δεν είναι τίτλος απλός, αλλά έργον βαρύ, δι’ εκείνον ο οποίος θέλει ανταποκριθί πλήρως εις το αξίωμα τούτο, εν τούτοις όμως σαν γνήσιος Νησιώτης πονών δια τον τόπον αυτόν, απεφάσισαν να κατέλθω εις τας εκλογάς, μόνον και μόνον από αγάπην προς την πόλιν αυτήν.

Δεν κατάγομαι από οικογένειαν με μεγάλους τίτλους, ούτε από οικογένειαν με πολιτικήν ιστορίαν, ώστε θα επικαλεσθώ κληρονομικούς τίτλους, και εξ αυτών να αντλήσω δικαιώματα, δια να ζητήσω την ψήφον σας.

Κατάγομαι όμως από πτωχήν και τιμίαν οικογένειαν της Μεσσήνης και τούτο δι’ εμέ αποτελεί τον μεγαλύτερον τίτλον και το ισχυρότερον δικαίωμα εις το να ζητήσω από εσάς να μου αναθέσετε δια της ψήφου σας, την τύχην της πόλεως αυτής.

Πριν όμως σας αναπτύξω εκείνο το οποίον έχω υπόψιν μου να κάμω, έχω να σας τονίσω τα εξής: Οτι δεν πρόκειται με απατηλά συνθήματα και με ψευδείς υποσχέσεις, να επιδιώξω την υφαρπαγήν της ψήφου σας καθόσον τούτο αντίκειται και εις τον χαρακτήραν μου, και εις την τακτικήν μου.

Θα φροντίσω να σας φέρω κοντά μου μόνον δια της αληθείας, καθόσον μόνον η αλήθεια κυριαρχεί πάντοτε, ενώ το ψεύδος καταπίπτει.

Νησιώτες και νησιώτισσες

Επειτα από 17 χρόνια σας δίδεται το δικαίωμα να εκλέξετε μόνονι σας και δια της ψήφου σας εκείνους οι οποίοι θα διοικήσουν τα του Δήμου Μεσσήνης. Εκείνους δηλαδή που πιστεύετε ότι θα προαγάγουν την πόλιν και θα καταστήσουν αυτήν αξίαν και της ιστορίας της και του βαρύτατου ονόματος που φέρει.

Εκείνους τουτέστιν που πιστεύετε ότι θα κατορθώσουν την Μεσσήνην να την παρουσιάσουν ως πόλιν και όχι ως χωρίον που παρουσιάζεται σήμερα. Είμαι βέβαιος ότι όλοι σας ανεξαιρέτως τούτο θα επιδιώξητε. Να αναδείξητε δηλαδή άρχοντας της πόλεως εκείνους που θα κατορθώσουν να επιτελέσουν το έργον τούτο της προόδου της πόλεώς μας.

Δια να επιτύχετε όμως τούτο, δηλαδή την εκλογήν των αρίστων και ικανών, επιβάλλεται η αναδρομή εις το παρελθόν. Διότι η αναδρομή εις το παρελθόν διδάσκει και δια το μέλλον. Και είναι αρκετή η αναδρομή εις το πρόσφατον παρελθόν από της απελευθερώσεως και εντεύθεν, δια να σας δείξει ποίος πρέπει να τεθή επικεφαλής του Δήμου, ώστε να επιτύχη εκείνο το οποίον όλοι επιθυμούμεν.

Ελαβα την τιμήν επί δέκα μόνον μήνας να ηγηθώ του Δήμου, και πιστεύω ότι επιτέλεσα τόσα, όσα ουδέποτε επιτελέσθησαν. Είμεθα οι πρώτοι που σπάσαμε την μοιρολατρείαν και ανοίξαμε τον δρόμον της προόδου. Είμεθα εκείνοι που φτιάξαμε τα έργα που όλοι σήμερα βλέπομεν και πατάμε. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται λεπτομερής απολογισμός του έργου μας. Ενα μόνον σας λέγω, ότι στο ολιγόμηνον αυτό διάστημα, κατόρθωσα να απαλλάξω το κέντρον της πόλεως από την λάσπην, και αν με άφηναν να συνεχίσω το έργον μου, θα είχαν απαλλάξει ολόκληρον την πόλιν, ανεξαρτήτως των άλλων έργων, υδρεύσεως, ρυμοτομίας, νοσοκομείου κλπ. που είχαν υπόψιν μου να φέρω εις πέρας.

Είναι όμως γνωστόν εις εμέ όπως και εις όλους σας, ότι εις εκάστην πόλιν και χωρίον υπάρχουν και μερικοί οι οποίοι έχουν ως μόνον επάγγελμα έχουν να επικρίνουν τα εκάστοτε επιτελούμενα έργα.

Ημείς όμως έχοντες την συνείδησίν μας ήσυχον και πιστεύοντες ότι καλώς και τιμίως εν τω μέτρω της οικονομικής τότε δυναμικότητος του δήμου, εγώ και οι συνεργάται μου, επιτελέσαμεν το καθήκον μας, δεν θα ασχοληθώμεν με αυτούς, αλλά τους θέτομεν υπό την κρίσιν σας. Εις το έργον αυτό που επιτέλεσα και εις

το έργον της προαγωγής της πόλεως που σας υπόσχομαι, μοναδικόν κίνητρον υπήρξεν και είναι η αγάπη μου προς την πόλιν μας, και ο καύμός μου δια τον μαρασμόν αυτής.

Είμαι γέννημα και θρέμμα Νοσιώτης, και ζω εις το Νησί από αγάπην μου προς την την πόλιν, ενώ είχαν και την ικανότητα και την δυνατότητα να ζω εις άλλην μεγαλύτεραν πόλιν ή και σε αυτήν ακόμη την πρωτεύουσαν.

Οχι λοιπόν από φιλοδοξίαν, αλλά από αγάπην προς την γενέτειράν μου αποφάσισα να ηγηθώ υπερκομματικού συνδυασμού εξ εθνικοφρόνων της πόλεώς μας, εκπροσωπούντων όλα τα επαγγέλματα από του επιστήμονος μέχρι του εργάτου με απόφασιν την προόδον και την ανάδειξιν της Μεσσήνης.

Εγώ και οι συνεργάται μου κατερχόμεθα εις τον αγώνα με πίστην δια το μέλλον της πολεώς μας και με στερεάν την απόφασιν να παραδώσωμεν εις τους μεταγενεστέρους, την πόλιν μας με έργα προόδου και πολιτισμού.

Οι πολίται τους οποίους επέλεξα ως συνεργάτας, σας είναι όλοι γνωστοί, και όλοι τους πιστεύουν και θέλουν να εργασθούν δια την πρόοδον της πόλεώς μας. Εις τους συνεργάτας μου περιλαμβάνονται αρκετοί οι οποίοι δεν εγεννήθησαν εις την πόλιν ταύτην, ουδείς όμως δύναται να αρνηθή εις τούτους το δικαίωμα τούτο.

Αρνούμεθα όμως όλοι το δικαίωμα να ηγούνται συνδυασμού άνθρωποι οι οποίοι μήτε εις την πόλιν εγεννήθησαν, μήτε ποτέ την ηγάπησαν. Αρνούμεθα το δικαίωμα εις τους θετούς υιούς να εμφανίζονται ότι αγαπούν τη μάννα μας περισσότερο από ημάς τα γνήσια παιδιά της.

Δια να επιτύχω όμως εκείνο το οποίο αναλαμβάνω και υπόσχομαι, πρέπει να περιβληθώ με τόσων δύναμιν και με τόσων εμπιστοσύνην από εσάς, ώστε να δύναμαι να αξιώ εκ μέρους σας πανταχόθεν την απαραίτητον βοήθειαν.

Πρέπει να εκπροσωπώ την ολότητα των πολιτών, και όχι μικράν πλειοψηφίαν. Δια να εκλεγώ ως δήμαρχος, λόγω του εκλογικού συ-

στήματος, είναι ανάγκη να πλειοψηφήσει το ψηφοδέλιό μου. Ψηφισατέ με λοιπόν χωρίς διαγραφάς ή μεταβολάς διότι το τοιούτον ενισχύει τους αντιπάλους μας. Τούτο και μόνον, την εμπιστοσύνην σας τουτέστι, ζητούμεν εγώ και οι συνεργάται μου. Όταν ταύτην μας δώσετε, να είσθε βέβαιοι ότι μέσα στο χρονικό διάστημα που θα διοικήσωμεν την πόλιν, θα κατωρθώσωμεν να την πλουτίσωμεν με παντοειδή έργα πολιτισμού και προόδου.

Εάν παρ' ελπίδα δεν ηθέλατε με τιμήση δια της εμπιστοσύνης σας, εις εμέ και την οικογένειάν μου θα προσφέρετε υπηρεσίαν, διότι έτσι θα απασχοληθώ αποκλειστικώς εις τα επαγγελματικά μου έργα. Θα αδικήσετε όμως την πόλιν, την οποίαν θα στερήσετε ενός εργάτου που είναι αποφασισμένος να επιτελέσει το θαύμα της προόδου της και του πολιτισμού της.

Σε σας Νησιώτες και Νησιώτισες απόκειται να κρίνετε δια το μέλλον της πόλεώς μας.

Σε σας Νησιώτες απόκειται να αναδείξετε τον κατάλληλον νοικοκύρην που θα νοικοκυρέψει την πόλιν.

Από σας λοιπόν Νησιώτες και Νησιώτισες η πόλις περιμένει να ιδή αν θα ζήσει ως σύγχρονος πόλις ή θα μαραζώσει και θα μείνει χωριό.

Με φλογεράν όμως πίστην ότι δια της ψήφου σας θα διαγράψετε Νησιώτες και Νησιώτισες το λαμπρόν μέλλον της πόλεώς μας, αναφωνώ μεθ' υμών:

- Ζήτωσ ο λαός της Μεσσήνης
- Ζήτω η πόλις της Μεσσήνης⁽⁷⁾.

ΜΠΟΣΙΝΗΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΣΟΥΣΗΣ

“Ακραιφνης εθνικόφρων” και υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος στο συνδυασμό του Κουλέτη ο Σίμος Μποςίνης πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου, με επιστολή στη “Σημαία” επιτίθεται στον Τσούση. Του καταλογίζει ελέγχους στην Κατοχή ως υπεύθυνου του Ερυθρού Σταυρού, τον καταγγέλει για τις διακηρύξεις του σχετικά με τους πλουτίσαντες στην Κατοχή και αφήνει υπαινιγμούς για τη διαχείριση που

έκανε σε ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος. Από το κείμενο ουσιαστικά αναδύεται ο χαρακτήρας του Τσούση ως ενός αυστηρού ανθρώπου που δεν άφηνε περιθώρια εξαπάτησης και ακολουθούσε τους “νόμους και τους κανόνες κατά γράμμα” αναλαμβάνοντας προσωπικά τον έλεγχο. Είναι κάτι το οποίο είχε αποτυπώσει στις δημοσιεύσεις του πολύ πριν τις εκλογές στην εφημερίδα “Θάρρος”. Οι υπαινιγμοί βεβαίως ουδέποτε επαληθεύτηκαν και ο λιτός βίος του Τσούση δεν άφηνε περιθώρια για να βρουν έδαφος ισχυρισμοί για καταχρήσεις. Το πολιτικό ενδιαφέρον όμως υπάρχει στην ακροτελεύτια παράγραφο που αφήνει πολιτικούς υπαινιγμούς για τον υποψήφιο δήμαρχο: “κομμουνισμός δεν μπορεί να φυτρώσει εκεί όπου υπάρχει ευημερία, ο κομμουνισμός πρώτα θα σπείρει το έδαφος με δυστυχίαν, με δυστυχίαν θα το λιπαίνει και τότε μόνον να είσαι βέβαιος ότι φυτρώνει και μεγαλώνει”. Γράφει αναλυτικά ο Μποςίνης: “Κατερχόμενοι εις τας εκλογάς να ζητήσωμεν τας ψήφους σας, θεωρούμε υποχρέωσίν μας να σας ανακοινώσωμεν τα εξής: Δεν θα σας υποσχεθώμεν ποτάμια με νερά, ούτε ποτάμια ξερικά, ούτε αίθουσες, ούτε αυλές αλλά τα εξής: Τα έργα θέλουν χρήματα και άνευ αυτών ουδέν γίνεται. Οπως ο κάθε άνθρωπος θέλει να έχει σπίτι τέλειον με λουτρό και με νερά αλλά δεν το έχει διότι δεν έχει λεφτά να το φτιάσει, έτσι και οι δημόται θέλουν πάλιν να έχουν τελείαν καθ' όλα αλλά δυστυχώς δεν έχουν λεπτά. Ερωτάται όμως, έχει οικονομικήν δυνατότητα σήμερον ο λαός της πόλεως δια να φορολογηθή δι' έργα τοιαύτα; Απαντώνμεν αδιστακτικώς, όχι. Και μένει άλλη μια πηγή δια την κατασκευήν των έργων, το δάνειον εκ μέρους του κράτους. Είναι δυστυχώς κακίστη. Δια τούτο σας υποσχομέθα περισυλλογήν των υπάρχόντων πόρων της πόλεως και ηθικήν διαχείρισιν αυτών. Είμεθα ρεαλισταί και όχι αερολόγοι.

Όταν όμως κατέρχεται τις εμπρός εις την λαϊκήν κρίσιν και ζητεί το δικαίωμα να διοικήσει έχει καθήκον να είπη τις είναι και με ποίον δικαίωμα ζητεί την ψήφον. Εγώ εκτελών χρέη

πλέον εκλογέως και όχι εκλεκτού ερωτώ τον κ. Τσούσην δια τον τρόπον της λειτουργίας την οποίαν ήσκησε εν τη πόλει το δημόσιον λειτούργημα κατά την κατοχήν, την κρίσιμον αυτήν περίοδον του Ελληνικού λαού και την μετακατοχικήν περίοδον. Ητο ο κ. Τσούσης πρόεδρος του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και δια την μεν διαχείρισιν των φαρμάκων ελάχιστα, δια δε την διαχείρισιν του άρτου περισσότερα. Όταν είμεθα ασθενείς δυστυχώς τότε – όλαι αι οικογένειαι υπέφερον – και εισερχόμεθα εις τον Ερυθρόν Σταυρόν με την συνταγήν του ιατρού να πάρωμεν μίαν ένεσιν ή μερικά δισκία δια το ετοιμοθάνατον μέλος της οικογενείας μας, όχι μόνον ηρνείτο αλλά έστελε και γνωστά πρόσωπα να βεβαιωθούν μήπως εξαπατήσωμεν τον Ερυθρόν Σταυρόν. Περί του υπολοίπου των τοιούτων φαρμάκων τα οποία απέμεναν εις χείρας σας, σεις μόνον γνωρίζετε τι εγένοντο.

Και τώρα δια τον άρτον. Παρέλαβες την πόλιν με 6.800 συσσιτούντας δια τους οποίους η προηγουμένη επιτροπή εμόχθησε να τους γράψει και αμέσως τους υπεβίβασες εις 4.000. Ως δικαιολογίαν του τοιούτου κακουργήματος κατά της Ελληνικής φυλής και ιδιαιτέρως της πόλεως ισχυρίζετο ότι δεν πρέπει να τρώγη το ψωμί του πτωχού ο έκων. Αυτό ήτο το έγκλημα. Κι σας ερωτώ έφερνες σιτάρι δια 6.800 και το έδινες εις τους 4.000; Εάν αυτό το έκανες ώστε ο άπορος αντί να πάρη μια οκά να έπαιρνε δύο, κάπως θα εδικαιολογείτο. Δυστυχώς όμως όχι. Το σιτάρι ήρχετο δια του Ερυθρού Σταυρού από τον Καναδά βάσει των καταστάσεων των κατά τόπους επιτροπών. Δηλαδή συ ενώ κατέστρεφες την ατυχή πόλιν ωφελούσες τον Καναδά με τας μερίδας του λιμνώντος λαού της πόλεως. Αλλά ας εξετάσωμεν ποίους διέγραφες ως πλουσίους; Τους κηπουρούς ιδία, διότι έλεγες ότι κερδίζουν. Αυτή η τάξις εις τα προηγμένα κράτη πρέπει να μάθεις ότι υποστηρίζεται ιδιαιτέρως και λαμβάνει διπλήν τροφήν και βραβεία παραγωγής υπέρ αυτών δημιουργούνται, ιδία εις τας περιστάσεις αυτάς όπου εργάζεται αόκνως δια την επιβίωσιν του λαού.

Δεν παύω όμως να σας ερωτώ, ο πατατοκαλλιεργητής ο οποίος τον Μάιον έβγαλε την πατάτα του και επήρε π. χ. τριακόσια εκατομμύρια πληθωρικά τον Αύγουστον που ήθελε να κάμη δευτέρα καλλιέργεια με τα λεφτά αυτά μπορούσε να πάρη μίαν κούτα σογάρα;

Πως λοιπόν ευημερούσε και του έκοβες το ψωμί; Αν έκοβες το ψωμί εκείνων που παρήγαγον ξηρούς και διατηρήσιμους καρπούς ίσως υπήρχε κάποια δικαιολογία, όταν όμως κόβεις το ψωμί εκείνων που βγαίνουν από το πρωί μέχρι το βράδυ με ολόκληρον την οικογένειάν τους έξω δια να παράγουν αγαθά, νηστικοί και ανυπόδοτοι δεν εμπορεί παρά να χαρακτηρισθή ως έγκλημα.

Αλλά θα προχωρήσω ολίγον, εδώ μάλιστα εκτός της λαϊκής κρίσεως, η οποία δύναται να εισχωρήση εις τ' ανωτέρω δύναται να λειτουργήσει και η δικαιοσύνη εάν υπάρχουν αρμόδιοι και λειτουργεί το Κράτος. Κατά τον Απρίλιον 1946 ήσο Πρόεδρος της ΟΥΝΡΑ από την οποίαν ελάμβανε ο Ελληνικός λαός άπαντα τα τρόφιμα και το εισόδημα αυτών ήτο ο βασικός πόρος του Κράτους. Διενέμοντο δε τρόφιμα βάσει καταστάσεων εις τας οποίας ανεγράφετο η τιμή της μονάδος και η αξία των ειδών που ελάμβανε εκάστη οικογένεια και ηκολούθη η υπογραφή του παραλήπτου. Σεις κ. Τσούση διεχειρίζεσθε εκατοντάδες εκατομμυρίων του ατυχούς Δημοσίου χωρίς εις τας καταστάσεις να αναγράφεται ουδεμία τιμή. Όταν δε έγινε αντιληπτόν και σου το υπέδειξαν ευσχήμως και αθορύβως, έφυγες. Δεν θα παραλείψω να σου αναφέρω και μίαν άλλην πράξιν σου ότε ως κατήγορος των πλουτισάντων μετά την αποκατάστασιν του Κράτους, εζητούσες την δέσμευσιν των περιουσιών πολλών παρά την άρνησιν των άλλων μελών της Εφορείας. Συ όμως σήμερα εμφανίζεσαι εις τον αγώνα σου με τους κατ' εσοχήν τοιούτους τίτλους σου. Κύριε Τσούση νομίζομεν δια των ανωτέρω πράξεών σου δεν έκαμες τίποτε άλλο παρά να συμβάλης εις την απαθλίωσιν του τόπου σου.

Λαέ της Μεσσήνης διαβάζων τα ανωτέρω πρέπει να έχεις υπόψιν σου ότι κομμουνισμός

δεν μπορεί να φυτρώσει εκεί όπου υπάρχει ευημερία, ο κομμουνισμός πρώτα θα σπείρει το έδαφος με δυστυχία, με δυστυχία θα το λιπαίνει και τότε μόνον να είσαι βέβαιος ότι φυτρώνει και μεγαλώνει”⁽⁸⁾.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το σύνολο σχεδόν της προεκλογικής εκστρατείας Γιαννόπουλου και Κουλέτση φιλοξενείται από τη “Σημαία” που καλύπτει το χώρο της δεξιάς. Στην οποία ο Τσούσης δεν έβαλε ούτε την ανακοίνωση του συνδυασμού προτιμώντας το “Θάρρος” που κάλυπτε παραδοσιακά το χώρο των φιλελευθέρων.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΤΣΟΥΣΗΣ

Μέσα σε αυτό το κλίμα ο Τσούσης κατορθώνει να κερδίσει τις εκλογές και το “Θάρρος” τον χαρακτηρίζει ως “ανεξάρτητο φιλελεύθερο”. Στην πραγματικότητα ο Τσούσης δεν μπαίνει στη λογική των διακρίσεων της εποχής ανάμεσα σε “εθνικόφρονες” και “αντεθνικώς δρώντες”, δεν πολιτεύεται δικαστικά και ως βαθεία θρησκευόμενος συγκεντρώνει ψήφους από τμήματα του πληθυσμού με ανάλογες αντιλήψεις: “Είς τον δήμον Μεσσήνης εψήφισαν εν συνόλω 1339 εκ των οποίων ο ανεξάρτητος φιλελεύθερος κ. Τσούσης έλαβε 639 ψήφους. Δεύτερος έρχεται ο συνδυασμός του κ. Γιαννοπούλου με 406 ψήφους και τρίτος ο συνδυασμός του κ. Κουλέτση με 294 ψήφους. Εκ των 12 εδρών ο κ. Τσούσης καταλαμβάνει τας 8”⁽⁹⁾.

Με βάση τις καταγραφές στα πρακτικά των συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου ⁽¹⁰⁾ εκλέχτηκαν δημοτικοί σύμβουλοι οι: Βασίλειος Δημητρόπουλος, Παναγιώτης Κουτρομπόπουλος, Παναγιώτης Λουκάκος, Βασίλειος Μουγγός, Δημήτριος Νικολόπουλος, Προκόπιος Παπαγεωργίου, Γεώργιος Φωτόπουλος (συνδυασμός Τσούσης), Σταύρος Γιαννόπουλος, Ρήγας Παπαργυρόπουλος (συνδυασμός Γιαννόπουλου), Φώτιος Παπαδόπουλος, Παναγιώτης Κατούρος (συνδυασμός Κουλέτση). Για την εκλογή των συμβούλων ίσχυε μικρό σύστημα και γιαυτό εμφανίζεται μια αναντιστοιχία ανάμεσα στις ψήφους και τον αριθμό των συμβούλων που

εξέλεξαν οι συνδυασμοί. Δηλαδή όσοι υποψήφιοι συγκέντρωναν το μισό συν ένα των εγκύρων ψηφοδελτίων (στην περίπτωση που αναφερόμαστε 670 ψήφους) εκλέγονταν απ’ ευθείας. Αφαιρούμενων αυτών των εδρών η απλή αναλογική εφαρμοζόταν για όσες έδρες περίσσευαν. Υπήρχε και μια άλλη ιδιομορφία όμως: Μπορούσε κάποιος να ψηφίσει ένα ψηφοδέλτιο αλλά από αυτό να διαγράψει κάποια ονόματα και να βάλει και να ψηφίσει άλλα από διαφορετικό συνδυασμό. Το ψηφοδέλτιο πήγαινε στο συνδυασμό και η ψήφος στον υποψήφιο ακόμη και αν είχε γράψει κάποιον από άλλο συνδυασμό. Ετσι εξηγείται και το γεγονός ότι παρότι ο συνδυασμός Τσούσης πήρε 639 ψήφους, κάποιοι υποψήφιοι πήραν περισσότερους από 670 ψήφους. Πρέπει να σημειωθεί ότι η εκλογή δημάρχου ήταν έμμεση από το δημοτικό συμβούλιο, σε ψηφοφορία στην οποία συμμετείχαν οι τακτικοί και ισάριθμοι αναπληρωματικοί σύμβουλοι. Ο υποψήφιος δήμαρχος θα έπρεπε να έχει εκλεγεί τακτικό μέλος του δημοτικού συμβουλίου. Εν προκειμένω ψήφισαν 12+12 άτομα και το δημοτικό συμβούλιο που προέκυψε ήταν 11μελές καθώς ο 12ος ήταν ο εκλεγμένος δήμαρχος. Οπως φαίνεται ο Κουλέτσης είτε δεν εκλέχτηκε, είτε δεν συμμετείχε στο δημοτικό συμβούλιο.

Πηγές

- (1) “Θάρρος” 1/4/1951
- (2) “Θάρρος” 6/4/1951
- (3) “Σημαία” 6/4/1951
- (4) “Θάρρος” 8/4/1951
- (5) “Σημαία” 8/4/1951
- (6) “Σημαία” 11/4/1951
- (7) “Σημαία” 14/4/1951
- (8) “Σημαία” 15/4/1951
- (9) “Θάρρος” 17/4/1951
- (10) Νικόλαος Π. Ρούτσπς ο. π.

1954: ΕΠΑΝΕΚΚΛΟΓΗ ΤΣΟΥΣΗ ΜΕ “ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΤΗΘΟΥΣ” ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

*Το Νησί τη δεκαετία του 1950 – Από το Λεύκωμα των ΓΑΚ Μεσσηνίας, Αναστασία Μηλίτση -Νίκα
“Ήταν μια φορά το Νησί... ένα φωτογραφικό ταξίδι 1910-1974”*

Οι επόμενες δημοτικές εκλογές γίνονται στις 21 Νοεμβρίου 1954 και στη Μεσσήνη ήταν από τις πλέον επεισοδιακές. Εχει ενδιαφέρον να παρακολουθήσουμε εκείνα τα οποία είχαν προηγηθεί και καθόρισαν εν πολλοίς και το αποτέλεσμα αλλά και το κλίμα των εκλογών.

Η ΘΗΤΕΙΑ ΤΣΟΥΣΗ

Ο Τσούσης πολιτεύεται με απόλυτο τρόπο, σύμφωνα με τις αντιλήψεις του για τη “διακυβέρνηση”, σε αντίθεση με την κατάσταση που επικρατούσε στο Νησί, γεγονός που τον έφερε σταδιακά σε σύγκρουση με όλο και περισσότερους συνεργάτες του.

Από τα πρώτα μέτρα που παίρνει είναι η απομάκρυνση του παζαριού από το πάρκο και η μεταφορά στο “Γουρνοπάζαρο” που ήταν τότε έξω από την πόλη. Απαγορεύει τη σφαγή των ζώων στους δρόμους και κατασκευάζει τα σφαγεία του “Χότζα”. Παράλληλα απαγορεύει την υπαίθρια πώληση ψαριών ως επικίνδυνη για την υγεία, ενώ απομακρύνει τους μανάβηδες από τη μικρή πλατεία που την είχαν μετατρέψει σε λαχαναγορά και κατασκευάζει ανθοκήπιο. Και εννοείται ότι εφαρμόζει τα όσα προέβλεπε η νομοθεσία για τη δημοτική φορολογία. Όλα αυτά σε ελάχιστο χρόνο γεγονός που προκαλεί αντιδράσεις και διαμαρτυρίες στη Νομαρχία

και το υπουργείο Εσωτερικών. Ο Νομάρχης το καλοκαίρι του 1953 τον παύει για ένα μήνα, ο Τσούσης απειλεί με παραίτηση, καταγγέλει έμμεσα ότι πρόκειται για πολιτική δίωξη και δημοσιοποιεί τους λόγους της δίωξης.

Αρχικά ο Τσούσης δηλώνει: “Εάν πράγματι πολιτικοί λόγοι ώθησαν τον κ. Υπουργόν των Εσωτερικών να διατάξη ανακρίσεις δεν γνωρίζω ακόμη. Θα αναμένω την απόφασιν του κ. Υπουργού και θα επανέλθω. Εκείνο το οποίον, προς το παρόν, δύναμαι να βεβαιώσω είναι, ότι οι παραβάσεις, αι οποίαι μου αποδίδονται, δεν είναι σοβαράι. Διότι η μεταφορά της ιχθυαγοράς επεβάλλετο δια λόγους υγιεινής και πολιτισμού. Δεν γνωρίζω καμία πόλις της Ελλάδος να διεκδική την τιμήν, ότι διαθέτει τας κεντρικάς οδούς προς πώλησιν ιχθύων παραπλεύρως των κόπρων των διερχομένων ζώων.

Όσον αφορά τα σφαγεία είναι γεγονός, ότι τα ζώα εσφάζοντο εντός της πόλεως, προ των οφθαλμών των μικρών παιδιών και των διερχομένων ξένων, πράγμα το οποίον επέβαλλε οπωσδήποτε την κατασκευήν δημοτικών σφαγείων. Τοιαύτα κατασκευάσθησαν κατά τα 2/3 δια των αποδοχών μου ως Δημάρχου, τας οποίας διέθεσα προς τον σκοπόν αυτόν. Τούτο έπαινον θα έπρεπε να επισύρη και πράγματι έπαινον έλαβον επί της προηγουμένης κυβερνήσεως. Παρεπιπτόντως σας αναφέρω ότι μέχρι σήμερον έχω διαθέσει εκ του μισθού μου ως Δημάρχου περί τα 28 εκατομμύρια εις δημοτικά έργα και εις έργα δημοτικής αντιλήψεως. Ως προς την ζωαγοράν, η οποία αποτελεί το πρώτον θέμα της ανακρίσεως του κ. Επιθεωρητού έχω να τονίσω τούτο: Ευρίσκετο εις την κεντρικήν πλατείαν και έξωθι του Γυμνασίου εις το οποίον φοιτούν μαθηταί και μαθήτριαι. Ευνόητον είναι, ότι επεβάλλετο η απομάκρυνσις εκείθεν της ζωαγοράς.

Οι λοιποί λόγοι είναι εξ ίσου αστήρικτοι και είμαι βέβαιος, ότι οι δημόται μου, οι οποίοι τόσοσ πανηγυρικώς με ετίμησαν, θα έχουν διαπιστώσει την εργατικότητα και την ανιδιοτέλειαν, η οποία με διέκρινε από τη αναλήψεως των καθηκόντων μου⁽¹⁾.

Δύο ημέρες αργότερα δημοσιοποιείται απόπειρα στο Νομάρχη και τον Επιθεωρητή στην οποία ο Τσούσης αναφέρει: “Με όλον τον σεβασμόν και την εκτίμησιν, την οποίαν τρέφω προς τον Νομάρχη κ. Αρώνην δια την μεγάλην του μόρφωσιν και τας διοικητικάς του ικανότητας, ας μου επιτρέψη να διαφωνήσω επί των εξής ζητημάτων, Ουδεμία ενέργειά μου υπήρξε αυθαίρετος. Ολαι αι ενέργειάι μου είναι σύμφωνοι με το πνεύμα και το γράμμα του Νόμου και αναλυτικώς βάσει των δηλώσεών του επεξηγώ:

1) Η ζωαγορά, δια την οποία έγινε τόσοσ θόρυβος, μετεφέρθη κατόπιν διαταγής της Νομαρχίας. Αρα ουδεμία παράβασις εγένετο.

2) Η Λαχαναγορά δεν είχε ωρισμένην θέσιν. Η κάτω πλατεία είχε καταληφθεί αυθαιρέτως παρά οπωροπωλών, ενώ ήτο προωρισμένη δι’ ανθόκηπον. Την έκαμα ανθόκηπον σύμφωνα με μελέτην της Μηχανικής υπηρεσίας και φυσικά απεμάκρυνα τους αυθαιρέτως καταλαβόντας ταύτην. Συνεπώς δεν υπάρχει παράβασις διότι δεν ήτο ανεγνωρισμένη ως Λαχαναγορά. Απόφασις του Δημοτικού Συμβουλίου ήτο περιττή αφ’ ού επρόκειτο περί επανορθώσεως αυθαιρέτως καταληφθείσης πλατείας. Αρα η ενέργειά μου ήτο νόμιμος.

3) Τα Σφαγεία εγένοντο κατόπιν αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου και εγκρίσεως της Νομαρχίας εις δύο οικονομικά έτη. Η επιπλέον δαπάνη κατεβλήθη παρ’ εμού. Που ευρίσκεται το παράνομον αφού ο Νόμος μου επιτρέπει να κάμω έργα χωρίς μελέτην εντός ορισμένου ποσού; Εζήτησα μόνον οδηγίας της κτηνιατρικής υπηρεσίας αι οποία μου παρεσχέθησαν πολλάκις και με λεπτομερείας.

Ασφαλώς θα εζήτησαν και τεχνικήν μελέτην αν ο Νόμος το απήτει και προ παντός αν ήσαν απαραίτητα, διότι επρόκειτο περί διαρρυθμίσεως των παλαιών Τουρκικών πλυντηρίων επί των θεμελιών των οποίων έκαμα τα Σφαγεία.

Συμπέρασμα: Είχον απόφασιν του Δημοτικού Συμβουλίου, είχον εγκρίσεις της Νομαρχίας, κατέβαλον την επιπλέον δαπάνην και έκαμα τα Σφαγεία και απήλλαξα την πόλιν από το αί-

οχος αυτό της σφαγής των ζώων εντός της αυλής. Που είναι το αδίκημά μου;

4) Όσον αφορά την φορολογία της γεωργικής παραγωγής. Ο Δήμαρχος δεν επιβάλλει φορολογίας. Ο Δήμαρχος είναι μέλος της επιτροπής και αποτελεί μειοψηφίαν τρόπον τινά και η γνώμη πνίγεται μέσα εις την πλειοψηφίαν της επιτροπής. Αλλά και εκτός τούτου ουδεμίαν φορολογίαν, τονίζω ουδεμίαν φορολογίαν επέβαλον επί της πατάτας. Την μόνην φορολογίαν εις την οποίαν μετέσχον ως Δήμαρχος και μέλος είναι της ορύζης και ελαίου με τα γνωστά αποτελέσματα ώστε από 1084 εγγραφέντων εις τον κατάλογον μόνον περί τους 30 να υποβάλουν έντασιν. Βεβαίως τα λάθη ανθρώπινα. Ενεκα τούτο ο νόμος προέβλεψεν ένδικα μέσα διότι υπελόγησεν επί της ανθρωπίνης αδυναμίας να προβλέπη και να γνωρίζη τα πάντα. Άρα αν υπάρχουν ευθύνη έπρεπε να ζητηθούν από την επιτροπήν και όχι μόνον από τον Δήμαρχον. Καταλήγω εις το συμπέρασμα ότι τον μοναδικόν φορολογικόν κατάλογον των γεωργικών προϊόντων ο ποίος συνετάγη επί των ημερών μου, τον συνέταξα μετά των άλλων μελών της επιτροπής μετά προσοχής. Τα παράπονα των φορολογουμένων δεν μπορούν να λείψουν.

5) Την φορολογίαν ή μάλλον το τέλος πεζοδρομίου επέβαλε πάλιν η αρμοδία επιτροπή εις την οποίαν εγώ ήμην μέλος. Πάντως είμαι ο εισιτητής της επιβολής τέλους “επί πάντων των οπωσδήποτε ποιουμένων χρήσιν πεζοδρομίων, οδών, πλατειών κλπ.” διότι ο Νόμος και η επεξηγηματική εγκύκλιος το καθορίζει σαφώς. Άλλως τε έχω υποβάλλει ερώτημα εις το υπουργείον και αν έμενον ως Δήμαρχος, θα προσέφευγον εις το Συμβούλιον Επικρατείας κατόπιν βεβαίως εγκρίσεως του κ. Νομάρχου, το οποίον θα απεφάνετο τελικώς επί των απόψεών μου. Εις τον κατάλογον πεζοδρομίων ενεγράφησαν μόνον 280 υπόχρεοι, συνεπώς η φορολογία δεν υπήρξε καθολική.

Υποβάλλω το ερώτημα με όλον τον σεβασμόν προς τον κ. Νομάρχην. Διατί να είμαι υπεύθυνος εγώ αφού αποτελώ μειοψηφίαν εις την επι-

τροπήν εξακριβώσεως συντάξεως φορολογικόν κατάλογον; Δεν νομίζετε ότι μένει κάτι κενόν;”⁽²⁾

Η δημόσια διαμάχη κρατά για καιρό και ο υπουργός Εσωτερικών αφήνει το χρόνο να περάσει χωρίς να εξετάσει την υπόθεση κάτω από την πίεση που ασκήθηκε, έτσι ώστε μετά την παρέλευση μηνός ο Τσούσης επανήλθε στη θέση του κάνοντας παράλληλα προσφυγή στο Συμβούλιο Επικρατείας.

ΟΙ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ

Ένα χρόνο αργότερα εκδηλώνονται μεγάλες αντιδράσεις στην αύξηση της τιμής του ρεύματος από την Ηλεκτρική Εταιρεία και δημιουργείται μια ένταση που συνεχίζεται... μέχρι την κάληπ. Λόγω των μεγάλων αυξήσεων οι καταναλωτές απειλούν με διακοπή του ηλεκτρικού: “Η Μεσσήνη ετοιμάζεται να αποδουθή εις αγώνα σκληρόν κατά της τοπικής ηλεκτρικής εταιρείας, η οποία περί τα 37 έτη, απομυζά τους κατοίκους, παρέχουσα ηλεκτρικόν ρεύμα εις τιμήν αφαντάσως υψηλήν. Και ο αγών αυτός δεν φαίνεται να είναι από τους συνήθειες εις παρομοίαις περιπτώσεις. Δεν θα περιορισθή εις τηλεγραφήματα διαμαρτυρίας και υπομνήματα, εις παραστάσεις και άλλας παρεμφερείς εκδηλώσεις αι οποία δεν αποφέρουν τίποτε το θετικόν.

Η προχθεσινή σύσκεψις των κοινωνικών και παραγωγικών τάξεων, η οποία επραγματοποιήθη εις την αίθουσαν της Δημαρχίας υπό την προεδρείαν του προέδρου της Ομοσπονδίας Επαγγελματιών και Βιοτεχνών κ. Διαμαντάκου, απέδειξεν ότι οι Νησιώτες γνωρίζουν να προασπίζουν τα δικάια των και να τα διεκδικούν οσάκις καταπατούνται, με πρακτικά μέτρα που ούτε τους νόμους καταστρατηγούν, αλλά και που αποδεικνύονται αποτελεσματικά.

Από πολλών ημερών, ότε οι Νησιώτες εκλήθησαν να καταβάλουν δια τον παρελθόντα Απρίλιον τιμολόγιον ρεύματος – άκουσον, άκουσον – 12.000 δραχμές κατά κιλοβάτ, όλα αι διοικήσεις των τοπικών οργανώσεων αντελήφθησαν ότι πρόκειται περί μιας εκμεταλλευτικής επιθέσεως άνευ προηγουμένου. Και δεν αδρά-

νισαν. Αμέσως συνέταξαν πρωτόκολλο τιμής, το περιέφεραν σε πολλά καταστήματα δια να υπογραφη και υπό των καταναλωτών ρεύματος. Και με το πρωτόκολλον τούτο αναλαμβάνουν όλοι οι καταναλωταί ρεύματος, την υποχρέωσιν ευθύς ως δοθή σύνθημα, να διακόψουν το φως επ' αόριστον”.

Στη σύσκεψη μίλησαν ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Διαμαντάκος και ο αντιπρόεδρος Σταύρος Γεωργούλιας, ο πρόεδρος του συνεταιρισμού πατατοκαλλιεργητών Γ. Τσακανίκος και ο Παν. Ζαγκλακάς αντιπρόσωπος των υποδηματοποιών στην Ομοσπονδία Παν. Ζαγκλακάς.

Σε ψήφισμα που εκδόθηκε ζητείται μεταξύ των άλλων η μείωση των μισθών των εργαζόμενων στην Ηλεκτρική Εταιρεία: “Σύμψας καταναλωτικός κόσμος Μεσσήνης ηλεκτρικού ρεύματος, εν απογνώσει ευρισκόμενος λόγω της υπερβολικής τιμής ανεληθούσης εις δραχμάς 11.500 περίπου κατά κιλοβάτ είναι αναγκασμένος να διακόψη τον ηλεκτροφωτισμόν των καταστημάτων και των οικιών εις ένδειξιν διαμαρτυρίας και αμύνης. Πρός μείωσιν αυτού, συν τοις άλλοις παρακαλεί διατάχτε μείωσιν πολυτελούς και αδρώς αμειβομένου αλλά μη εργαζομένου προσωπικού Εταιρείας. Τη συνεχή λειτουργίαν εργοστασίου προς αύξησιν καταναλώσεως ρεύματος Δήμου και ιδιωτών και παροχήν ηλεκτρικού ρεύματος εις νέους αιτούντας. Κατάργησιν παρατάσεως εκμεταλλεύσεως ηλεκτρικών εταιριών επί 17ετίαν. Ταχύτεραν παροχήν ρεύματος εκ του Λάδωνος με ενιαίαν τιμήν.

Εμπορικός Σύλλογος, Ομοσπονδία Επαγγελματιών-Βιοτεχνών, Εργατικό Κέντρο, Συνεταιρισμός πατατοκαλλιεργητών”⁽³⁾.

Τον Ιούνιο του 1954 η απειλή πραγματοποιείται: “Οι κάτοικοι της Μεσσήνης επραγματοποίησαν από προχθές βράδυ την απόφασιν των όπως διακόψουν το ηλεκτρικόν ρεύμα, εις ένδειξιν διαμαρτυρίας κατά της τοπικής ηλεκτρικής εταιρείας. Η γείτων πλέει ήδη εις το σκότος. Και είναι χαρακτηριστική η επιδειχθείσα κατανόησις και πειθαρχία του κατανα-

λωτικού κοινού, το οποίον ήδη φωτίζει τας οικίας και τα καταστήματά του με κλασικές λυχνίες και λάμπες”⁽⁴⁾.

Μετά από αυτό ο Νομάρχης στέλνει ηλεκτρολόγο μηχανικό για να ελέγξει τα πράγματα, συγκροτείται επιτροπή που αποφαινεται ότι η αύξησις του ρεύματος είναι αδικαιολόγητη: “Η υπό την προεδρίαν του Δημάρχου Μεσσήνης κ. Τσούση συγκροτηθείσα υπό του Νομάρχου επιτροπή εξ ειδικών, δια την μελέτην του όλου ζητήματος της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος επεράτωσε τας εργασίας της. Η επιτροπή διεπίστωσεν ότι η αύξησις της τιμής του ρεύματος υπό της τοπικής Εταιρείας είναι αδικαιολόγητος.

Ούτω, κατόπιν και του ληφθέντος εγγράφου του υπουργείου Βιομηχανίας, εις το οποίον εις έντονον ύφος επικρίνεται η Εταιρεία και κρίνονται αδικαιολόγητοι αι αυξήσεις των αποδοχών του προσωπικού της και αι προς πραγματοποιήσιν τούτων αυξήσεις της τιμής του ηλεκτρικού”⁽⁵⁾.

Λίγες ημέρες αργότερα επέρχεται συμφωνία Δήμου και Ηλεκτρικής και σταματά το μπούκοτάζ των καταναλωτών. Ομως η υπόθεσις “μυρίζει” εκλογές και σε ρεπορτάζ το “Θάρρος” σημειώνει ότι: “Κατά πληροφορίας μας επιβεβαιουμένης επισήμως, η κίνησις της “επιτροπής αγώνος” η οποία εξακολουθεί να εμμένει ως γνωστόν εις το μπούκοτάζ και μετά την μείωσιν της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος, δεν είναι εντελώς ξένη προς τάσεις αντιπολιτεύσεως κατά του δημάρχου Μεσσήνης κ. Τσούση – εν όψει μάλιστα των επικειμένων δημοτικών εκλογών”.

ΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ

Οι προεκλογικές ζυμώσεις καταλήγουν και γίνεται η ανακήρυξις των συνδυασμών που θα πάρουν μέρος στις εκλογές.

Είναι ο “Ανεξάρτητος συνδυασμός” του Δημητρίου Κούτσικα και σε αυτόν είναι υποψήφιοι οι: Αβαρλής Ι., Αποστολόπουλος Δ., Γαλανάκης Δ., Γαλανόπουλος Γ., Γεωργούλιας Στ., Δημόπουλος ή Κατοής Ε., Δουβόγιαννης Χ., Καρα-

κώστας Ι., Καράμπελας Ι., Κατσούρος Π., Κουτρομπούκος Π., Κρεμμυδάς Α., Μποσίνης Σιμ., Παναγόπουλος Π., Πολυδούρης Κ., Παυλάκος Ν., Ρήγας Γ., Ρούτσπς Δ., Σακελλαρόπουλος Α., Τσακανίκος Γ., Ψυχογιόπουλος Φ., Χρόνης Δ.

Και ο συνδυασμός Τσούση στον οποίο υποψήφιοι είναι οι: Βαμβακάς Γ., Δημητρόπουλος Β., Δημητρόπουλος Γ., Δασκαρόλης Δ., Καρελλάς Α., Κουτέλας Μ., Καυκάς Στ., Κωνσταντόπουλος Ι., Κουζής Δ., Λουκάκος Π., Μουγγός Β., Νικολόπουλος Π., Νικολόπουλος ή Λισαίος Δ., Πανταζόπουλος Β., Πάσσαρης Κ., Παναγιωτόπουλος Γ., Πλεμμένος Δ., Ρούτσπς Θ., Στασινόπουλος ή Δάσκαλος Γ., Σαλαμάνος Δ., Τσάμης Ι., Φωτόπουλος Γρ.⁽⁶⁾

ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ

Ο υποψήφιος Δήμαρχος Δημήτριος Κούτσικας εκφωνεί λόγο στον οποίο καταγγέλει ότι ο Τσούσης διάκειται ευνοϊκά προς την Ηλεκτρική Εταιρεία γιατί του έχει κάνει πολυτελείς εγκαταστάσεις στο σπίτι του και επιτίθεται στην εν γένει πολιτική της επιχείρησης. Η οποία με επιστολή στις εφημερίδες απαντά οξύτατα στις καταγγελίες τονίζοντας ότι ο Τσούσης δεν έχει ούτε ηλεκτρικό ρεύμα στο σπίτι του, ενώ ήταν αυτός που την αντιμαχόταν σκληρότερα από άλλους: “Η Ηλεκτρική Επιχείρησης Μεσσήνης είναι υποχρεωμένη να ανακοινώσει προς τους δημότες της πόλεως Μεσσήνης εξ αφορμής πλείστων αναληθειών εξαγγελθεισών κατά τον προεκλογικόν λόγον του υποψηφίου Δημάρχου κ. Κούτσικα τα κάτωθι:

Ο νύν Δήμαρχος κ. Σταύρος Τσούσης αφ’ ής ανέλαβε την Δημαρχίαν της πόλεως Μεσσήνης και μέχρι σήμερον ούτε πολυτελείς εγκαταστάσεις του εγένοντο αλλά ούτε έκανε μέχρι σήμερον χρήσιν ηλεκτρικού ρεύματος προς στοιχειώδη φωτισμόν (χρησιμοποιεί λυχνίαν πετρελαίου). Ταύτα δηλούμεν υπευθύνως δυνάμενοι δε και ενόρκως να το βεβαιώσωμεν.

Ως δε προς τας καταγγελίας του προς τους δημότες δια την Ηλεκτρικήν Επιχείρησιν Μεσσήνης ηδύνατο ο κ. Υποψήφιος να συμβουλευθί

δια να μη υποπέσει εις τερατώδεις αναληθείας, τα επίσημα στοιχεία της λειτουργίας της επιχείρησης, τόσον εις το γραφείον αυτής όσον και εις το γραφείον του Δήμου ένθα είναι εκτεθειμένα εις την διάθεσιν παντός, ακόμη δε ηδύνατο να προσφύγη εις το υπουργείον Βιομηχανίας καθ’ όσον η ηλεκτρική επιχείρησις ως επιχείρησις κοινής ωφελείας τελεί υπό τον άμεσον έλεγchon του κράτους. Επιπλέον τον προσεφώνησε ο τέως δήμαρχος κ. Σταύρος Γιαννόπουλος ο οποίος είχε υποχρέωσιν να διαβεβαιώση ποίας ανωμαλίας ούτος επί Δημαρχίας του εξηκρίβωσε κατά της επιχείρησης, και ποία μέτρα έλαβε κατά την περίοδο της δημαρχοντίας του.

Ακόμη δε περισσότερο έπρεπε να έχη πληροφορηθή από τον επίσης τέως Δήμαρχον κ. Δημήτριον Χρόνην και νυν υποψήφιον σύμβουλον εν τω ψηφοδελτίω του, κατά την περίοδον της Δημαρχίας τούτου – ο κ. Κούτσικας διετέλει βουλευτής – πως από κοινού τότε μεν συνεκινήθησαν από τας ληστρικές πράξεις της Εταιρείας και δεν εκίνησαν πάντα λίθον να την ανατινάξουν τότε προς όφελος των δημοτών αλλά έρχονται σήμερον να εκτοξεύσουν σωρείαν αναληθειών προς ευτελή πολιτικήν κατανώλωσιν.

Τέλος έχομεν να δηλώσωμεν ότι όλοι οι μέχρι τούδε διατελέσαντες Δήμαρχοι, επανειλημμένως κατέφυγαν εις το υπουργείον Βιομηχανίας από πεπλανημένας ιδέας και πληροφορίας και επείσθησαν ότι οι αγώνες των ασκόπως εγένοντο καθ’ όσον η ηλεκτρική επιχείρησις κινείται πάντοτε εις τα πλαίσια των Νόμων και των εκάστοτε αποφάσεων του υπουργείου Βιομηχανίας και ουδέποτε εις το σκοτός και την παρανομίαν. Τον μεγαλύτερον αγώνα οφείλομεν να ομολογήσωμεν τον διεξήγαγε ο νυν Δήμαρχος κ. Τσούσης μέχρι σημείου να κατέλθουν Επιθεωρηταί, τρεις τον αριθμόν και να δημιουργηθή κατά την ομολογίαν τούτων φάκελλος αλληλογραφίας μεταξύ δήμου, εταιρείας και υπουργείου Βιομηχανίας ογκωδέστερος και αυτής της ηλεκτρικής εταιρείας “Πάουερ”.

Επί των άλλων εκτοξευθέντων εκ μέρους του υποψηφίου κ. Κούτσικα ότι δήθεν η ηλεκτρική επιχείρησις θα διαθέσει χρηματικά ποσά δια την εκλογικήν του πτώσιν, δεν θα ασχοληθώμεν να απαντήσωμεν καθ' όσον απυθύνετο προς νοήμον κοινόν με αρκετήν πολιτικήν ωριμότητα⁽⁷⁾.

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΚΟΥΤΣΙΚΑ

Ο Κούτσικας επανέρχεται και με επιστολή του στη “Σημαία” καταγγέλει ότι η Ηλεκτρική Εταιρεία παραποιεί την αλήθεια: “Η Ηλεκτρική Επιχειρήσις Μεσσήνης προσφέρεται ως δηλοί, ίνα μεθ' όρκου βεβαιώση ότι ο Δήμαρχος Μεσσήνης κ. Τσούσης ουδόλως και ουδέποτε έκαμε χρήσιν ηλεκτρικού ρεύματος προς στοιχειώδη φωτισμόν του.

Λυπούμεθα ειλικρινώς διότι είμεθα υποχρεωμένοι να μη δεχθώμεν την όντως συγκινητική προσφοράν της Ηλεκτρικής Εταιρείας Μεσσήνης και τούτο, όχι δι' άλλον λόγον παρά μόνον διότι, ενωρίτερον μας προσεφέρθησαν πολλοί άλλοι, καλύτερον ίσως ταύτης γνωρίζοντες τα πράγματα, ίνα και ούτοι βεβαιώσουν ενόρκως ότι ο ως είρηται Δήμαρχος από δύο και ημίσεως περίπου ετών, χρησιμοποιεί ρεύμα προς φωτισμόν του και μόνον από τινων ημερών, δια λόγους ευνοήτους αντικατέστησε τούτο δια λυχνίας πετρελαίου.

Δεν θέλομεν επ' ουδενί λόγω να πιστεύσωμεν ότι η Ηλεκτρική Εταιρεία Μεσσήνης σκοπίμως παραποιεί την αλήθειαν. Πιστεύομεν μάλλον ότι η ΗΕΜ αγνοεί παντελώς το ζήτημα τούτο διότι πολύ απέχει από της οικίας ένθα διαμένει ο κ. Τσούσης και συνεπώς δεν βλέπει τα φώτα της κατοικίας του, τούτο δε διότι από δύο και ημίσεως ετών, δεν φέρεται γραμμένος στα χαρτιά της ως καταναλωτής ρεύματος.

Ομολογούμεν δε ότι έχομεν λόγον να μην πιστεύσωμεν την φιλαλήθειαν της ΗΕΜ, αλλά και δεν δυνάμεθα να διαψεύσωμεν εκείνους που “είδον” το φως του κ. Δημάρχου δι' ό και επειδή φανταζόμεθα ότι κάποιος – φαρσέρ ασφαλώς – συνέδεσεν ένα συρματάκι με το έξωθεν της οικίας του δημάρχου διερχόμενον

δίκτυον του δημοτικού φωτός, το οποίον και έφερεν κρυφίως μέχρι των διαμερισμάτων του κ. Τσούση, φρονούμεν ότι καλόν θα ήτο να εξακριβώση η ΗΕΜ ποίος είναι αυτός που της κάνει τις τοιούτου είδους φάρσες και τούτο, όχι δι' άλλον λόγον παρά μόνον και μόνον ίνα μη συμβή ώστε, η όντως εξυπνοτάτη ΗΕΜ ευρεθή και προ άλλων παρομοίας φύσεως εκπλήξων!

Αλλά και εις την διαπίστωσιν της ότι είναι αρκετά νοήμον τον κοινόν, προς το οποίον ομίλησα κατά τα εγκαίνια του εκλογικού μου κέντρου και σ' αυτήν ακόμη καθυστερεί η ΗΕΜ, καθ' όσον αν είχε κάμει την διαπίστωσιν της ταύτην ενωρίτερον, ασφαλώς δεν θα εξέθετε αυτήν διακηρύττουσα κομψαστικά ότι θα εξοδεύση πολλά εκατομμύρια δια την επανεκλογήν του κ. Τσούση, ούτε θα ανελάμβανε την κατά πολύ προκλητικόν τρόπον εγκατάστασιν εν μέση πλατεία και ιδίαις δαπάναις των τελευταίου τύπου μεγαφώνων παρά την προς τούτο απαγορευτικήν διαταγήν της Διοικήσεως Χωροφυλακής Μεσσηνίας, ίνα από ταύτην ομιλήσουν τόσον ο κ. υποψήφιος δήμαρχος, όσον και ο εκ των στυλοβατών του κόμματός του αξιότιμος κ. Σταύρος Σκλήβας.

Ός προς δε τα πιστοποιητικά “καλής διαγωγής” που πήρε από όλους όσοι έκαμαν έλεγχον μέχρι σήμερα και τα οποία μας παραθέτει σαν ένα είδος περγαμνών, της συνιστώμεν μικράν, έστω και αγωνιώδην υπομονήν διότι και ημείς δεν αποσκοπούμεν ή να της δώσωμεν το πιστοποιητικόν, που ακόμη μέχρι σήμερα δεν βρεθήκανε άλλοι να της δώσουν.

Και αν μας επέτρεπαν τόσον η ΗΕΜ όσον και ο προστατευόμενός της Δήμαρχος θα υποβάλωμεν μερικά ερωτήματα:

1. Εις τα “Νέα” Καλαμών της 8ης Ιουνίου αναγράφεται ότι διατάχθη η ΗΕΜ να επιστρέψει δεκάδας εκατομμυρίων εις τους καταναλωτάς. Τα επέστρεψεν ή όχι;
2. Εις την ιδίαν εφημερίδα φέρεται ως λογιστής της ΗΕΜ κάποιος αγνώστου διαμονής. Είναι τούτο αληθές;
3. Δια τον κ. Τσούσην. Από πότε η Ηλεκτρική

Επιχείρησις Μεσσήνης έπαυσε να είναι λησταρχίνα και δια ποίους λόγους;”⁽⁸⁾.

ΥΠΕΡ ΤΣΟΥΣΗ

Στη “Σημαία” δημοσιεύεται επιστολή “Νησιώτη” ο οποίος υπεραμύνεται της πολιτικής που υλοποιεί ο Τσούσης και δηλώνει ότι είναι άμεμπτος στη στάση του γιατί “ δεν πολιτεύεται ουδέ ρουσφετολογεί διότι δεν ενδιαφέρεται να δημιουργήση κόμμα ούτε προσωπικούς οπαδούς” αφήνοντας αιχμές για τον Κούτσικα: “Είναι αναντίρρητον ότι, δια να αποφασίση τις να αναμικθῆ εις τα κοινά και να αναλάβη δημόσια αξιώματα και μάλιστα δι’ εντολής του Λαού με την οποίαν δια να περιβληθῆ πρέπει να μοχθήση και να ταλαιπωρηθῆ, θα τον κατέχει κυρίως ευγενής φιλοδοξία, που ουδέν το μεμπτόν έχει. Μάλιστα, μπορεί η φιλοδοξία αυτή να εξικνεΐται πέραν του αξιώματος που αρχικώς επιδιώκει και τούτο να είναι το μέσον δια την ικανοποίησιν ενός άλλου αντικειμενικού σκοπού δια την ανάληψιν ανωτέρου αξιώματος.

Εν τούτοις ο νύν Δήμαρχος κ. Στ. Τσούσης, ούτε φιλοδοξίαν τινά επιθυμεί να ικανοποιήση, ούτε απώτερον σκοπόν έχει. Το κίνητρον που τον ώθησε να καταλάβη το αξίωμα του Δημάρχου και να το διεκδικήση και κατά τας προσεχείς εκλογάς, είναι, απ’ όσα γνωρίζουμε και αποδεικνύονται από την εν γένει πολιτείαν του, η ανέκφραστη αγάπη προς την Μεσσήνη, ο διακαής πόθος του να την προαγάγη και να την εκπολιτίση, η φλόγα η άσβεστη να κάνει το Νησί πόλιν περιωπής.

Ο κ. Τσούσης δεν πολιτεύεται ουδέ ρουσφετολογεί διότι δεν ενδιαφέρεται να δημιουργήση κόμμα ούτε προσωπικούς οπαδούς. Το λειτούργημά το έχει αναγάγει εις θρησκείαν. Ως γνώμονα έχει το αυστηρώς εννοούμενον συμφέρον της πόλεως και αυτό έχει τάξει ως σκοπόν εις πάσαν ενέργειάν του. Με τον τρόπον του δε προσπαθεί να πείση τους συνδημότας του ότι έχουν χρέος απέναντι του τόπου εις τον οποίον ζουν και κινούνται, να υποτάσσουν το ατομικόν των συμφέρον εις το συμφέρον

του συνόλου, επειδή έτσι εξυπηρετείται και το καλώς εννοούμενον ατομικόν των συμφέρον.

Επιδιώκει με την ορθήν τακτικήν του να προσανατολίση τους συμπατριώτας του προς την πραγματικήν αγάπην της πόλεως. Αλήθεια, πολλές φορές, γίνεται με την τακτική του αυτή δυσάρεστος. Και βέβαια. Όταν κατά τας παραμονάς των εκλογών, άλλος του ζητεί να βάλη στο σπίτι του μπρος φως και άλλος να του φτειάξη δρόμο κλπ. κλπ. και αυτός απαντά ότι μετά τας εκλογάς θα εξετασθή το αίτημά του είναι φυσικόν να δυσσαρεστή. Τούτο όμως τον τιμά και πρέπει να εκτιμηθῆ το θάρρος του και η ειλικρίνειά του, διότι έτσι, όχι μόνον κρατεί την αξιοπρέπειάν του ως οδηγός, αλλά με την τακτική του διδάσκει και παραδειγματίζει.

Η τιμιότης του είναι παροιμιώδης και ο σεβασμός του προς το δημοτικόν χρήμα ανέκφραστος. Το προστατεύει περισσότερον ασυγκρίτως από το ατομικόν του βαλάντιον. Είναι πτωχός διότι την πολιτικήν δεν την εχρησιμοποίησεν ως μέσον πλουτισμού.

Η εργατικότης του απεδείχθη καταπληκτική και οι συνδυασμοί του κατά την εκτέλεσιν των έργων δια την επιτυχίαν του μικροτέρου κόστους αυτών υπέροχοι. Είναι Δήμαρχος που γνωρίζει να στέκεται πολύ ψηλά, αλλά είναι και εργάτης σκληρός που δεν δυσκολεύεται να αρπάξη την αξίνην καταπολεμώντας την οκνηρίαν και την αδράνειαν.

Είναι δικαιοτάτος και απολύτως αντικειμενικός και όλοι αι εκδηλώσεις αντικατοπτρίζουν το χριστιανικόν πνεύμα του αδέκαστου κριτού, του ορθού και του δικαίου, κατά την ενάσκησιν των καθηκόντων του δεν γνωρίζει πολιτικούς φίλους ή μή. Δεν ξεύρει τι λέγεται μικροπολιτική.

Είναι ανεξίκακος, μεγαλόψυχος, φιλεύσπλαχνος, πατριώτης φλογερός. Την βοήθειαν προς τους πάσχοντες συνδημότας του την έχει ως σκοπόν της ζωής του χωρίς να γνωρίζη η δεξιά τι ποιεί η αριστερά.

Υπηρετεί τον δήμον άνευ ουδεμιás αμοιβής απολύτως και τα έξοδα παραστάσεώς του διατίθενται δια την ανακούφισιν αναξιοπαθούντων

συνδημοτών του. Επί των ημερών του συντελέσθησαν έργα αξιοθαύμαστα και ιστορικά με τους τακτικούς πόρους του Δήμου, δια τα οποία αυτός μεν δύναται να σεμνύνεται και οι Νησιώται να υπερηφανεύονται.

Τα μελλοντικά του σχέδια που μετριοφρόνως εξέθετε κάποτε εις στενόν κύκλον, είναι γεμάτα παλμό και λατρεία δια την πόλιν μας, εις την οποίαν ο λαός τον έταξε δια να την υπηρετήση. Και όλα αυτά και πολλά άλλα ακόμη θα τα πραγματοποιήση διότι δεν γνωρίζει εμπόδια. Τα νεύρα του είναι ατσάλνια και η ψυχή του μεγάλη και άκαμπτος.

Το Νησί βρήκε τον ανιδιοτελή εργάτη του, τον σεμνόν και θετικόν οδηγόν του, που μοναδικό σκοπό έταξε στον εαυτό του να το φτιάξη ζηλευτό στολίδι του Νομού. Οι Νησιώτες που είμαστε έξυπνοι, ας εκμεταλλευτούμε το πάθος ενός αγνού συμπατριώτου και ας του το καλλιεργήσωμεν έτι περισσότερο προς το συμφέρον το ιδικόν μας και μόνον – Νησιώτης⁽⁹⁾.

ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΟΥΤΣΙΚΑ

Ο Δημότης Κούτσικας πραγματοποιεί συγκέντρωση στο “Τιτάνια” και επιτίθεται στον Τσοούση για τα ζητήματα του μισθού, του ηλεκτρικού ρεύματος και της ύδρευσης: “Την εσπέραν της Πέμπτης και ενώπιον ογκωδεστάτης συγκεντρώσεως και εν μέσω ενθουσιωδών επευφημιών και θερμοτάτων εκδηλώσεων αφοσιώσεως ωμίλησε δια μακρών ο υποψήφιος Δήμαρχος Μεσσήνης κ. Κούτσικας. Ο κ. Κούτσικας υπέμνησεν εν αρχή ότι ανάκαθεν υπηρέτησε τον Μεσσηνιακόν Λαόν και ιδία τον Λαόν της Μεσσήνης και υπήρξε παραστάτης του στους παντοειδείς δύσκολους αγώνας του, η δε σημερινή του υποψηφιότητα αποσκοπεί εις το να κάμπη την Μεσσήνην πολιτισμένην πόλιν και να επιβάλη την δικαιοσύνην της οποίας στερείται σήμερον από τους διοικούντας τον Δήμον.

Εν συνεχεία διηκρίνησεν ότι τον κ. Τσοούσην δεν κατηγορεί ο κ. Κούτσικας αλλ’ αυτάι αι άτοποι και άδικοι πράξεις και τα έργα του. Ούτω δια τον μισθόν του Δημάρχου δια τον

οποίον επί 3,5 έτη ο κ. Τσοούσης ισχυρίζεται ότι χαρίζει εις τον Δήμον, απεκάλυψε ο κ. Κούτσικας ότι όλαι αι αποδείξεις πληρωμής των μισθών του και του Νοεμβρίου 1954 ευρίσκονται υπογεγραμμένα παρά του κ. Τσοούση εις το Ταμείον Μεσσήνης.

Εις το ζήτημα της Ηλεκτρικής Εταιρείας ο Δήμαρχος Μεσσήνης επροξένησε μεγάλας ζημίας εις τον Δήμον και λησμονών τας προεκλογικάς του υποσχέσεις έγινε τυφλόν όργανον της Ηλεκτρικής Εταιρείας αντιταχθείς εις τας προσπάθειάς των συμπολιτών του ν’ απαλλαγούν της υψηλής τιμής ρεύματος. Πάντα ταύτα δε ο κ. Κούτσικας εστήριξεν επί αδιασείστων στοιχείων.

Δια την ύδρευσιν ο κ. Κούτσικας ανέφεραν ότι ο κ. Τσοούσης δεν ετήρησεν την αρμόζουσαν εις Δήμαρχον στάσιν και δεν προέβλεψε όπως αύτη αποτελέση ιδιοκτησίαν του Δήμου.

Εν συνεχεία ο κ. Κούτσικας παρέθεσε πλήθος “κατηγορώ” από αδικίας του κ. Τσοούση έναντι συμπολιτών του. Γεγονότα τα οποία όπως είπε, αποτελούν στίγμα. Επίσης παρέθεσε πλήθος ερωτημάτων εις τα οποία καλείται ο κ. Τσοούσης ν’ απαντήση και τότε μόνον θ’ απαλλαγή των σοβαρών κατηγοριών που τον βαρύνουν.

Τέλος ο κ. Κούτσικας αναπτύσσει δια μακρών το πρόγραμμά του υπεσχέθη ότι αν εκλεγθή Δήμαρχος η Μεσσήνη θα αναμορφωθή κυριολεκτικώς και θα γίνη πολιτισμένη πόλις και μεταξύ των άλλων η ύδρευσις θα επεκταθή μέχρι και της τελευταίας καλύβης, θα εμπλουτισθή και θα γίνη συγχρονισμένη ύδρευσις πόλεως και δια τους απόρους θα παρέχεται δωρεάν το νερό, αι δε εγκαταστάσεις των απόρων θα γίνουν δωρεάν. Η διαχείρισις των δημοτικών θα γίνεται εντός των πλαισίων των νόμων, της δικαιοσύνης και του συμφέροντος των δημοτών. Γενικώς δε επί της Δημαρχίας του κ. Κούτσικα θα ανατείλουν δια την Μεσσήνην πραγματικώς καλύτερα ημέραι⁽¹⁰⁾. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά με το μισθό ότι ο Τσοούσης έπαιρνε το μισθό και τον κατέβαλε για δημοτικά έργα όπως έχει ήδη αναφερθεί, γιατί αυτή ήταν και η διαδικασία της δωρεάς.

ΝΙΚΗΤΗΣ Ο ΤΣΟΥΣΗΣ, ΕΝΣΤΑΣΗ Ο ΚΟΥΤΣΙΚΑΣ

Η “Σημαία” αναφέρεται σε τεταμένο κλίμα που επικρατούσε στη Μεσσήνη, εκτιμούσε ότι δεν μπορούσε κανείς να προβλέψει ποιος θα νικήσει αλλά τονίζει ότι η διαφορά θα ήταν μικρή⁽¹¹⁾. Η εκλογικό αποτέλεσμα δικαίωσε την πρόβλεψη καθώς ο Τσούσης πήρε 929 ψήφους και ο Κούτσικας 916⁽¹²⁾.

Αμέσως μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων ο Κούτσικας τηλεγραφέι στις εφημερίδες “γνωρίζω ότι υπέβαλα ένστασιν εναντίον αποτελέσματος εκλογών Μεσσήνης, δια νοθείας υπερκαλυπτούσης πεντηκονταπλασίως πλειοψηφίαν δύο ψηφοδελτίων αντιπάλων μου”.⁽¹³⁾

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΡΙΕΣ ΟΙ... ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Η γυναίκες έδωσαν τη νίκη στον Τσούση, αλλά και τον... τόνο τις εκλογές. Μέσα σε κλίμα φανατισμού που δεν οδήγησε σε επεισόδια χάρις στα μέτρα της Χωροφυλακής:

“Αυτός που κυριολεκτικά δολοφονήθηκε από τις γυναίκες, είναι ο ιατρός κ. Κούτσικας στη Μεσσήνη. Ο αντίπαλός του κ. Τσούσης κέρδισε την εκλογήν με διαφορά 13 μόλις ψήφων που του έδωσαν, παραπάνω από ό, τι έδωσαν του κ. Κούτσικα, οι γυναίκες. Ιδού τα εκλογικά αποτελέσματα της Μεσσήνης σε ψήφους: Στ. Τσούσης 929, Κούτσικας 916. Την διαφορά των 13 ψήφων της νίκης την έδωσαν οι γυναίκες στο εκλογικό τους τμήμα, όπου ο κ. Τσούσης πήρε 218 ψηφοδέλτια και ο κ. Κούτσικας 204. Με το δίκπο του, λοιπόν ο κ. Κούτσικας να στήση ανάθεμα στις γυναίκες που τον... έκαψαν.

*

Οι πιο πάνω αριθμοί μιλούν αρκετά εύγλωττα για τη δραματική πάλη των δύο υποψηφίων, που έγινε στην εκλογή της Μεσσήνης για την απόσπασι της νίκης. Οι οπαδοί και των δύο υποψηφίων είχαν φανατισθή και η εκλογή διεξήχθη μέσα σε ατμόσφαιρα πραγματικής εξάψευς των πνευμάτων. Μάλιστα στο εκλογικό τμήμα Μεσσήνης εσμηιεύθη και μικροεπεισόδιο

μεταξύ... δύο αντιπάλων γυναικών, που ήλθαν στα χέρια και παραλίγο να ξεμαλλιαστούν. Ευτυχώς η τάξι ετηρήθη γενικά στη Μεσσήνη. Χάρις στην ψυχραιμία και τα μέτρα που είχε πάρει ο Διοικητής της εκεί Υποδιοικήσεως Χωροφυλακής Μοίραρχος κ. Σταθακάκης απεφεύχθησαν θλιβερά επεισόδια. Ηδη τα πνεύματα πρέμψαν απολύτως στη Μεσσήνη, κ’ οι αντίπαλοι περιορίζονται στον έλεγχο των ψηφοδελτίων, για να εξακριβωθή μήπως έγινε κανένα λάθος κατά την πρώτη καταμέτρησί τους που ν’ αλλοιώνει το αποτέλεσμα – τελευταία ελπίδα των πτητημένων...”⁽¹⁴⁾.

ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΚΟΥΤΣΙΚΑ

Οι πληροφορίες θέλουν τον Δημήτριο Κούτσικα να υποβάλει ένσταση για διπλοψηφίες αλλά και για ψηφοφόρους “μαϊμού” οι οποίοι δεν βρέθηκαν στη Μεσσήνη την ημέρα των εκλογών: “Ευθύς ως εξαχθή το οριστικόν αποτέλεσμα δια την εκλογήν της Μεσσήνης, κατά την οποίαν ο συνδυασμός του νυν Δημάρχου κ. Στ. Τσούση επέτυχε με πλειοψηφίαν 13 ψήφων, ο διαμφισβητών την εγκυρότητα της εκλογής τούτου ιατρός κ. Κούτσικας θα υποβάλη ένστασιν εις το Πρωτοδικεϊόν κατά του κύρους των εκλογών της Μεσσήνης. Ο κ. Κούτσικας εις την ένστασίν του θα ισχυρίζεται δύο τινά: Πρώτον ότι αρκεταί δεκάδες εκλογέων εγγεγραμμένων εις τους εκλογικούς καταλόγους του Δήμου Μεσσήνης εδιπλοψήφισαν, ήτοι ότι ούτοι εψήφισαν και εις τας κοινότητας από τας οποίας κατάγονται και εις την Μεσσήνην, νοθεύσαντες ούτω το εκλογικόν αποτέλεσμα της γείτονος προς όφελος του αντιπάλου του. Επίσης κατά την άποψιν του κ. Κούτσικα εκλογείς τινές της Μεσσήνης νοσπλευόμενοι εις σανατόρια ή οπωσδήποτε απουσιάζοντες εκ Μεσσήνης, φέρονται ως ψηφίσαντες, γεγονός όπερ αν αληθεύει, αποτελεί πλήρη απόδειξιν του ισχυρισμού του ότι έλαβον χώραν νοθείαι.

Δεύτερον, ότι παρά τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, ο οποίος ορίζει τα της εμφανίσεως των ψηφοδελτίων των διαφόρων συνδυασμών, εις το ψηφοδέλτιον του κ. Τσούση ανεγράφετο

η λέξις “Ψηφοδέλιον”. Η παρατυπία αυτή, ως υποστηρίζει ο κ. Κούτσικας, συνιστά λόγον όχι μόνον ακυρότητας της εκλογής του κ. Τσούση αλλά και ανακηρύξεως του κ. Κούτσικα ως νομίμως εκλεγέντος δημάρχου⁽¹⁵⁾.

ΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Στη συνέχεια γίνονται γνωστά τα αποτελέσματα και για την εκλογή δημοτικών συμβούλων: “Έλαβον σταυρούς προτιμήσεως εκ του συνδυασμού Τσούση: Α. Καρελάς 584, Γρ. Φωτόπουλος 566, Π. Λουκάκος 500, Β. Πανταζόπουλος 490, Θ. Ρούτσης 459, Β. Δημητρόπουλος 454, Μεν. Κουτέλας 429, Β. Μουγγός 408, Δ. Δασκαρόλης 399, Γ. Στασινόπουλος 398, Δ. Πλεμμένος 376, Γ. Τσάμης 376, Γ. Δημητρόπουλος 339, Δ. Νικολόπουλος 317, Δ. Σαλαμάνος 310, Π. Νικολόπουλος 305, Γ. Βαμβακάς 282, Ι. Κωνσταντόπουλος 266, Δ. Κουζής 209. Στ. Καυκάς 164, Κ. Πάσσαρης 145, Γ. Παναγιωτόπουλος 144.

Ούτω εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι: Καρελάς, Φωτόπουλος, Λουκάκος, Πανταζόπουλος, Ρούτσης, Κουτέλας, Στασινόπουλος, Δασκαρόλης, Πλεμμένος, Δημητρόπουλος Β, Τσάμης και Μουγγός (Τσάμης και Πλεμμένος ισοψηφούν και θα διεξαχθεί μεταξύ των κλήρωσις).

Εκ του μειοψηφήσαντος συνδυασμού Κούτσικα εκλέγονται σύμβουλοι οι Αβαρλής, Γαλανόπουλος, Κουτρομπούχος και Ρήγας. Οι υποψήφιοι του ως άνω συνδυασμού έλαβον τους εξής σταυρούς προτιμήσεως: Ι. Αβαρλής 499, Γ. Γαλαναόπουλος 458, Π. Κουτρομπούχος 452, Γ. Ρήγας 397, Στ. Γεωργούλιας 391, Χ. Δουβόγιαννης 367, Ι. Καρακώστας 347, Δ. Αποστολόπουλος 363, Κ. Πολυδούρης 357, Δ. Ρούτσης 332, Ν. Παυλάκος 330, Α. Κρεμμυδάς 316, Π. Κατσούρος 312, Ε. Δημόπουλος 307, Δ. Χρόνης 304, Δ. Γαλανάκης 292, Σ. Μπoσίνης 287, Φ. Ψυχογιόπουλος 283, Α. Τσακανίκος 254, Α. Σακελλαρόπουλος 232, Ι. Καράμπελας 185, Π. Παναγόπουλος 185⁽¹⁶⁾.

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ

Οι ενστάσεις συζητούνται και υπάρχει μια

γλαφυρή αποτύπωση στιγμιότυπων στη “Σημεία” σχετικά με ζωντανούς, νεκρούς, διπλοψηφίσαντες και απουσιάζοντες όπου η κάθε πλευρά παρουσιάζει τη δική της εκδοχή για τα... ίδια πρόσωπα ορισμένες φορές. Χαρακτηριστικό γεγονός η αντιδικία Κούτσικα και Τσούση στο ακροατήριο, όπου ο πρώτος “κατηγορεί” το δεύτερο ότι ήταν... αντάρτης (του... ΕΛΑΣ προφανώς):

“Στο εκλογοδικείο της πόλεώς μας, απαρτιζόμενο από τον Πρόεδρο Πρωτοδικών κ. Τσαρμακλή, τους δικαστές κ. Μπρισίμη και Ρουμελιώτη και τον αντεισαγγελέα κ. Κ. Σταμάτη, συνεζητήθησαν χθες δύο ενστάσεις του ιατρού κ. Κούτσικα κατά του κύρους των δημοτικών εκλογών Μεσσήνης, κατά τις οποίες, ως γνωστόν εξελέγη Δήμαρχος και πάλιν ο κ. Στ. Τσούσης με διαφοράν 13 ψήφων από τις ψήφους που έλαβεν ο αντίπαλός του. Ο κ. Κούτσικας στις ενστάσεις του ισχυρίζετο και επρόκειτο να αποδείξη και δια μαρτύρων, ότι κατά την εκλογήν της Μεσσήνης έλαβον χώραν πάσης φύσεως “πλημμέλειαι” που ενόθευσαν την θέλπισιν του λαού της γείτονος. Δηλαδή ότι εψηφισαν... πεθαμένοι και πρόσωπα απουσιάζοντα εξ Μεσσήνης, νοσηλεύόμενα σε σανατόρια κλπ.

*

Ως εκ τούτου, η σχετική συζήτησις ενώπιον του Εκλογοδικείου είχε προκαλέσει ζωηρό ενδιαφέρον και η αίθουσα του Δικαστηρίου ήταν ασφυκτικά πλήρης από ακροατήριο. Και ιδίως από Νησιώτες που είχαν εκστρατεύσει... πάνοπλοι για να υπερασπισθούν τους δύο αντιπάλους υποψηφίους τους, που θα έδιναν και τη δικαστική μάχη για να κερδίσουν τον αμφισβητούμενο δημαρχιακό θώκο της γείτονος...

*

Μέσα σε ατμόσφαιρα πραγματικά ηλεκτρισμένη αρχίζει η συζήτησις. Παρίστανται και οι δύο αντίπαλοι μετά της... ακολουθίας τους. Ο ενιστάμενος κ. Κούτσικας έχει συνήγορο τον κ. Β. Παπαγεωργίου και ο κ. Τσούσης τους κ. κ. Κ. Χρυσομάλλη και Σωτ. Αναγνωστόπουλο. Τη δίκη όμως παρακολουθεί λόγω του ιδιάζο-

ντος ενδιαφέροντός της και πλήθος άλλων δικηγόρων, καθώς και πολυάριθμοι... χωροφύλακες, που έχουν προσέλθει προς ενίσχυση της φρουράς του Δικαστηρίου για τον φόβο των... Ιουδαίων.

*

Ο κ. Παπαγεωργίου αναπτύσσοντας τις ενστάσεις του πελάτου του, αναφέρει οκτώ συγκεκριμένες περιπτώσεις παρανόμου ψηφοφορίας. Ητοι ότι εψηφίσαν κατά μυστηριώδη τρόπο τρεις προ πολλού... μακαρίτες, δύο φυματικοί νοσηλεύομενοι στα σανατόρια Σπάρτης και Τριπόλεως, χωρίς να εμφανισθούν κατά την ημέρα των εκλογών στη Μεσσήνη και δύο άλλοι από μακρού χρόνου απουσιάζοντες εξ Μεσσήνης. Για όλους αυτούς τους... ψηφίσαντες απόντες και μακαρίτες, ο κ. Παπαγεωργίου καταθέτει στον κ. Πρόεδρο διάφορα έγγραφα και ληξιαρχικές πράξεις, προς απόδειξη των ισχυρισμών του. Επίσης ο κ. Παπαγεωργίου υποστηρίζει ότι παρεβιάσθη το απόρρητο της εκλογής, καθ' όσον πλείστα όσα ψηφοδέλτια ριφθέντα στις ψηφοδόχους κάλπες έφεραν διπλούς σταυρούς ή σταυρούς σημειουμένους με μελάνι και μολύβι ή άλλα σημεία μαρτυρούντα ότι ο ψηφοφόρος εψηφίσε κατ' επιταγήν, πράγμα ασυμβίβαστο με το απόρρητο των εκλογών.

Εν συνεχεία αποκρούει εκ προοιμίου την άποψη των συνηγόρων του κ. Τσούση ότι οι ενστάσεις υποβλήθηκαν εκπροθέσμως και αναρμοδίως και ο κ. Πρόεδρος παρεμβαίνοντας ερωτά:

- Τι έκαναν οι αντιπρόσωποί σας στα εκλογικά τμήματα; Γιατί δεν έκαναν ενστάσεις στην εφορευτική επιτροπή αφού εψηφίζαν και οι νεκροί;

Δίνει εξηγήσεις ο κ. Κούτσικας. Από το εκλογικό τμήμα στο οποίο... εψηφίσεν ο μακαρίτης Αχιλλέας Διον. του Δημ. είχε αποσυρθεί ο εκλογικός αντιπρόσωπός του αφού διεμαρτυρήθη για άλλες "ανωμαλίες"

*

Ερχεται η σειρά του κ. Τσούση ή μάλλον των συνηγόρων του. Αγορεύει ο κ. Χρυσομάλλης,

ο οποίος ισχυρίζεται ούτε λίγο ούτε πολύ ότι οι νεκροί που υποστηρίζει ο κ. Κούτσικας εψηφίσαν, είναι ζωντανοί κι επομένως νομίμως ήσκησαν το εκλογικό τους δικαίωμα. Και καταθέτει κι' αυτός με τη σειρά του διάφορα έγγραφα για του λόγου το... ασφαλές. Υποστηρίζει κατόπιν ότι πρόκειται ίσως περί συνωνυμίας με τους πεθαμένους που ισχυρίζεται ο κ. Κούτσικας ότι εψηφίσαν. Στο σημείο αυτό παρεμβαίνει ο συνήγορος του κ. Κούτσικα και ερωτά:

- Μα είναι υπαρκτά αυτά τα πρόσωπα που αναφέρετε;

Κι ο κ. Χρυσομάλλης απαντά ειρωνικότητα:

- Χαρτιά μας φέρατε κ. Συνήγορε, χαρτιά σας φέραμε κι' εμείς.

*

Ο κ. Χρυσομάλλης αντικρούοντας τον ισχυρισμό του ενισταμένου ότι ο Δημ. Αντ. Κουτσαϊμάνης, που φέρεται ως ψηφίσας, είναι ανύπαρκτο πρόσωπο στη Μεσσήνη, λέγει ότι είναι υπαρκτό και θα το αποδείξη τούτο με μάρτυρες. Ο κ. Κούτσικας παρεμβαίνει:

- Να μας πείτε ποιός είναι για να τον γνωρίσουμε και εμείς!

Κ' η απάντησις:

- Θα τον γνωρίσετε κ. Κούτσικα κ' ίσως τον κάνετε και πολιτικό... φίλο σας.

Μετά ταύτα ο συνήγορος αποκαλεί "μυθολογικά" τα επιχειρήματα του ενισταμένου και καταλήγει υποστηρίζοντας ότι δεν μπορεί να γίνη λόγος περί ακυρότητας των εκλογών.

*

Εν τω μεταξύ η ώρα έχει προχωρήσει (είναι μιάμιση μετά το μεσημέρι) κι' ακόμη δεν έχουν αναπτύξει τις απόψεις τους όλοι οι συνήγοροι. Μόλα ταύτα το ακροατήριο παραμένει στη... θέσι του κ' η αίθουσα του Δικαστηρίου εξακολουθεί να είναι ασφυκτικά πλήρης. Υπό τις συνθήκες αυτές αρχίζει την αγόρευσή του ο κ. Αναγνωστόπουλος, ο οποίος υποστηρίζει ότι κακώς η υπόθεση έφθασε μέχρι του Εκλογοδικείου, λόγω εκπροθέσμου υποβολής των ενστάσεων και επιδόσεως αυτών όχι ως ο Κώδις περί Δήμων και Κοινοτήτων ορίζει. Υποστηρίζει κατόπιν ότι όλες οι παραβάσεις που επικαλείται

ο κ. Κούτσικας ήσαν γνωστές σ' αυτόν. Αν επετύγχανε, λέγει, στις εκλογές θα είχαν καλώς. Αν όμως απετύγχανε, του εκχειρίζοντο για να μπορή να τις χρησιμοποιήση.

Επειδή όμως μακρυγορεί ο κ. Πρόεδρος τον παρακαλεί να τελειώνη

- Σας παρακαλώ κ. Πρόεδρε λέγει, να με ακούσετε τώρα που έχω... διάθεσι. Μπορώ να σας μιλή μέχρι το... βράδυ!

Αντί απαντήσεως ο κ. Πρόεδρος αρχίζει την εξέτασι των μαρτύρων και ο κ. Αναγνωστόπουλος επιφυλάσσεται να συνεχίσει αργότερα, αν παραστή ανάγκη.

*

Εξετάζεται πρώτη η μάρτυς Αντιγόνη συζ. Ανδρέου Στρατηγοπούλου, η οποία λέγει ότι ο άνδρας της ο οποίος φέρεται ως ψηφίσας, νοσπλεύεται από τριμήνου στο Σανατόριο της Σπάρτης και την ημέρα των εκλογών δεν ήλθε στη Μεσσήνη για να ψηφίσει.

Πρόεδρος: Αν ερχόταν θα τον έβλεπες;

Μάρτυς: Φυσικά...

Ο Ευάγγελος Μανιάτης καταθέτει ότι ο μυστηριώδης ψηφοφόρος Διον. Δ. Αχιλλέας έχει σκοτωθεί στο αντάρτικο από το τάγμα του Βρεττάκου και επομένως δεν είναι δυνατόν να εψηφίσει.

Πρόεδρος: Τι ηλικίαν είχε όταν εφονεύθη;

Παρεμβαίνει ο κ. Τσούσης για να δώση εξηγήσεις και δημιουργείται ζωηρότατο επεισόδιο μεταξύ αυτού και του κ. Κούτσικα.

Τσούσης: Τα "πρωτοπαλλήκαρα" του κ. Κούτσικα...

Η φράσις αυτή ερεθίζει τον κ. Κούτσικα, ο οποίος τον διακόπτει:

- Δεν υπήρξα αντάρτης όπως υπήρξες εσύ για νάχω πρωτοπαλλήκαρα.

Ο κ. Πρόεδρος κτυπά το κουδούνι και τα πνεύματα ηρεμούν:

- Παρακαλώ να μη επαναληφθούν παρόμοιες αντεγκλήσεις γιατί θα λάβω μέτρα.

*

Εξετάζονται κατόπιν οι μάρτυρες Χαρ. Δουβόγιαννης και Στ. Μπούρας. Ο τελευταίος βεβαιώνει ότι ο φερόμενος ως ψηφίσας Βασ. Ζα-

φειρόπουλος νοσπλεύεται στο σανατόριο Τρίπολης και δεν μπορούσε να ψηφίση

Αναγνωστόπουλος: Καταθέτει ένορκη κατάθεσι των Γ. Σαραντάκη και Παν. Λαμπράκη ενώπιον συμβολαιογράφου που βεβαιώνουν ότι την 21ην Νοεμβρίου συνήντησαν στη Μεσσήνη τον Ζαφειρόπουλο και τον είδαν μάλιστα να ψηφίζει. Ο επόμενος μάρτυς κ. Κουτσαβίτης καταθέτει ότι ο Ζαφειρόπουλος δεν κατήλθε στη Μεσσήνη για να ψηφίση.

Εν συνεχεία εξητάσθησαν οι... Τσουσικοί μάρτυρες κ. κ. Μιχ. Μπιζίμης, Δημ. Γκουζούνης, Δημ. Κουτσαϊμάνης, Μασουρίδης, Χρ. Σαραντάκης, Κ. Τσάπαλης, Λάμπρος Σκλήβας κ. α. που καταθέτουν ότι οι εκλογές στη Μεσσήνη έγιναν κανονικώτατα κι' οι περιπτώσεις παράνομου ψηφίσεως που επικαλείται ο κ. Κούτσικας είναι ανύπαρκτες.

Στο σημείο αυτό το Δικαστήριο επιφυλάχθηκε να εκδώσει την απόφασί του και ο κ. Πρόεδρος εκάλεσε και τα δύο μέρη να υποβάλουν, αν έχουν, συμπληρωματικά υπομνήματα.

*

Συμπέρασμα από την όλη διαδικασία στο εκλογοδικείο είναι, ότι τουλάχιστον 5-6 Νησιώτες θα πάνε κατηγορούμενοι στο Δικαστήριο είτε για διπλοψηφία, είτε για άλλες εκλογικές παραβάσεις! Και αυτό ασχέτως ως προς την έκβαση των ενστάσεων του κ. Κούτσικα. Ο κ. Εισαγγελεύς είναι, όπως εδήλωσε ο κ. Πρόεδρος, υποχρεωμένος να διώξει τους τυχόν υπευθύνους για τις διπλοψηφίες κλπ.

Και φαίνεται ότι στην εκλογή Μεσσήνης έγιναν αρκετές παρατυπίες⁽¹⁷⁾.

ΑΠΟΡΙΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ

Τελικά το εκλογοδικείο απορρίπτει την ένσταση γιατί δεν υπήρχαν αποδείξεις: "Το Εκλογοδικείο απέρριψε την ένσταση του κ. Κούτσικα "δια λόγους ουσιαστικούς", ήτοι δι' έλλειψιν αποδείξεων, και επεκύρωσε την δημοτική εκλογήν Μεσσήνης, κατά την οποίαν, ως γνωστόν επεκράτησε το ψηφοδέλτιο του νυν Δημάρχου κ. Στ. Τσούση⁽¹⁸⁾.

Μετά την απόφαση, δημοσιεύονται καταγ-

γελίες Νησιωτών σε βάρος των βουλευτών και πολιτευτών του Λαϊκού Κόμματος (οι καταγγελίες για ευνόπτους λόγους δημοσιεύονται χωρίς τα επώνυμα), τους οποίους κατηγορούν ότι υποστήριξαν το Στ. Τσούση: “Δηλώ ότι αποδοκιμάζω τον βουλευτή κ. Οικονομόπουλον διότι κατά τας δημοτικές εκλογάς ετάχθη αναφανδόν υπέρ της αντιπάλου παρατάξεως και τάσσομαι παρά το πλευρόν του πολιτευτού κ. Δ. Κούτσικα Δηλώ ότι αποχωρώ από το κόμμα

του κ. Φεσσά διότι κατά τας δημοτικές εκλογάς Μεσσήνης ευρέθη αντιμέτωπος και προς τους φίλους του και προς το συμφέρον της πόλεως και τάσσομαι παρά το πλευρόν του κ. Κούτσικα.

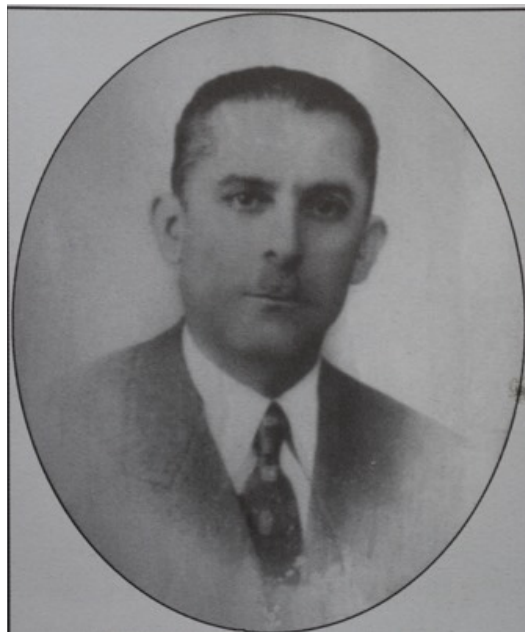
Δηλώ ότι αποδοκιμάζω τους βουλευτάς και λοιπούς πολιτευτάς της επαρχίας Μεσσήνης και τάσσομαι μεθ’ ολοκλήρου της οικογενείας μου παρά το πλευρόν του πολιτευτού κ. Δημ. Κούτσικα”⁽¹⁹⁾.

Πηγές

- (1) “Θάρρος” 16/6/1953
- (2) “Θάρρος” 18/6/1953
- (3) “Θάρρος” 18/5/1954
- (4) “Θάρρος” 3/6/1954
- (5) “Θάρρος” 7/6/1954
- (6) “Θάρρος” 6/11/1954
- (7) “Θάρρος” 10/11/1954
- (8) “Σημαία” 14/11/1954
- (9) “Σημαία” 19/11/1954
- (10) “Σημαία” 20/11/1954
- (11) “Σημαία” 21/11/1954
- (12) “Σημαία” 23/11/1954
- (13) “Τα Νέα” 22/11/1954
- (14) “Σημαία” 23/11/1954
- (15) “Σημαία” 24/11/1954
- (16) “Θάρρος” 25/11/1954
- (17) “Σημαία” 2/12/1954
- (18) “Σημαία” 9/12/1954
- (19) “Τα Νέα” 9/12/1954

1959: ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Η ΥΔΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΝΙΚΗΤΗΣ Ο ΚΟΥΤΣΙΚΑΣ

Οι επόμενες δημοτικές εκλογές γίνονται στις 5 Απριλίου 1959. Όπως φαίνεται στο Νησί έχουν αλλάξει τα δεδομένα. Κατ' αρχήν από πολιτική άποψη ο Δημήτριος Κούτσικας έχει μετακινηθεί στο κόμμα των Προοδευτικών (του Σπ. Μαρκεζίνη) που αποσχίσθηκε από τον Ελληνικό Συναγερμό και κλίνει προς το κέντρο, έχοντας μάλιστα θέσει υποψηφιότητα με το νέο κόμμα στις εκλογές του 1956. Ο Σταύρος Τσούσης λόγω χαρακτήρα και απόψεων που μεταφέρονται στο πεδίο άσκησης της τοπικής εξουσίας έρχεται σε σύγκρουση ακόμη και με δημοτικούς του συμβούλους που αποστασιοποιούνται από τη δημοτική αρχή. Η πρώτη μεγάλη σύγκρουση έγινε στο καρναβάλι του 1955 όταν "η συνέχιση του εθίμου εκινδύνευσε σοβαρώς. Παρ' όλίγον, ο Καρνάβαλος, ο γραφικός αποκριάτικος ήρωας της Μεσσήνης, διά τον οποίον τόσαι διαμάχαι εδημιουργήθησαν και εις άλλας Ελληνικές πόλεις, δεν θα εμφανίζετο καθόλου διά να ομιλήσει εκθέτων τας... απόψεις και προβλέψεις του διά τον αρχόμενον από της Κυριακής ετήσιον κύκλον. Εις την κίνησιν προς διατήρησιν του Καρναβάλου και χρηματοδότησιν της εμφανίσεώς του, επρωτοστάτησε και ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Α. Καρελάς. Το γραφικόν Νησιώτικο έθιμο πάντως διέτρεξεν εφέτος σοβαρόν κίνδυνον και εκλονίσθη, εις τρόπον ώστε να είναι προβληματική οπωσδήποτε η εις το μέλλον διατήρησις του. Η απουσία εκπροσώπων των τοπικών αρχών εις την εμφάνισίν του είναι χαρακτηριστική"⁽¹⁾. Τα μεγάλα προβλήματα δημιουργήθηκαν με την υπόθεση ύδρευσης της Μεσσήνης καθώς υπογράφηκε σύμβαση με τον Αθανάσιο Πατσιώτη για παροχή νερού από γεώτρηση στο κτήμα του, ακολούθησαν προβλήματα τόσο με

Ο Δημήτριος Κούτσικας
- Από την επανέκδοση του βιβλίου "Ιστορία της
πόλεως Μεσσήνης" του Θεοδ. Τσερπέ από το Δήμο

την τιμή του νερού όσο και με την παροχή του, Τσούσης και Πατσιώτης την προεκλογική περίοδο έρχονται σε σφοδρή σύγκρουση μέσα από την οποία φαίνεται και η έκταση της υποθέσεως η οποία επηρέασε και το εκλογικό αποτέλεσμα.

ΠΡΟΑΝΑΓΓΕΛΙΕΣ

Ενα μήνα περίπου πριν από τις δημοτικές εκλογές οι πληροφορίες φέρουν αντιπάλους τον Τσούση με τον Κούτσικα: "Πληροφορούμεθα ότι εις την γείτονα Μεσσήνην θα καταρτισθούν δύο συνδυασμοί κατά τας προσεχείς δημοτικές

εκλογάς. Του ενός υπό τον τίτλον “Προοδευτικός Ανεξάρτητος” θα ηγηθεί ο νυν Δήμαρχος κ. Τσούσης και του ετέρου ο ιατρός κ. Κούτσικας. Ο εκλογικός αγών των δύο προβλέπεται σκληρός και πεισματώδης⁽²⁾.

Λίγες ημέρες αργότερα αναγγέλεται η ανανέωση του συνδυασμού Τσούση, πιθανολογείται η κάθοδος Πατσιώτη με τη συμμετοχή των συμβούλων που αποστασιοποιούνται από την πολιτική του δημάρχου αλλά και το ενδεχόμενο συνεργασίας του με τον Κούτσικα: “Πληροφορούμεθα ότι ο νυν Δήμαρχος Μεσσήνης κατήρτισε τον συνδυασμόν του υπό τον τίτλον “Ανεξάρτητος-Προοδευτικός”. Τα μέλη του συνδυασμού του είναι κατά το πλείστον νέα και αντιπροσωπεύουν όλας τας τάξεις και κυρίως τας λαϊκάς, εργάτας, μικροεπαγγελματίας. Υπάρχουν επίσης αρκετοί έμποροι και 5-6 επιστήμονες, ιατροί, δικηγόροι και εκπαιδευτικοί.

Υπολογίσimos αντίπαλος του κ. Τσούση θεωρείται ο επιχειρηματίας Αθ. Πατσιώτης ο οποίος συγκεντρώνει τους δυσπρεστημένους 4-5 δημοτικούς συμβούλους, τους απολυθέντας παρά του Δημάρχου υπαλλήλους υδρεύσεως και αρκετούς εμπόρους.

Εξ άλλου ο ιατρός κ. Δ. Κούτσικας καταρτίζει ίδιον συνδυασμόν, κατά πάσαν πιθανότητα ανεξάρτητον. Είναι δε άγνωστον αν θα συμπαρατάξη μετά του κ. Αθ. Πατσιώτη⁽³⁾.

ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΠΑΤΣΙΩΤΗ-ΤΣΟΥΣΗΣ

Η αντίδραση Πατσιώτη είναι άμεση, θεωρεί ότι το δημοσίευμα υπαγορεύτηκε από τον Τσούση ή το περιβάλλον του, πιστεύει ότι ο δήμαρχος τον διώκει λόγω των εμμονών του και προειδοποιεί ότι η πόλη θα διψάσει: “Εις το χθεσινόν φύλλον της εγκρίτου εφημερίδας σας εδημοσιεύθη ανταπόκρισις εκ Μεσσήνης συντεταγμένη ασφαλώς εάν όχι υπό του ιδίου τουλάχιστον υπό του περιβάλλοντος του υποψηφίου Δημάρχου κ. Σ. Τσούση, καθ’ ήν αντίπαλος του κ. Τσούση θα είναι και ο κ. Αθαν. Πατσιώτης όστις θα κατέλθη εις τας εκλογάς αυτοτελώς ή θα συνεργασθή μετά του ιατρού κ. Δημ. Κούτσικα. Αλλά ο κ. Τσούσης γνωρίζει καλώς ότι ο

κ. Πατσιώτης ούτε ανεμείχθη ούτε πρόκειται ν’ αναμειχθή ποτέ εις την πολιτικήν. Επειδή όμως ο κ. Τσούσης ολόκληρον την τετραετίαν δεν ψοχολήθη με τίποτε άλλο παρά με το πως θα εξοντώση δια παντός τρόπους, οικονομικώς και ηθικώς, την οικογένειαν Πατσιώτη, είναι πολύ δύσκολον ν’ απαλλαγή από τας εμμόνους ιδέας αι οποίαι και αυτόν και εμέ και προπάντων την πόλιν της Μεσσήνης εβασάνισαν επί μίαν τετραετίαν και εγέμισαν τον κάλαθον των ακρήστων της Νομαρχίας από παρανόμους αποφάσεις. Και το μόνον αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής είναι ότι πολύ συντόμως η πόλις της Μεσσήνης, η οποία υπεβλήθη εις τερασίους ασκόπους δαπάνας, θα στερείται τελείως ύδατος ενώ ως έχουν προ πολλού επιστημονικώς εξακριβώσει και οι ειδικοί τεχνικοί αι πλησίον της Μεσσήνης ευρισκόμεναι πηγαί του Αγίου Παύλου παραμένουν τελείως ανεκμετάλλευτοι και αποδίδουν περίπου δύο χιλιάδας κυβικά μέτρα ύδατος ημερησίως⁽⁴⁾.

Ο Τσούσης περνάει στην αντεπίθεση και καταγγέλει τον Πατσιώτη ότι “εκβιάζει” το δήμο με τα τιμολόγια και την παροχή νερού και πως “μηχανοραφεί” σε συνεργασία με δημοτικούς συμβούλους ακόμη και της δικής του παράταξης: “Ο κ. Πατσιώτης μας κατηγορεί και πάλιν χωρίς αιτίαν. Ο ίδιος γράφει ότι θέλω την εξόντωσίν του. Αλλά κ. Πατσιώτη για ποιά εξόντωσιν ομιλείτε;

1) Επρεπε να δεχθώ μήπως την αξίωσίν σας να σας πληρώσω (1,05) μια δραχμή και μια πεντάρα πάρα πάνω το κυβικό νερού μέσα σε δύο μήνες από την υπογραφή της συμβάσεως;

2) Να σας δώσω δηλαδή 550 χιλιάδας δραχμάς παραπάνω ήτοι 1.600 χρυσές λίρες και να επιβαρύνω ούτω τους κατοίκους της πόλεώς μας για να έχω την δικήν σας εύνοιαν; Αλλά τοιούτου είδους εύνοια καλύτερα να μου λείπει!

3) Γράψατε κ. Πατσιώτη την 1ην Ιουλίου 1958 στη “Σημαία” ότι το πηγάδι σας μπορεί να δώση στο Δήμο 600 κυβικά νερό την ημέρα και τώρα χειμώνα καιρό λέγετε ότι δεν έχει να δώση νερό;

4) Παρασύρετε και 4-5 δημοτικούς συμβούλους και γράφουν τα ίδια στη “Σημαία” και τηλεγραφούν ότι το πηγάδι έχει νερό και δεν το δίνει ο Δήμαρχος! Μάλιστα ένας από αυτούς (το “κουμπάρακι”) μας εδήλωνε επίσημα και στο συμβούλιο ακόμη, ότι άμα ρυθμίση την μηχανή θα βγάξη 60 κυβικά την ώρα, δηλαδή 2.000 κυβικά την ημέρα!

5) Παρακολουθείτε δια των υπαλλήλων σας το Δημοτικό Συμβούλιο και ειδοποιείτε τους δημοτικούς συμβούλους να σπεύσουν να αντιδράσουν σε όποιο ζήτημα ωφελεί την πόλι και ζημιώνει εσάς. Ναι ή όχι;

6) Εξη μήνες, ένα χρόνο είχαν να πατήσουν οι δημοτικοί σύμβουλοι κ. κ. Αβαρλής, Γαλανόπουλος, Καρελάς, Πανταζόπουλος κλπ. στο δημοτικό συμβούλιο. Εν τούτοις είχε πολλά ζητήματα ο Δήμος, η πόλις. Τα περιεφρόνησαν. Μόλις, όμως, ετέθη ζήτημα το οποίον ενδιέφερε σας, ήσαν παρόντες όλοι! Ναι ή όχι;

7) Σας ερωτώ κ. Πατσιώτη είναι ορθόν και δίκαιον να κινείσθε στα παρασκήνια των δημοτικών υποθέσεων δια να επιβάλλετε τα συμφέροντά σας και μόνον; Και γράφετε ότι θέλω να σας εξοντώσω; Εξόντωσις λέγεται αυτό ή προστασία συμφερόντων πτωχών;

8) Ισχυρίζεσθε ότι δεν αναμειγνύεσθε στις δημοτικές εκλογές ενώ είναι γνωστόν εις όλους ότι το κατάστημά σας έχει μεταβληθεί εις πολιτικόν κέντρον όπου δίδουν το “παρών” οι ελάχιστοι έστω αντιδρώντες εναντίον μου;

Σας έκαμα παραστάσεις δια του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου να μη δέχεσθε στο κατάστημά σας τον γέροντα εκείνον που μπροστά και μέσα σ’ αυτό “ασχημονούσε” την ώρα που εγώ ξηροψηνόμουν στον ήλιο με την άσφαλο των δρόμων;

9) Μου λέτε ακόμη ότι δεν πολιτεύεσθε. Μα υπάρχει πολιτική κίνησις η οποία να μη γίνεται με κέντρο το γυιό σας, τους υπαλλήλους σας και τους συνεργάτας σας δημοτικούς συμβούλους;

Συνέλθετε κ. Πατσιώτη. Δεν είναι αργά” (5).

Στη δημόσια διαμάχη παρεμβαίνει ο Σίμος Μπιοσίνης που καταγγέλει τον Τσούση για την

“προσωπική διένεξη” με τον Πατσιώτη που ζημίωσε την πόλη και τον κατηγορεί για την αυταρχική του πολιτική: “Ο Δήμαρχος Μεσσίνης κ. Σ. Τσούσης είναι υπόλογος απέναντι του Λαού της Μεσσίνης δια τον κακόν χειρισμόν του ζητήματος της υδρεύσεως της πόλεως και την αναγωγήν αυτού εις προσωπικήν διένεξιν μεταξύ αυτού και του κ. Πατσιώτη, εκ της οποίας αναμφισβητήτως εξημιώθη η πόλις, ενώ τα εκατάφερε να μη τον “χωνεύει” ούτε ένας σοβαρός Νησιώτης λόγω του αυταρχικού χαρακτήρος του και αφού τον εγκατέλειψε το μεγαλύτερον μέρος του συμβουλίου του, τολμά να εμφανίζεται και από των σπλών των εφημερίδων ως κατήγορος και τιμητής των άλλων. Αλλά διατί αυτή η επιθετική μανία του; Δι’ ημάς τους Νησιώτας, που τον γνωρίζομεν καλά, εξηγείται εκ της συναισθήσεως ότι δεν πρόκειται πλέον να είναι Δήμαρχος Μεσσίνης. Γνωρίζει πολύ καλά ο κ. Τσούσης ότι αυτήν τη φορά οι Νησιώτες θα τον μαυρίσουν αγρίως, γιατί τους έχει αρκετά ψήσει το ψάρι στα χείλη και τους συμπεριφέρεται σκαιώς.

Η ώρα της λυτρώσεως από τον κ. Τσούσην έφθασε. Αρκετά υπέστημεν από αυτόν όλοι, εργάται, επαγγελματίαι, πτωχοί αγρόται και έμποροι”⁽⁶⁾.

ΤΑ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ

Η απουσία παλιών συνεργατών, η παρουσία δύο γυναικών για πρώτη φορά σε ψηφοδέλτιο και η συμμετοχή νέων προσώπων διαπιστώνεται όταν ανακοινώνεται ο “Συνδυασμός Μεσσίνης (του νυν Δημάρχου κ. Σταύρου Τσούση): Χριστοπούλου Κλεοπάτρα του Κωνστ. Ιατρός, Αγγελοπούλου Κατίνα του Νικ. εκπαιδευτική, Αναγνωστόπουλος Αγγελος του Ηλία δικηγόρος, Αντωνόπουλος Βασίλειος του Π. έμπορος, Αποστολάκης Κων. του Γ. εργάτης (τέως πρόεδρος), Γκουζούνης Δημοσθένης του Ιω. κτηματίας, Δασκαρόλης Δημήτριος του Γ. κτηματίας, Δημητρόπουλος Βασίλειος του Παν. έμπορος, Δημητρόπουλος Γεώργιος του Παν. βιομήχανος, Κάββετας Παναγιώτης του Χαρ. έμπορος, Κοκκίνης Ιωάννης του Δημ. μηχανικός, Κουτέλας

Μενέλαος του Κων. πρόεδρος Αναπήρων, Κουτσαβίτης Θεόδωρος του Ιω. πρόεδρος εργατών, Λουκάκος Παναγιώτης του Μιλτ. επαγγελματίας, Μαυρομμάτης Τριαντάφυλλος του Γ. εκπαιδευτικός, Μουγγός Βασίλειος του Νικ. παντοπώλης, Νικολόπουλος ή Λισαίος Δημήτριος του Παν. κτηματίας, Παναγιωτόπουλος Γεώργιος του Ηλία έμπορος, Πάσσαρης Κωνσταντίνος του Ιω. έμπορος, Πλεμμένος Δημήτριος του Θεοδ. επαγγελματίας, Ρουσάκης Βασίλειος του Χαρ. οικοδόμος, Τσάμης Παναγιώτης του Φωτ. επαγγελματίας, Τιμόγιαννης Σπυρίδων του Αθ. (τέως αστυνομικός), Τσούσης Σταύρος του Παν. (τέως αξιωματικός-Νομάρχης), Χαρίτος Γεώργιος του Μιχ. βιοτέχνης, Χριστοφιλόπουλος Παναγιώτης του Λεων. Ιατρός⁽⁷⁾.

Με τη συμμετοχή δύο υποψηφίων που είχαν εκλεγεί στην προηγούμενη αναμέτρηση με το ψηφοδέλτιο Τσούση (Καρελάς, Πανταζόπουλος), με πολλά νέα πρόσωπα και πολιτικά διευρυμένος εμφανίζεται ο “Συνδυασμός Δημ. Κούτσικα”: Κούτσικας Δημήτριος ιατρός πρώην βουλευτής, Αβαρλής Ιωάννης έμπορος, Γαλανάκης Παναγιώτης βιομήχανος, Γαλανόπουλος Γεώργιος έμπορος, Γεωργιόπουλος Μιχαήλ έμπορος, Γεωργούλιας Σταύρος βιοτέχνης, Καρελάς Αθανάσιος γαιοκτήμων, Κατσιπόδας Παναγιώτης έμπορος, Κουζούνης Παναγιώτης κτηματίας, Κουτρομπούχος Παναγιώτης έμπορος, Κρεμμυδάς Ανδρέας παραγωγός, Ξυνός Σταύρος επιχειρηματίας, Οικονομόπουλος Παναγιώτης κτηματίας, Παναγόπουλος Παναγής βιομήχανος, Πανταζόπουλος Βασίλειος έμπορος, Παπαγιάννης Τάκης έμπορος, Παπακώτης Σπύρος κτηματίας, Περιβολάρης Γεώργιος βιομήχανος, Πετρουλάκης Μίμης κτηματίας, Πλατάρης Παναγιώτης επιχειρηματίας, Ρήγας Γεώργιος βιοτέχνης, Ρούτσος Δημήτριος παραγωγός, Σαραντάκης Βασίλειος εργολάβος, Στασινάκης Αργύριος βιομήχανος, Στασινόπουλος Γεώργιος βιομήχανος, Τσάμης Πέτρος κτηματίας, Τσιχριτζής Παναγιώτης παραγωγός, Φωτεινόπουλος Νικόλαος έμπορος, Φωτόπουλος Κωνσταντίνος έμπορος, Ψυχογιόπουλος Φώτιος έμπορος⁽⁸⁾.

Η παρουσία προσώπων που είχαν σχέση με την αριστερά δημιουργεί προβλήματα στην ΕΔΑ η Νομαρχιακή Επιτροπή της οποίας δημοσιεύει ανακοίνωση με την οποία ξεκαθαρίζει ότι μέλη και φίλοι θα ψηφίσουν με βάση την απόφαση του κόμματος, η οποία δεν ανακοινώνεται δημόσια αλλά είναι η στήριξη Τσούση λόγω της σκληρά αντικομμουνιστικής στάσης του Κούτσικα στη διάρκεια του εμφυλίου και τη συμμετοχή του σε διώξεις αριστερών: “Η ΕΔΑ, κόμμα συλλογικής ευθύνης, είναι υποχρεωμένη, προς άρση πάσης παρεξηγήσεως ή πλάνης, να δηλώσει ότι, την πολιτική της, εφαρμόζουν και εκφράζουν τα μέλη της στις κατά τόπους εκλεγμένες επιτροπές της. Καλούνται λοιπόν τα μέλη και οι οπαδοί της στην Μεσσήνην, εν όψει των δημοτικών εκλογών, να πειθαρχήσουν στην γραμμήν που εκάραξε και στην περιοχὴν αὐτήν και να κλείσουν τα αυτιά σε πρόσωπα, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στην τοπικὴν επιτροπὴν του κόμματος και τα οποία ανεμειγνύμενα στον προεκλογικὸν ἀγῶνα, δεν εκφράζουν παρά ανεύθυνες προσωπικὲς γνώμες τους. Κάθε μέλος και οπαδὸς της ΕΔΑ στην Μεσσήνη θα ψηφίση, παίρνοντας υπεύθυνη καθοδήγησι ἀπὸ την τοπικὴν επιτροπὴν του κόμματος⁽⁹⁾”.

ΥΠΕΡ ΤΣΟΥΣΗ

Και πάλι σε αυτή την αναμέτρηση την υποστήριξη του Τσούση αναλαμβάνει με επιστολή του ο “Νησιώτης”. Από το ύφος και το περιεχόμενο μπορούμε να πιθανολογήσουμε ότι θα μπορούσε να την έχει γράψει ο Τσούσης καθώς αποτελεί μια “αποτύπωση” αντιλήψεων και χαρακτήρα που διαφέρει από αυτοβιογραφικό μόνο στην... υπογραφή. “Κρίσιμο” στοιχείο που “ξεκλειδώνει” κατά έναν τρόπο την “ανάγνωση” της εποχής είναι το απόσπασμα σχετικά με την “σιδηράν πειθαρχίαν” στην οποία προσπάθησε να... μυήσει τους Νησιώτες: “Υπερήφανος και αξιοπρεπής με υψωμένην την σημαίαν της αναδημιουργίας της φιλιτάτης μας πόελως Μεσσήνης, ερρίφη εις τον στίβον του εκλογικὸυ ἀγῶνος, διεκδικῶν την ψήφον των συμπολιτῶν

του ίνα συνεχίσει το αναδημιουργικόν του έργον, με πίστην στερεάν και σύνεσιν σπανίαν.

Προερχόμενος εκ των τάξεων του στρατεύματος, γνωρίζει την αρετήν αλλά και αυτήν την σιδηράν πειθαρχίαν, την οποίαν και ηγωνίσθη να εδραιώσῃ εις τας συνειδήσεις των συνδημοτών του, επειδή αι ευνομούμεναι κοινωνίαί προϋποθέτουν πειθαρχημένους πολίτας.

Επιδεικνύει μεγαλοψυχίαν και αγάπην προς όλους, αλλά τιμωρεί και τους αδιόρθώτους ατάκτους. Ως ο γλυκής Ναζωραίος εμασίγωσε τους βεβήλους του Ναού. Έχει παθολογικήν τιμιότητα και δεν ορρωδεί προ ουδενός προκειμένου να περιφρουρήσει τα συμφέροντα του δήμου και των συνδημοτών του.

Είναι σεμνός και μετριόφρων, μη επιθυμών να κάμῃ διακρίσεις εις τας σχέσεις του όσον αφορά την κοινωνικήν τάξιν ή την προέλευσιν εκείνου ο οποίος τον πλησιάζει. Είναι δημιουργικός, επιτυχών κατά το διάστημα της δημαρχίας του να αναγάγῃ την πόλιν μας εις πόλιν πολιτισμένην και αρκετά εμφανίσιμον, συγκρινομένης της όψεώς της με εκείνην της προ δεκαετίας, επέτυχε δε τούτο δια των τακτικών πόρων του δήμου και με μόνον την νοικοκυρεμένην διοίκεισιν. Απαντα τα έργα του έχουν το μέγα προσόν και πλεονέκτημα της αρτίας και εμπεριστατωμένης μελέτης ώστε να ικανοποιούν και σήμερον και μελλοντικώς πλήρως.

Η εργατικότητα του δεν έχει όρια. Δεν γνωρίζει ώρας αναπαύσεως, αλλά μόνον εργασίαν δια να ολοκληρωθούν το συντομώτερον οι οραματισμοί του ως προς την προβολήν της πόλεώς μας ως πόλεως ανταξίας των προσδοκιών των κατοίκων της. Προσπνέστατος και ενθουσιώδης προς τους αδυνάτους και πάσχοντας, ικανοποιείται όταν θεραπεύῃ τας ανάγκας των εν τω μέτρω των δυνατοτήτων του. Κολακείαν δεν γνωρίζει, διότι η κολακεία είναι ψεύδος και δεν συμβιβάζεται με τον χαρακτήρα του.

Την πολιτικήν την βλέπει ως μέσον ουχί πλουτισμού του, δοθέντος ότι και τον μισθόν του τον διαθέτει δια την βοήθειαν των πασχό-

ντων, αλλά και δια την προαγωγήν των κοινών. Το ηθικό του ανάστημα και συνεχής ευλαβής ενατένισις προς το Υπέρτατον Ον τον καθιστούν τέλειον άνθρωπον, με ρωμαλέαν διάθεσιν προς επικράτησιν του δικαίου εν τη κοινωνία.

Σκοπός μας δεν είναι να κάμωμεν απολογισμόν του τιτάνιου έργου του Δημάρχου κ. Τσούση εις την γενέτειράν μας, αλλά, αναμνήσκομεν τούτο να συνθέσωμεν τον άνδρα και να προβάλωμεν τα σπάνια ψυχικά του χαρίσματα, τα οποία άπαντα ομού τον καθιστούν άξιον της μεθauerιανής ψήφου μας. Όλοι οι ταπεινοί άνθρωποι του Νησιού ευρίσκονται ενθουσιώδεις και μαχητικοί συμπαραστάται εις το πλευρόν του, δια να δυναθῇ να συνεχίση το ιστορικόν και περίλαμπρον εκπολιτιστικόν και προοδευτικόν έργον του – Νησιώτης⁽¹⁰⁾.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΒΟΛΕΣ

Ο Κούτσικας δεν εμπλέκεται ευθέως στην αντιπαράθεση μέσα από τις εφημερίδες αλλά τις επόμενες ημέρες εξαπολύονται βολές κατά του Τσούση που μένουν και αναπάντητες.

Αρχικά δημοσιεύεται απάντηση του Αθανάσιου Πατσιώτη ο οποίος καταγγέλει ότι υπάρχει συμβολαιογραφική σύμβαση την οποία έχει υπογράψει ο Τσούσης ως δήμαρχος και ως εκ τούτου έχει την ευθύνη για τις αυξήσεις, ότι το νερό φθάνει στους δημότες σε δεκαπλάσια (και περισσότερο) τιμή και πως έχει στηθεί εναντίον του αλλά και εναντίον των δημοτών βιομηχανία μινύσεων χωρίς λόγο: “Την παρελθούσαν εβδομάδα εδημοσιεύθη εις την έγκριτον εφημερίδαν σας επιστολή του υποψηφίου Δημάρχου Μεσσίνης κ. Στ. Τσούση δια της οποίας ούτος προσπαθεί να δικαιολογήση το γεγονός ότι ολόκληρον την τετραετίαν δεν σοχολήθη με τίποτε άλλο παρά με το πως θα επιτύχη την ηθικήν και οικονομικήν εξόντωσιν εμού και της οικογένειάς μου με τον ισχυρισμόν ότι δήθεν ηξίωσα επί πλέον των καταβαλλομένων μίαν δραχμήν κατά κυβικόν μέτρον ύδατος.

Και ερωτώ τον κ. Τσούσην: Δεν υπάρχει συμβολαιογραφική σύμβασις καθορίζουσα τον τρόπον και τους όρους πληρωμής της αξίας του

ύδατος και το σχέδιον της συμβάσεως δεν το συνετάξατε εσείς ο ίδιος; Ητο ποτέ δυνατόν να σας υποχρεώσω να πληρώσετε περισσότερα από όσα καθορίζει η σύμβασις; Δύο λοιπόν πράγματα είναι δυνατόν να συμβαίνουν. Ή η σύμβασις είναι επιζημία δια τον Δήμον οπότε είσθε υπόλογος απέναντι της πόλεως ή εξαπολύσατε έναν εξοντωτικόν πόλεμον εναντίον μου από προσωπικό πάθος προς ευθνήν κομματικήν εκμετάλλευσιν.

Επίσης ερωτώ τον κ. Τσούσπν. Από τον Οκτώβριον του έτους 1957 αφ' ου ο Δήμος πληρώνει εις εμέ το νερό προς 81 λεπτά κατά κυβικόν μέτρον καλώς ή κακώς τούτο θα κρίνη το δικαστήριον. Πόσο το πληρώνουν εις τον Δήμον οι δημόται; Και επειδή ο κ. Τσούσπς δεν θα απαντήση εις το ερώτημα τούτο, όπως δεν απάντησεν και διατί δια μίαν ολόκληρον τετραετίαν δεν εμερίμνησε να υδρεύση την Μεσσήνην από τας ανεκμεταλλεύτους πηγάς του Αγίου Παύλου, παρακαλώ τους συμπολίτας μου αφού λάβουν υπ' όψιν ότι ένα κυβικό μέτρο αντιστοιχεί με έναν τόννον ύδατος (εξήντα ντενεκέδες νερό) ας υπολογίσουν πόσο νερό καταναλώνουν και πόσα πληρώνουν ετησίως και τότε θα εξακριβώσουν ότι οι περισσότεροι εξ αυτών πληρώνουν εις τιμήν δεκαπλασίαν του κόστους και πολλοί προς δέκα πέντε δραχμάς κατά κυβικόν μέτρον. Μήπως το νερό του υδραγωγείου μεταβάλλεται δι' ευχελαιού εις έλαιον;

Ερωτώ επίσης τον κ. Τσούσπν: Είναι αληθές ότι το 1957 μου επεβάλατε πρόστιμον 3.800 δραχμών διότι κατά το έτος 1955 το συνεργείον του Δήμου συνέδεσε τας εγκαταστάσεις της οικίας μου μετά του υδραγωγείου κατόπιν προφορικής και όχι εγγράφου εντολής σας; Είναι αληθές ότι τον Μάιον του έτους 1958 μου επιβάλλατε πρόστιμον 32.000 δραχμών, δηλαδή όσα μου καταβάλλεται δια την κατανάλωσιν 10 μνών διότι δήθεν εκαθυστέρησα την παροχήν ύδατος ενώ ως απεδείχθη εκ των ενδείξεων του υδρομετρητού – ελπίζω να μην λησμονήσατε το “ρολογάκι” – είχατε τότε καταναλώσει πολύ μεγαλυτέραν ποσότητα της υπο-

χρεωτικής καταναλώσεως; Και τι σας διέταξε επ' αυτού η Νομαρχία Μεσσηνίας;

Ερωτώ τέλος τον κ. Τσούσπν: Πόσας μνύσεις έχετε υποβάλλει εναντίον εμού και του υιού μου και τι απεφάσισαν επ' αυτών τα Ποινικά Δικαστήρια;

Πόσας μνύσεις έχετε υποβάλει εν συνόλω αφ' ότου εγίνατε Δήμαρχος μέχρι σήμερα κατά των συμπολιτών σας και εάν κατεδικάσθη έστω και εις δια την τιμήν των όπλων! Και τέλος εάν εις ολόκληρον την Ελλάδα υπάρχει και εις αν όχι Δήμαρχος τουλάχιστον Πρόεδρος Κοινότητας, ο οποίος σύρει και διώκει τους συνδημότας του εις τα Ποινικά Δικαστήρια με την απόλαυσιν που χαρίζουν τα σπορ⁽¹¹⁾.

Ο Σίμος Μποσίνης επανέρχεται και επιχειρεί να αποδομήσει το δημοσίευμα υπέρ Τσούσπ καταγγέλοντας ότι η “σιδηρά πειθαρχία” μεταφράζεται ως “αυταρχισμός και σατραπισμός” και η “χριστιανική αγάπη” σε πρόστιμα και μνύσεις.

Ενώ παίρνει θέση και για το νερό που το πληρώνουν οι Νησιώτες ως “φιλτραρισμένο λάδι”: “Εις την υμνολογίαν δια τον μέχρι της 4ης Απριλίου Δήμαρχον Μεσσήνης κ. Τσούσπν, την οποίαν συνέγραψε και εδημοσίευσεν εις το φύλλον σας κάποιος κ. Νησιώτης, δεν είχα καμμίαν πρόθεσιν να απαντήσω δια δύο κυρίως λόγους. Πρώτον διότι εις αυτήν παρεποιείτο η αλήθεια και δεύτερον διότι κατεβάλλετο αγωνιώδης προσπάθεια εξυψώσεως του κ. Δημάρχου δια του χαρακτηρισμού αυτού ως ανθρώπου με σιδηράν πειθαρχίαν. Προφανώς ο κ. Νησιώτης τον άνευ προηγουμένου αυταρχισμόν και σατραπισμόν του κ. Τσούσπ τον ερμηνεύει ως σιδηράν πειθαρχίαν. Ομολογώ ότι μένω κατάπληκτος από την τόλμην του επιστολογράφου σας να εμφανισθή δημόσια και να εξάρη τας ανυπάρκτους αρετάς του κ. Τσούσπ και ίδια την... αγάπην την οποίαν δήθεν ούτος εκδηλώνει προς όλους τους συμπολίτας του, και ίδια τους πτωχούς, ενώ είναι και εις τον έσχατον κάτοικον της Μεσσήνης γνωστά τα χρηματικά πρόστιμα που ούτος έχει επιβάλλει, ως Δήμαρχος, άνευ λόγου εις βιοπαλαιστάς

και ιδίως εις πτωχοτάτους οπωροπόλας.

Είναι, λέει ο Νησιώτης, ο άνθρωπος που ως άλλος Ναζωραίος πιστεύει και εφαρμόζει κατά γράμμα το “αγαπάτε αλλήλους” και το “ειρήνη υμίν” Και δια να αποδείξη ο κ. Τσούσης την πίστην του εις τα χριστιανικά αυτά κηρύγματα σύρει τους συμπολίτας του εις τα Δικαστήρια!

Αλλά δεν είναι μόνον ο Νησιώτης που κακοποιεί την αλήθειαν. Είναι και ο ίδιος ο κ. Τσούσης ο οποίος ενώ είναι υπεύθυνος δια την εγκληματικήν σύμβασιν της υδρεύσεως της πόλεώς μας – με την οποίαν μας έβαλε πραγματική θηλειά εις τον λαιμόν – υποκρίνεται ότι ασκών ήδη αγώνα εξοντώσεως κατά του κ. Πατσιώτη υπερασπίζεται το συμφέρον των κατοίκων της Μεσσήνης.

Ποίος κ. Τσούση ήτο υπεύθυνος δια την διανομήν του νερού που μας μοσχοπουλούσατε για... φιλτραρισμένο λάδι; Σεις δεν είχατε τον υπάλληλόν σας με τα κλειδιά και την εντολήν πότε να δίνη νερός εις την πόλι; Ελπισμόνησατε ότι αι οργανώσεις προ της απαραδέκτου αυτής τακτικής σας είχαν αποφασίσει να κατέλθουν εις συλλαλητήριον διαμαρτυρίας με αίτημα την λήψιν μέτρων προστασίας των κατοίκων από την δίψαν; Ξεχνάτε ότι τότε κατέφθασαν επί τόπου ο κ. Διοικητής Χωροφυλακής και ο κ. Εισαγγελεύς και συνεσκέφθησαν μετά των εκπροσώπων της Μεσσήνης δια την ρύθμισιν του σπουδαίου αυτού ζητήματος;

Απομονείτε ότι ο κ. Εισαγγελεύς και ο κ. Διοικητής πναγκάσθησαν να τοποθετήσουν φρουράν η οποία να φροντίζει και δια την έγκαιρον διανομήν του νερού; Γράψατε ότι ο Πατσιώτης μας εβασάνισε και ότι δεν ελυπήθη τους πτωχούς και τις χήρας. Σας ερωτώ: Ποιός ευθύνεται δι’ όλα αυτά; Ο Πατσιώτης ή εσείς που μας εφορτώσατε εις την ράχιν αυτήν την αμαρτωλόν σύμβασιν που σας ανέδειξε δια δευτέραν φοράν δήμαρχον;

Καταλήγων ειδοποιώ τον κ. Τσούσην ότι η ώρα της λυτρώσεως των Νησιωτών από την τυραννίαν του έφθασε. Οι Νησιώτες δεν είναι Μάο-Μάο δια να ανέχονται κνούτο και χαράτσια. Αρκετά τους εβασάνισεν επί τόσον καιρόν.

Τώρα ήλθεν η στιγμή να τον αμείψουν δι’ όσα δεινά τους επεσώρευσε⁽¹²⁾.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΚΟΥΤΣΙΚΑΣ

Σε ένα τέτοιο πολιτικό και κοινωνικό κλίμα η νίκη του Δημήτριου Κούτσικα είναι άνετη: “Επί 3042 εγκύρων ψηφοδελτίων έλαβον: Δ. Κούτσικας 1.764, Στ. Τσούσης 1278. Συνεπώς εκ του ψηφοδελτίου του πρώτου εκλέγονται 9 δημοτικοί σύμβουλοι και του δευτέρου 6”⁽¹³⁾.

Λίγες ημέρες αργότερα ανακοινώνονται τα ονόματα και οι ψήφοι των εκλεγόμενων δημοτικών συμβούλων: “Εις την γείτονα Μεσσήνην εκλέγονται κατά σειράν επιτυχίας εκ του πλειοψηφίσαντος “Ανεξαρτήτου Συνδυασμού” (Κούτσικας) οι κ. κ. Κούτσικας Δημ. 1488, Γαλανάκης Π. 173, Γεωργούλιας Στ. 132, Ρήγας Γ. 124, Καρελάς Αθαν. 115, Φωτόπουλος Κ. 113, Πλατάρος Π. 106, Σαραντάκης Β. 194 και Κουζούνης Π. 95. Εκ του “Ανεξαρτήτου Προοδευτικού Συνδυασμού” (Τσούσης) εκλέγονται οι κ. κ. Τσούσης Στ. 1119, Αναγνωστόπουλος Α. 148, Κουτέλας Μ. 125, Αγγελοπούλου Κατίνα 97, Γκουζούνης Δ. 76 και Πάσσαρης Κ. 71”⁽¹⁴⁾. Υπάρχει όμως ένα νεότερο δημοσίευμα που δίνει διαφορετική σύνθεση στην δημοτική ομάδα Τσούση: “Ορκίσθησαν οι νέοι δημοτικοί σύμβουλοι Μεσσήνης, ήτοι εννέα του κ. Κούτσικα και έξη του συνδυασμού τους τέως Δημάρχου Σταύρου Τσούση. Εις τους έξη δημοτικούς συμβούλους του κ. Τσούση συμπεριλαμβάνεται ο πρόεδρος του Δ. Συμβουλίου κ. Μενέλαος Κουτέλας, ο δικηγόρος κ. Α. Αναγνωστόπουλος, η ιατρός κ. Κλεοπάτρα Χριστοπούλου, η διδασκάλισσα κ. Κατίνα Αγγελοπούλου, ο κτηματίας κ. Δημ. Γκουζούνης και ο ιατρός κ. Χριστοφιλόπουλος”⁽¹⁵⁾. Δεν γνωρίζουμε τι μεσολάβησε αλλά ως δημοτικοί σύμβουλοι του συνδυασμού Τσούση αυτή την περίοδο εμφανίζονται στα πρακτικά οι Μενέλαος Κουτέλας, Παναγιώτης Λουκάκος, Δημήτριος Δασκαρόλης, Δημήτριος Πλεμμένος, Βασίλειος Μουγγός, και Βασίλειος Δημητρόπουλος⁽¹⁶⁾.

Σε δήλωση ο Δημήτριος Κούτσικας εκφράζει ευχαριστίες στις αρχές και τους αντιπάλους

του: “Βαθύτατα συγκινημένος από το εκλογικό αποτέλεσμα της παρελθούσης Κυριακής, σπεύδω να εκφράσω τας απείρους ευχαριστίας μου, ου μιν αλλά, και την ευγνωμοσύνην μου προς τον αγαπητόν μου Λαόν της Μεσσήνης, δια την τόσο πανηγυρικώς εκδηλωθείσαν εμπιστοσύνην του προς εμέ και τον συνδυασμόν μου, και να τον διαβεβαιώσω ότι πανθ’ όσα υπεσχέθην κατά τον προεκλογικόν λόγον μου δεν αποτελούν παρά το όνειρόν μου, που θα καταβάλω όλας τας δυνάμεις μου να το κάμω μίαν ωραίαν πραγματικότητα.

Όσαύτως θεωρώ καθήκον μου να εκφράσω

τας ευχαριστίας μου προς τον Διοικητήν Χωροφυλακής Μεσσηνίας, καθώς και προς τους κ. κ. Αξιωματικούς και οπλίτας της Υποδιοικήσεως Χωροφυλακής Μεσσηνίας δια την απαράμμιλον τάξιν που ετήρησαν κατά την ημέραν της εκλογής.

Δεν παραλείπω δε να ευχαριστήσω και τον Αρχηγόν και τα λοιπά μέλη του αντιπάλου συνδυασμού, διότι συνέβαλον εξ ίσου με ημάς ώστε αι εκλογαί της 5ης Απριλίου να δώσουν εις τον Λαόν της Μεσσήνης το εύσημον ότι είναι περισσότερον παντός άλλου πολιτισμένος Λαός⁽¹⁷⁾.

Πηγές

- (1) “Θάρρος” 2/3/1955
- (2) “Σημαία” 7/3/1959
- (3) “Σημαία” 10/3/1959
- (4) “Σημαία” 11/3/1959
- (5) “Σημαία” 12/3/1959
- (6) “Σημαία” 13/3/1959
- (7) “Σημαία” 14/3/1959
- (8) “Σημαία” 15/3/1959
- (9) “Θάρρος” 18/3/1959
- (10) “Σημαία” 15/3/1959
- (11) “Σημαία” 18/3/1959
- (12) “Σημαία” 28/3/1959
- (13) “Σημαία” 7/4/1959
- (14) “Θάρρος” 10/4/1959
- (15) “Σημαία” 10/5/1989 “Πριν 30 χρόνια”
- (16) Νικολάου Π. Ρούτσι ο. π.
- (17) “Σημαία” 11/4/1959

1964: ΓΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΟΡΑ ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΚΟΥΤΣΙΚΑΣ

Το Νησί στις αρχές της δεκαετίας του 1960 – Από καρτ ποστάλ εποχής

Οι τελευταίες δημοτικές εκλογές πριν την επιβολή της δικτατορίας γίνονται στις 5 Ιουλίου 1964. Σε αυτές τις εκλογές έχουν πλέον ανατραπεί όλα τα δεδομένα. Πολιτικά ο Δημήτριος Κούτσικας έχει πλέον μετακινηθεί στην Ένωση Κέντρου η οποία είναι και κυβέρνηση. Στη διάρκεια της θητείας του έχει αλλάξει πλήρως το κλίμα στην πόλη με κινήσεις που εναρμονίζονται με τα ενδιαφέροντα των πολιτών. Το καρναβάλι αναβαθμίζεται και αναλαμβάνει ο δήμος της διοργάνωσή του θέτοντας ως στόχο την “τουριστική αξιοποίηση”, ο Κούτσικας “πρωταγωνιστεί” στις ετήσιες εκδηλώσεις. Η “τουριστική αξιοποίηση” γίνεται “στόχος” της δη-

μοτικής αρχής που πετυχαίνει να παραχωρηθεί το ασύλιο της Μπούκας στην Περιηγητική Λέσχη για δημιουργία τουριστικών εγκαταστάσεων. Ταυτόχρονα αγοράζεται έκταση για να δημιουργηθεί το γήπεδο γεγονός που έχει μεγάλη απήχηση σε αθλητές και φιλάθλους. Αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της ύδρευσης και ομαλοποιείται η κατάσταση, ενώ γίνονται μια σειρά έργα που αλλάζουν την όψη της πόλης (κυρίως ασφαλτοστρώσεις και υπόνομοι), ενώ κατασκευάζεται όροφος στη δυτική πτέρυγα του Γυμνασίου και αγοράζεται οικοπέδο για το 3ο Δημοτικό Σχολείο. Οι φορείς της πόλης δεν αντιδικούν πλέον με το δήμαρχο αλλά διεκδι-

κούν από την κυβέρνηση ομόφωνα το 1963 (με κυβέρνηση ΕΡΕ μάλιστα) την επίλυση προβλημάτων της πόλης.

ΤΑ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ

Οι πολιτικές μεταβολές που προαναφέρθηκαν φέρνουν και ριζικές αλλαγές στα ψηφοδέλτια με περισσότερα ανοίγματα Κούτσικα προς το κέντρο και την αριστερά και μετακίνηση κάποιων εκ των “εθνικοφρόνων” στο ψηφοδέλτιο Τσούση.

Η σύνθεση του ψηφοδελτίου Κούτσικα έχει ως εξής: Αβαρλής Ιωάννης του Παύλου έμπορος, Αποστολάκης Κωνσταντίνος του Γεωργίου εργατικός, Γαλανάκης Παναγιώτης του Δημητρίου βιομήχανος, Θωμόπουλος Τάκης του Γεωργίου κτηματίας, Καλοφωλιάς Νικόλαος του Αναστασίου εμπορομεσίτης, Κούσκουλας Φώτιος του Αναστασίου βιοτέχνης, Μουρίκης Δημήτριος του Αλεξίου κτηματίας, Παναγόπουλος Παναγής του Γεωργίου βιομήχανος, Πανταζόπουλος Βασίλειος του Ιωάννου έμπορος, Παπαγιαννόπουλος ή Παπαγιάννης Τάκης του Κ. έμπορος, Περιβολάρης Γεώργιος του Παναγιώτου επιχειρηματίας, Πλατάρης Παναγιώτης του Γεωργίου επιχειρηματίας, Ρήγας Γεώργιος του Παναγιώτου, Ρουμπέας Φώτιος του Παναγιώτου κτηματίας, Ρούτσης Γεώργιος του Παναγιώτου εργατικός, Σαραντάκης Βασίλειος του Νικολάου εμπειροτέχνης, Στασινόπουλος Γεώργιος του Παναγιώτου βιομήχανος, Τσακανίκος Γεώργιος του Φωτίου κτηματίας, Τσερπές Νικόλαος του Αθανασίου έμπορος, Τσοπανάκης Αρτέμης του Δημητρίου κτηματίας, Τζώρτζης Παναγιώτης του Αντωνίου έμπορος, Φράγκος Κωνσταντίνος του Αντωνίου έμπορος, Φωτόπουλος Κωνσταντίνος του Φωτίου έμπορος⁽¹⁾.

Στο ψηφοδέλτιο Τσούση μετακινούνται από το ψηφοδέλτιο Κούτσικα των εκλογών του 1959 οι Γαλανόπουλος, Γεωργούλιας, Κουτρομπούχος, θέτει υποψηφιότητα ο Μποσίνης και η σύνθεση έχει ως εξής: Αγγελοπούλου Κατίνα διδασκάλισσα, Βασιλόπουλος Ορέστης μηχανουργός, Γαλανόπουλος Γεώργιος του Παύλου έμπορος, Γεωργούλιας Σταύρος επαγ-

γελματίας, Γκουζούνης Δημοσθένης κτηματίας, Δημητρόπουλος Βασίλειος έμπορος-κτηματίας, Δρακόπουλος Στυλιανός έμπορος, Ηλιοπούλος Νικόλαος Β. ηλεκτρικά είδη-ψυγεία, Κανελλόπουλος Αθανάσιος δικηγόρος, Κουτέλας Μελέλαος πρόεδρος Αναπήρων Πολέμου, Κουτρομπούχος Παναγιώτης έμπορος-κτηματίας, Μαυροειδές Παναγιώτης αρτεργάτης, Μποσίνης Σίμων πρόεδρος Εργατικού Κέντρου, Μπουρελιάς Παναγιώτης έμπορος, Νικολόπουλος Δημ. του Παν. κτηματίας, Παπαζερβέας Δημ. Αξιωματικός Χωροφυλακής ε. α, Πάσσαρης Κωνστ. έμπορος υφασμάτων, Τσιμόγιαννης Σπυρίδων συνταξιούχος Χωροφυλακής, Χαρίτος Γεώργιος επαγγελματίας, Χριστόπουλος Γεώργιος καθηγητής, Χριστοφιλόπουλος Παναγ. Ιατρός⁽²⁾.

Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΗΣ ΕΔΑ

Σταθερά αντίθετη η ΕΔΑ με τον Κούτσικα, προσπαθεί να συγκρατήσει τους ψηφοφόρους της δίνοντας πλέον δημόσια “γραμμή” για την υπερψήφιση Τσούση, με μια ανακοίνωση που υποδηλώνει ότι έχει σοβαρά προβλήματα διαρροών προς τον Κούτσικα: “Λαέ της Μεσσήνης, η Νομαρχιακή Επιτροπή της ΕΔΑ Μεσσηνίας και η Επιτροπή Πόλεως ΕΔΑ Μεσσήνης σε κοινή σύσκεψή τους απεφάσισαν και πήραν θέσιν υπέρ του Προοδευτικού-Ανεξαρτήτου Συνδυασμού του υποψηφίου Δημάρχου Σταύρου Τσούση, και σε καλούν να ταχθείς ανεπιφύλακτα υπέρ των υποψηφίων του συνδυασμού, διότι εις το πρόσωπόν του και εις το πρόσωπον των υποψηφίων του συνδυασμού, ευρίσκουν έστω και σε περιορισμένο βαθμό τους εκφραστές του πνεύματος της αλλαγής, της αναδημιουργίας και της ανεξαρτησίας, εκδημοκρατισμού και εξυγιάνσεως του θεσμού της αυτοδιοικήσεως. Η Ν.Ε. ΕΔΑ Μεσσηνίας και η Ε. Π. Μεσσήνης καλούν τα μέλη, τα στελέχη και τους οπαδούς των ψηφοφόρους Μεσσήνης, ν’ απομονώσουν χωρίς δισταγμούς και να ξεσκεπάσουν χωρίς οίκτο τους διασπαστές και όλους όσους τάσσονται εναντίον της αποφάσεως αυτής.

Εδαίτες της Μεσσήνης ψηφίστε χωρίς διασταγμό Τσούση⁽³⁾.

Η ανακοίνωση προκάλεσε αντιδράσεις στο στρατόπεδο των “εθνικοφρόνων” και ο Πέτρος Αντ. Αντωνάκος με επιστολή στο “Θάρρος” καλεί τους ομοϊδεάτες του να καταψηφίσουν το συνδυασμό Τσούση που είχε πλέον... “ερυθρό” χρώμα: “Εις τοπικήν εφημερίδα ανέγνωσα μίαν ανακοίνωσιν της Νομαρχιακής Επιτροπής ΕΔΑ Μεσσηνίας και της Επιτροπής Πόλεως Μεσσηνίας. Λαβών λοιπόν αφορμήν παρακαλώ θερμώς όπως δημοσιεύσετε εις την έγκριτον εφημερίδα σας αυτήν μου την επιστολήν.

Πολλά και ποικίλα τα διαδιδόμενα όσον αφορά τας προσεχείς δημοτικές εκλογάς του Δήμου Μεσσηνίας. Διαδόσεις πρόχειρες, κατηγορίες αβάσιμες κτλ. Μια όμως από αυτές τις διαδόσεις πήρε σάρκα και οστά χθες. Η ανοικτή υποστήριξη της ΕΔΑ Μεσσηνίας υπέρ του “Προοδευτικού Ανεξάρτητου Συνδυασμού” του οποίου ηγείται ο υποψήφιος Δήμαρχος Στ. Τσούσης και ο οποίος χαρακτηρίζεται εις την ανακοίνωσιν ως ο “... εκφραστής του πνεύματος της αλλαγής, της αναδημιουργίας, της ανεξαρτησίας εκδημοκρατισμού και εξυγιάνσεως της τοπικής αυτοδιοικήσεως”.

Κατόπιν τούτου κρίνω σκόπιμον όπως δια της επιστολής μου αυτής καλέσω εις γενικήν συσπείρωσιν άπαντας τους ακραιφνείς εθνικόφρονας με τους οποίους κοινοί νωποί αγώνες μας είχαν ενώσει, να απόσχουν πάσης πολιτικής αναμείξεως του... ανεξαρτήτου αυτού συνδυασμού.

Δια της χθεσινής ανακοινώσεως αι δημοτικά εκλογαί εχρωματίσθησαν μα χρώματα ερυθρά. Ύστερα λοιπόν από αυτό δεν επιτρέπεται κατ’ ουδένα λόγον συνακολουθία εθνικοφρόνων με αυτόν τον συνδυασμόν. Καλώ όλους τους εθνικώς σκεπτομένους να λάβουν θέσιν η οποία να ταιριάζη εις τα πεποιθήσεις, τους αγώνας και τις επιδιώξεις με τας οποίας διέπονται. Εάν πράγματι ηγωνίσθησαν εις το πρόσφατον παρελθόν δια την εθνικήν και μεγάλην ιδέαν. Πιστεύω ακραδάντως ότι ήδη έχουν ανανήψει και έχουν ταχθεί – εκδικώμενοι εκ

της ερυθράς ανακοινώσεως – κατά του... ανεξαρτήτου τούτου συνδυασμού.

Ηγωνίσθην μαζί των, τους γνωρίζω καλώς, δια τούτο πιστεύω ότι δεν θα χρειασθεί να επανέλθω⁽⁴⁾.

ΜΠΟΣΙΝΗΣ ΥΠΕΡ ΤΣΟΥΣΗ

Την ίδια ημέρα όμως ένας φανατικός “εθνικόφρονας” με έντονη πολιτική και κοινωνική παρουσία ήδη από την εποχή του εμφυλίου, ο Σίμος Μποσίνης, με δική του επιστολή εκθειάζει τον Τσούση και καλεί σε υπερψηφίση του συνδυασμού στον οποίο συμμετέχει. Το εντυπωσιακό είναι πως ο Μποσίνης και σε προηγούμενες αναμετρήσεις ήταν υποψήφιος σε αντίπαλα ψηφοδέλτια προς τον Τσούση και είχε κάνει οξύτατες επιθέσεις εναντίον του με επιστολές στις εφημερίδες: “Απευθύνομαι προς τους άνδρες και τις γυναίκες της Μεσσηνίας για να τους καλέσω όπως επιτελούντες το μέγα καθήκον προς την πόλιν των δώσουν δια της ψήφου των την δυνατότητα εις τον κατά πάντα και αποδεδειγμένως άξιον υποψήφιον Δήμαρχον κ. Σταύρον Τσούσην, να συμπληρώση και ολοκληρώση το έργον που από ετών άρχισε για την αναμόρφωσιν του Νησιού και που κακή τη μοίρα διεκόπη.

Το καθήκον κάθε Νησιώτη ψηφοφόρου επιβάλλει την υπερψηφίσην του Σταύρου Τσούση γιατί μόνον αυτός εγγυάται νοικοκυρωσύνη στο Δήμο, μελετημένη και επιστημονικώς προγραμματισμένη εργασία, αναμόρφωση της κακοδαιμονούσης πόλεώς μας, εκσυγχρονισμόν της με έργα εκπολιτιστικά πρόδοον. Και δεν είναι λέξις κενή η επικεφαλής του ψηφοδελτίου του “Προοδευτικός Συνδυασμός” γιατί πραγματικά μόνον ο Τσούσης εγγυάται την πρόδοον και την προκοπήν του Δήμου μας, τον εκσυγχρονισμό και εκπολιτισμό της αγαπημένης μας πόλεως.

Ας σταθούμε όλοι στο πλευρό του και με την ψήφο μας ας τον ξαναφέρουμε στη θέση του πρώτου πολίτη της πόλεως για να τον ξαναϊδούμε επικεφαλής μιάς πραγματικά εργώδους προσπάθειάς, πρώτον στην εκτέλεσι των έργων,

πρώτον σε κάθε εκδήλωσιν πολιτισμού και προόδου.

Ο καθένας μας ας αναλογισθεί τις ευθύνες του απέναντι της πόλεως και ας κάνη το καθήκον του, και δεν νοείται εκτέλεσις καθήκοντος χωρίς χωρίς ψήφο υπέρ του Σταύρου Τσούση, του μόνου ικανού και αξίου να καταστήση το Νησί μας σύγχρονη πόλι⁽⁵⁾.

ΝΙΚΗΤΗΣ Ο ΚΟΥΤΣΙΚΑΣ

Το αποτέλεσμα κάτω από τις συνθήκες που προαναφέρθηκαν, είναι συντριπτικό υπέρ του Κούτσικα. Επί 3. 814 εγκύρων ψηφοδελτίων ο Κούτσικας συγκεντρώνει 2.591 (68%) ενώ ο Τσούσης μόλις 1.223⁽⁶⁾.

Σύμφωνα με τα όσα έγιναν γνωστά στο ψηφοδέλτιο του Δ. Κούτσικα οι υποψήφιοι πήραν τους εξής ψήφους: Παν. Γαλανάκης 258, Βασ. Σαραντάκης 205, Αρτέμης Τσοπανάκης 183, Ιωάν. Αβαρλής 156, Κωνστ. Φράγκος 149, Γ. Ρήγας 148, Παν. Πλατάρος 134, Παν. Τζώρτζης 126, Π. Παπαγιαννόπουλος 119, Γ. Περιβολάρης 115, Γ. Στασινόπουλος 108, Παν. Παναγόπουλος 105, Νικ. Τσερπές 101, Βασ. Παναγόπουλος 98, Ντίνος Φωτόπουλος 95⁽⁷⁾.

Δημοτικοί σύμβουλοι εκλέχτηκαν οι: Αρτέμης Τσοπανάκης, Βασίλειος Σαραντάκης, Παναγιώτης Γαλανάκης, Περιβολάρης Γεώργιος, Παπαγιαννόπουλος Παναγιώτης, Φράγκος Κωνσταντίνος, Σταύρος Τσούσης, Παναγιώτης Πλατάρος, Παναγιώτης Κουτρομπόχος, Ιωάννης Αβαρλής, Γεώργιος Ρήγας, Παναγιώτης Τζώρτζης, Αθανάσιος Κανελλόπουλος, Γεώργιος Γαλανόπουλος, Μενέλαος Κουτέλας⁽⁸⁾.

ΜΕΤΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΜΑΧΗ

Τις επόμενες ημέρες δημοσιεύονται στο "Θάρρος" συγχαρητήρια προς το Δημήτριο Κούτσικα για την εκλογή του από τον πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου, τον υπουργό Εξωτερικών Σταύρο Κωστόπουλο και τον υπουργό Υγιεινής Ανδρέα Κοκκέβη⁽⁹⁾.

Ο επανεκλεγείς δήμαρχος εκφράζει ευχαριστίες στους πολίτες και αναφέρεται σε "ήττα Τσούση και ΕΔΑ". Δεν εντοπίστηκε γραπτό

κείμενο (ίσως αναφέρθηκε σε κάποια ευχαριστήρια ομιλία) αλλά αυτό συνάγεται από οργανωμένη απάντηση του Τσούση, ο οποίος ούτε λίγο ούτε πολύ καταγγέλει τον Κούτσικα ότι... υποστηρίχθηκε από την ΕΔΑ και το 1959 και το 1964: "Ο κ. Κούτσικας προκαλεί. Ευχαριστεί τον Λαόν της Μεσσήνης. Καλώς. Δεν περιορίζεται όμως στις ευχαριστίες του. Προχωρεί σε ένα πλέγμα ανησυχίας. Πρώτα για το έργο του, τις δεξαμενές που τρέχουν, το νερό που περιορίζεται, την πλατεία με τας λίμνες, τους αργομίσθους, τα εκατομμύρια που εσπαταλήθησαν. Είναι η τύψις που ζητεί κάποιαν συγχώρησιν.

Προχωρεί ακόμη ο κ. Κούτσικας με το ίδιο πλέγμα ανησυχίας στη "συντριβή Τσούση ΕΔΑ". Και εδώ ζητεί κάποια ικανοποίηση για τη συνεργασία του με την ΕΔΑ το 1959, η οποία τον επέβαλε Δήμαρχο στην πόλιν μας με τα γνωστά δεινά για το δυστυχημένο Νησί. Με τη βοήθεια της ΕΔΑ εξελέγη το 1964. Οι πλέον έμπιστοι φίλοι του, είναι δημοτικοί υπάλληλοι και ανήκουν στην ΕΔΑ. Γνώριμη λοιπόν η συνεργασία του κ. Κούτσικα!

Εχω στο ψηφοδέλτιο μου 24 δημοτικούς συμβούλους. Τόσους έχει και ο κ. Κούτσικας. Στο δικό μου ψηφοδέλτιο δεν υπάρχει ουδείς οπαδός της ΕΔΑ. Στο ψηφοδέλτιο του κ. Κούτσικα υπάρχουν οπαδοί της ΕΔΑ από σημαίνοντα πρόσωπα.

Και τίθεται το αμείλικτο ερώτημα: Ποίον θα ψηφίσουν οι οπαδοί της ΕΔΑ; Το δικό μου ψηφοδέλτιο με κανένα οπαδό ή του κ. Κούτσικα με οπαδούς της ΕΔΑ και με το "επιτελείο" του από οπαδούς της ΕΔΑ;

Ο κ. Κούτσικας 10 ημέρες προ των εκλογών αγωνιά. Βλέπει την εκλογική συντριβή του. Στέλλει στην Αθήνα αυτοκίνητο να φέρη ψηφοφόρους. Ελπίζει με τους 35 ψηφοφόρους που θα φέρη παραπάνω θα σωθή. Αν ο κ. Κούτσικας είχε πεποίθηση στην εκλογική νίκη, δεν θα εδαπάνα χρήματα για 35 ψηφοφόρους της Αθήνας. Είναι τρανό παράδειγμα της πτοπάθειάς του.

Και μέσα σε 10 ημέρες τα πράγματα άλλαξαν.

Οι οπαδοί της ΕΔΑ ψηφίζουν τους φίλους των του ψηφοδελτίου του κ. Κούτσικα. Τους ψηφίζουν φανατικά δημιουργώντας το απαραίτητο ρεύμα για την επιτυχία του κ. Κούτσικα... Να πως ο κ. Κούτσικας συνέτριψε το συγκρότημα Τσούση ΕΔΑ.

Θα επανέλθω κ. Κούτσικα με περισσότερες λεπτομέρειες για την εκλογική σας νίκη και τις συνεργασίες σας⁽¹⁰⁾.

Στο επόμενο διάστημα δεν δίνεται συνέχεια και επί της ουσίας διαφαίνεται αυτό που τονί-

στηκε ενωρίτερα. Η ΕΔΑ “βγήκε” με ανακοίνωση να δώσει γραμμή υπέρ Τσούση γιατί πολλοί οπαδοί της στη Μεσσήνη για λόγους πολιτικής συγκυρίας και συνθηκών που έχουν διαμορφωθεί, υποστηρίζουν τον Κούτσικα. Όταν εκδόθηκε η ανακοίνωση της ΕΔΑ δεν υπήρξε αντίδραση από τον κ. Τσούση και είναι απίθανο να μην είχε έρθει σε επαφή μαζί της. Όπως δεν υπήρξε αντίδραση όταν δημοσιεύτηκε η επιστολή Αντωνάκου να καταψηφιστεί από τους “εθνικόφρονες”...

Πηγές

- (1) “Θάρρος” 24/6/1964
- (2) “Θάρρος” 24/6/1964
- (3) “Θάρρος” 27/6/1964
- (4) “Θάρρος” 30/6/1964
- (5) “Θάρρος” 30/6/1964
- (6) “Θάρρος” 7/7/1964
- (7) “Θάρρος” 7/7/1964
- (8) Νικολάου Π. Ρούτση ο. π.
- (9) “Θάρρος” 11/7/1964
- (10) “Θάρρος” 14/7/1964

ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΙ, ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ 1822-1935

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ιστορία του Νησιού παρουσιάζει το θέμα της πολιτικής εκπροσώπησης. Η οποία ξεκινά από την πληρεξουσιότητα για συμμετοχή στις Εθνοσυνελεύσεις και συνεχίζεται με τις εκλογές για βουλευτές. Φιλοδοξίες και διαμάχες συνοδεύουν αυτή την πορεία που ξεκινά από το 1823 καθώς το Νησί δεν εκπροσωπήθηκε στην Α΄ Εθνοσυνέλευση. Πολύτιμες πληροφορίες γι' αυτό το θέμα δίνει το "Μητρώο πληρεξουσίων, γερουσιαστών και βουλευτών 1822 - 1935" που έχει συνταχθεί από την αρμόδια υπηρεσία της Βουλής. Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με τις πληροφορίες για τις αυτοδιοικητικές εκλογές δίνουν πληρέστερη εικόνα της πολιτικής ιστορίας του τόπου. Σύμφωνα με αυτό συμμετείχαν ως πληρεξούσιοι Νησιού:

Στη Β΄ Εθνοσυνέλευση του 1823 αντιπρόσωποι **Γεώργιος Δαρειώτης** και **Δημήτριος Καλαμαριώτης**.

Στη Γ΄ Εθνοσυνέλευση 1826 Επίδαυρος **Γεώργιος Δαρειώτης** και **Παναγιώτης Καλαμαριώτης**.

Στη Γ΄ Εθνοσυνέλευση Ερμιόνη 1827 **Παναγιώτης Καλαμαριώτης**.

Στη Γ΄ Εθνοσυνέλευση Τροιζινία 1827 **Γεώργιος Δαρειώτης** και **Παναγιώτης Καλαμαριώτης**.

Στη Δ΄ Εθνοσυνέλευση Αργος 1829 **Παναγιώτης Καλαμαριώτης**, **Κωνσταντίνος Νικολάου**.

Στην Ε΄ Εθνοσυνέλευση Αργος 1831 **Παναγιώτης Καλαμαριώτης**, **Κωνσταντίνος Νικολάου**.

Στην Ε΄ Εθνοσυνέλευση Ναύπλιο 1831 **Παναγιώτης Καλαμαριώτης**, **Κωνσταντίνος Νικολάου**.

Στην Α΄ Εθνική Συνέλευση 1843 **Πανα-**

γιώτης Δαρειώτης, **Παναγιώτης Καλαμαριώτης**.

Στη συνέχεια εκλέγονται ανά περίοδο βουλευτές της επαρχίας Μεσσήνης οι:

Α΄ Βουλή (7/9/1844 - 14/4/1847): **Παναγιώτης Δαρειώτης**, **Παναγιώτης Καλαμαριώτης**, **Παναγιώτης Παπατσώνης**.

Β΄ Βουλή (28/7/1847 - 27/7/1850): **Παναγιώτης Δαρειώτης**, **Ιωάννης Παπατσώνης**, **Παναγιώτης Παπατσώνης**.

Γ΄ Βουλή (30/10/1850 - 27/10/1853): **Αλέξανδρος Κουμουνδούρος**, **Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος**, **Χρήστος Οικονομίδης**.

Δ΄ Βουλή (30/10/1853 - 28/10/1856): **Εμμανουήλ Δαρειώτης** (θανών) και αντ' αυτού **Σπύλιος Αντωνόπουλος**, **Αλέξανδρος Κουμουνδούρος**, **Παναγιώτης Παπατσώνης**.

Ε΄ Βουλή (7/12/1856 - 24/5/1859): **Σπύλιος Αντωνόπουλος**, **Αλέξανδρος Κουμουνδούρος**, **Παναγιώτης Παπατσώνης**.

ΣΤ΄ Βουλή (29/10/1859 - 16/11/1860): **Σπύλιος Αντωνόπουλος**, **Αλέξανδρος Κουμουνδούρος**, **Παναγιώτης Παπατσώνης**.

Ζ΄ Βουλή (15/2/1861 - 11/9/1862): **Παναγιώτης Καλαμαριώτης**, **Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος**, **Παναγιώτης Παπατσώνης**.

Β΄ Εθνοσυνέλευση (24/11/1862 - 16/11/1864): **Αναγνώστης Σταθόπουλος**, **Δημήτριος Μερλόπουλος**, **Νικόλαος Μιχάλης**, **Αναγνώστης Νικολαΐδης**, **Αλέξανδρος Κουμουνδούρος**, **Σπύλιος Αντωνόπουλος**.

Α΄ Βουλή (14/5/1865 - 26/1/1868): **Παναγιώτης Καλαμαριώτης**, **Αλέξανδρος Κουμουνδούρος**, **Περικλής Μπούτος**.

Β΄ Βουλή (21/3/1868 - 17/3/1869): **Σπύλιος Αντωνόπουλος**, **Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος**, **Αναγνώστης Νικολαΐδης**.

Γ΄ Βουλή (16/5/1869 – 28/12/1871): **Αλέξανδρος Κουμουνδούρος, Περικλής Μπούτος, Ιωάννης Παπατσώνης** (στην Α΄ Σύνοδο) και αντ' αυτού **Ιωάννης Καρατζάς**.

Δ΄ Βουλή (26/2/1872 – 29/11/1872): **Αλέξανδρος Κουμουνδούρος, Περικλής Μπούτος, Ιωάννης Καρατζάς**.

Ε΄ Βουλή (27/1/1873 – 26/4/1874): **Περικλής Μπούτος, Σπήλιος Αντωνόπουλος, Αλέξανδρος Κουμουνδούρος**.

ΣΤ΄ Βουλή (23/6/1874 – 19/5/1875): **Περικλής Μπούτος, Σπήλιος Αντωνόπουλος, Αλέξανδρος Κουμουνδούρος**.

Ζ΄ Βουλή (18/7/1875 – 17/7/1879): **Αναγνώστης Νικολαΐδης, Σπήλιος Αντωνόπουλος, Αλέξανδρος Κουμουνδούρος**.

Η΄ Βουλή (23/9/1879 – 17/7/1879): **Σπήλιος Αντωνόπουλος, Αλέξανδρος Κουμουνδούρος, Κωνσταντίνος Αλ. Κουμουνδούρος, Περικλής Μπούτος**.

Θ΄ Βουλή (20/12/1881 – 12/2/1885): **Σπήλιος Αντωνόπουλος, Αλέξανδρος Κουμουνδούρος** (θανών) και αντ' αυτού **Κωνσταντίνος Μπούτος, Κωνσταντίνος Κουμουνδούρος, Περικλής Μπούτος**.

Ι΄ Βουλή (7/4/1885 – 6/11/1886): **Σπήλιος Αντωνόπουλος, Κωνσταντίνος Αλ. Κουμουνδούρος, Δημήτριος Λυμπερόπουλος, Ιωάννης Νικολαΐδης**.

Ακολουθούν δύο εκλογές με τους βουλευτές εκλεγόμενους σε ολόκληρη τη Μεσσηνία. Από την περιοχή της Μεσσηνίας εκλέγονται οι **Κωνσταντίνος Αλ. Κουμουνδούρος, Περικλής Μπούτος** (4/1/1887 – 17/8/1890) και **Κωνσταντίνος Αλ. Κουμουνδούρος, Δημ. Λυμπερόπουλος** (14/10/1890 – 12/3/1892).

ΙΓ΄ Βουλή (3/5/1892 – 20/2/1895): **Αλκιβιάδης Δεληγιάνης, Αντώνιος Καρατζάς, Παναγιώτης Μερλόπουλος, Αθανάσιος Παπαχελάς**.

ΙΔ΄ Βουλή (16/4/1895 – 9/12/1898): **Αλκιβιάδης Δεληγιάνης, Αντώνιος Καρατζάς, Παναγιώτης Μερλόπουλος, Περικλής Μπούτος**.

ΙΕ΄ Βουλή (7/2/1899 – 19/9/1902): **Σπυρίδων Αλ. Κουμουνδούρος, Γ. Λυμπερόπουλος, Δημήτριος Λαμπρόπουλος, Περικλής Μπούτος**.

ΙΣΤ΄ Βουλή (17/1/1902 – 22/12/1905): **Σπυρίδων Αλ. Κουμουνδούρος, Περικλής Μπούτος, Ιωάννης Νικολαΐδης, Παναγιώτης Μερλόπουλος**.

ΙΖ΄ Βουλή (20/2/1905 – 1/2/1906): **Σπυρίδων Αλ. Κουμουνδούρος, Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος του Λυμπερίου, Παναγιώτης Μερλόπουλος, Νικόλαος Νικητόπουλος**.

ΙΗ΄ Βουλή (26/3/1906 – 25/3/1910): **Παναγιώτης Μερλόπουλος, Δημήτριος Γ. Φεσσάς** (στην Α΄ Σύνοδο) αντ' αυτού **Νικόλαος Νικητόπουλος, Περικλής Μπούτος** (θανών) και αντ' αυτού **Γεώργιος Ν. Μπούτος**.

Στη συνέχεια οι εκλογές γίνονται σε επίπεδο Νομού και σε αυτές εκλέγονται οι εξής Νησιώτες ή έχοντες ιδιαίτερη σχέση με την πόλη:

Φώτιος Βακαλόπουλος (28/11/1910 – 20/12/1911)

Αλέξανδρος Εμπειρικός – Κουμουνδούρος (7/11/1926 – 9/7/1928, 20/9/1932 – 24/1/1933, 5/3/1933 – 1/4/1935)

Κωνσταντίνος Αλ. Κουμουνδούρος (8/8/1910 – 12/10/1910, 11/3/1912 – 18/4/1915, 31/5/1915 – 29/10/1915, 6/12/1915 – 30/6/1917, 12/6/1917 – 10/9/1920, 1/11/1920 – 21/9/1922).

Κουμουνδούρος Σπυρίδων (8/8/1910 – 12/10/1910, 6/12/1915 – 30/6/1917, 1/11/1920 – 21/9/1922)

Μερλόπουλος Παναγιώτης (8/8/1910 – 12/10/1910, 28/11/1910 – 20/12/1911, 11/3/1912 – 18/4/1915, 31/5/1915 – 29/10/1917, 12/7/1917 – 10/9/1920, 16/12/1923 – 30/9/1925, 7/11/1926 – 9/7/1928)

Στυλιανόπουλος Παναγιώτης (19/8/1928 – 18/8/1932)

Φεσσάς Δ. Εμμανουήλ (7/11/1928 – 9/7/1928, 9/6/1935 – 26/1/1936 και γερούσιαστής το 1932).

Σε όλη αυτή τη διαδρομή τα στοιχεία της οικογενειοκρατίας είναι έντονα, ενώ όπως φαίνεται τα “πολιτικά τζάκια” μεταβάλλονται στο πέρασμα του χρόνου, σχηματίζονται “προσωπικά κόμματα” που διαφεντεύουν την πολιτική ζωή

του τόπου μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας 1930-1940, όταν σε όλα τα επίπεδα έχουν διαμορφωθεί τα εθνικής κλίμακας κόμματα και η πολιτική διαπάλη έχει πάρει πολύ έντονα χαρακτηριστικά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

130 ΧΡΟΝΙΑ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΟ ΓΕΝΕΘΛΙΟ ΤΟΠΟ	5
1834: ΟΙ ΔΗΜΟΙ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΟΚΡΑΤΙΑΣ	7
1835: ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΑΧΗ ΠΡΟΥΧΟΝΤΙΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ	11
1841: ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΔΑΡΕΙΩΤΗ	14
1861: ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΙΧΑΛΟΣ	23
1868: ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΡΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ	27
1879: ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ	30
1883: ΕΠΑΝΕΚΛΟΓΗ ΜΕΡΛΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕ... 2 ΨΗΦΟΥΣ	36
1887: ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ	37
1891: ΤΡΕΙΣ ΘΗΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΕΣΣΑ	38
1903: ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ ΜΕ ΝΙΚΗΤΗ ΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟ ΚΑΡΑΤΖΑ	43
1907: “ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΗ Δ. ΦΕΣΣΑ “ΣΤΟ ΝΗΜΑ”	46
1914: ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ “ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ” ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗΣ Ο ΕΜΜ. ΦΕΣΣΑΣ	54
1925: ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ	69
1929: ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΚΟΡΚΟΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑ Ο ΠΟΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ	74
1934: Η ΠΡΩΤΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΚΕ	77
1938: ΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΜΕΤΑΞΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΚΑΤΟΧΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	80
ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΚΟΥΤΣΙΚΑ-ΤΣΟΥΣΗ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	81
1951: ΝΙΚΗΤΗΣ Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΣΟΥΣΗΣ	86
1954: ΕΠΑΝΕΚΛΟΓΗ ΤΣΟΥΣΗ ΜΕ “ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΤΗΘΟΥΣ” ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ	93
1959: ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Η ΥΔΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΝΙΚΗΤΗΣ Ο ΚΟΥΤΣΙΚΑΣ	106
1964: ΓΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΟΡΑ ΔΗΜΑΡΧΟΣ Ο ΚΟΥΤΣΙΚΑΣ	114
ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΙ, ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ 1822-1935	119

Πίνακας του Ludwig Michael von Schwanthaler, η Εθνοσυνέλευση στην Επίδαυρο, απεικονίζεται η στιγμή της ορκωμοσίας των πληρεξουσίων μπροστά στο «Προσωρινόν πολίτευμα της Ελλάδος»